

INOCENȚA PĂRINTELUI BROWN

virtual-project.eu

G.K. CHESTERTON

GILBERT K. CHESTERTON

Seria: *Father Brown*

Volumul 1

**INOCENȚA
PĂRINTELUI BROWN**

Original: *The Innocence of Father Brown* (1911)

Traducere din limba engleză și note de:
OLIMPA PETREA

virtual-project.eu

Editura: MondoRo

2023

I. CRUCEA ALBASTRĂ

Între panglica argintie a dimineții și panglica verde strălucitoare a mării, vaporul a ajuns la Harwich și a dat drumul la un roi de oameni ca niște muște, printre care bărbatul pe care trebuia să-l urmărim care nu era deloc ostentativ – și nici nu dorea să fie. Nu era nimic remarcabil la el, cu excepția unui ușor contrast între veselia de sărbătoare a hainelor sale și seriozitatea formală a feței. Hainele sale cuprindeau o jachetă ușoară, de un gri deschis, o vestă albă și o pălărie de paie argintie cu o panglică gri-albastră. Fața sa slabă părea întunecată prin contrast cu vestimentația și se termina cu o barbă neagră și scurtă, care părea de tip spaniol și sugera un guler elisabetan. Fuma o țigară cu seriozitatea unui pierde-vară. Nu era nimic la el care să indice faptul că jacheta gri acoperea un revolver încărcat, că vesta albă acoperea o legitimație de polițist sau că pălăria de paie acoperea una dintre cele mai remarcabile inteligențe din Europa. Căci acesta era Valentin însuși, șeful poliției din Paris și cel mai faimos anchetator din lume; și mergea de la Bruxelles la Londra pentru a face cea mai mare arestare a *secolului*.

Flambeau era în Anglia. Poliția din trei țări îi luase urma, în sfârșit, celebrului infractor, de la Ghent la Bruxelles, de la Bruxelles la Hook în Olanda; și se presupunea că va profita de ignoranța și confuzia Congresului Euharistic, care avea loc atunci la Londra. Probabil că ar fi călătorit ca un preot neînsemnat sau un secretar care avea legătură cu acest Congres; dar bineînțeles că Valentin nu putea fi sigur; nimeni nu putea fi sigur în privința lui Flambeau.

Au trecut mulți ani de când acest colos al infracționalității s-a oprit brusc, ținând lumea în frământare; și când s-a oprit, cum s-a spus după moartea lui Roland, a fost o mare liniște pe pământ. Dar în cele mai bune zile ale sale (mă refer, desigur, la cele mai rele) Flambeau era o figură la fel de statuară și internațională ca și Kaiserul. Aproape în fiecare dimineață, ziarul cotidian anunța că scăpase de consecințele unei infracțiuni extraordinare prin comiterea alteia. Era un gascon cu o statură uriașă și o constituție sportivă; și se spuneau cele mai nebunești povești despre

izbucnirile sale de umor athletic; cum l-a întors pe judecătorul de instrucție cu susul în jos și l-a pus în cap, „ca să-și limpezească mintea”; cum a alergat pe Rue de Rivoli cu câte un polițist sub fiecare braț. Se cuvine să spunem că forța sa fizică fantastică era în general folosită în astfel de scene fără vărsare de sânge, dar totuși scandaloase; adevăratele sale infracțiuni erau în principal cele de jafuri ingenioase și în cantități apreciabile. Dar fiecare dintre furturile sale era aproape un nou păcat și o poveste în sine. El a fost cel care a condus marea companie Tyrolean Dairy din Londra, fără lăptării, fără vaci, fără căruțe, fără lapte, dar cu câteva mii de abonați. Pe aceștia îi servea prin simpla operațiune de a mula micile cutii de lapte din fața ușilor oamenilor la ușile propriilor clienți. El a fost cel care a menținut o strânsă și inexplicabilă legătură cu o tânără doamnă a cărei întreagă corespondență a fost interceptată prin trucul extraordinar de a fotografia mesajele sale la scară infinitezimală pe lamelele unui microscop. Cu toate acestea, multe dintre experimentele sale au fost caracterizate de o simplitate copleșitoare. Se spune că, odată, a vopsit toate numerele de pe o stradă în toiul nopții doar pentru a atrage un călător într-o capcană. Chiar a inventat o cutie portabilă pentru stâlpi, pe care o monta în intersecțiile din suburbiile liniștite, în speranța că străinii vor arunca în ea mandate poștale cu bani. În sfârșit, era cunoscut ca fiind un acrobat uimitor; în ciuda siluetei sale uriașe, putea să sară ca o lăcustă și să se contopească cu vârful copacilor ca o maimuță. Prin urmare, când a pornit în căutarea lui Flambeau, magnificul Valentin era perfect conștient că aventurile sale nu se vor sfârși când îl va găsi.

Dar cum avea să-l găsească? Ideile magnificului Valentin asupra acestui aspect erau încă în curs de soluționare.

Exista un lucru pe care Flambeau, cu toată dexteritatea deghizării sale, nu-l putea masca, și anume înălțimea sa neobișnuită. Dacă privirea ageră a lui Valentin ar fi surprins o vânzătoare de mere înaltă, un grenadier înalt sau chiar o ducesă destul de înaltă, i-ar fi putut aresta imediat. Dar în tot trenul în care călătorea nu era nimeni care să poată fi un Flambeau deghizat, așa cum nicio pisică nu putea fi deghizată în girafă. Despre oamenii de pe vapor era deja sigur; iar cei luați la Harwich sau în timpul călătoriei se limitau cu certitudine la șase. Era un funcționar al căii ferate scund care călătorea până la ultima stație, trei grădinari destul de scunzi care s-au urcat două stații mai târziu, o doamnă văduvă foarte scundă care s-a urcat dintr-un mic orașel din

Essex, și un preot romano-catolic foarte scund, venind dintr-un mic sat din Essex. Când a ajuns la ultimul caz, Valentin a renunțat și aproape că a râs. Micul preot întruchipa atât de mult esența acelor plaiuri estice; avea o față rotundă și ternă ca o gălușcă din Norfolk; avea ochii goi ca Marea Nordului; avea mai multe pachete învelite în hârtie maro, pe care era cu totul incapabil să le strângă. Congresul euharistic absorbise, fără îndoială, din stagnarea lor limitată multe astfel de creaturi, oarbe și neajutorate, ca niște cârțițe dezgropate. Valentin era un sceptic în stilul sever al Franței și nu putea nutri nicio afecțiune pentru preoți. Dar putea simți milă pentru ei, iar acest preot ar fi putut provoca mila oricui. Avea o umbrelă mare și ponosită, care cădea mereu pe jos. Nu părea să știe care era capătul corect al biletului de întoarcere. Le-a explicat pe înțelesul tuturor, că trebuia să fie atent, pentru că avea ceva din argint adevărat „cu pietre albastre” într-unul dintre pachetele sale învelite în hârtie maro. Amestecul său pitoresc de banalitate de Essex și ingenuitate l-a amuzat continuu pe francez până când preotul a ajuns la Tottenham cu toate pachetele sale și s-a întors după umbrelă. În acel moment, Valentin a avut chiar amabilitatea să-l avertizeze să aibă grijă de argint și să nu povestească tuturor despre asta. Dar, cu oricine vorbea, Valentin era cu ochii în patru pentru altcineva; se uita cu atenție la oricine, bogat sau sărac, bărbat sau femeie, care avea peste un metru optzeci, căci Flambeau era cu zece centimetri mai înalt.

Cu toate acestea, a coborât în Liverpool Street, destul de conștient că nu a omis infractorul până atunci. S-a dus apoi la Scotland Yard pentru a-și clarifica poziția și pentru a obține ajutor în caz de nevoie; apoi și-a aprins încă o țigară și a plecat într-o lungă plimbare pe străzile Londrei. În timp ce se plimba pe străzile și piețele de dincolo de Victoria, s-a oprit brusc. Era o piață pitorească, liniștită, foarte tipică Londrei, plină de o calmitate ieșită din comun. Casele înalte din jur păreau în același timp prospere și nelocuite; scuarul cu arbuști din centru părea la fel de pustiu ca o insuliță verde din Pacific. Una dintre cele patru laturi era mult mai mare decât restul, ca o scenă; iar linia acestei laturi era întreruptă de unul dintre întâmplările admirabile ale Londrei – un restaurant care părea răătăcit din Soho. Era un obiectiv nejustificat de atrăgător, cu plante pitice în ghivece și jaluzele lungi, cu dungi galben-lămâie și albe. Se ridica deosebit de sus deasupra străzii și, în felul obișnuit al Londrei, un șir de trepte din stradă urca până la ușa de la intrare aproape la fel cum o scară de incendiu ar

putea urca până la o fereastră de la primul etaj. Valentin stătea și fuma în fața jaluzelelor alb-gălbui și le privea îndelung.

Cel mai incredibil lucru despre miracole este că ele se întâmplă. Câteva nori pe cer se adună într-adevăr în forma unui ochi uman care privește fix. Un copac se înalță în peisajul unei călătorii incerte în forma exactă și detaliată a unui semn de întrebare. Am văzut eu însumi aceste două lucruri în ultimele zile. Nelson moare în clipa victoriei, iar un bărbat pe nume Williams ucide din greșeală un bărbat pe nume Williamson; sună ca un fel de pruncucidere. Pe scurt, există în viață un element de coincidență magică care poate fi ratat mereu de către oamenii care se concentrează asupra lucrurilor banale. Așa cum a fost bine exprimat în paradoxul lui Poe, înțelepciunea ar trebui să țină cont de neprevăzut.

Aristide Valentin era un francez greu de pătruns, iar serviciile secrete franceze sunt în mod special și exclusiv servicii secrete. El nu era „o mașină de gândit”; căci aceasta este o exprimare necugetată a fatalismului și materialismului modern. O mașină este o mașină pentru că nu poate gândi. Dar el era un om care gândea și, în același timp, un om simplu. Toate succesele sale extraordinare, care păreau scamatorii, fuseseră obținute printr-o logică extenuantă, printr-o gândire franceză clară și banală. Francezii entuziasmează lumea nu prin inițierea vreunui paradox, ci prin exprimarea unui adevăr. Ei impun un adevăr banal până la limită – ca în cazul Revoluției Franceze. Dar, tocmai pentru că Valentin a înțeles rațiunea, a înțeles și limitele rațiunii. Numai un om care nu știe nimic despre motoare vorbește de motorizare fără benzină; numai un om care nu știe nimic despre rațiune vorbește de raționamente fără principii fundamentale puternice și incontestabile. Aici el nu avea principii fundamentale puternice. Lui Flambeau i se pierduse urma la Harwich; și dacă se afla cumva la Londra, putea fi oricine, de la un vagabond înalt pe Wimbledon Common până la un maestru în toasturi de statură înaltă la Hôtel Métropole. Într-o astfel de stare de ignoranță evidentă, Valentin avea un punct de vedere și o metodă proprie.

În astfel de cazuri, el a ținut cont de neprevăzut. În astfel de cazuri, atunci când nu a putut urmări calea rezonabilă, el a urmărit cu calm și cu atenție înlănțuirea momentelor lipsite de logică. În loc să se ducă în locurile potrivite – bănci, secții de poliție, locuri de întâlnire – el mergea sistematic în locurile greșite; bătea la fiecare casă goală, nu scăpa nicio fundătură,

mergea pe fiecare uliță blocată de gunoaie, ocolea fiecare cotitură care l-ar fi condus fără folos în afara traseului său. El justifica destul de logic acest mod nebunesc de a acționa. Spunea că, dacă cineva avea un indiciu, aceasta era cea mai proastă cale; dar dacă nu avea niciun indiciu, era cea mai bună, deoarece exista șansa ca orice lucru ciudat care atrăgea atenția urmăritorului să fie același care atrăsese atenția urmăritului. De undeva trebuie să înceapă un om, și ar fi bine să fie exact de unde un alt om s-ar putea opri. Ceva în legătură cu treptele care urcau spre local, ceva în legătură cu liniștea și caracterul pitoresc al restaurantului, a trezit toată fantezia romantică neobișnuită a detectivului și l-a făcut să se hotărască să acționeze la întâmplare. A urcat treptele și, așezându-se la o masă lângă fereastră, a cerut o ceașcă cu cafea neagră.

Era pe la jumătatea dimineții și nu luase micul dejun; pe masă se aflau resturi ale altor mic-dejunuri care îi aminteau că îi era foame; și, adăugând un ou poșat la comanda sa, a început, gânditor, să mestece niște zahăr alb în cafea, gândindu-se tot timpul la Flambeau. Își amintea cum scăpase Flambeau, odată cu o foarfecă de unghii și odată cu o casă în flăcări; o dată fiind nevoit să plătească pentru o scrisoare neștampilată și o dată convingând oamenii să se uite prin telescop la o cometă care putea distruge lumea. Credea că mintea lui de detectiv este la fel de bună ca a unui infractor, ceea ce era adevărat. Dar își dădea seama pe deplin de dezavantaj. „Infractorul este artistul creator; detectivul este doar criticul”, a spus el cu un zâmbet acru, și și-a ridicat încet ceașca cu cafea la buze, lăsând-o jos foarte repede. Pusese sare în ea.

S-a uitat la recipientul din care ieșise praful argintiu; era cu siguranță o zaharniță; la fel de clar destinată zahărului ca o sticlă de șampanie pentru șampanie. S-a întrebat de ce ar fi trebuit să țină sare în ea. S-a uitat să vadă dacă nu cumva existau și alte feluri de recipiente mai puțin convenționale. Da; mai erau două solnițe destul de pline. Poate că exista o specialitate în ceea ce privește condimentul din solnițe. L-a gustat; era zahăr. Apoi a privit în jur cu un aer revigorat de curiozitate, pentru a vedea dacă mai existau și alte urme ale acelui gust artistic deosebit care punează zahărul în solniță și sarea în zaharniță. Cu excepția unor stropi ciudați ai unui lichid închis la culoare pe unul dintre pereții tapetați cu hârtie albă, întregul local părea îngrijit, vesel și obișnuit. A sunat clopoțelul pentru chelner.

Când acesta s-a grăbit să vină, cu părul ciufulit și cu ochii cam

încețoșați la acea oră matinală, detectivul (care nu era lipsit de apreciere pentru formele mai simple de umor) l-a rugat să guste zahărul și să vadă dacă se ridică la înălțimea reputației hotelului. Rezultatul a fost că ospătarul a căscat brusc și s-a trezit.

— Le faceți această glumă delicată clienților dumneavoastră în fiecare dimineață? întrebă Valentin. Nu vă plictisește niciodată farsa de a schimba sarea și zahărul?

Când această ironie a devenit mai clară, chelnerul l-a asigurat bâlbâindu-se că stabilimentul nu avea cu siguranță o astfel de intenție; trebuie să fie cea mai ciudată greșeală. A ridicat zaharnița și s-a uitat la ea; a ridicat solnița și s-a uitat la ea, fața lui devenind din ce în ce mai nedumerită. În cele din urmă, s-a scuzat brusc și, plecând în grabă, s-a întors în câteva secunde cu patronul. Patronul a examinat și el zaharnița și apoi solnița; el avea de asemenea o privire nedumerită.

Dintr-odată, chelnerul a devenit incoerent izbucnind într-o avalanșă de cuvinte.

— Cred, bâigui el cu înverșunare, cred că sunt acei doi clerici.

— Care acei doi clerici?

— Cei doi clerici, spuse chelnerul, care au aruncat cu supă pe perete.

— Au aruncat supa pe perete? repetă Valentin, fiind sigur că trebuie să fie vorba de o insolită metaforă italiană.

— Da, da, spuse agitat ospătarul și arată cu degetul spre stropii întunecați de pe hârtia albă; a aruncat-o acolo, pe perete.

Valentin și-a îndreptat privirea nedumerită către patron, care i-a venit în ajutor cu un raport mai complet.

— Da, domnule, spuse el, este foarte adevărat, deși nu cred că are vreo legătură cu zahărul și sarea. Doi preoți au venit și au mâncat supă aici foarte devreme, de îndată ce obloanele au fost ridicate. Erau amândoi oameni foarte liniștiți și respectabili; unul dintre ei a achitat nota de plată și a ieșit; celălalt, care părea mult mai lent, a mai stat câteva minute să-și strângă lucrurile. Dar a plecat în cele din urmă. Numai că, înainte de a ieși în stradă, a ridicat în mod intenționat castronul pe care-l golise doar pe jumătate și a aruncat supa pe perete. Eu eram în camera din spate, la fel și chelnerul; așa că m-am grăbit să ies la timp, dar am găsit peretele stropit și localul gol. Nu este nicio pagubă deosebită, dar a fost o obrăznicie groaznică; și am încercat să-i prind pe acei oameni în stradă. Erau însă prea

departe; am observat doar că au luat-o pe la intersecția următoare, pe strada Carstairs.

Detectivul era în picioare, cu pălăria pe cap și bastonul în mână. Se hotărâse deja că în întunericul cosmic al minții sale nu putea decât să urmărească pe cel arătat cu degetul; și acesta era destul de ciudat. Achitându-și nota de plată și trântind cu zgomot ușile din sticlă în urma lui, în scurt timp a ajuns pe cealaltă stradă.

Era norocos că, până și în astfel de momente febrile, privirea lui era calmă și ageră. Ceva dintr-o vitrină a trecut pe lângă el ca o simplă străfulgerare; totuși s-a întors să se uite. Magazinul vindea legume și fructe apreciate, o gamă de produse expuse în aer liber și etichetate în mod clar cu numele și prețurile lor. În cele două compartimente cele mai proeminente se aflau două grămezi, de portocale și respectiv de nuci. Pe grămada de nuci se afla o bucată de carton, pe care era scris îngroșat, cu cretă albastră, „Cele mai bune portocale, două la un penny”. Pe grămada de portocale era o descriere la fel de clară și de exactă: „Cele mai bune nuci de Brazilia, 4 penny o jumătate de kg”. Valentin s-a uitat la aceste două pancarte și a avut impresia că mai întâlnise această formă extrem de subtilă de umor și asta ceva mai recent. El i-a atras atenția vânzătorului de fructe cu fața roșie, care privea destul de încruntat de-a lungul străzii, asupra acestei inexactități din reclamele sale. Vânzătorul nu a spus nimic, dar a așezat brusc fiecare cartonaș la locul său. Detectivul, sprijinindu-se elegant pe bastonul său de mers, a continuat să examineze magazinul, în cele din urmă, spuse:

— Vă rog să-mi scuzați aparenta irelevantă, bunul meu domn, dar aș dori să vă pun o întrebare în domeniul psihologiei experimentale și al asocierii de idei.

Negustorul cu fața roșie l-a privit cu o privire amenințătoare; dar Valentin a continuat bine dispus, legănându-și bastonul:

— Ce legătură există, continuă el, între două bilete puse greșit în magazinul de verdețuri și o pălărie preoțească cu boruri mari care a venit la Londra în vacanță? Sau, în caz că nu mă fac înțeleș, care este asocierea mistică care leagă ideea de nuci marcate ca portocale de ideea a doi preoți, unul înalt și celălalt scund?

Ochii negustorului îi ieșeau din cap că ai unui melc; pentru o clipă a părut într-adevăr că ar putea să se năpustească asupra străinului. În cele din urmă, s-a bâlbâit mânios:

— Nu știu ce treabă ai tu cu asta, dar dacă ești unul dintre prietenii lor, poți să le spui din partea mea că o să le sparg capetele alea proaste, fie că sunt sau nu preoți, dacă mă mai supără din nou.

— Chiar așa? întrebă detectivul, cu multă simpatie. Te-au supărat?

— Unul dintre ei a făcut-o, spuse negustorul înfierbântat; mi-a rostogolit fructele pe toată strada. L-aș fi prins pe nebun dacă nu ar fi trebuit să le adun de pe jos.

— Pe unde au luat-o acești preoți? întrebă Valentin.

— Mergi pe a doua stradă pe partea stângă și apoi traversează piața, spuse celălalt cu promptitudine.

— Mulțumesc, răspuse Valentin, și a dispărut ca prin magie. Pe cealaltă parte a celei de-a doua piețe a găsit un polițist și i-a spus:

— E urgent, domnule polițist; ați văzut doi preoți cu pălării cu borul lat?

Polițistul începu să râdă pe înfundate:

— Da, domnule; și dacă mă întrebați pe mine, unul dintre ei era beat. Stătea în mijlocul drumului acel zăpăcit, acel...

— Încotro au luat-o? răbufni Valentin.

— Au luat unul dintre autobuzele galbene de acolo, răspuse bărbatul; cele care merg spre Hampstead.

Valentin și-a scos cartea de vizită și a spus foarte repede:

— Cheamă doi dintre oamenii tăi să vină cu mine în urmărire, și a traversat strada cu o energie atât de molipsitoare, încât polițistul greoi a fost mișcat până la o supunere aproape agilă. Într-un minut și jumătate, detectivului francez i s-au alăturat pe trotuarul celălalt un inspector și un bărbat în civil.

— Ei bine, domnule, începu primul, surâzând cu emfază, și ce poate...?

Valentin a arătat brusc cu bastonul său.

— O să vă spun pe acoperișul celui omnibuz, spuse el, precipitându-se și strecurându-se prin învâlmășeala traficului. Când toți trei s-au prăbușit gâfâind pe scaunele de sus ale vehiculului galben, inspectorul a spus:

— Am putea merge de patru ori mai repede cu un taxi.

— Destul de adevărat, răspuse tacticos liderul lor, dacă am avea măcar o idee despre unde mergem.

— Ei bine, unde mergeți? întrebă celălalt, privindu-l fix.

Valentin a fumat încruntat timp de câteva secunde; apoi, scoțându-și țigara din gură, a spus:

— Dacă știi ce face un om, treci în fața lui; dar dacă vrei să ghicești ce face un om, rămâi în spatele lui. Rătăcește-te când se rătăcește el; oprește-te când se oprește el; călătorește la fel ele încet ca el. Atunci vei putea vedea ceea ce a văzut el și vei putea acționa așa cum a acționat el. Tot ceea ce putem face este să fim cu ochii în patru pentru un lucru ciudat.

— La ce fel de lucru ciudat vă referiți? întrebă inspectorul.

— Orice fel de lucru ciudat, răspunse Valentin, și reveni la o tăcere lungă.

Omnibusul galben s-a târât pe drumurile nordice timp de ceea ce părea a fi ore întregi; marele detectiv nu voia să dea mai multe explicații, și poate că asistenții săi simțeau o crescândă și tăcută îndoială cu privire la misiunea sa. Poate că, de asemenea, au simțit o crescândă și tăcută dorință de a lua prânzul, pentru că orele s-au scurs cu mult după ora normală a prânzului, iar drumurile lungi ale suburbiilor din nordul Londrei păreau să se extindă în lung și în lat ca un telescop diabolic. Era una dintre acele călătorii în care un om simte în permanență că acum, în sfârșit, trebuie să fi ajuns la capătul universului, iar apoi constată că a ajuns doar la intrarea în Tufnell Park. Londra se stinge în taverne sordide și arbuști mohorâți și apoi renăște în mod inexplicabil pe străzile strălucitoare și în hotelurile ostentative. A fost ca și cum ar fi trecut prin treisprezece orașe de rând separate, care totuși se conectau între ele. Dar, deși amurgul de iarnă amenința deja drumul din fața lor, detectivul parizian stătea în continuare tăcut și vigilent, privind cu atenție fațadele străzilor care alunecau de o parte și de alta. Până când au lăsat în urmă Camden Town, polițiștii aproape că adormiseră; dar măcar au tresărit când Valentin a sărit în picioare, a lovit cu mâna pe umărul fiecăruia și i-a strigat șoferului să oprească.

S-au rostogolit pe scări în drum fără să-și dea seama de ce erau debusolați; când s-au uitat în jur pentru a se lămuri, l-au văzut pe Valentin arătând triumfător cu degetul spre o fereastră de pe partea stângă a drumului. Era o fereastră mare, care făcea parte din fațada lungă a unui local aurit și somptuos; era sala de mese rezervată pentru persoanele respectabile și era inscripționată „Restaurant”. Această fereastră, la fel ca toate celelalte de-a lungul fațadei hotelului, era din sticlă mată și cu desene; dar în mijlocul ei se afla o spărtură mare și neagră, ca o stea în gheață.

— Indiciul nostru, în sfârșit, strigă Valentin, fluturându-și bastonul, locul cu fereastra spartă.

— Care fereastră? Ce indiciu? întrebă asistentul său principal.

— De ce, ce dovadă există că asta are vreo legătură cu ei?

Valentin aproape că și-a rupt bastonul de bambus de furie.

— Dovada! strigă el. Doamne Dumnezeule, omul caută dovezi! Păi, bineînțeles, șansele sunt de douăzeci la unu că nu are nimic de-a face cu ei. Dar ce altceva putem face? Nu vedeți că trebuie fie să urmărim o posibilitate absurdă, fie să mergem acasă la culcare? Și-a croit drum în restaurant, urmat de tovarășii săi, și imediat s-au așezat la o masă mică pentru un prânz târziu și au privit din interior sticla spartă în formă de stea. Nu că ar fi fost foarte edificator pentru ei chiar și așa.

— Ai geamul spart din câte văd, spuse Valentin chelnerului în timp ce achita nota de plată.

— Da, domnule, răspunse acesta, aplecându-se preocupat asupra restului, la care Valentin a adăugat în tăcere un bacșiș generos. Ospătarul s-a îndreptat cu o însuflețire moderată, dar inconfundabilă.

— Ah, da, domnule, spuse el. Un lucru foarte ciudat, domnule.

— Într-adevăr? Povestește-ne despre asta, spuse detectivul cu o curiozitate nepăsătoare.

— Ei bine, au intrat doi bărbați îmbrăcați în negru, spuse chelnerul; doi dintre acei preoți străini care umblă pe aici. Au luat în liniște un mic prânz ieftin, iar unul dintre ei a plătit și a ieșit. Celălalt tocmai ieșea să i se alăture, când m-am uitat din nou la mărunțișul meu și am constatat că îmi plătise de peste trei ori mai mult decât trebuia.

— Poftim, i-am spus tipului care aproape ieșise pe ușă, ai plătit prea mult.

— Oh, spune el foarte calm, așa e?

— Da, spun eu, și iau nota de plată ca să i-o arăt. Ei bine, asta a fost o adevărată lovitură.

— Ce vrei să spui? îl întrebă interlocutorul său.

— Ei bine, aș fi jurat pe șapte Biblii că am pus 4 șilingi pe acea notă de plată. Dar acum am văzut că am pus 14 șilingi, clar ca lumina zilei.

— Ei bine? strigă Valentin, mișcându-se încet, dar cu privirea arzătoare, și apoi?

— Preotul de la ușă mi-a spus senin: „Îmi pare rău că vă încurc socotelile, dar cu asta se plătește fereastra.” „Ce fereastră?” zic eu. „Cea pe care am de gând să o sparg”, zise el, și a spart cu umbrela acel geam

afurisit.

Toți cei trei anchetatori au exclamat în semn de uimire; iar inspectorul a spus în sinea lui: „Căutăm nebuni evadați?” Chelnerul a continuat cu o oarecare plăcere povestea ridicolă:

— Am fost atât de năucit pentru o secundă, încât nu am mai putut face nimic. Bărbatul a ieșit din local și s-a alăturat prietenului său chiar acolo după colț. Apoi au plecat atât de repede pe Bullock Street încât nu i-am putut prinde, deși am alergat în jurul barurilor.

„Bullock Street”, a spus detectivul, și a luat-o la fugă pe acea stradă la fel de repede ca și cuplul ciudat pe care îl urmărea.

Călătoria lor îi purta acum pe drumuri de cărămidă tocită, ca niște tuneluri; străzi cu puține lumini și chiar cu mai puține ferestre; străzi care păreau construite din spatele gol al tuturor lucrurilor și de pretutindeni. Amurgul se adâncea, și nici măcar polițiștilor londonezi nu le era ușor să ghicească exact în ce direcție mergeau. Totuși, inspectorul era destul de sigur că, în cele din urmă, aveau să ajungă într-o parte a Hampstead Heath. Brusc, o fereastră boltită, luminată cu gaz, a străpuns crepusculul albastru ca un felinar cu reflector, iar Valentin s-a oprit o clipă în fața unui mic magazin de dulciuri ieftine. După o clipă de ezitare, a intrat; a stat printre culorile stridente ale cofetăriei cu toată seriozitatea și a cumpărat treisprezece trabucuri de ciocolată cu o deosebită grijă. În mod evident, pregătea o oportunitate, dar nu avea nevoie de ea.

O tânără slabă, matură din magazin îi privise apariția elegantă cu un semn de întrebare inevitabil; dar când ea a văzut ușa din spatele lui blocată cu uniforma albastră a inspectorului, ochii ei parcă s-au trezit.

— Oh, spuse ea, dacă ați venit în legătură cu acel pachet, l-am trimis deja.

— Pachet? repetă Valentin; și era rândul lui să aibă o privire întrebătoare.

— Mă refer la pachetul pe care l-a lăsat domnul – domnul preot.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spuse Valentin, aplecându-se în față în prima sa mărturisire reală de nerăbdare, pentru numele lui Dumnezeu, spune-ne exact ce s-a întâmplat.

— Ei bine, spuse femeia, cu un pic de îndoială, preoții au venit acum o jumătate de oră, au cumpărat niște bomboane de menta și au vorbit puțin, apoi au plecat spre Heath. Dar la o secundă după aceea, unul dintre ei intră

în fugă în magazin și întreabă: „Am lăsat un pachet?”. Ei bine, m-am uitat peste tot și nu am văzut niciunul, așa că a spus: „Nu contează, dar dacă apare, vă rog să-l trimiteți la adresa asta”, și mi-a lăsat adresa și un șiling pentru deranj. Și, cu siguranță, deși credeam că m-am uitat peste tot, am descoperit că lăsase un pachet învelit în hârtie maro, așa că l-am trimis la adresa pe care mi-a spus-o el. Nu-mi amintesc adresa acum; era undeva în Westminster. Dar cum lucrul părea atât de important, m-am gândit că poate poliția a venit în legătură cu el.

— Deci așa s-a întâmplat, spuse Valentin brusc. Hampstead Heath este aproape de aici?

— Mergeți drept înainte timp de cincisprezece minute, spuse femeia, și veți ajunge într-un spațiu deschis. Valentin a țâșnit din magazin și a început să alerge. Ceilalți. Detectivi l-au urmat cu pași șovăitori.

Strada pe care o străbăteau era atât de îngustă și obturată de umbre, încât atunci când au ieșit pe neașteptate într-un spațiu deschis și sub cerul întins, au fost surprinși să constate că seara era încă atât de luminoasă și clară. O cupolă perfectă de un verde păun se scufunda în aur printre copacii înnegriți și depărtările violet închis. Nuanța verde incandescent era suficient de intensă pentru a distinge una sau două stele ca niște puncte de cristal. Tot ce mai rămăsese din lumina zilei se întindea într-o strălucire aurie pe marginea Hampsteadului și a acelei depresiuni foarte cunoscută care se numește Valea Bunăstării. Cei care își fac vacanța în această regiune nu se îndepărtaseră în totalitate; câteva cupluri fără o formă definită stăteau pe bănci și, ici și colo, în depărtare se auzea chiotul unei fete într-unul din leagăne. Gloria cerului se adâncea și se întuneca în jurul supremei banalități a omului; și, stând în picioare pe pantă și privind peste vale, Valentin a zărit lucrul pe care îl căuta.

Printre grupurile întunecate și răsfârnte din acea depărtare se afla unul deosebit de întunecat, compact – un grup de două figuri îmbrăcate în haine preotești. Deși păreau la fel de mici ca niște insecte, Valentin vedea că una dintre ele era mult mai mică decât cealaltă. Deși cel mai înalt era încovoiat ca un elev și avea o ținută modestă, el vedea că bărbatul avea o înălțime de aproape doi metri. Și-a încleștat dinții și a înaintat, învărtindu-și nerăbdător bastonul. În timp ce s-a micșorat distanța destul de mult și s-au mărit cele două figuri negre ca într-un microscop imens, a mai perceput ceva; ceva care l-a surprins, și totuși ceva la care, se așteptase. Oricine ar fi

fost preotul înalt, nu putea exista nicio îndoială în privința identității celui scund. Era prietenul său din trenul de la Harwich, preotul bondoc și neînsemnat din Essex, pe care îl avertizase în legătură cu pachetele sale maro.

Acum, după cum au decurs evenimentele, totul se potrivea în cele din urmă și în mod destul de rațional. Valentin aflate din cercetările sale din acea dimineață că un părinte Brown din Essex aducea o cruce de argint cu safire, o relictă de o valoare considerabilă, pentru a o arăta unora dintre preoții străini prezenți la congres. Acesta era, fără îndoială, „argintul cu pietre albastre”; iar părintele Brown era, fără îndoială, micul novice din tren. Acum nu era nimic extraordinar în faptul că ceea ce descoperise Valentin, descoperise și Flambeau; Flambeau descoperise totul. De asemenea, nu era nimic extraordinar în faptul că, atunci când Flambeau auzise de o cruce cu safire, încercase să o fure; acesta era cel mai firesc lucru din toată istoria naturii. Și, mai mult ca sigur, nu era nimic extraordinar în faptul că Flambeau ar fi trebuit să aibă parte de tot ceea ce voia cu o oaie atât de proastă ca bărbatul cu umbrela și pachetele. Era genul de om pe care oricine putea să-l păcălească conducându-l la Polul Nord; nu era de mirare că un actor ca Flambeau, îmbrăcat ca un preot, putea să-l conducă până la Hampstead Heath. Până acum, infracțiunea părea destul de clară; și, în timp ce detectivul îl compătimea pe preot pentru neputința sa, aproape că îl disprețuia pe Flambeau pentru că a ales o victimă atât de credulă. Dar când Valentin se gândea la tot ce se întâmplase între timp, la tot ce îl condusesese la triumful său, își storcea creierii pentru a găsi cea mai infimă potrivire sau rațiune în toate acestea. Ce legătură avea furtul unei cruci albastre și argintii de la un preot din Essex cu aruncarea supei pe peretele tapetat? Ce legătură avea cu a numi nuci portocale sau cu a plăti mai întâi fereastra și a o sparge apoi? Ajunsese la capătul urmăririi sale; totuși, cumva, ratase mijlocul ei. Atunci când dăduse greș (ceea ce era rar), de obicei prinsese indiciul, dar totuși ratase infractorul. Aici îl prinsese pe infractor, dar tot nu reușise să înțeleagă indiciul.

Cele două siluete pe care ei le urmăreau se mișcau lent ca niște muște negre pe conturul imens și verde al unui deal. Erau în mod evident cufundate în conversație și poate că nu observau încotro se îndreptau; dar cu siguranță se îndreptau spre înălțimile mai pustii și mai tăcute ale Hampstead Heath. În timp ce erau ajunși de urmăritori, aceștia din urmă au

fost nevoiți să folosească atitudinile nedemne ale vânătorilor de căprioare, să se ghemuiască în spatele pâlcurilor de copaci și chiar să se târască prin iarba adâncă. Prin aceste ingeniozități dizgrațioase, vânătorii s-au apropiat suficient de mult de pradă pentru a auzi murmurul discuției, dar nu se putea distinge niciun cuvânt în afară de cuvântul „rațiune” care revenea frecvent cu o voce ascuțită și aproape copilăroasă. Odată ce au trecut peste o pantă abruptă de teren și o încrengătură deasă de tufișuri, detectivii au pierdut efectiv cele două siluete pe care le urmăreau. Nu au regăsit urma timp de zece minute chinuitoare, apoi aceasta a dus în jurul vârfului unui deal ca o mare cupolă care domina un amfiteatru cu bogate și dezolante peisaje în amurg. Sub un copac, în acest loc impunător, dar neglijat, se afla un vechi scaun șubred de lemn. Pe acest scaun stăteau cei doi preoți care încă discutau lucruri importante. Verdele și aurul superb încă se mai agățau de orizontul care se întuneca; dar cupola dealului se transforma încet din verde-păun în albastru-păun, iar stelele se evidențiau din ce în ce mai mult ca niște bijuterii solide. Făcându-le semn cu o mișcare mută celor care îl urmau, Valentin a reușit să se furișeze în spatele unui copac uriaș și, stând acolo într-o tăcere mormântală, a auzit pentru prima dată discuția celor doi preoți ciudați.

După ce a ascultat timp de un minut și jumătate, a fost cuprins de o îndoială funestă. Poate că îi târâse noaptea pe cei doi polițiști englezi în pustietăți îndepărtate pentru o misiune nu mai sănătoasă decât aceea de a căuta smochine printre ciulini. Căci cei doi preoți vorbeau exact ca niște preoți, cu pioșenie, cu iscusință și dezinvoltură, despre cele mai eterice enigme ale teologiei. Micul preot din Essex vorbea cel mai simplu, cu fața lui rotundă întoarsă spre stelele care-i dădeau un sentiment de fortificare; celălalt vorbea cu capul plecat, ca și cum nici nu ar fi fost vrednic să le privească. Dar nicio conversație clericală mai inocentă nu ar fi putut fi auzită în vreo mănăstire albă italiană sau în vreo catedrală neagră spaniolă.

Primele cuvinte pe care le-a auzit au fost doar finalul uneia dintre propozițiile părintelui Brown, care se încheia: „... ce au vrut să spună cu adevărat în Evul Mediu prin faptul că cerurile sunt incoruptibile”.

Preotul mai înalt și-a clătinat capul plecat și a spus:

— Ah, da, acești necredincioși moderni fac apel la rațiunea lor: dar cine poate să se uite la aceste milioane de lumi și să nu simtă că s-ar putea să existe universuri minunate deasupra noastră, unde rațiunea este complet

nerezonabilă?

— Nu, spuse celălalt preot; rațiunea este întotdeauna rezonabilă, chiar și în ultimul prag dintre lumi, în granița pierdută a lucrurilor. Știu că oamenii acuză Biserica cu argumente mediocre, dar este exact invers. Ea însăși, Biserica, face ca rațiunea să fie cu adevărat supremă. Ea însăși, Biserica, afirmă că Dumnezeu însuși este legat de rațiune.

Celălalt preot și-a ridicat fața sobră spre cerul smălțuit și a spus:

— Totuși, cine știe dacă în acel univers infinit...?

— Doar infinit fizic, spuse micul preot, întorcându-se brusc în scaunul său, nu infinit în sensul de a scăpa de legile adevărului.

Valentin, în spatele copacului său, își rodea unghiile cu o furie tăcută. Aproape că i se părea că aude chicotelile detectivilor englezi pe care îi adusesese până aici pe baza unei presupuneri imaginare doar pentru a asculta bârfele metafizice ale celor doi bătrâni și blajini preoți. În nerăbdarea lui, a pierdut răspunsul la fel de elaborat al preotului înalt, iar când a ascultat din nou, era tot părintele Brown cel care vorbea:

— Rațiunea și dreptatea domină cea mai îndepărtată și singuratică stea. Privește acele stele. Nu-i așa că arată de parcă ar fi diamante și safire unice? Ei bine, poți să-ți imaginezi orice fel de botanică sau geologie absurdă. Gândește-te la păduri de diamant cu frunze de briliante. Gândește-te că luna este o lună albastră, un unic safir gigant. Dar nu-ți închipui că toată această astronomie frenetică ar face cea mai mică diferență în ceea ce privește rațiunea și un comportament corect. Pe câmpiile de opal, sub stâncile tăiate în perle, ai găsi în continuare un panou de anunțuri: „Să nu furi”.

Valentin tocmai se pregătea să se trezească din poziția sa rigidă și încovoiată și să se strecoare cât mai încet cu putință, doborât de singura mare nebunie a vieții sale. Dar ceva în tăcerea preotului înalt l-a făcut să se oprească până când acesta a vorbit. Când, în sfârșit, acesta a vorbit, a spus simplu, cu capul aplecat și mâinile pe genunchi:

— Ei bine, cred că alte lumi se pot ridica poate mai sus decât rațiunea noastră. Misterul cerului este de nepătruns, iar eu unul nu pot decât să-mi plec capul.

Apoi, cu fruntea încă aplecată și fără să-și schimbe cu cea mai mică tonalitate atitudinea sau vocea, a adăugat:

— Dă-mi crucea aia de safir a ta, te rog. Suntem singuri aici și aș putea

să te fac bucăți ca pe o păpușă de paie.

Vocea și atitudinea complet neschimbate au adăugat o violență stranie la acea schimbare șocantă de discurs. Dar paznicul relicvei părea să își întoarcă capul doar cu cea mai mică secțiune a busolei. Părea să aibă în continuare o față oarecum prostească întoarsă spre stele. Poate că nu înțelesese. Sau, poate, înțelesese și stătea încremenit de groază.

— Da, spuse preotul înalt, cu aceeași voce joasă și în aceeași postură nemișcată, da, eu sunt Flambeau.

Apoi, după o pauză, a spus:

— Haide, îmi dai crucea aia?

— Nu, spuse celălalt, iar acea unică silabă avea un sunet ciudat.

Flambeau a renunțat brusc la toate pretențiile sale pontificale. Marele tâlhar s-a lăsat pe spate pe scaun și a râs încet, dar lung.

— Nu, strigă el, nu mi-o vei da, prelat mândru. Nu mi-o vei da, micuțule celibatar naiv. Să-ți spun de ce nu vrei să mi-o dai? Pentru că o am deja în buzunarul de la piept.

Micuțul bărbat din Essex a întors ceea ce părea a fi o față amețită în amurg și a spus, cu avântul timid al „Secretarului particular”:

— Ești sigur?

Flambeau a urlat de încântare.

— Serios, ești la fel de bun ca o farsă în trei acte, strigă el. Da, nătărăule, sunt foarte sigur. Am avut înțelepciunea să fac un duplicat al pachetului corect, iar acum, prietene, tu ai duplicatul și eu am bijuteria. O șmecherie veche, părinte Brown – o șmecherie foarte veche.

— Da, spuse părintele Brown, și și-a trecut mâna prin păr cu același ciudat stil ambiguu. Da, am auzit de ea.

Colosul infracționalității s-a aplecat spre micul preot rustic cu un fel de interes brusc.

— Ai auzit de ea? Întrebă el. De unde ai auzit de ea?

— Ei bine, nu trebuie să-ți spun numele lui, bineînțeles, spuse pur și simplu micuțul om. A fost un pocăit, știi. Trăise prosper timp de vreo douăzeci de ani doar din duplicate de pachete învelite în hârtie maro. Așa că, vezi, când am început să te suspectez, m-am gândit imediat la modul în care acest biet om a făcut-o.

— Ai început să mă suspectezi? repetă nelegiuitul cu o intensitate sporită. Chiar ai avut curajul să mă suspectezi doar pentru că te-am adus în

această zonă pustie?

— Nu, nu, spuse Brown cu un aer de scuză. Vezi tu, te-am bănuir de când ne-am întâlnit prima dată. E vorba de acea mică umflătură de pe mânecă, acolo unde voi aveți o brățară cu țepi, ca o insignă a infraționalității.

— Cum în Tartar, strigă Flambeau, ai auzit vreodată de brățara cu țepi?

— Oh, mica lui turmă, știi tu! spuse părintele Brown, arcuindu-și sprâncenele destul de inexpresiv. Când eram vicar în Hartlepool, erau trei dintre ei cu brățări cu țepi. Așa că, pentru că te am bănuir de la început, vezi tu, m-am asigurat că acea cruce trebuie să plece în siguranță, indiferent cum. Mă tem că te-am urmărit, să știi. În cele din urmă te-am văzut schimbând pachetele. Apoi, vezi tu, le-am schimbat din nou. Și apoi l-am lăsat pe cel bun în urmă.

— L-ai lăsat în urmă? repetă Flambeau, și pentru prima dată în vocea lui a mai existat o altă notă în afară de cea de triumf.

— Ei bine, așa a fost, spuse micul preot, vorbind în același mod natural. M-am întors la magazinul acela de dulciuri și am întrebat dacă am lăsat un pachet, dându-le o anumită adresă în cazul în care apare. Ei bine, știam că nu am lăsat niciun pachet; dar când am plecat din nou, am făcut-o. Așa că, în loc să fugă după mine cu acel pachet valoros, l-au trimis în zbor la un prieten de-al meu din Westminster. Apoi a adăugat destul de trist: Și eu am aflat asta de la un amărât din Hartlepool. Obișnuia să facă asta cu gențile pe care le fura din gări, dar acum este într-o mănăstire. Oh, ajungi să înveți, știi, a adăugat el, frecându-și din nou capul cu același fel de scuze disperate. Nu ne putem abține să nu fim preoți. Oamenii vin și ne spun aceste lucruri.

Flambeau a smuls un pachet maro din buzunarul de la piept și l-a rupt în bucăți. Înăuntru nu era nimic altceva decât hârtie și bucăți de plumb. A sărit în picioare cu o mișcare uimitoare și a strigat:

— Nu te cred. Nu cred că un pământău ca tine ar putea reuși toate astea. Cred că încă mai ai marfa la tine, iar dacă nu renunți la ea, suntem singuri și o voi lua cu forța!

— Nu, spuse cu simplitate părintele Brown și s-a ridicat și el în picioare, nu o vei lua cu forța. În primul rând, pentru că într-adevăr nu o mai am. Și, în al doilea rând, pentru că nu suntem singuri.

Flambeau s-a oprit brusc.

— În spatele aceluia copac, spuse părintele Brown, arătând cu degetul, se află doi polițiști puternici și cel mai mare detectiv în viață. Cum au ajuns aici, te întrebi? Eu i-am adus, bineînțeles! Și cum am făcut-o? Păi, o să îți spun, dacă vrei! Domnul să te binecuvânteze, trebuie să știm douăzeci de astfel de lucruri când lucrăm printre clasele infracționale! Ei bine, nu eram sigur că ești un hoț și nu ar fi fost bine să fac scandal împotriva unuia dintre preoții noștri. Așa că te-am pus la încercare ca să văd dacă ceva te-ar face să te manifesti. În general, un om face o mică scenă dacă găsește sare în cafea; dacă nu, are un motiv să tacă. Am schimbat sarea și zahărul, iar tu ai tăcut. În general, un om obiectează dacă nota de plată este de trei ori mai mare. Dacă o plătește, are un motiv să treacă neobservat. Eu am modificat nota de plată și tu ai achitat-o.

Toți păreau să aștepte ca Flambeau să sară ca un tigru. Dar el era reținut ca de o vrajă; era șocat de cea mai mare ciudățenie.

— Ei bine, continuă părintele Brown, cu o luciditate molcomă, din moment ce nu ai vrut să lași urme pentru poliție, bineînțeles că cineva trebuia să o facă. În fiecare loc în care mergeam, aveam grijă să fac ceva despre care să se vorbească despre noi pentru tot restul zilei. Nu am făcut prea mult rău – un perete stropit, fructe răsturnate, o fereastră spartă; dar am salvat crucea, așa cum crucea va fi salvată întotdeauna. Acum este la Westminster. Mă mir că nu ai oprit-o cu Fluierul Măgarului.

— Cu ce? întrebă Flambeau.

— Mă bucur că n-ai auzit niciodată de el, spuse preotul, făcând o grimasă. Este un lucru dezgustător. Sunt sigur că ești un om prea bun pentru un Fluierar. Nu aș fi putut să-l contracarez nici măcar cu Petele; nu mă țin picioarele.

— Despre ce naiba vorbești? întrebă celălalt.

— Ei bine, mă gândeam că știi ce înseamnă Petele, spuse părintele Brown, plăcut surprins. Oh, și totuși nu se poate să fi greșit atât de mult!

— De unde naiba știi toate aceste grozăvii? strigă Flambeau.

Umbra unui zâmbet a traversat fața rotundă și inocentă a adversarului său clerical.

— Oh, fiind un celibatar prostănac, presupun, spuse el. Nu te-a uimit niciodată faptul că un om care nu face aproape nimic altceva decât să audă păcatele reale ale oamenilor nu este posibil să fie complet inconștient de răul uman? Dar, de fapt, și o altă parte a meseriei mele m-a făcut să fiu

sigur că nu ești preot.

— Ce? întrebă hoțul, aproape încremenit cu gura căscată.

— Ai atacat rațiunea, spuse părintele Brown. Este o doctrină greșită.

Și chiar în timp ce se întorcea să își adune lucrurile, cei trei polițiști au ieșit de sub copacii crepusculari. Flambeau era un artist și un sportiv. A făcut un pas înapoi și i-a făcut lui Valentin o mare plecăciune.

— Nu te pleca în fața mea, prietene, spuse Valentin cu o seninătate de argint. Să ne plecăm amândoi în fața stăpânului nostru.

Și au rămas amândoi o clipă cu capul descoperit, în timp ce micul preot din Essex clipea căutându-și în jur umbrela.

II. GRĂDINA SECRETĂ

Aristide Valentin, șeful poliției din Paris, întârzia la cină, iar unii dintre invitații săi începuseră să sosească înaintea lui. Aceștia au fost însă liniștiți de servitorul său de încredere, Ivan, bătrânul cu o cicatrice și o fală aproape la fel de cenușie ca și mustățile sale, care stătea întotdeauna la o masă din holul de la intrare – un hol înțesat cu arme. Casa lui Valentin era poate la fel de neobișnuită și de celebră ca și stăpânul ei. Era o casă veche, cu ziduri mari și plopî înalți care aproape că dominau Sena; dar ciudățenia – și poate valoarea polițienească – a arhitecturii sale era aceasta: nu exista nicio ieșire finală decât prin această ușă din față, care era păzită de Ivan și de muzeul de arme. Grădina era mare și sofisticată și existau multe ieșiri din casă în grădină. Dar nu exista nicio ieșire din grădină afară; de jur-împrejur se întindea un zid înalt, neted, imposibil de escaladat, cu țepi deosebiți în vârf; o grădină potrivită, poate, pentru un bărbat care meditează la cele câteva sute de infractori care juraseră să ucidă.

După cum le-a explicat Ivan oaspeților, gazda lor a telefonat spunând că a fost reținut pentru zece minute. În realitate, făcea niște ultime aranjamente în legătură cu execuțiile și alte lucruri urâte de acest gen; și, deși aceste îndatoriri îl repugnau până în străfunduri, le îndeplinea întotdeauna cu precizie. Necruțător în urmărirea infractorilor, era foarte blând în privința pedepsirii lor. De când a deținut supremația asupra metodelor polițienești franceze – și, în mare parte, europene – marea sa influență a fost folosită în mod onorabil pentru atenuarea sentințelor și purificarea închisorilor. A fost unul dintre marii liber-cugetători francezi umanitari; și singurul lucru greșit la ei este că mila este mai rece decât justiția.

Când Valentin a sosit, era deja îmbrăcat în haine negre și cu cocardă roșie – o siluetă elegantă, cu barba neagră deja încărunțită pe alocuri. A mers prin casă direct la biroul său, care se deschidea pe terenul din spate. Ușa care dădea în grădină era deschisă și, după ce și-a încuiat cu grijă servieta la locul ei obișnuit, a stat câteva secunde la ușa deschisă, privind spre grădină. O lună ascuțită se lupta cu zdrențele și fâșiile zburătoare ale

unei furtuni, iar Valentin o privea cu o melancolie neobișnuită pentru un caracter analitic ca al lui. Poate că astfel de caractere analitice au o previziune paranormală asupra celei mai cumplite probleme a vieții lor. Dintr-o astfel de dispoziție ocultă, cel puțin și-a revenit repede, căci știa că întârzie și că oaspeții săi începuseră deja să sosească. O privire aruncată în salonul său când a intrat a fost suficientă pentru a fi sigur, în orice caz, că oaspetele său principal nu se afla acolo. I-a văzut pe toți ceilalți piloni ai micului grup; l-a văzut pe lordul Galloway, ambasadorul englez – un bătrân coleric, cu o față roșcată ca un măr, purtând panglica albastră a ordinului Jartierei. A văzut-o pe Lady Galloway, subțire și filiformă, cu părul argintiu și o față sensibilă, de calitate. A văzut-o pe fiica ei, Lady Margaret Graham, o fată palidă și drăguță, cu o față de spiriduș și părul de culoarea cuprului. A văzut-o pe ducesa de Mont St. Michel, cu ochii negri și opulentă, și împreună cu ea pe cele două fiice ale sale, tot cu ochii negri și opulente. L-a văzut pe doctorul Simon, un om de știință tipic francez, cu ochelari, o barbă brună ascuțită și o frunte brăzdată de acele riduri paralele care sunt pedeapsa superiorității, deoarece provin din ridicarea constantă a sprâncenelor. L-a văzut pe părintele Brown, din Cobhole, Essex, pe care îl întâlnise recent în Anglia. A văzut – poate cu mai mult interes decât oricare dintre aceștia – un bărbat înalt în uniformă, care se înclinase în fața familiei Galloway fără să primească o recunoaștere prea cordială, și care acum înainta singur pentru a-și prezenta omagiile gazdei sale. Acesta era comandantul O'Brien, din Legiunea străină franceză. Era o figură suplă, dar oarecum impunătoare, bărbierit, brunet și cu ochi albaștri și, așa cum părea firesc la un ofițer din acel faimos regiment de eșecuri victorioase și sinucideri reușite, avea un aer în același timp elegant și melancolic. Era prin naștere un gentleman irlandez și în copilărie îi cunoscuse pe Galloway – în special pe Margaret Graham. Își părăsise țara după un faliment din cauza unor datorii, iar acum își exprima libertatea totală față de eticheta britanică legănându-se în uniformă, sabie și pintoni. Când a făcut o plecăciune în fața familiei ambasadorului, lordul și lady Galloway s-au aplecat rigid, iar lady Margaret și-a întors privirea.

Dar, oricare ar fi fost cauzele vechi pentru care acești oameni ar fi putut fi interesați unul de celălalt, distinsa lor gazdă nu era interesată în mod special de ei. Cel puțin niciunul dintre ei nu era în ochii lui invitatul serii. Valentin aștepta, din anumite motive, un om de renume mondial, a cărui

prietenie și-o asigurase în timpul unor importante misiuni de detectiv și triumfuri în Statele Unite. Îl aștepta pe Julius K. Brayne, acel multimilionar ale cărui donații colosale și chiar copleșitoare către unele mici culturi religioase au prilejuit un divertisment ușor și o solemnitate mai ușoară pentru ziarele americane și englezești. Nimeni nu-și putea da seama dacă domnul Brayne era ateu, mormon sau om de știință creștin; dar era gata să bage bani în orice creatură intelectuală, atâta timp cât era o creatură neexperimentată. Unul dintre hobby-urile sale era să-l aștepte pe Shakespeare-ul american – un hobby mai perseverent decât pescuitul sportiv. Îl admira pe Walt Whitman, dar credea că Luke P. Tanner, din Paris, Pennsylvania, era oricând mai „progresist” decât Whitman. Îi plăcea orice lucru pe care îl considera „progresist”. Îl considera pe Valentin „progresist”, făcându-i astfel o mare nedreptate.

Apariția masivă a lui Julius K. Brayne în încăpere a fost la fel de categorică ca un clopoțel de cină. Avea această mare calitate, pe care foarte puțini dintre noi o pot revendica, și anume că prezența sa era la fel de însemnată ca și absența. Era un tip uriaș, la fel de gras pe cât era de înalt, îmbrăcat complet în negru de seară, fără niciun fel de accesorii, nici măcar un ceas cu lanț sau un inel. Avea părul alb și bine pieptănat pe spate ca al unui neamț; fața îi era roșie, energică și angelică, cu un smoc întunecat sub buza de jos, care dădea acelui chip altfel infantil un efect teatral și chiar mefistofelic. Oricum, cei din salon nu au avut prea mult timp să se holbeze la celebrul american; întârzierea lui devenise deja o problemă de uz intern și a fost trimis cu toată viteza în sufragerie cu Lady Galloway la braț.

Cu excepția unui singur aspect, soții Galloway au fost destul de amabili și nonșalanți. Atâta timp cât Lady Margaret nu luase brațul acelui aventurier O'Brien, tatăl ei era destul de mulțumit; și ea nu o făcuse, ci intrase în mod decent cu doctorul Simon. Cu toate acestea, bătrânul lord Galloway era neliniștit și aproape nepoliticos. Fusesse destul de diplomat în timpul cinei, dar când, în timpul trabucurilor, trei dintre bărbații mai tineri – doctorul Simon, preotul Brown și nocivul O'Brien, exilatul în uniformă străină – s-au evaporat cu toții pentru a se amesteca cu doamnele sau pentru a fuma în grădina de iarnă, atunci diplomatul englez a devenit într-adevăr foarte puțin diplomat. La fiecare șaiszeci de secunde era măcinat de gândul că golanul de O'Brien ar putea să-i facă cumva semn lui Margaret; nu încerca să-și imagineze cum. Rămăsese la cafea cu Brayne, yankeul cărunt

care credea în toate religiile, și cu Valentin, francezul grizonant care nu credea în niciuna. Puteau să se certe între ei, dar niciunul nu-l putea atrage pe el. După un timp, această logoree „progresistă” ajunsese la o criză de plictiseală; lordul Galloway s-a ridicat și el și a căutat salonul. A rătăcit prin coridoare lungi timp de vreo șase sau opt minute: până când a auzit vocea stridentă și moralizatoare a doctorului, apoi vocea plictisitoare a preotului, urmată de un râs general. Și ei, s-a gândit el cu o înjurătură, probabil că se certau despre „știință și religie”. Dar în clipa în care a deschis ușa salonului, a văzut un singur lucru – a văzut ceea ce nu era acolo. A văzut că nu era acolo comandantul O’Brien și că Lady Margaret era și ea absentă.

Ieșind nerăbdător din salon, așa cum o făcuse și din sufragerie, a mers încă o dată de-a lungul coridorului. Concepția lui de a-și proteja fiica de irlandezul-algerian pierde-vară devenise ceva esențial și chiar o nebunie în mintea lui. În timp ce se îndrepta spre partea din spate a casei, unde se afla biroul lui Valentin, a avut surpriza să o întâlnească pe fiica sa, care a trecut pe lângă el cu o față albă și disprețuitoare, ceea ce constituia o a doua enigmă. Dacă a fost cu O’Brien, unde era O’Brien? Dacă nu a fost cu O’Brien, unde a fost? Cu un fel de suspiciune senilă și pasională, a băjbăit spre părțile întunecate din spatele conacului și, în cele din urmă, a găsit o intrare a servitorilor care dădea în grădină. Luna cu iataganul ei smulsese și rostogolise acum toată vârtoarea furtunii. Razele argintii luminau toate cele patru colțuri ale grădinii. O siluetă înaltă, îmbrăcată în albastru, străbătea gazonul spre ușa biroului; o sclipire de argint a lunii pe chipul său îl identifica drept comandantul O’Brien.

A dispărut prin ferestrele franțuzești în casă, lăsându-l pe lordul Galloway într-o dispoziție de nedescris, în același timp agresivă și ambiguă. Grădina albastră – argintie, ca o scenă de teatru, părea să-l tachineze cu toată acea tandrețe tiranică împotriva căreia autoritatea sa lumească se afla în război. Lungimea și grația pasului irlandezului îl înfuriau ca și cum ar fi fost un rival în loc de un tată; lumina lunii îl înnebunea. Fusese atras ca prin farmec într-o grădină de trubaduri, o feerie a lui Watteau; și, dorind să se scuture de asemenea imbecilități amoroase prin cuvinte, a pășit cu pas vioi după dușmanul său. În timp ce făcea asta, s-a împiedicat de un copac sau de o piatră din iarbă; s-a uitat la ea mai întâi cu iritare și apoi a doua oară cu curiozitate. În clipa următoare, luna și plopii

înalți au privit o imagine neobișnuită – un diplomat englez în vârstă care alergii din greu și care urla sau răcnea în timp ce alerga.

Strigătele lui răgușite au adus o față palidă la ușa biroului, ochelarii sclipitori și fruntea îngrijorată a doctorului Simon, care a auzit primele cuvinte clare ale nobilului. Lordul Galloway urla:

— Un cadavru în iarbă – un cadavru pătat de sânge. O'Brien în sfârșit își pierduse complet mințile.

— Trebuie să-i spunem imediat lui Valentin, spuse doctorul, după ce celălalt descrisese cu frânturi de cuvinte tot ceea ce îndrăznise să examineze. Este un noroc că este aici și, chiar în timp ce vorbea, magnificul detectiv a intrat în birou, atras de urlete. Era aproape amuzant să observi transformarea lui tipică; venise cu îngrijorarea obișnuită a unei gazde și a unui domn, temându-se că vreun oaspete sau servitor era bolnav. Când i s-a spus faptul macabru, s-a transformat cu toată seriozitatea lui, instantaneu, strălucitor și profesionist; căci aceasta, oricât de aspră și de îngrozitoare ar fi fost, era meseria lui.

— Ciudat, domnilor, spuse el în timp ce se grăbeau să iasă în grădină, am vânat mistere pe tot pământul, iar acum unul vine și se instalează în propria mea curte. Dar unde este locul?

Au traversat peluza mai greu, pentru că începuse să se lase o ușoară ceață dinspre râu; dar, sub îndrumarea lui Galloway, care tremura, au găsit cadavrul cufundat în iarba adâncă – cadavrul unui bărbat foarte înalt și cu umerii largi. Zăcea cu fața în jos, așa că nu au putut vedea decât că umerii lui mari erau îmbrăcați într-o haină neagră, iar capul lui mare era chel, cu excepția unei șuvițe sau două de păr castaniu care i se agăța de craniu ca o algă udă. O dâră de sânge ca un șarpe cărămiziu se târa de sub fața lui căzută.

— Cel puțin, spuse Simon, cu o intonație profundă și stranie, nu este din partidul nostru.

— Examinați-l, doctore, strigă Valentin destul de tăios. S-ar putea să nu fie mort.

Doctorul s-a aplecat.

— Nu este chiar rece, dar mă tem că este destul de mort, a răspuns el. Ajutați-mă să-l ridic.

L-au ridicat cu grijă la un centimetru de la pământ, și toate îndoielile cu privire la faptul că era cu adevărat mort s-au risipit imediat și cu groază.

Capul a căzut. Fusese desprins în întregime de corp; cel care îi tăiasse gâtul reușise să-l și separe de cap. Chiar și Valentin a fost ușor șocat. „Trebuie să fi fost la fel de puternic ca o gorilă”, murmură el.

Nu fără un fior, deși era obișnuit cu monstruozițiile anatomice, doctorul Simon a ridicat capul. Era ușor tăiat în jurul gâtului și al maxilarului, dar fața era complet nevătămată. Era un chip greoi, galben, înfundat și umflat în același timp, cu un nas de șoim și pleoape grele – un chip de împărat roman malefic, cu, poate, o tentă ușoară de împărat chinez. Toți cei prezenți păreau să-l privească cu cei mai reci ochi ai ignoranței. Nimic altceva nu se mai putea remarca la acest om, cu excepția faptului că, în timp ce-i ridicaseră trupul, văzuseră sub el pe luciul alb al cămășii o licărire roșie de sânge. După cum a spus doctorul Simon, bărbatul nu făcuse niciodată parte din partidul lor. Dar ar fi putut foarte bine să încerce să se alăture, pentru că venise îmbrăcat pentru o astfel de ocazie.

Valentin s-a lăsat în genunchi și a examinat cu cea mai mare atenție profesională iarba și pământul pe o distanță de vreo douăzeci de metri în jurul cadavrului, la care a fost ajutat cu mai puțină pricepere de doctor și destul de imprecisă de lordul englez. Nimic nu le-a răsplătit umilința, cu excepția câtorva crenguțe, rupte sau tăiate în bucăți foarte mici, pe care Valentin le-a ridicat pentru o examinare de o clipă și apoi le-a aruncat.

— Crengi, spuse el cu gravitate; crengi și un străin cu capul tăiat; asta e tot ce există pe peluza asta.

S-a lăsat o liniște aproape înfiorătoare, apoi Galloway, speriat, a strigat brusc:

— Cine este? Cine este acolo, lângă zidul grădinii?

O siluetă mică, cu un cap nespus de mare, s-a apropiat șovăielnic de ei în ceața luminată de lună; a părut pentru o clipă un spiriduș, dar s-a dovedit a fi micul preot inofensiv pe care îl lăsaseră în salon.

— Vă spun, zise el cu sfială, nu există porți în grădina asta, să știți.

Sprâncenele negre ale lui Valentin deveniseră oarecum încruntate, așa cum se întâmpla în principiu la vederea veșmântului preoțesc. Dar era un om mult prea corect pentru a nega relevanța remarcii.

— Aveți dreptate, spuse el. Înainte de a afla cum a ajuns să fie ucis, va trebui să aflăm cum a ajuns aici. Acum ascultați-mă, domnilor. Dacă se poate face fără a dăuna poziției și datoriei mele, vom fi cu toții de acord că anumite nume distinse ar fi bine să fie ținute în afara acestui caz. Sunt aici

doamne, domni și un ambasador străin. Dacă trebuie să o considerăm o infracțiune, atunci trebuie să fie cercetată ca o infracțiune. Dar până atunci las la aprecierea mea. Sunt șeful poliției; sunt atât de cunoscut, încât îmi pot permite să fiu discret. Pe legea mea, voi curăța numele tuturor oaspeților mei, înainte de a-mi chema oamenii să caute pe altcineva. Domnilor, în numele onoarei dumneavoastră, niciunul dintre dumneavoastră nu va părăsi casa până mâine la prânz; sunt dormitoare pentru toți. Simon, cred că știți unde să-l găsiți pe omul meu, Ivan, în holul din față; este un om de încredere. Spuneți-i să lase un alt servitor de pază și să vină imediat la mine. Lord Galloway, sunteți cu siguranță persoana cea mai potrivită pentru a le spune doamnelor ce s-a întâmplat și pentru a preveni panica. Și ele trebuie, de asemenea, să aștepte. Părintele Brown și cu mine vom rămâne cu trupul neînsuflețit.

Când acest spirit al căpitanului vorbea în Valentin, toată lumea îl asculta ca pe o trompetă. Doctorul Simon a trecut prin muzeul de arme și l-a direcționat pe Ivan, detectivul particular al detectivului public. Galloway s-a dus în salon și a dat vestea teribilă cu destul tact, astfel încât, în momentul în care doamnele s-au adunat acolo, erau deja speriate și deja liniștite. Între timp, bunul preot și bunul ateu stăteau la capul și la picioarele mortului, încremeniți în lumina lunii, ca niște statui simbolice ale celor două filosofii diferite despre moarte.

Ivan, omul de încredere, cu cicatrice și mustață, a ieșit din casă ca o ghiulea de tun și a alergat pe peluză spre Valentin ca un câine spre stăpânul său. Fața lui lividă era destul de animată de licărul acestei povești polițiste, și a cerut cu o înflăcărare aproape dezagreabilă permisiunea stăpânului său de a examina rămășițele.

— Da, uită-te, dacă vrei, Ivan, spuse Valentin, dar să nu stai mult. Trebuie să intrăm și să rezolvăm asta în casă.

Ivan a ridicat capul, apoi aproape că l-a lăsat să cadă.

— De ce, rosti el cu răsuflarea întretăiată, este – nu, nu este; nu se poate. Îl cunoașteți pe acest om, domnule?

— Nu, spuse Valentin cu indiferență, mai bine să intrăm.

Au cărat cadavrul pe o canapea din birou, apoi s-au îndreptat cu toții spre salon.

Detectivul s-a așezat la birou în liniște și chiar fără ezitare; dar privirea lui de oțel era ca a unui judecător într-un proces penal. A făcut câteva

însemnări rapide pe hârtia din fața lui, apoi a spus scurt:

— Este toată lumea aici?

— Nu și domnul Brayne, spuse ducesa de Mont St. Michel, uitându-se în jur.

— Nu, spuse lordul Galloway cu o voce răgușită și aspră. Și nici domnul Neil O'Brien, îmi imaginez. L-am văzut pe acel domn plimbându-se prin grădină când cadavrul era destul de cald.

— Ivan, spuse detectivul, du-te și adu-i pe comandantul O'Brien și pe domnul Brayne. Domnul Brayne, știu, își termină un trabuc în sufragerie; comandantul O'Brien, cred, se plimbă în sus și în jos prin grădina de iarnă. Nu sunt sigur.

Credinciosul servitor a ieșit fulgerător din încăpere și, înainte ca cineva să se miște sau să vorbească, Valentin a continuat expunerea cu aceeași rapiditate soldățească.

— Toată lumea de aici știe că în grădină a fost găsit un bărbat mort, cu capul desprins de corp. Dr. Simon, l-ați examinat. Credeți că pentru a tăia gâtul unui om în felul acesta ar fi nevoie de o forță mare? Sau, poate, doar de un cuțit foarte ascuțit?

— Aș spune că nu s-ar putea face deloc cu un cuțit, spuse doctorul palid.

— V-ați gândit, reluă Valentin, la o unealtă cu care s-ar putea face?

— Gândindu-mă la limitele probabilităților moderne, chiar nu am idee, spuse doctorul, arcuindu-și dureros sprâncenele. Nu este ușor să tai un gât chiar și cu stângăcie, iar aceasta a fost o tăietură foarte curată. Ar fi putut fi făcută cu o secure sau cu un vechi topor ca al unui călău, sau cu o veche sabie de două mâini.

— Dar, Doamne ferește! strigă ducesa, aproape isterică, nu există săbii de două mâini și topoare pe aici.

Valentin era încă ocupat cu hârtia din fața lui.

— Spuneți-mi, zise el, scriind în continuare rapid, ar fi putut fi decapitat cu o sabie lungă a cavaleriei franceze?

La ușă s-a auzit un ciocănit încet, care, dintr-un motiv lipsit de logică, a înghețat sângele tuturor, precum ciocăniturile din Macbeth. În mijlocul acelei tăceri glaciale, doctorul Simon a reușit să spună:

— O sabie... da, cred că se poate.

— Mulțumesc, spuse Valentin. Intră, Ivan.

Ivan cel discret a deschis ușa și l-a poftit înăuntru pe comandantul Neil

O'Brien, pe care îl găsisese, în sfârșit, măsurând cu pasul, din nou, grădina.

Ofițerul irlandez, înfruntându-i deranjat și sfidător în prag, strigă la ei:

— Ce vreți de la mine?

— Luați loc, vă rog, spuse Valentin pe un ton plăcut și echilibrat. De ce nu purtați sabia? Unde este?

— Am lăsat-o pe masa din bibliotecă, spuse O'Brien, cu un accent mai pronunțat în dispoziția lui agitată. Era o bătaie de cap, devenea...

— Ivan, spuse Valentin, te rog du-te și adu sabia comandantului din bibliotecă. Apoi, în timp ce servitorul dispărea, zise:

— Lordul Galloway spune că v-a văzut ieșind din grădină chiar înainte de a găsi cadavrul. Ce făceați în grădină?

Comandantul s-a aruncat nepăsător într-un scaun.

— Oh, strigă în irlandeză autentică, admiram luna. Comunicam cu natura, băiete.

O tăcere grea s-a așternut și a durat, iar la sfârșitul ei s-a auzit din nou acea bătaie banală și înfiorătoare. Ivan a reapărut, purtând o teacă de oțel goală.

— Asta e tot ce am putut găsi, spuse el.

— Pune-o pe masă, zise Valentin, fără să ridice privirea.

În cameră era o tăcere nefirească, ca acea mare de tăcere nefirească în jurul docului criminalului condamnat. Exclamațiile slabe ale ducesei se stinseseră de mult. Ura inflamată a lordului Galloway era satisfăcută și chiar domolită. Vocea care s-a auzit a fost cu totul neașteptată.

— Cred că pot să vă spun, strigă Lady Margaret, cu acea voce clară și tremurândă cu care o femeie curajoasă vorbește în public. Pot să vă spun ce făcea domnul O'Brien în grădină, din moment ce este constrâns la tăcere. Mă cerea în căsătorie. Am refuzat; i-am spus că, în situația familiei mele, nu puteam să-i ofer decât respectul meu. A fost puțin supărat din cauza asta; nu părea să se gândească prea mult la respectul meu. Mă întreb, adăugă ea, cu un zâmbet cam șters, dacă îi va mai păsa acum de el. Pentru că eu i-l ofer acum. Aș jura oriunde că nu a făcut niciodată așa ceva.

Lordul Galloway se apropiase amenințător de fiica sa și credea că o va intimida cu ceea ce el își închipuia a fi un ton șoptit.

— Ține-ți gura, Maggie, spuse el într-o șoptă tunătoare. De ce ar trebui să-l protejezi pe individ? Unde-i este sabia? Unde este afurisita lui de cavalerie...

S-a oprit din cauza privirii ciudate cu care îl privea fiica sa, o privire care era într-adevăr un magnet sinistru pentru întregul grup.

— Bătrân nebun! spuse ea cu o voce joasă, fără prefăcătorie de a manifesta milă, ce crezi că încerci să demonstrezi? Vă spun că acest om a fost nevinovat cât timp a stat cu mine. Dar dacă nu era nevinovat, era încă cu mine. Dacă a omorât un om în grădină, cineva trebuie să fi văzut – cineva trebuie să fi știut cel puțin? Îl urăști pe Neil atât de mult încât să-ți pui propria fiică...

Lady Galloway a țipat. Toți ceilalți erau tulburați de impactul acelei tragedii satanice care s-a petrecut între îndrăgostiți până acum. Vedeau chipul mândru și alb al aristocratei scoțiene și al iubitului ei, aventurierul irlandez, ca pe niște portrete vechi într-o casă întunecată. Lunga tăcerea era plină de amintiri istorice fără formă, de soți uciși și de amanți otrăviți.

În mijlocul acestei tăceri macabre, o voce inocentă a spus:

— A fost un trabuc foarte lung?

Schimbarea de gânduri a fost atât de bruscă, încât au trebuit să se uite în jur pentru a vedea cine vorbise.

— Mă refer, spuse micul părinte Brown, din colțul camerei, mă refer la trabucul pe care îl termină domnul Brayne. Pare aproape la fel de lung ca un baston.

În ciuda lipsei de relevanță, pe fața lui Valentin se citea atât aprobare, cât și iritare, când a ridicat capul.

— Destul de corect, remarcă el brusc. Ivan, du-te și caută-l din nou pe domnul Brayne și adu-l aici imediat.

În clipa în care servitorul a închis ușa, Valentin i s-a adresat fetei pe un ton cu totul nou și serios.

— Lady Margaret, spuse el, cu toții simțim, sunt sigur, atât recunoștința, cât și admirație pentru gestul tău de a te ridica deasupra demnității tale inferioare și de a explica comportamentul comandantului. Dar există încă o lacună. Lordul Galloway, din câte am înțeles, v-a întâlnit trecând de la birou la salon și abia după câteva minute l-a găsit pe comandant plimbându-se încă prin grădină.

— Trebuie să vă amintiți, răspunse Margaret, cu o ușoară ironie în glas, că tocmai îl refuzasem, așa că nu prea ne-am fi întors braț la braț. Oricum, el este un gentleman; a rămas în urmă – și astfel a fost acuzat de crimă.

— În acele câteva clipe, spuse Valentin pe un ton grav, ar fi putut într-

adevăr...

S-a bătut din nou la ușa, iar Ivan și-a înfățișat chipul cicatrizat.

— Mă scuzați, domnule, spuse el, dar domnul Brayne a părăsit casa.

— A plecat! strigă Valentin, și s-a ridicat pentru prima dată în picioare.

— Plecat. Dus. Evaporat, răspunse Ivan într-o franceză comică. I-au dispărut și pălăria și haina, și am să vă spun ceva care este colac peste pupăză. Am alergat în afara casei pentru a găsi orice urmă a lui, și am găsit una, și încă una importantă.

— Ce vrei să spui? întrebă Valentin.

— O să vă arăt, spuse servitorul său, și a reapărut cu o sabie de cavalerie fără teacă și strălucitoare, brăzdată de sânge pe vârf și pe margine. Toată lumea din încăpere s-a uitat la ea ca la un trăsnet; dar experimentatul Ivan a continuat destul de calm:

— Am găsit asta, spuse el, aruncată printre tufișuri la treizeci de metri de drumul spre Paris. Cu alte cuvinte, am găsit-o exact acolo unde respectabilul domn Brayne a aruncat-o când a fugit.

S-a lăsat din nou tăcere, dar de un nou fel. Valentin a luat sabia, a examinat-o, a reflectat cu o concentrare neafectată a gândurilor, apoi s-a întors cu o față respectuoasă către O'Brien.

— Comandante, spuse el, avem încredere că veți prezenta întotdeauna această armă dacă va fi cerută pentru a fi examinată de Poliție. Între timp, a adăugat el, lovind cu palma teaca zornăitoare din oțel, permiteți-mi să vă înapoiez sabia.

La o acțiune simbolică militară de acest gen, audiența s-ar fi putut abține cu greu să nu aplaude.

Pentru Neil O'Brien, într-adevăr, acel gest a fost punctul de cotitură al existenței sale. În momentul în care se plimba din nou prin grădina misterioasă în culorile dimineții, inutilitatea tragică a înfățișării sale comune dispăruse; era un om cu multe motive de fericire. Lordul Galloway era un gentleman și îi oferise scuze. Lady Margaret era ceva mai mult decât o doamnă, o femeie cel puțin, și poate că îi oferise ceva mai mult decât o scuză, în timp ce se plimbau printre vechile straturi de flori înainte de micul dejun. Întregul grup era cu inima mai ușoară și plină de umanitate, căci, deși enigma morții rămăsese, povara suspiciunii fusese ridicată de pe umerii lor și trimisă în zbor la Paris cu ciudatul milionar – un bărbat pe care abia îl cunoșteau. Diavolul fusese alungat din casă – se alungase singur.

Cu toate acestea, enigma a rămas; și când O'Brien s-a trântit pe un scaun din grădină alături de doctorul Simon, această persoană cu un acut simț științific a reluat-o imediat. Nu a reușit să scoată prea multe de la O'Brien, ale cărui gânduri erau la lucruri mai plăcute.

— Nu pot spune că mă interesează prea mult, spuse irlandezul cu franchețe, mai ales că acum pare destul de clar. Se pare că Brayne îl ura pe acest străin dintr-un anumit motiv; l-a ademenit în grădină și l-a ucis cu sabia mea. Apoi a fugit în oraș, aruncând sabia pe drum. Apropo, Ivan mi-a spus că mortul avea un dolar american în buzunar. Deci era un compatriot deal lui Brayne, și asta pare să fie o dovadă. Nu văd nicio problemă în legătură cu chestiunea asta.

— Există cinci probleme uriașe, spuse doctorul calm; ca niște pereți înalți în interiorul unor ziduri. Nu mă înțelegeți greșit. Nu mă îndoiesc că Brayne a făcut-o. Fuga lui, cred, dovedește asta. Dar în ceea ce privește modul în care a făcut-o. Prima problemă: de ce ar trebui un om să ucidă un alt om cu o sabie uriașă, când poate să-l ucidă cu un cuțit de buzunar și să-l pună înapoi în buzunar? A doua problemă: de ce nu a fost niciun zgomot sau strigăt? Oare un om vede de obicei un altul venind spre el fluturând o sabie și nu are nicio reacție? A treia problemă: un servitor a păzit ușa de la intrare toată seara, iar un șobolan nu poate intra nicăieri în grădina lui Valentin. Cum a ajuns mortul în grădină? A patra problemă: având în vedere aceleași condiții, cum a ieșit Brayne din grădină?

— Și a cincea, spuse Neil, cu ochii ațintiți asupra preotului englez care venea încet pe cărare.

— Presupun că este un fleac, zise doctorul, dar cred că este unul ciudat. Când am văzut prima dată cum fusese tăiat capul, am presupus că asasinul a lovit de mai multe ori. Dar, la examinare, am găsit multe tăieturi de-a lungul secțiunii trunchiate; cu alte cuvinte, au fost aplicate după ce a fost tăiat capul. Oare Brayne își ura dușmanul atât de cumplit încât a stat să-i cresteze trupul în lumina lunii?

— Îngrozitor! spuse O'Brien, și tresări.

Micul preot, Brown, sosise în timp ce ei vorbeau și așteptase, cu sfială lui caracteristică, până când au terminat. Apoi a spus cu stângăcie:

— Îmi pare rău că vă întrerup. Dar am fost trimis să vă dau vești!

— Vești? repetă Simon, și l-a privit destul de trist prin ochelari.

— Da, îmi pare rău, spuse părintele Brown cu calm. A mai avut loc o

crimă, să știți.

Amândoi bărbații au sărit în sus de pe scaune, lăsându-le să se balanseze.

— Și, ceea ce este și mai ciudat, continuă preotul, privind indiferent rododendronii, este același tip de crimă dezgustător; este o altă decapitare. Au găsit al doilea cap sângerând efectiv în râu, la câțiva metri de-a lungul drumului lui Brayne spre Paris; așa că presupun că el...

— O, Doamne! strigă O'Brien. Este Brayne un maniac?

— Sunt răzbunări americane, spuse impasibil preotul. Apoi a adăugat: Vor să veniți în bibliotecă să vedeți.

Comandantul O'Brien i-a urmat pe ceilalți spre anchetă, fiindu-i categoric rău. În calitate de soldat, detesta tot acest carnagiu ascuns; unde aveau să se oprească aceste amputări extravagante? Mai întâi era tăiat un cap, apoi altul; în acest caz (își spuse el cu amărăciune) nu era adevărat că două capete erau mai bune decât unul. În timp ce traversa biroul, aproape că s-a clătinat în fața unei coincidențe șocante. Pe masa lui Valentin se afla tabloul colorat al unui al treilea cap sângerând; și era capul lui Valentin însuși. O a doua privire i-a arătat că era doar un ziar naționalist, numit Ghilotina, care în fiecare săptămână arăta pe unul dintre adversarii săi politici cu ochii bulbucăți și trăsăturile contorsionate imediat după execuție; căci Valentin era un anti-clerical de renume. Dar O'Brien era un irlandez, cu un fel de castitate chiar și în păcatele sale; și dezgustul lui se ridica împotriva acelei mari brutalități a intelectului care aparține doar Franței. El simțea Parisul ca un întreg, de la grotescul de pe bisericile gotice până la caricaturile grosolane din ziare. Și-a amintit de extraordinarele glume ale Revoluției. Vedea întregul oraș cuprins de o energie urâtă, de la schița sângeroasă așezată pe masa lui Valentin până acolo unde, deasupra unui munte și a unei păduri de gargui, marele diavol rânjește la Notre Dame.

Biblioteca era lungă, joasă și întunecată; lumina care intra în ea se scurgea pe sub jaluzelele joase și mai avea încă o parte din nuanța roșiatică a dimineții. Valentin și servitorul său Ivan îi așteptau la capătul de sus al unui birou lung, ușor înclinat, pe care se aflau rămășițele pământești, care păreau uriașe în penumbră. Figura mare, neagră și fața galbenă a bărbatului găsit în grădină se aflau în fața lor, în esență neschimbate. Al doilea cap, care fusese pescuit dintre trestiiile râului în acea dimineață, zăcea curgând și picurând lângă el; oamenii lui Valentin căutau încă să recupereze restul

acestui al doilea cadavru, care se presupunea că era acoperit de apă. Părintele Brown, care nu părea să împărtășească câtuși de puțin sensibilitatea lui O'Brien, s-a apropiat de cel de-al doilea cap și l-a examinat cu grijă clipind intermitent. Era puțin mai mult decât un moț de păr alb și umed, părând franjurat cu foc argintiu în lumina roșie și uniformă a dimineții; fața, care părea a unui criminal urât cu striuri împurpurate, fusese zdrobită de copaci sau de pietre în timp ce se afunda în apă.

— Bună dimineața, domnule comandant O'Brien, spuse Valentin, cu o cordialitate calmă. Ați auzit de ultimul experiment de măcelărie al lui Brayne, presupun?

Părintele Brown încă se apleca asupra capului cu smocul de păr alb și a spus, fără să ridice privirea:

— Presupun că este foarte sigur că Brayne a tăiat și acest cap.

— Păi, mi se pare că are sens, spuse Valentin, cu mâinile în buzunare. Omorât în același mod ca și celălalt. Găsit la câțiva metri de celălalt. Și tăiat cu aceeași armă pe care știm că a luat-o cu el.

— Da, da, știu, răspunse supus părintele Brown. Totuși, să știți, mă îndoiesc că Brayne ar fi putut să taie acest cap.

— De ce nu? întrebă doctorul Simon, cu o privire fixă.

— Ei bine, doctore, zise preotul, ridicând privirea clipind, poate un om să-și taie singur capul? Nu știu.

O'Brien a simțit un univers nebunesc prăbușindu-se în jurul urechilor sale; dar doctorul a sărit înainte cu un spirit practic impetuos și a împins înapoi părul alb și umed.

— Oh, nu există nicio îndoială că este Brayne, spuse preotul în liniște. Avea exact aceeași zgârietură în urechea stângă.

Detectivul, care îl privise pe preot țintă cu ochi scânteietori, și-a deschis gura încleștată și a spus tăios:

— Se pare că știți multe despre el, părinte Brown.

— Da, spuse cu simplitate micuțul. Am stat cu el câteva săptămâni. Se gândea să se alăture bisericii noastre.

Steaua fanatismului a țâșnit în ochii lui Valentin; s-a îndreptat spre preot cu mâinile încleștate.

— Și, poate, strigă el, cu un sarcasm exploziv, poate că se gândea și la faptul că vrea să lase toți banii lui bisericii dumneavoastră.

— Poate că se gândea, spuse Brown cu indiferență; este posibil.

— În acest caz, strigă Valentin, cu un zâmbet înfricoșător, s-ar putea, într-adevăr, să știți multe despre el. Despre viața lui și despre...

Comandantul O'Brien a pus o mână pe brațul lui Valentin.

— Încetați cu prostiile astea calomnioase, Valentin, spuse el, sau s-ar putea să mai apară și alte săbii.

Dar Valentin (sub privirea constantă și umilă a preotului) își revenise deja.

— Ei bine, spuse el scurt, părerile private ale oamenilor pot aștepta. Dumneavoastră, domnilor, sunteți încă legați de promisiunea de a rămâne; trebuie să vi-o impuneți vouă înșivă – și unul altuia. Ivan, aici de față, vă va spune tot ce mai vreți să știți; eu trebuie să mă apuc de treabă și să scriu autorităților. Nu mai putem păstra tăcerea mult timp. Voi fi în biroul meu dacă mai sunt și alte vești.

— Mai sunt și alte vești, Ivan? întrebă doctorul Simon, în timp ce șeful poliției ieșea din cameră.

— Încă un singur lucru, cred, domnule, spuse Ivan, încrețindu-și fața bătrână și cenușie, și este important, în felul lui. Referitor la nătlăușul ăla bătrân pe care l-ați găsit pe gazon, și a arătat cu degetul, fără a se preface respectuos, spre corpul mare și negru cu capul galben. Oricum, am aflat cine este.

— Într-adevăr! strigă doctorul uimit, și cine este?

— Numele lui era Arnold Becker, spuse subdetectivul, deși cred că avea mai multe pseudonime. Era un fel de pungaș hoinar și se știe, că a fost în America; așa că de aceea Brayne și-a înfipt cuțitul în el. Noi înșine nu am avut prea mult de-a face cu el, pentru că a lucrat măi mult în Germania. Am comunicat, bineînțeles, poliției germane. Dar, în mod ciudat, a existat un frate geamăn al său, pe nume Louis Becker, cu care am avut foarte mult de-a face. De fapt, am considerat necesar să-l ghilotinăm chiar ieri. Ei bine, este un lucru ciudat, domnilor, dar când l-am văzut pe individul acela întins pe gazon, am sărit în sus de bucurie. Dacă nu l-aș fi văzut cu ochii mei pe Louis Becker ghilotinat, aș fi jurat că era Louis Becker cel întins pe iarbă. Apoi, bineînțeles, mi-am amintit de fratele său geamăn din Germania și, urmărind indiciul...

Explicația lui Ivan a încetat, din excelentul motiv că nimeni nu-l asculta. Comandantul și doctorul se holbau amândoi la părintele Brown, care se

ridicase brusc în picioare, înțepenit și se ținea strâns de tâmpile ca un om care simte o durere bruscă și violentă.

— Încetați, încetați, încetați! strigă el; nu mai vorbiți un minut, căci încep să înțeleg ce s-a întâmplat. Îmi va da Dumnezeu putere? Oare creierul meu va face un salt și va vedea tot? Doamne, ajută-mă! Eram destul de bun la gândire. Odată puteam să parafralez orice pagină din Aquino. Oare capul meu se va despica – sau va vedea? Încep să înțeleg – abia încep să înțeleg.

Și-a îngropat capul în mâini și a rămas într-un fel de tortură rigidă a cugetului sau a rugăciunii, în timp ce ceilalți trei nu puteau decât să se holbeze la această ultimă minune a celor douăsprezece ore nebunești.

Când mâinile părintelui Brown au căzut, s-a arătat un chip destul de proaspăt și serios, ca al unui copil. A scos un suspin uriaș și a spus:

— Să terminăm cât mai repede cu asta. Uitați-vă aici, acesta va fi cel mai rapid mod de a vă convinge pe toți de adevăr. S-a întors spre doctor.

— Dr. Simon, spuse el, aveți o inteligență puternică, și v-am auzit în această dimineață punând cele mai grele cinci întrebări despre această afacere. Ei bine, dacă le veți pune din nou, vă voi răspunde la ele.

Lui Simon i-a căzut monoculul de pe nas din cauza nedumeririi și a întrebării, dar a răspuns imediat.

— Ei bine, prima întrebare, știți, este de ce ar trebui un om să ucidă pe altul cu o sabie greoaie, când un om poate ucide cu un pumnal?

— Un om nu se poate decapita cu un pumnal, spuse Brown cu calm, iar pentru această crimă decapitarea era absolut necesară.

— De ce? întrebă O'Brien, cu interes.

— Și următoarea întrebare? zise părintele Brown.

— Ei bine, de ce nu a strigat omul, sau altceva? răspunse doctorul; săbiile în grădini sunt cu siguranță neobișnuite.

— Crenguțe, spuse preotul cu tristețe, și s-a întors spre fereastra care dădea spre scena morții. Nimeni nu a văzut vârful crenguțelor. De ce să fi zăcut pe peluza aceea (priviți) atât de departe de orice copac? Nu au fost rupte; au fost tăiate. Ucigașul și-a distrat dușmanul cu niște trucuri cu sabia, arătând cum poate tăia o creangă în aer, sau mai știu eu ce. Apoi, în timp ce dușmanul său se apleca să vadă rezultatul, o tăietură tăcută, și capul a căzut.

— Ei bine, zise încet doctorul, pare destul de plauzibil. Dar următoarele două întrebări ale mele vor lăsa pe oricine perplex.

Preotul stătea încă în picioare privind critic pe fereastră și aștepta.

— Știți că toată grădina a fost închisă ca o cameră etanșă, continuă doctorul. Ei bine, cum a intrat omul acela ciudat în grădină?

Fără să se întoarcă, micul preot a răspuns:

— Niciodată nu a fost vreun om ciudat în grădină.

S-a lăsat tăcerea, apoi un chicotit brusc de râs aproape copilăresc a ușurat tensiunea. Absurditatea remarcii lui Brown l-a determinat pe Ivan să fie ironic.

— Oh! strigă el; atunci nu am cărat aseară un cadavru mare și gras pe o canapea? Presupun că nu a ajuns în grădină?

— A intrat în grădină? repetă Brown, gânditor. Nu, nu în întregime.

— Stați puțin, strigă Simon, un om intră într-o grădină, sau nu intră.

— Nu neapărat, spuse preotul, cu un zâmbet slab. Care este următoarea întrebare, doctore?

— Îmi închipui că sunteți bolnav, exclamă tăios doctorul Simon; dar vă spun următoarea întrebare, dacă doriți. Cum a ieșit Brayne din grădină?

— Nu a ieșit din grădină, spuse preotul, privind în continuare pe fereastră.

— Nu a ieșit din grădină? explodează Simon.

— Nu complet, spuse părintele Brown.

Simon și-a strâns pumnii cu frenezia logicii franțuzești.

— Un om iese dintr-o grădină sau nu iese, strigă el.

— Nu întotdeauna, spuse părintele Brown.

Dr. Simon a sărit în picioare nervos.

— Nu am timp de pierdut cu astfel de discuții fără sens, strigă furios. Dacă nu puteți înțelege că un om se află de o parte sau de alta a unui zid, nu vă voi mai deranja în continuare.

— Doctore, a spus preotul cu multă blândețe, întotdeauna ne-am înțeles foarte bine împreună. Fie și numai de dragul vechii prietenii, opriți-vă și spuneți-mi a cincea întrebare.

Simon, nerăbdător, s-a prăbușit pe un scaun lângă ușă și a spus scurt:

— Capul și umerii au fost tăiați într-un mod ciudat. Părea că a fost făcut după moarte.

— Da, spuse preotul imobil, a fost făcut astfel încât să te faci să presupui exact singurul neadevăr pe care i-ai presupus. A fost făcut pentru a vă face să fiți siguri de un lucru: capul aparține trupului.

Zona de graniță a creierului, unde se creează toți monștrii, se mișca îngrozitor în galicul O'Brien. Simțea prezența haotică a tuturor centaurilor și sirenelor pe care fantezia nefirească a omului i-a născocit. O voce mai veche decât primii patriarhi părea să-i spună la ureche: „Nu te apropia de grădina monstruoasă în care crește copacul cu fructe duble. Evită grădina malefică unde a murit omul cu două capete”. Cu toate acestea, în timp ce aceste scandaloase imagini simbolice treceau prin oglinda străveche a sufletului său irlandez, intelectul său franțuzit era destul de vigilent și îl privea pe ciudatul preot la fel de atent și de neîncrezător ca toți ceilalți.

Părintele Brown se întorsese în cele din urmă și stătea rezemat de fereastră, cu fața într-o umbră densă; dar chiar și în acea umbră puteau vedea că era palid ca cenușa. Cu toate acestea, vorbea destul rațional, ca și cum nu ar fi existat suflete galice pe pământ.

— Domnilor, spuse el, nu ați găsit corpul ciudat al lui Becker în grădină. Nu ați găsit niciun cadavru ciudat în grădină. În fața raționamentului doctorului Simon, eu continui să afirm că Becker a fost prezent doar parțial. Uitați-vă aici! (arătând spre voluminoasa masă neagră a cadavrului misterios) nu l-ați văzut niciodată în viața voastră pe acest om. L-ați văzut vreodată pe acest om?

A rostogolit rapid capul chel și galben al necunoscutului și a pus în locul lui capul cu părul alb de lângă el. Și acolo, complet, unitar, inconfundabil, zăcea Julius K. Brayne.

— Ucigașul, continuă liniștit Brown, i-a tăiat capul dușmanului său și a aruncat sabia departe, peste zid. Dar a fost prea isteț ca să arunce doar sabia. A aruncat și capul peste zid. Apoi nu a trebuit decât să pună un alt cap la cadavru și (după cum a insistat în cadrul unei anchete private) v-ați imaginat cu toții un om cu totul nou.

— Să pună un alt cap! spuse O'Brien cu privirea fixă. Ce alt cap? Capetele nu cresc în tufișurile din grădină, nu-i așa?

— Nu, zise părintele Brown cu voce răgușită și privindu-și ghetele, există un singur loc unde cresc. Cresc în coșul ghilotinei, lângă care șeful poliției, Aristide Valentin, se afla cu nicio oră înainte de crimă. Oh, prietenii mei, mai ascultați-mă un minut înainte de a mă face bucăți. Valentin este un om cinstit, dacă a fi nebun pentru o cauză discutabilă este cinstit. Dar n-ați văzut niciodată în ochii lui reci și cenușii că e nebun! Ar face orice, orice, pentru a distruge ceea ce el numește superstiția Crucii. A luptat pentru ea, a

flămânzit pentru ea, iar acum a ucis pentru ea. Milioanele de nebuni ai lui Brayne fuseseră până acum dispersați în atât de multe secte, încât nu au făcut mare lucru pentru a modifica echilibrul lucrurilor. Dar Valentin a auzit un zvon care spunea că Brayne, la fel ca atâția sceptici aiuriți, se îndrepta spre noi; și asta era cu totul altceva. Brayne ar fi adus provizii în Biserica Franței, sărăcită și combativă; ar fi sprijinit șase ziare naționaliste, cum ar fi Ghilotina. Bătălia era deja echilibrată într-un punct, iar fanaticul a luat foc pe riscul său. S-a hotărât să-l distrugă pe milionar și a făcut-o așa cum s-ar fi așteptat ca cel mai mare dintre detectivi să comită singura crimă. A sustras capul tăiat al lui Becker sub o scuză criminalistică și l-a dus acasă în servieta sa oficială. A avut acea ultimă dispută cu Brayne, pe care lordul Galloway nu a auzit-o până la capăt; l-a condus în grădina închisă, a vorbit despre mânguirea sabiei, a folosit crenguțe și o sabie ca exemplificare, și...

Ivan cel cu cicatrice s-a ridicat brusc în picioare.

— Nebunule, zbieră el; te vei duce acum la stăpânul meu, dacă te iau de...

— Păi, acolo mă duceam, spuse Brown cu greutate; trebuie să-i cer să se confeseze și toate cele.

Conducându-l pe nefericitul Brown în fața lor ca pe un ostatic sau ca pe un sacrificiu, s-au repezit împreună în liniștea neașteptată din biroul lui Valentin.

Marele detectiv stătea la biroul său aparent prea ocupat pentru a auzi intrarea lor turbulentă. S-au oprit o clipă, apoi ceva în privirea celui spate drept și elegant l-a făcut pe doctor să alerge brusc înainte. O atingere și o privire i-au arătat că la cotul lui Valentin se afla o cutie mică de pastile și că Valentin era mort pe scaunul său; iar pe fața fără vedere a sinucigașului se citea mai mult decât mândria lui Cato.

III. PICIOARELE CIUDATE

Dacă întâlnești un membru al acelui club select, „Cei Doisprezece Pescari Adevărați”, intrând în hotelul Vernon pentru dineul anual al clubului, vei observa, în timp ce-și dă jos paltonul, că haina lui de seară este verde și nu neagră. Dacă (presupunând că ai îndrăzneala de a te adresa unei astfel de ființe) îl vei întreba de ce, îți va răspunde probabil că o face pentru a nu fi confundat cu un chelner. Te vei retrage apoi distrus. Dar vei lăsa în urma ta un mister încă neelucidat și o poveste care merită spusă.

Dacă (ca să continuăm pe aceeași linie improbabilă de presupuneri) ai întâlni un mic preot liniștit și harnic, pe nume părintele Brown, și l-ai întreba care crede că a fost cel mai mare noroc din viața lui, ar răspunde probabil că, pe ansamblu, cea mai bună acțiune a sa a fost cea de la hotelul Vernon, unde a prevenit o infracțiune și, poate, a salvat un suflet, doar ascultând zgomotul unor pași într-un coridor. Poate că este puțin mândru de această presupunere ciudată și minunată a sa și este posibil să se refere la ea. Dar, întrucât este nespus de puțin probabil ca voi să vă ridicați vreodată suficient de sus în lumea socială pentru a-i găsi pe „Cei Doisprezece Pescari Adevărați” sau să vă coborâți suficient de jos, printre mahalale și infractori, pentru a-l găsi pe părintele Brown, mă tem că nu veți auzi niciodată povestea, decât dacă o veți auzi de la mine.

Hotelul Vernon, la care „Cei Doisprezece Pescari Adevărați” își țineau dineurile anuale, era o instituție așa cum nu poate exista decât într-o societate oligarhică care aproape că a înnebunit cu bunele maniere. Era acel produs anapoda – o întreprindere comercială „exclusivistă”. Adică, era un produs care plătea nu atrăgând oameni, ci de fapt respingându-i. În inima unei oligarhii, comercianții devin suficient de vicleni pentru a fi mai pretențioși decât clienții lor. Ei creează în mod pozitiv dificultăți astfel încât clienții lor bogați și plictisiți să cheltuiască bani și diplomație pentru a le depăși. Dacă ar exista un hotel la modă în Londra în care să nu poată intra niciun bărbat sub 1,80 m, societatea ar forma cu supunere grupuri de bărbați de 1,80 în pentru a lua masa în acest hotel. Dacă ar exista un restaurant scump care, din simplul capriciu al patronului, ar fi deschis doar

joia după-amiază, ar fi aglomerat joia după-amiază. Hotelul Vernon se afla, ca din întâmplare, în colțul unei piețe din Belgravia. Era un hotel mic; și unul foarte nepotrivit. Dar chiar inconvenientele sale erau considerate ca fiind ziduri care protejau o anumită clasă socială. Un inconvenient, în special, era considerat de o importanță vitală: faptul că, practic, doar douăzeci și patru de persoane puteau lua masa în acel loc în același timp. Singura masă mare era celebra masă de pe terasă, care se afla în aer liber, pe un fel de verandă cu vedere spre una dintre cele mai rafinate grădini vechi din Londra. Așa se face că și cele douăzeci și patru de locuri de la această masă nu puteau fi ocupate decât pe vreme caldă; iar acest lucru, care făcea ca plăcerea să fie și mai dificilă, îl făcea și mai dorit. Actualul patron al hotelului era un evreu pe nume Lever, care a făcut aproape un milion de dolari din el, făcând ca accesul să fie dificil. Bineînțeles că a combinat cu această limitare, în scopul întreprinderii sale, cel mai atent rafinament în desfășurarea acesteia. Vinurile și preparatele culinare erau într-adevăr la fel de bune ca oricare altele din Europa, iar comportamentul personalului de serviciu reflecta exact starea de spirit a clasei superioare engleze. Patronul îi cunoștea pe toți chelnerii săi ca pe degetele de la mână; erau doar cincisprezece în total. Era mult mai ușor să devii membru al Parlamentului decât să devii chelner în acel hotel. Fiecare chelner era antrenat într-o liniște și o delicatețe teribilă, ca și cum ar fi fost un servitor al unui gentleman. Și, într-adevăr, exista în general cel puțin un chelner pentru fiecare domn care lua masa.

Clubul „Cei Doisprezece Pescari Adevărați” nu ar fi consimțit să ia masa oriunde altundeva decât într-un astfel de loc, pentru că insista asupra unei intimități luxoase; și ar fi fost destul de supărător simplul gând că orice alt club lua masa chiar în aceeași clădire. Cu ocazia dineului lor anual, „Pescarii” aveau obiceiul de a-și expune toate comorile, ca și cum s-ar fi aflat într-o casă particulară, în special celebrul set de cuțite și furculițe de pește, care erau, cum s-ar spune, însemnele societății, fiecare fiind rafinat lucrat în argint sub forma unui pește și fiecare încărcat la mâner cu o perla mare. Acestea au fost întotdeauna pregătite pentru felul de pește, iar felul de pește a fost întotdeauna cel mai spectaculos din acest festin spectaculos. Societatea avea un număr imens de ceremonii și de ritualuri, dar nu avea nicio istorie și niciun scop; în acest sens, era foarte aristocratică. Nu trebuia să fii nimic pentru a fi unul dintre „Cei Doisprezece Pescari”; dacă nu erai

deja un anumit tip de persoană, nici nu auzeai vreodată de ei. Existau de doisprezece ani. Președintele era domnul Audley. Vicepreședintele era ducele de Chester.

Dacă am redat în oarecare măsură atmosfera acestui hotel înfricoșător, cititorul se poate mira în mod firesc cum am ajuns să știu ceva despre el și poate chiar specula cum o persoană atât de simplă ca prietenul meu, părintele Brown, a ajuns să se afle în acea galerie de aur. În ceea ce privește acest aspect, povestea mea este simplă, sau chiar banală. Există în lume un răzvrătit și un demagog foarte în vârstă care pătrunde în cele mai rafinate reședințe cu teribila informație că toți oamenii sunt frați, și oriunde a mers acest egalizator de clase sociale pe calul său alb, părintele Brown a fost cel care a trebuit să-l urmeze. Unul dintre ospătari, un italian, suferise un atac de paralizie în acea după-amiază, iar angajatorul său evreu, minunându-se oarecum de asemenea superstiții, consfințise să trimită după cel mai apropiat preot papistaș. Ceea ce i-a mărturisit chelnerul părintelui Brown nu ne interesează, pentru motivul excelent că acel preot a păstrat totul pentru el; dar se pare că l-a implicat în redactarea unui bilet sau a unei declarații în vederea transmiterii unui mesaj sau a corectării unei nedreptăți. Prin urmare, părintele Brown, cu o insolentă smerită pe care ar fi arătat-o și la Palatul Buckingham, a cerut să i se pună la dispoziție o cameră și materiale de scris. Domnul Lever era împărțit în două. Era un om amabil și avea de asemenea acea imitație falsă a bunăvoinței și aversiune față de orice dificultate sau scandal. În același timp, prezența unui străin neobișnuit în hotelul său în acea seară era ca o pată de murdărie pe ceva abia curățat. În hotelul Vernon, nu exista niciodată o zonă de frontieră sau o anticameră, nu existau oameni care să aștepte pe hol. Nu existau clienți care să intre din întâmplare. Erau cincisprezece chelneri. Erau doisprezece oaspeți. Ar fi fost la fel de surprinzător să găsești un nou oaspete în hotel în acea noapte ca și cum ai fi găsit un nou frate luând micul dejun sau ceaiul în propria familie. În plus, înfățișarea preotului era de mâna a doua, iar hainele îi erau murdare de noroi; o simplă privire de la distanță asupra lui ar putea declanșa o criză în club. Domnul Lever a găsit în cele din urmă un plan pentru a acoperi rușinea, întrucât nu putea să o șteargă. Când intri (așa cum nu vei intra niciodată) în hotelul Vernon, treci printr-un coridor scurt, decorat cu câteva tablouri ponosite, dar importante, și ajungi în vestibulul principal și în salonul care se deschide la dreapta către coridoarele care duc la camerele

destinate publicului, iar la stânga către un coridor similar care duce către bucătăriile și birourile hotelului. Imediat în stânga se află colțul unui birou din sticlă, care se învecinează cu salonul – o casă în interiorul unei case, ca să spunem așa, ca vechiul bar al hotelului care probabil a ocupat cândva locul său.

În acest birou stătea reprezentantul patronului (nimeni în acest loc nu se prezenta în persoană dacă putea să evite acest lucru), iar chiar dincolo de birou, în drumul spre camerele servitorilor, se afla garderoba domnilor, ultima limită a domeniului domnilor. Dar între birou și garderobă, se afla o mică încăpere privată fără altă ieșire, folosită uneori de patron pentru chestiuni delicate și importante, cum ar fi împrumutarea unui duce cu o mie de lire sau refuzul de a-i împrumuta șase pence. Este un semn al toleranței magnifice a domnului Lever faptul că a permis ca acest loc sfânt să fie profanat timp de aproximativ o jumătate de oră de un simplu preot, care mângălea pe o bucată de hârtie. Povestea pe care o scria părintele Brown era foarte probabil o poveste mult mai bună decât aceasta, numai că nu se va ști niciodată. Pot doar să afirm că era aproape la fel de lungă și că ultimele două sau trei paragrafe au fost cel mai puțin interesante și captivante.

Pentru că în momentul în care a ajuns aici, preotul a început puțin să-și lase gândurile să rătăcească și să-și trezească simțurile animalice, care erau de obicei ascuțite. Timpul întunericului și al cinei se apropia; cămăruța lui uitată de lume era lipsită de lumină și poate că întunericul care sporea, așa cum se întâmplă uneori, îi ascuțea simțul auzului. În timp ce părintele Brown scria ultima și cea mai puțin importantă parte a documentului său, s-a surprins scriind în ritmul unui zgomot de afară, repetat, așa cum cineva se gândește uneori la zgomotul unui tren pe calea ferată. Când a devenit conștient de zgomot, a constatat ce era: doar zgomotul obișnuit al unor pași care treceau pe lângă ușă, ceea ce într-un hotel nu era ceva foarte improbabil. Cu toate acestea, s-a uitat fix la tavanul întunecat și a ascultat sunetul. După ce a ascultat visător câteva secunde, s-a ridicat în picioare și a ascultat cu atenție, cu capul puțin într-o parte. Apoi s-a așezat din nou și și-a îngropat fruntea în mâini, acum nu doar ascultând, ci ascultând și gândind.

Pașii de afară, la un moment dat, erau așa cum s-ar putea auzi în orice hotel; și totuși, luați în ansamblu, era ceva foarte ciudat la ei. Nu se auzeau alți pași. Era întotdeauna un loc foarte tăcut, pentru că puținii oaspeți

cunoscuți se duceau imediat în apartamentele lor, iar chelnerilor bine pregătiți li se spunea să fie aproape invizibili până când erau solicitați. Nu se putea concepe un loc în care să existe mai puține motive de a sesiza ceva neregular. Dar pașii aceștia erau atât de ciudați încât cineva nu se putea decide dacă să-i numească normali sau anormali. Părintele Brown îi urmărea cu degetul pe marginea mesei, ca un om care încearcă să învețe o melodie la pian.

Mai întâi, s-a auzit o cursă lungă cu pași mici și repezi, ca un sportiv slab pentru a câștiga o cursă de mers pe jos. La un moment dat, s-au oprit și au trecut la un fel de mers lent și legănat, care nu reprezenta nici măcar un sfert din pași, dar ocupa cam același timp. În clipa în care ultimul ecou se stinge, se auzea din nou alergătura sau unduirea picioarelor, ușoare și grăbite, iar apoi din nou zgomotul mersului mai apăsător. Era cu siguranță aceeași pereche de ghetă, în parte pentru că (așa cum s-a spus) nu mai erau alte ghetă prin preajmă, și în parte pentru că aveau un scârțâit mic, dar inconfundabil. Părintele Brown avea genul de minte care nu se poate abține să nu pună întrebări; și la această întrebare aparent banală aproape că i-a crăpat capul. Văzuse oameni care alergau pentru a sări. Văzuse oameni alergând pentru a se da pe gheață. Dar de ce naiba ar trebui să alerge un om ca să meargă? Sau, de ce ar trebui să meargă pentru a alerge? Și totuși, nicio altă descriere nu ar fi putut acoperi ciudățeniile acestei perechi invizibile de picioare. Omul fie mergea foarte repede pe o jumătate de coridor pentru a merge foarte încet pe cealaltă jumătate; fie mergea foarte încet la un capăt pentru a avea plăcerea de a merge repede la celălalt capăt. Niciuna dintre cele două sugestii nu părea să aibă prea mult sens. Mintea îi devenea din ce în ce mai întunecată, ca și camera lui.

Cu toate acestea, când a început să gândească în mod constant, însăși negura celulei sale părea să-i facă gândurile mai vii; a început să vadă ca într-un fel de viziune picioarele fantastice care făceau giumbușlucuri pe coridor în atitudini nefirești sau simbolice. Era un dans religios păgân? Sau un tip de exercițiu științific cu totul nou? Părintele Brown a început să se întrebe cu mai multă exigență ce sugerau pașii. Luând mai întâi pasul lent: cu siguranță nu era pasul patronului. Bărbații de felul lui merg cu un pas rapid, sau stau nemișcați. Nu putea fi vreun servitor sau mesager care aștepta instrucțiuni. Nu părea să fie așa. Bărbații din clasele sociale mai sărace (într-o oligarhie) se clatină uneori când sunt ușor beți, dar, în

general, și mai ales în astfel de scene superbe, stau în picioare sau așezați în poziții nefirești. Nu; pasul acela greoi și totuși elastic, cu un fel de emfază nepăsătoare, nu deosebit de zgomotos, dar căruia nu-i păsa ce zgomot făcea, aparținea doar unuia dintre animalele acestui pământ. Era un domn din vestul Europei și, probabil, unul care nu lucrase niciodată pentru a-și câștiga existența.

În momentul în care a ajuns la această certitudine solidă, pasul s-a schimbat în unul mai iute și a trecut în fugă pe lângă ușă, la fel de agitat ca un șobolan. Ascultătorul a remarcat că, deși acest pas era mult mai iute, era și mult mai silențios, aproape ca și cum bărbatul ar fi mers pe vârfuri. Cu toate acestea, în mintea lui nu era asociat cu discreția, ci cu altceva – ceva ce nu-și putea aminti. Era înnebunit de una dintre acele jumătăți de amintire care îl fac pe om să se simtă pe jumătate prost. Cu siguranță că auzise undeva acel mers ciudat și iute. Dintr-odată a sărit în picioare, cu o idee nouă în cap, și s-a îndreptat spre ușă. Camera lui nu avea ieșire directă în coridor, dar dădea pe de o parte în biroul din sticlă, iar pe de altă parte în garderobă. A încercat ușa dinspre birou, dar era încuiată. Apoi s-a uitat la fereastră, care acum era un panou pătrat acoperit de nori purpurii despicați de apusul livid al soarelui, și pentru o clipă a simțit un miros urât așa cum un câine simte mirosul de șobolani.

Partea rațională din el (mai înțeleaptă sau nu) și-a recăpătat supremația. Și-a amintit că patronul îi spusese că încuie ușa și că va veni mai târziu să-i descuie. Și-a spus că douăzeci de lucruri la care nu se gândise ar putea explica sunetele excentrice de afară; și-a reamintit că mai rămăsese suficientă lumină pentru a-și termina treaba cum se cuvine. Aducându-și hârtia la fereastră pentru a prinde ultima lumină a înserării furtunoase, s-a cufundat hotărât încă o dată în lucrarea aproape terminată. A scris timp de aproximativ douăzeci de minute, aplecându-se din ce în ce mai mult spre hârtia sa în lumina tot mai slabă; apoi, deodată, s-a ridicat în picioare. Auzise din nou pașii ciudați.

De data aceasta, aveau o a treia ciudățenie. Anterior, necunoscutul mersese, cu lejeritate într-adevăr și cu o rapiditate fulgerătoare, dar mersese. De data aceasta alerga. Se auzeau pașii repezi, moi, săltăreți, venind de-a lungul coridorului, ca niște tălpi de panteră care fugeau și săreau. Cel care venea era un om foarte puternic, activ, într-o exaltare epuizantă. Totuși, când sunetul a ajuns până la birou ca un fel de vârtej

șoptit, s-a schimbat brusc din nou în vechea călcătură lentă și șovăitoare.

Părintele Brown a aruncat ziarul și, știind că ușa biroului era încuiată, a intrat imediat în garderobă de pe partea cealaltă. Recepționarul acestui loc era temporar absent, probabil pentru că singurii oaspeți erau la cină, sau pentru că, oricum își primea salariul. După ce a bâjbâit printr-o pădure cenușie de paltoane, a descoperit că garderoba întunecată se deschidea în coridorul luminat sub forma unui fel de ghișeu sau de semi-ușă, ca majoritatea ghișeelor prin care cu toții am înmânat umbrele și am primit bilete. Îl lumina puțin pe părintele Brown, care părea un simplu contur întunecat pe fundalul apusului de soare obscur în fereastra din spatele lui.

Dar arunca o lumină aproape teatrală asupra bărbatului care stătea în fața garderobei pe coridor.

Era un bărbat elegant, îmbrăcat într-un costum de seară foarte simplu; înalt, dar îți lăsa impresia că nu ocupa prea mult loc; simțea că ar fi putut să se strecoare ca o umbră acolo unde mulți bărbați mai mici ar fi fost evidenți și obstructivi. Fața lui, acum luminată din spate, era întunecată și plină de viață, fața unui străin. Avea o siluetă plăcută, o atitudine de bună dispoziție și încredere în sine; un critic ar putea spune doar că haina lui neagră era cu o nuanță sub silueta și atitudinea sa, ba chiar că era proeminentă și lăbărțată într-un mod ciudat. În clipa în care a zărit silueta neagră a lui Brown pe fundalul apusului de soare, a aruncat pe jos o bucată de hârtie cu un număr și a strigat cu o autoritate amabilă:

— Vreau pălăria și haina mea, vă rog; cred că trebuie să plec imediat.

Părintele Brown a luat hârtia fără un cuvânt și s-a dus ascultător să caute haina; nu era prima muncă înjosoare pe care o făcea în viața lui. A adus-o și a așezat-o pe tejghea; între timp, domnul ciudat care își pipăia buzunarul de la vestă, a spus râzând:

— Nu am argint; puteți păstra asta. A aruncat 10 șilingi și și-a luat haina.

Figura părintelui Brown a rămas destul de întunecată și nemișcată; dar în acea clipă își pierduse capul. Capul lui era întotdeauna cel mai valoros atunci când îl pierdea. În astfel de momente, el a adunat doi cu doi și a făcut patru milioane. De multe ori, Biserica Catolică (care se bazează pe simț practic) nu a fost de acord cu acest lucru. De multe ori, nici el însuși nu a fost de acord. Dar a fost o inspirație reală – importantă în crize rare – când

oricine își va pierde capul, acela va fi mântuit.

— Cred, domnule, spuse el civilizat, că aveți ceva argint în buzunar.

Domnul înalt a făcut ochii mari.

— Stați puțin, strigă el, dacă aleg să vă dau aur, de ce v-ați plânge?

— Pentru că argintul este uneori mai valoros decât aurul, spuse preotul calm; adică în cantități mari.

Străinul l-a privit cu curiozitate. Apoi a privit și mai curios de-a lungul coridorului, spre intrarea principală. Apoi s-a uitat din nou la Brown și apoi s-a uitat foarte atent la fereastra de dincolo de capul lui Brown, încă colorată de strălucirea de după furtună. Apoi a părut să se hotărască. A pus o mână pe tejghea, a sărit peste ea cu aceeași ușurință ca a unui acrobat și s-a înălțat deasupra preotului, punându-și o mână imensă pe gulerul acestuia.

— Stai nemișcat, spuse el, într-o șoaptă tăioasă. Nu vreau să te ameninț, dar...

— Vreau să te ameninț, spuse părintele Brown, cu o voce ca o tobă care se rostogolește, vreau să te ameninț cu focul Iadului unde viermele nu are suflet și focul nu se stinge niciodată.

— Ești un fel ciudat de recepționar de garderobă, zise celălalt.

— Sunt un preot, domnule Flambeau, spuse Brown, și sunt gata să-ți ascult confesiunea.

Celălalt a rămas câteva clipe în picioare cu respirația întretăiată, apoi s-a retras clătinându-se și s-a așezat pe un scaun.

Primele două feluri ale cinei pentru „Cei Doisprezece pescari adevărați” se desfășuraseră cu un succes pasiv. Nu posed o copie a meniului; și dacă aş avea, nu ar transmite nimic nimănui. Era scris într-un fel de super-franceză folosită de bucătari, dar destul de neînțeleasă pentru francezi. Exista o tradiție în club ca apetitivele să fie variate și numeroase până la limita nebuniei. Erau luate în serios pentru că erau cheltuieli suplimentare evident inutile, la fel ca întreaga cină și întregul club. Exista, de asemenea, o tradiție ca felul de supă să fie ușoară și fără pretenții – un fel de priveghi simplu și auster pentru festinul de pește care urma să vină. Discuțiile erau atât de ciudate și superficiale ca acelea care guvernează Imperiul Britanic, care îl guvernează în secret și care, totuși, de-abia ar fi înțelese de un englez obișnuit, dacă ar putea să le audă. Miniștrii cabinetului din ambele tabere erau alinați pe numele lor de botez cu un fel de bunăvoință blazată.

Ministrul Finanțelor, cu vederi politice de stânga, pe care se presupunea că întregul partid conservator îl înjura pentru escrocheriile sale, era lăudat pentru poezia sa nesemnificativă sau pentru șaua calului său pe terenul de vânătoare. Liderul conservator, pe care se presupunea că toți liberalii îl urau ca pe un tiran, a fost discutat și, în general, lăudat – ca liberal. Se părea cumva că politicienii erau foarte importanți. Și totuși, orice părea important la ei, cu excepția politicii lor. Domnul Audley, președintele, era un bărbat amabil, în vârstă, care încă mai purta gulerule Gladstone; era un fel de simbol al întregii societăți iluzorii și totuși constantă. Nu făcuse niciodată nimic – nici măcar ceva greșit. Nu era ager; nici măcar nu era deosebit de bogat. Era pur și simplu natural; și cu asta basta! Niciun partid nu-l putea ignora, iar dacă ar fi dorit să facă parte din Cabinet, cu siguranță ar fi fost pus acolo. Ducele de Chester, vicepreședintele, era un politician tânăr și în plină ascensiune. Adică, era un tânăr plăcut, cu părul lins și blond, cu fața pistriuiată, cu o inteligență moderată și cu o avere enormă. În public, aparițiile sale erau întotdeauna reușite, iar principiile sale erau destul de simple. Când se gândea la o glumă pe care o spunea, era numit genial. Când nu se putea gândi la o glumă, spunea că nu este momentul pentru fleacuri și era numit capabil. În particular, într-un club din clasa sa, era pur și simplu destul de plăcut, sincer și copilăros, ca un școlar. Domnul Audley, care nu se ocupase niciodată de politică, o lua puțin mai în serios. Uneori chiar devenea stânjenitor prin fraze care sugerau că exista o oarecare diferență între un liberal și un conservator. El însuși era un conservator, chiar și în viața privată. Avea o buclă de păr grizonant pe la spatele gulerului, ca anumiți oameni de stat de modă veche, și văzut din spate arăta ca omul pe care îl vrea imperiul. Văzut din față, arăta ca un burlac liniștit și indulgent cu sine însuși, cu camere în Albany – un complex de apartamente în Piccadilly, Londra – ceea ce și era.

După cum s-a menționat, la masa de pe terasă erau douăzeci și patru de locuri și doar doisprezece membri ai clubului. Astfel, aceștia puteau ocupa terasa în cel mai luxos stil dintre toate, fiind așezați de-a lungul părții interioare a mesei, fără nimeni vizavi, având o vedere neîntreruptă asupra grădinii, ale cărei culori erau încă vii, deși seara se apropia cam sumbru pentru această perioadă a anului. Președintele stătea în centrul rândului, iar vicepreședintele la dreapta acestuia. Atunci când cei doisprezece invitați s-au așezat pentru prima dată la locurile lor, era obiceiul (dintr-un motiv

necunoscut) ca toți cei cincisprezece chelneri să stea aliniați la perete ca niște trupe care prezintă onorul regelui, în timp ce grasul patron stătea în picioare și se înclina în fața grupului cu o surpriză plină de strălucire, ca și cum nu ar fi auzit niciodată de ei înainte. Dar înainte de primul clinchet al cuțitului și al furculiței, această armată de servitori dispăruse, doar unul sau doi dintre cei necesari pentru a strânge și a distribui farfuriile sărind de la o masă la alta într-o tăcere mormântală. Domnul Lever, patronul, dispăruse, desigur, în convulsii de politețe cu mult timp înainte. Ar fi exagerat, ba chiar lipsit de respect, să spunem că a mai apărut vreodată în mod cert. Dar atunci când se pregătea felul important, felul de pește, a fost adusă – cum să mă exprim? – o umbră vie, o proiecție a personalității sale, care părea că plutește amenințător în apropiere. Felul sacru de pește consta (în ochii oamenilor de rând) într-un fel de budincă monstruoasă, cam de mărimea și forma unui tort de nuntă, în care un număr considerabil de pești interesanți își pierduseră în cele din urmă formele primite de la Dumnezeu. „Cei Doisprezece Pescari Adevărați” și-au luat celebrele lor cuțite și furculițe de pește și s-au apropiat de ea cu aceeași gravitate ca și cum fiecare centimetru de budincă ar fi costat la fel de mult ca și furculița de argint cu care era mâncată. Așa a fost, din câte știu eu. Acest fel de mâncare a fost abordat într-o tăcere pasionată și mistuitoare; și abia când farfuria lui era aproape goală, tânărul duce a făcut remarca rituală:

— Nu se poate face asta nicăieri, doar aici.

— Nicăieri, spuse domnul Audley, cu o voce de bas profundă, întorcându-se spre interlocutor și dând din venerabilul său cap de mai multe ori. Nicăieri, cu siguranță, în afară de aici. Mi s-a sugerat că la Café Anglais...

Aici a fost întrerupt și chiar agitat pentru o clipă de îndepărtarea farfuriei, dar a reluat firul valoros al gândurilor sale.

— Mi s-a sugerat că același lucru se poate face și la Café Anglais. Nimic asemănător, domnule, spuse el, clătinând din cap fără milă, ca un judecător spânzurat. Nimic de genul ăsta.

— Un loc supraevaluat, zise un anume colonel Pound, vorbind (după privirea lui) pentru prima dată în ultimele câteva luni.

— Oh, nu știu, spuse Ducele de Chester, care era un optimist, este foarte bun pentru unele lucruri. Nu poți să-l întreci la...

Un chelner a intrat repede în cameră, apoi s-a oprit amorțit. Oprirea lui a

fost la fel de tăcută ca și mersul lui; dar toți acei domni confuzi și amabili erau atât de obișnuiți cu deplina fluiditate a mașinăriei nevăzute care le înconjura și le susținea viața, încât un chelner care făcea ceva neașteptat era un debut și un dezacord. Se simțeau așa cum ne-am simți noi dacă lucrurile neînsuflețite nu ne-ar da ascultare – dacă un scaun ar fugi de noi.

Ospătarul a rămas câteva secunde cu privirea fixă, în timp ce pe fiecare față de la masă se adâncea o rușine stranie care este în întregime produsul timpului nostru. Este combinația dintre umanitarismul modern și oribilul abis modern dintre sufletele bogaților și ale săracilor. Un istoric aristocrat autentic ar fi aruncat cu lucruri în chelner, începând cu sticle goale și terminând, foarte probabil, cu bani. Un democrat autentic l-ar fi întrebat, cu claritatea de exprimare a unui tovarăș, ce naiba face. Dar acești plutocrați moderni nu puteau suporta un om sărac lângă ei, nici ca sclav, nici ca prieten. Faptul că ceva nu mergea bine cu servitorii era doar o jenă plictisitoare și absurdă. Nu voiau să fie brutali și se temeau de necesitatea de a fi binevoitori. Voiau ca lucrul, oricare ar fi fost, să se termine. Se terminase. Ospătarul, după ce a stat câteva secunde în picioare, rigid, ca un cataleptic, s-a întors și a fugit nebunește din cameră.

Când a reapărut în cameră, sau mai degrabă în ușă, era în compania unui alt chelner, cu care șoptea și gesticula cu o înverșunare meridională. Apoi, primul chelner a plecat, lăsându-l pe al doilea chelner, și a reapărut cu un al treilea chelner. În momentul în care un al patrulea chelner s-a alăturat acestui sinod grăbit, domnul Audley a simțit că este necesar să rupă tăcerea în interesul diplomației. A folosit o tuse foarte puternică, în loc de un ciocănit prezidențial, și a spus:

— Splendidă treabă face tânărul Moocher în Birmania. Acum, nicio altă națiune din lume nu ar fi putut să...

Un al cincilea ospătar se îndreptase spre el ca o săgeată și îi șopti la ureche:

— Îmi pare atât de rău. Este ceva important! Poate să vă vorbească patronul?

Președintele s-a întors derutat și, cu privirea amețită, l-a văzut pe domnul Lever venind spre ei cu repeziciunea lui greoaie. Mersul bunului patron era, într-adevăr, mersul său obișnuit, dar fața lui nu era deloc obișnuită. În general, era de un agreabil brun-cupru; acum era de un galben bolnăvicios.

— Vă rog să mă iertați, domnule Audley, spuse el, cu o respirație astmatică. Sunt foarte îngrijorat. Farfuriile dvs. de pește, au fost luate cu cuțitul și furculița pe ele!

— Ei bine, așa sper, spuse președintele, cu o oarecare căldură.

— Îl vedeți? spuse gâfâind hotelierul tulburat; îl vedeți pe chelnerul care le-a luat? Îl cunoașteți?

— Îl cunosc pe chelner? răspunse indignat domnul Audley. Cu siguranță că nu!

Domnul Lever și-a deschis mâinile cu un gest de agonie.

— Nu l-am trimis niciodată, spuse el. Nu știu când și de ce a venit. Îmi trimit chelnerul să ia farfuriile, iar el le găsește deja luate.

Domnul Audley părea în continuare cam prea dezorientat pentru a fi cu adevărat omul pe care îl vrea imperiul; nimeni din grup nu putea spune nimic, cu excepția omului de lemn – colonelul Pound – care părea deosebit de înviorat. S-a ridicat rigid de pe scaun, lăsându-i pe toți ceilalți să stea jos, și-a înfipt ochelarii pe nas și a vorbit cu glas scăzut, răgușit, de parcă ar fi uitat pe jumătate cum se vorbește.

— Vreți să spuneți, zise el, că cineva ne-a furat serviciul de argint pentru pești?

Patronul a repetat gestul cu mâna deschisă cu și mai multă neputință și, într-o clipă, toți bărbații de la masă s-au ridicat în picioare.

— Sunt toți chelnerii dumneavoastră aici? întrebă colonelul, cu accentul său grav și aspru.

— Da; sunt toți aici. Am observat eu însumi, strigă tânărul duce, împingându-și fața copilăroasă înăuntrul cercului, întotdeauna îi număr când intru; arată atât de ciudat stând lipiți de perete.

— Dar cu siguranță nu se poate ține minte cu exactitate, începu domnul Audley, cu o grea ezitare.

— Îmi amintesc exact, vă spun, strigă exaltat ducele. Niciodată nu au fost mai mult de cincisprezece chelneri în acest loc, și nu au fost mai mult de cincisprezece în seara asta, jur; nici mai mulți, nici mai puțini.

Patronul s-a întors spre el. Tremurând într-un fel de spasm de surpriză.

— Spuneți – spuneți, se bâlbâi el, că îi vedeți pe toți cei cincisprezece chelneri ai mei?

— Ca de obicei, consimți ducele. Care este problema?

— Nimic, spuse Lever, cu un accent din ce în ce mai adânc, numai că n-

ați văzut bine. Pentru că unul dintre ei este sus, mort.

Pentru o clipă a fost o liniște șocantă în acea cameră. S-ar putea (atât de supranatural este cuvântul moarte) ca fiecare dintre acei oameni leneși să se fi uitat pentru o secundă la propriul suflet și să-l fi văzut ca pe un mic bob de mazăre uscat. Unul dintre ei – ducele, cred – chiar a spus cu bunătatea prostească a bogăției:

— Putem face ceva?

— A avut un preot, spuse evreul, nu lipsit de emoții.

Apoi, ca la clinchetul apocalipsei, s-au trezit în propria lor ipostază. Timp de câteva secunde ciudate avuseseră într-adevăr impresia că al cincisprezecelea chelner ar putea fi fantoma mortului de sus. Rămăseseră muți sub această apăsare, căci fantomele erau pentru ei o rușine, ca și cerșetorii. Dar pomenirea argintului a rupt vraja miracolului; a rupt-o brusc și cu o reacție brutală. Colonelul și-a aruncat scaunul și s-a îndreptat spre ușă cu pași mari.

— Dacă a fost un al cincisprezecelea om aici, prieteni, spuse el, acel al cincisprezecelea era un hoț. Coborâți imediat la ușile din față și din spate și apărați totul; apoi vom vorbi. Cele douăzeci și patru de perle ale clubului merită recuperate.

Domnul Audley a părut la început să ezite dacă era un gest de gentleman să se grăbească atât de mult pentru ceva; dar, văzându-l pe duce cum se năpustește pe scări cu o energie tinerească, i-a urmat cu o mișcare mai matură.

În aceeași clipă, un al șaselea chelner a intrat în fugă în cameră și a declarat că a găsit grămada de farfurii de pește pe un bufet, fără nicio urmă de argint.

Mulțimea de invitați și chelneri care s-a năpustit într-un talmeș-balmeș pe coridoare s-a împărțit în două grupuri. Cei mai mulți dintre „Pescari” l-au urmat pe patron până în camera din față pentru a cere vești despre vreo ieșire. Colonelul Pound, împreună cu președintele, vice-președintele și încă unul sau doi, au fugit pe coridorul care ducea spre camerele servitorilor, ca fiind cea mai probabilă cale de scăpare. În timp ce făceau acest lucru, au trecut pe lângă alcovul sau caverna întunecată a garderobei și au văzut o siluetă scundă, îmbrăcată în negru, probabil un angajat, care stătea puțin mai în spate, în umbra încăperii.

— Bună seara! strigă ducele. Ați văzut pe cineva trecând?

Figura scundă nu a răspuns direct la întrebare, ci s-a limitat să spună:

— Poate că am ceea ce căutați, domnilor.

Aceștia au făcut o pauză, șovăind și minunându-se, în timp ce el s-a dus în liniște în spatele garderobei și s-a întors cu ambele mâini pline de argint strălucitor, pe care l-a întins pe tejghea cu același calm ca un vânzător. Acesta a luat forma unei mulțimi de furculițe și cuțite cu forme ciudate.

— Tu... tu... începu colonelul, în cele din urmă destul de dezechilibrat.

Apoi a aruncat o privire în cămăruța întunecată și a văzut două lucruri: în primul rând, că bărbatul scund, îmbrăcat în negru, era îmbrăcat ca un preot; și, în al doilea rând, că fereastra camerei din spatele lui era spartă, ca și cum cineva ar fi trecut cu violență prin ea.

— Lucruri prea valoroase pentru a le depozita într-o garderobă, nu-i așa? remarcă preotul, cu seninătate jovială.

— Ați furat acele lucruri? se bâlbâi domnul Audley, cu ochii holbați.

— Dacă am făcut-o, a spus preotul cu amabilitate, cel puțin le aduc înapoi.

— Dar nu ați făcut-o, spuse colonelul Pound, privind fix în continuare fereastra spartă.

— Ca să fiu sincer, nu am făcut-o, spuse celălalt, cu oarecare umor. Și s-a așezat destul de solemn pe un taburet.

— Dar știți cine a făcut-o, zise colonelul.

— Nu-i știu numele adevărat, spuse liniștit preotul, dar știu câte ceva despre greutatea lui de luptător și foarte multe despre dificultățile lui spirituale. Mi-am format estimarea fizică atunci când încerca să mă sugrume, iar cea morală atunci când s-a pocăit.

— Oh, ce să-ți spun – s-a pocăit! strigă tânărul Chester, cu un fel de hohot de râs.

Părintele Brown s-a ridicat în picioare, punându-și mâinile la spate.

— Ciudat, nu-i așa, spuse el, ca un hoț și un vagabond să se pocăiască, când atât de mulți dintre cei care sunt bogați și în siguranță rămân duri și frivoli, și fără roade pentru Dumnezeu sau pentru oameni? Dar iată că, dacă mă scuzați, ați încălcat un pic zona mea de competență. Dacă vă îndoțiți de penitență ca fapt practic, iată cuțitele și furculițele voastre. Voi sunteți „Cei Doisprezece Pescari Adevărați”, și acolo sunt toți peștii voștri de argint. Dar El m-a făcut pe mine pescar de oameni.

— L-ați prins pe acest om? întrebă colonelul, încruntat.

Părintele Brown i-a privit din plin fața încruntată.

— Da, spuse el, l-am prins, cu un cârlig nevăzut și cu o linie invizibilă care este suficient de lungă pentru a-l lăsa să rățăcească până la capătul lumii și pentru a-l aduce înapoi cu o zvâcnire a firului.

S-a lăsat o tăcere lungă. Toți ceilalți bărbați prezenți s-au îndepărtat pentru a duce argintul recuperat la camarazii lor sau pentru a se consulta cu patronul în legătură cu situația ciudată a lucrurilor. Dar colonelul cu un aer grav stătea în continuare așezat lateral pe teighea, legănându-și picioarele lungi și cărnoase și mușcându-și mustața neagră.

În cele din urmă, i-a spus liniștit preotului:

— Trebuie să fi fost un tip deștept, dar cred că știu unul mai deștept.

— A fost un tip deștept, răspunse celălalt, dar nu sunt foarte sigur la cine altcineva vă referiți.

— Mă refer la dumneavoastră, spuse colonelul, cu un râs scurt. Nu vreau să-l întemnițez pe individ; liniștiți-vă în privința asta. Dar aș da multe furculițe de argint ca să știu exact cum v-ați implicat în asta și cum ați scos lucrurile de la el. Cred că sunteți cel mai modern demon din acest grup.

Părintelui Brown părea să-i placă mai degrabă candoarea taciturnă a soldatului.

— Ei bine, spuse el, zâmbind, nu trebuie să vă spun nimic despre identitatea omului, sau despre povestea lui, desigur; dar nu există niciun motiv special pentru care să nu vă spun doar despre faptele lui pe care le-am aflat singur.

A sărit peste barieră cu o energie neașteptată și s-a așezat lângă colonelul Pound, bătându-și picioarele scurte ca un băiețel în poartă. A început să povestească la fel de ușor ca și cum îi vorbea unui vechi prieten la un foc de Crăciun.

— Vedeți, domnule colonel, spuse el, eram închis în camera aceea mică de acolo, scriind ceva, când am auzit o pereche de picioare în acest coridor făcând un dans care era la fel de ciudat ca dansul morții. Mai întâi au venit pași mici, rapizi și caraghioși, ca un om care merge pe vârfuri pentru un pariu; apoi au venit pași lenți, nepăsători și scârțâitori, că ai unui om robust care se plimba cu un trabuc. Dar toți pașii erau făcuți de aceleași picioare, vă jur, și veneau prin rotație; mai întâi fuga, apoi mersul, apoi din nou fuga. M-am întrebat la început cu indiferență și apoi cu frenezie de ce un om ar trebui să joace aceste două roluri în același timp. Un mers îl știam; era

exact ca al dumneavoastră, domnule colonel. Era mersul unui domn bine hrănit care așteaptă ceva, care se plimbă mai degrabă pentru că este fizic agil decât pentru că este agitat din punct de vedere mental. Eram sigur că știam și celălalt mers, dar nu-mi puteam aminti care era. Ce creatură ciudată întâlnisem în călătoriile mele care să se deplaseze pe vârfuri în acel stil extraordinar? Apoi am auzit un clinchet de farfurii undeva; și răspunsul a fost la fel de simplu ca cel al Sfântului Petru. Era mersul unui chelner – acel mers cu corpul înclinat în față, cu ochii privind în jos, cu vârfurile degetelor de la picioare care spulberă pământul, cu coada fracului și șervețelele zburând. Apoi m-am mai gândit încă un minut și jumătate. Și cred că am văzut modalitatea infracțiunii, la fel de clar ca și cum aș fi fost pe cale să o comit.

Colonelul Pound l-a privit profund, dar ochii blânzi și cenușii ai interlocutorului erau fixați pe tavan cu o nostalgie aproape deșartă.

— O infracțiune, spuse el încet, este ca orice altă operă de artă. Nu vă mirați; infracțiunile nu sunt nicidecum singurele opere de artă care ies dintr-un atelier infernal. Dar orice operă de artă, divină sau diabolică, are un semn indispensabil – vreau să spun, că centrul ei este simplu, oricât de complicată ar fi îndeplinirea. Astfel, în Hamlet, să zicem, grotescul groparului, florile fetei nebune, podoaba fantastică a lui Osric, paloarea fantomei și rânjetul craniului sunt toate ciudățeniile într-un fel de cunună încâlcită în jurul unei figuri simple și tragice, cea a unui bărbat în negru. Ei bine, și asta, spuse el, ridicându-se încet de pe scaun cu un zâmbet, și asta este tragedia simplă a unui om în negru. Da, continuă, văzându-l pe colonel ridicând privirea mirată, toată povestea asta se învâрте în jurul unei haine negre. Aici, ca și în Hamlet, există excrescențe pretențioase – voi înșivă, să spunem. Există chelnerul mort, care a fost acolo când nu putea fi acolo. Există mâna invizibilă care v-a curățat masa de argint și s-a topit în aer. Dar orice infracțiune inteligentă se bazează în cele din urmă pe un fapt destul de simplu – un fapt care nu este în sine misterios. Mistificarea coristă în a o ascunde, în a îndepărta gândurile oamenilor de la ea. Această infracțiune considerabilă, subtilă și (în mod normal) foarte profitabilă, a fost construită pe faptul simplu că îmbrăcămintea de seară a unui domn este aceeași cu cea a unui chelner. Tot restul a fost actorie, și o actorie bună de o calitate fulminantă.

— Totuși, spuse colonelul, ridicându-se și încruntându-se la ghetе, nu

sunt sigur că înțeleg.

— Colonele, zise părintele Brown, vă spun că acest arhanghel al nerușinării care v-a furat furculițele a mers de-a lungul acestui pasaj de douăzeci de ori, în lumina tuturor lămpilor, în raza de acțiune a tuturor ochilor. Nu s-a dus să se ascundă în colțuri întunecate, unde suspiciunea l-ar fi putut căuta. Se mișca constant pe coridoarele luminate și, oriunde mergea, părea, să fie îndreptățit să ție acolo. Nu mă întrebați cum arăta; l-ați văzut și dumneavoastră de șase sau șapte ori în seara asta. Așteptați împreună cu toți ceilalți invitați importanți în sala de recepție de la capătul coridorului de acolo, cu terasa chiar dincolo. Ori de câte ori venea printre dumneavoastră, domnilor, venea în stilul fulgerător al unui chelner, cu capul aplecat, cu șervețelul fluturând și picioarele zburând. Ieșea în trombă pe terasă, făcea ceva cu fața de masă și se întorcea din nou în trombă spre birou și spre camera chelnerilor. Până când a ajuns sub ochii recepționarului și ai chelnerilor, devenise un alt om în fiecare centimetru al corpului său, în fiecare gest instinctiv. Se plimba printre servitori cu insolența nepăsătoare pe care toți au văzut-o la patronii lor. Nu era un lucru nou pentru ei faptul că un tip elegant de la cină se plimba prin toate părțile casei ca un animal la grădina zoologică; ei știu că nimic nu caracterizează mai mult înalta societate decât obiceiul ca cineva să se plimbe nestingherit pe unde vrea. Când era extrem de plictisit de mersul pe acel coridor, făcea un ocol și se întorcea repede pe lângă birou; în umbra arcadei de deasupra lui, se transforma ca printr-o suflare magică și înainta din nou în grabă printre „Cei Doisprezece Pescari”, un servitor supus. De ce să se uite domnii la un chelner oarecare? De ce ar trebui ca ospătarii să suspecteze un gentleman plimbăreț de primă clasă? O dată sau de două ori el a jucat cele mai tari trucuri. În apartamentul privat al patronului, a cerut cu dezinvoltură un sifon cu apă minerală, spunând că îi era sete. A spus binevoitor că o va aduce el însuși, și așa a făcut; a dus-o repede și politicos când erați în plină activitate, un chelner cu o sarcină evidentă. Bineînțeles, nu putea sta acolo mult timp, doar până la sfârșitul felului de pește.

— Cel mai rău moment al său a fost atunci când chelnerii stăteau în rând; dar chiar și atunci se descurca sprijinindu-se de peretele de după colț în așa fel încât, pentru acea clipă importantă, chelnerii îl considerau un gentleman, în timp ce domnii îi considerau chelner. Restul s-a petrecut foarte rapid. Dacă vreun ospătai îl vedea departe de masă, acel ospătar

vedea un aristocrat apatic. Nu trebuia decât să se cronometreze două minute înainte de a se curăța masa de farfuriile cu resturi de pește, să devină un servitor prompt și să curețe el însuși. A așezat farfuriile pe un bufet, și-a băgat argintăria în buzunarul de la piept, dându-i un aspect bombat, și a fugit ca un iepure (l-am auzit venind) până a ajuns la garderobă. Acolo n-avea decât să fie din nou un plutocrat – un plutocrat chemat brusc cu afaceri. Trebuia doar să dea biletul recepționarului de la garderobă și să iasă din nou elegant așa cum intrase. Numai că – numai că s-a întâmplat ca eu să fiu recepționarul de la garderobă.

— Ce i-ați făcut? strigă colonelul, cu o intensitate neobișnuită. Ce v-a spus?

— Îmi cer scuze, zise preotul impasibil, aici se termină povestea.

— Și începe povestea interesantă, a murmurat Pound. Cred că am înțeles șmecheria lui profesională. Dar se pare că nu am reușit să o înțeleg pe a dumneavoastră.

— Trebuie să plec, spuse părintele Brown.

Au mers împreună de-a lungul coridorului până în holul de la intrare, unde au văzut chipul proaspăt și pistruiat al ducelui de Chester, care țopăia sprinten spre ei.

— Haide, Pound, strigă el cu sufletul la gură. Te am căutat peste tot. Cina se va desfășura din nou în maniera elegantă, iar bătrânul Audley trebuie să țină un discurs în cinstea furculițelor salvate. Vrem să începem o nouă ceremonie, știi, pentru a comemora această ocazie. Tu chiar ai recuperat bunurile, ce propui?

— Păi, spuse colonelul, privindu-l cu o anumită aprobare sardonică, aș sugera ca de acum înainte să purtăm haine verzi, în loc de negre. Nu se știe niciodată ce greșeli pot apărea atunci când arăți atât de mult ca un chelner.

— Oh, la naiba! spuse tânărul, un gentleman nu arată niciodată ca un chelner.

— Și niciun chelner ca un gentleman, presupun, spuse colonelul Pound, cu același râs posomorât pe față.

— Domnule reverend, prietenul dumneavoastră trebuie să fi fost foarte deștept ca să se poarte ca un gentleman.

Părintele Brown și-a încheiat paltonul modest până la gât, pentru că noaptea era furtunoasă, și și-a luat umbrela modestă de pe suport.

— Da, spuse el; trebuie să fie o muncă foarte grea să fii un gentleman;

dar, știți, m-am gândit uneori că ar putea fi aproape la fel de greu să fii chelner.

Și spunând „Bună seara”, a împins ușile grele ale aceluia palat al plăcerilor. Porțile de aur s-au închis în urma lui, iar el a plecat grăbit prin străzile umede și întunecate, în căutarea unui omnibus de un penny.

IV. STELELE ZBURĂTOARE

„Cea mai minunată infracțiune pe care am comis-o vreodată”, ar spune Flambeau în anii bătrâneții sale extrem de etice, a fost ultima, de asemenea, printr-o coincidență unică. A fost comisă de Crăciun. Ca artist, am încercat întotdeauna să mă asigur de infracțiuni adecvate unui anotimp sau unor peisaje în care mă aflu, alegând pentru o astfel de dramă o terasă sau o grădină, ca pentru un grup statuar. Astfel, moșierii ar fi trebuit să fie escrocați în camere mari și lungi, lambrisate cu lemn de stejar; pe de altă parte, evreii ar fi trebuit mai degrabă să se trezească pe neașteptate lipsiți de bani printre luminile și ecranele de la Café Riche. Astfel, în Anglia, dacă aș vrea să ușurez un protopop de bogățiile sale (ceea ce nu este atât de ușor pe cât ați presupune), aș vrea să-l încadrez, dacă mă fac înțeleș, în peluzele verzi și turnurile gri ale vreunei catedrale din oraș. În mod similar, în Franța, când am scos bani de la un țăran bogat și ticălos (ceea ce este aproape imposibil), m-a satisfăcut să am capul lui indignat reliefat pe o linie cenușie de plop tăiați și pe acele câmpii solemne din Galia peste care meditează puternicul spirit al lui Millet.

— Ei bine, ultima mea infracțiune a fost de Crăciun, o infracțiune jovială, confortabilă, din clasa de mijloc engleză; o infracțiune a lui Charles Dickens. Am făcut-o într-o frumoasă casă veche a unei familii burgheze de lângă Putney, o casă cu o alee în formă de semicerc pentru trăsură, o casă cu un grajd lângă ea, o casă cu numele pe cele două porți exterioare, o casă cu o specie de pin numit «arborele maimuței». Destul, cunoașteți specia.

Chiar cred că imitarea stilului lui Dickens a fost îndemânată și literară. E aproape un păcat că m-am pocăit în aceeași seară.

Flambeau se apucă apoi să spună povestea dinlăuntrul ei; și chiar dinlăuntrul ei era o poveste ciudată. Văzută din exterior era perfect de neînțeleș, și tocmai din exterior trebuie să o studieze un străin. Din acest punct de vedere, se poate spune că drama a început atunci când ușile din față ale casei cu grajd se deschideau spre grădina cu «arborele maimuței», iar o tânără fată a ieșit cu pâine pentru a hrăni păsările în după-amiaza Zilei

Cadourilor. Avea o față drăguță, cu ochi căprui curajoși; dar figura ei era dincolo de orice bănuială, pentru că era atât de înfășurată în blănuri maro, încât era greu de spus care era părul ei și care era blană. Dacă nu ar fi fost chipul ei atrăgător, ar fi putut fi un ursuleț.

După-amiaza de iarna se înroșea spre seară și deja o lumină rubinie se rostogolea peste straturile fără flori, umplându-le, parcă, cu fantomele trandafirilor morți. De o parte a casei se afla grajdul, iar de cealaltă parte o alee sau o boltă cu dafini care ducea spre grădina mai mare din spate. Tânăra doamnă, după ce a împrăștiat pâine pentru păsări (pentru a patra sau a cincea oară în acea zi, pentru că o mâncase câinele), a trecut discret pe aleea de dafini și a intrat în spatele unei plantații strălucitoare de conifere. Aici a scos o exclamație de uimire, reală sau rituală, și, uitându-se la zidul înalt al grădinii de deasupra ei, l-a văzut încălecat în mod ireal de o figură oarecum bizară.

— Oh, nu săriți, domnule Crook, strigă ea oarecum alarmată; este mult prea sus.

Individul care călărea peretele despărțitor ca un cal aerian, era un tânăr înalt, zvelt, cu părul închis la culoare care se înălța ca o perie de păr, cu trăsături inteligente și chiar distinse, dar cu un ten palid și aproape extraterestru. Acest lucru se vedea cu atât mai clar cu cât purta o cravată de un roșu agresiv, singura parte a costumului său de care părea să aibă oarece grijă. Poate că era un simbol. Nu a luat în seamă rugămintea alarmată a fetei, ci a sărit ca o lăcustă jos lângă ea, unde ar fi putut foarte bine să-și rupă picioarele.

— Cred că am fost menit să fiu un spărgător, spuse el placid, și nu mă îndoiesc că aș fi fost dacă nu s-ar fi întâmplat să mă nasc în casa aceea frumoasă de alături. Oricum, nu văd niciun rău în asta.

— Cum puteți să spuneți asemenea lucruri! protestă ea.

— Ei bine, spuse tânărul, dacă te-ai născut de partea greșită a zidului, nu văd de ce este greșit să te urci pe el.

— Nu știu niciodată ce veți spune sau ce veți face în continuare, zise ea.

— Nici eu însumi nu știu de multe ori, răspunse domnul Crook; dar acum mă aflu pe partea corectă a zidului.

— Și care este partea corectă a zidului? întrebă tânăra doamnă, zâmbind.

— De oricare parte vă aflați, spuse tânărul pe nume Crook.

În timp ce mergeau împreună printre dafini spre grădina din față, un

claxon de motor a sunat de trei ori, apropiindu-se din ce în ce mai mult, iar o mașină cu o viteză extraordinară, de o mare eleganță și de o culoare verde deschis a zburat ca o pasăre până la ușile din față și s-a oprit vibrând.

— Bună, bună! spuse tânărul cu cravată roșie, iată pe cineva născut în partea corectă, oricum. Nu știam, domnișoară Adams, că Moș Crăciun al dumneavoastră este atât de modern ca acesta.

— Oh, acesta este nașul meu, Sir Leopold Fischer. El vine întotdeauna în Ziua Cadourilor.

Apoi, după o pauză inocentă, care trăda inconștient o oarecare lipsă de entuziasm, Ruby Adams a adăugat:

— Este foarte amabil.

John Crook, jurnalistul, auzise de acest eminent magnat al orașului; și nu era vina lui dacă magnatul orașului nu auzise de el; pentru că în anumite articole din The Clarion sau The New Age, Sir Leopold fusese tratat cu severitate. Dar nu a spus nimic și a urmărit încruntat descărcarea automobilului, care a fost un proces destul de lung. Un șofer înalt și îngrijit, îmbrăcat în verde, a coborât din față, iar un servitor mic și îngrijit, îmbrăcat în gri, a coborât din spate, și între ei l-au lăsat pe Sir Leopold pe pragul ușii și au început să-l despacheteze, ca pe un pachet foarte atent protejat. Covoare cât să aprovizioneze un bazar, blănuri de toate animalele din pădure și eșarfe de toate culorile curcubeului au fost desfăcute una câte una, până când au dezvăluit ceva asemănător cu forma umană; forma unui domn bătrân prietenos, dar cu aspect străin, cu o barbă cenușie ca de capră și un zâmbet radios, care își mângâia mânușile mari de blană.

Cu mult înainte ca această revelație să fie completă, cele două uși mari ale verandei se deschiseseră la mijloc, iar colonelul Adams (tatăl tinerei domnișoare cu blană) ieșise el însuși pentru a-și invita distinsul oaspete înăuntru. Era un bărbat înalt, ars de soare și foarte tăcut, care purta o tocă roșie, tradițională printre fumători, dar care arăta ca un fes, ceea ce îl făcea să semene cu unul dintre sirdarii englezi sau cu un pașa din Egipt. Alături de el, se afla cumnatul său, venit de curând din Canada, un tânăr fermier solid și destul de gălăgios, cu o barbă aurie, pe nume James Blount. Alături de el, se mai afla și figura cea mai neînsemnată a preotului de la Biserica Romană din vecinătate; pentru că răposata solie a colonelului fusese catolică, iar copiii, așa cum se întâmplă de obicei în astfel de cazuri, fuseseră învățați să o urmeze. Totul părea lipsit de distincție la preot, până

și numele său, care era Brown; totuși, colonelul găsisese întotdeauna ceva plăcut la el și îl invitase frecvent la astfel de întâlniri de familie.

În holul mare de la intrarea în casă era loc suficient chiar și pentru sir Leopold și pentru învelișurile sale. Porticul și vestibulul, într-adevăr, erau nejustificat de mari în raport cu casă, și formau, ca să zicem așa, o cameră mare cu ușa de la intrare la un capăt și partea de jos a scărilor la celălalt. În fața focului mare din sală, deasupra căruia atârna sabia colonelului, procesul a fost încheiat și musafirii, inclusiv taciturnul Crook, au fost prezentați lui Sir Leopold Fischer. Cu toate acestea, venerabilul finanțist părea încă să se lupte cu anumite porțiuni din ținuta sa bine căptușită și, în cele din urmă, a scos dintr-un buzunar interior al fracului o servietă neagră ovală despre care a explicat radios că era cadoul său de Crăciun pentru fîna sa. Cu o orgolioasă vanitate neafectată care avea ceva dezarmant, a întins servieta în fața tuturor; aceasta s-a deschis la o simplă atingere și i-a orbit pe jumătate. Era ca și cum o fântână de cristal le-ar fi țâșnit în ochi. Într-un cuib de catifea portocalie se aflau ca trei ouă, trei diamante albe și strălucitoare care păreau să dea foc aerului din jurul lor. Fischer stătea în picioare radiind binevoitor și sorbind adânc din uimirea și extazul fetei, din admirația hotărâtă și mulțumirile răgușite ale colonelului, din uimirea întregului grup.

— O să le pun la loc acum, draga mea, spuse Fischer, readucând servieta în coada hainei. A trebuit să fiu atent la ele la coborâre. Sunt cele trei mari diamante africane numite „Stelele Zburătoare”, pentru că au fost furate atât de des. Toți marii infractori sunt pe urmele lor; dar chiar și oamenii grosolani care umblă pe străzi și în hoteluri cu greu și-ar fi putut ține mâinile departe de ele. Aș fi putut să le pierd pe drum. Era foarte posibil.

— Destul de firesc, aș spune, mormăi bărbatul cu cravată roșie. Nu i-aș învinovăți dacă le-ar fi luat. Când îți cer pâine și nu le dai nici măcar o piatră, cred că ar putea să ia piatra pentru ei.

— Nu vreau să vorbiți așa, strigă fata, care era într-o strălucire curioasă. Vorbiți așa doar de când ați devenit un oribil cum-îl-cheamă. Știți la ce mă refer. Cum se numește un bărbat care vrea să îmbrățișeze coșarul?

— Un sfânt, spuse părintele Brown.

— Cred că, zise Sir Leopold, cu un zâmbet arogant, că Ruby se referă la un socialist.

— Un radical nu înseamnă un om care trăiește din ridichi, remarcă

Crook, cu o oarecare nerăbdare; iar un conservator nu înseamnă un om care conservă gem. Și vă asigur, un socialist nu înseamnă un om care își dorește o seară mondenă cu coșarul. Un socialist înseamnă un om care vrea ca toate coșurile să fie curățate și toți coșarii să fie plătiți pentru asta.

— Dar care nu-ți va permite, adăugă preotul cu voce joasă, să fii stăpân pe propria ta funingine.

Crook l-a privit cu o privire plină de interes și chiar de respect.

— Vrea cineva să fie proprietarul funinginii? întrebă el.

— S-ar putea, răspunse Brown, cu o privire speculativă. Am auzit că grădinarii o folosesc. Iar odată de Crăciun, când scamatorul nu a venit, eu am făcut șase copii fericiți, aplicând extern funingine.

— Oh, splendid, strigă Ruby. Oh, aș vrea să o faceți și în această seară.

Canadianul gălăgios, domnul Blount, își ridică vocea puternică în aplauze, iar finanțistul uimit pe a lui (cu o deprecieri considerabilă), când o bătaie a răsunat la ușile duble din față. Preotul le-a deschis, iar acestea au arătat din nou grădina din față cu coniferele, cu „arborele maimuță” cu tot, care acum se aduna în penumbră pe fondul unui superb apus de soare violet. Scena astfel încadrată era atât de colorată și de pitorească, ca o scenă de fundal dintr-o piesă de teatru, încât au uitat o clipă de figura nesemnificativă care stătea în ușă. Avea un aspect prăfuit și purta o haină ponosită, evident un mesager de rând.

— Este vreunul dintre dumneavoastră domnul Blount? întrebă el, ținând în față nesigur o scrisoare. Domnul Blount a pornit spre mesager și s-a oprit în strigătul său de aprobare. Rupând plicul cu vădită uimire, a citit; fața i s-a întunecat puțin, apoi s-a limpezit și s-a întors spre cumnatul și gazda sa.

— Mi-e ciudă că vă deranjez, domnule colonel, spuse el, cu jovialul protocol colonial; dar v-ar supăra dacă o veche cunoștință ar veni aici în această seară cu afaceri? De fapt, este vorba de Florian, acel celebru acrobat francez și actor comic; l-am cunoscut cu ani în urmă în Vest (era franco-canadian prin naștere) și se pare că are treabă cu mine, deși cu greu îmi dau seama ce anume.

— Bineînțeles, bineînțeles, răspunse firesc colonelul. Dragul meu băiat, oricare dintre prietenii tăi. Fără îndoială că se va dovedi o achiziție.

— Își va înnegri fața, dacă la asta vă referiți, strigă Blount, râzând. Nu mă îndoiesc că ar înnegri ochii tuturor celorlalți. Mie nu-mi pasă; nu sunt rafinat. Îmi place vechea pantomimă veselă în care un om se așază pe

jobenul său.

— Nu pe al meu, vă rog, spuse Sir Leopold Fischer, cu demnitate.

— Ei, bine, bine, observă Crook, dezinvolt, să nu ne certăm. Există glume mai josnice decât să te așezi pe un joben.

Disprețul față de tânărul cu cravată roșie, născut din opiniile sale prădalnice și din evidenta intimitate cu frumoasa finuță, l-a determinat pe Fischer să spună, în cea mai sarcastică manieră de magistrat:

— Fără îndoială că ați găsit ceva mult mai josnic decât să vă așezați pe un joben. Ce anume, vă rog?

— Să lași un joben să stea pe tine, de exemplu, spuse socialistul.

— Acum, acum, acum, strigă fermierul canadian cu bunăvoința lui barbară, nu ne stricați o seară veselă. Ceea ce vreau să spun este să facem ceva pentru petrecerea din această seară. Nu să înnegrim fețele sau să ne așezăm pe jobenuri, dacă nu vă plac astea – dar ceva de genul acesta. De ce nu am putea să avem o veche și adevărată pantomimă englezească – un clown, o colombină și așa mai departe. Am văzut una când am plecat din Anglia, la doisprezece ani, și de atunci mi-a rămas în minte ca un foc de tabără. M-am întors în țară abia anul trecut și am aflat că nu se mai face. Acum nu-i nimic altceva decât o mulțime de piese de teatru cu zâne smiorcăite. Vreau un poker încins și un polițist transformat în cârnați, iar ei îmi oferă prințese care moralizează în lumina lunii, păsări albastre, sau ceva de genul ăsta. Barba Albastră e mai mult în linia mea, iar el îmi place cel mai mult când s-a transformat în Pantalone.

— Sunt într-un tot de acord cu transformarea unui polițist în cârnați, spuse John Crook. Este o definiție mai bună a socialismului decât unele date recente. Dar, cu siguranță, deghizarea ar fi o afacere prea mare.

— Nici vorbă, strigă Blount, de-a dreptul entuziasmat. O bufonerie este cel mai rapid lucru pe care îl putem face, din două motive. În primul rând, se poate spune o glumă de orice calitate; și, în al doilea rând, toate obiectele sunt lucruri de uz casnic – mese și cărucioare cu prosoape și coșuri pentru rufe de spălat, și lucruri de genul acesta.

— Așa este, recunosc Crook, dând din cap cu nerăbdare, plimbându-se. Dar mă tem că nu pot avea uniforma mea de polițist? N-am omorât niciun polițist în ultima vreme.

Blount și-a încruntat sprâncenele și a privit gânditor în gol, apoi a atacat în mod necruțător.

— Da, putem! strigă el. Am aici adresa lui Florian, iar el cunoaște toți costumierii din Londra. Îi voi telefona să aducă o ținută de polițist când va veni. Și a plecat în fugă spre telefon.

— Oh, e minunat, nașule, strigă Ruby, aproape dansând. Eu voi fi colombina și tu vei fi Pantalone.

Milionarul se ținea bățos cu un fel de solemnitate păgână.

— Cred, draga mea, spuse el, că trebuie să iei pe altcineva pentru Pantalone.

— Eu voi fi Pantalone, dacă vreți, a spus colonelul Adams, scoțându-și trabucul din gură și vorbind pentru prima și ultima oară.

— Merit o statuie, strigă canadianul, în timp ce se întorcea, radiind, de la telefon. Gata, suntem cu toții echipați. Domnul Crook va fi clovnul; el este jurnalist și știe toate glumele mai vechi. Eu pot fi arlechin, că doar e nevoie de picioare lungi și de sărituri. Prietenul meu Florian a spus la telefon că aduce costumul de polițist; se schimbă pe drum. Putem să jucăm chiar în această sală, publicul stând pe scările alea largi de vizavi, un rând deasupra celui alt. Aceste uși din față pot fi scena din spate, fie că sunt deschise sau nu. Închise, se vede un interior englezesc. Deschise, o grădină luminată de lună. Totul merge de minune!

Și smulgând din buzunar o bucată de cretă de biliard, a trasat o linie pe podeaua holului, la jumătatea distanței dintre ușa din față și scări, pentru a marca linia reflectoarelor.

Cum de a fost pregătit în timp un asemenea banchet de tâmpenii a rămas o enigmă. Dar ei s-au apucat de treabă cu acel amestec de temeritate și dârzenie care există atunci când tinerețea este în floare; și tinerețea era în floare în acea seară, chiar dacă nu toți au putut identifica cele două fețe și inimi de unde s-a început. Așa cum se întâmplă întotdeauna, creația a devenit din ce în ce mai nebunească prin însăși îmblânzirea convențiilor burgheze din care era creată. Colombina arăta fermecător într-o fustă deosebită care semăna ciudat de mult cu abajurul mare al lămpii din salon. Clovnul și Pantalone se albiseră cu făină de la bucătar și se înroșeau cu fard de la un alt servitor, care a rămas (ca toți adevărații binefăcători creștini) anonim. Arlechinul, deja îmbrăcat în hârtie argintie din cutii de trabucuri, a fost, cu greu, împiedicat să spargă vechile candelabre victoriene, pentru a se putea acoperi cu cristale strălucitoare. De fapt, ar fi făcut cu siguranță acest lucru, dacă Ruby nu ar fi scos la iveală niște vechi

bijuterii false pe care le purtase la o petrecere deghizată în regina diamantelor. Într-adevăr, unchiul ei, James Blount, aproape că își pierduse controlul în entuziasmul său; era ca un școlar. I-a pus pe neașteptate un cap de măgar din hârtie, părintelui Brown care l-a suportat cu răbdare, și chiar a găsit o modalitate particulară de a-și mișca urechile. A încercat chiar să pună coada măgarului de hârtie la coada hainei lui Sir Leopold Fischer. Acest lucru, însă, a fost respins cu încruntare.

— Unchiul este prea absurd, îi strigă Ruby lui Crook, în jurul umerilor căruia ea îi pusese cu seriozitate un șir de cârnați. De ce este atât de năbădăios?

— El este arlechinul colombinei tale, spuse Crook. Eu sunt doar clovnul care face glumele vechi.

— Mi-aș dori ca tu să fii arlechinul, spuse ea, și a lăsat șirul de cârnați să se legene.

Părintele Brown, deși cunoștea fiecare detaliu din spatele scenei și chiar stârnise aplauze prin transformarea unei perne într-un bebeluș de pantomimă, s-a dus în față și s-a așezat printre spectatori cu toată așteptarea solemnă a unui copil la primul său matineu. Spectatorii erau puțini, rude, unul sau doi prieteni locali și servitorii; Sir Leopold s-a așezat pe scaunul din față, chipul său plin și gulerul de blană la gât ascunzând în mare măsură vederea micului preot din spatele său; dar autoritățile artistice nu au stabilit niciodată dacă preotul a pierdut prea mult. Pantomima a fost complet haotică, dar nu demnă de dispreț; prin ea a curs o furie a improvizației care venea mai ales din partea clovnului Crook. În mod obișnuit era un om inteligent, iar în seara asta era inspirat de o atotștiință sălbatică, de o nebunie mai înțeleaptă decât lumea, aceea care îi vine unui tânăr care a văzut pentru o clipă o anumită expresie pe un anumit chip. Trebuia să fie clovnul, dar în realitate era aproape orice altceva, autorul (în măsura în care exista un autor), prompterul, decoratorul scenic, schimbătorul de decoruri și, mai presus de toate, orchestra. La intervale bruște în spectacolul scandalos, se avânta în echipament complet la pian și zdrăngănea o muzică populară deopotrivă absurdă și potrivită.

Punctul culminant al acestei situații, ca și al tuturor celorlalte, a fost momentul în care cele două uși din spatele scenei s-au deschis, lăsând să se vadă frumoasa grădină luminată de lună, dar mai ales celebrul oaspete profesionist: marele Florian, îmbrăcat în polițist. Clovnul de la pian a cântat

refrenul polițiștilor din „Pirații din Penzance”, iar acesta a fost înecat în aplauzele asurzitoare, căci fiecare gest al marelui actor comic era o versiune admirabilă, deși moderată, a ținutei și modului de acțiune al poliției. Arlechinul a sărit la el și l-a bătut peste cască; pianistul interpretând „De unde ai pălăria aia?”, el s-a uitat în jur cu o uimire admirabil simulată, iar apoi arlechinul săritor l-a lovit din nou (pianistul sugerând câteva măsuri din „Apoi am mai avut una”). Apoi arlechinul s-a repezit direct în brațele polițistului și a căzut peste el, în mijlocul unui ropot de aplauze. Atunci, ciudatul actor a oferit celebra imitație a unui om mort, a cărei faimă încă dăinuie în jurul lui Putney. Era aproape imposibil de crezut că o persoană în viață poate apărea atât de flască.

Atleticul arlechin îl legăna ca pe un sac, îl răsucea sau îl arunca ca pe o bătă indiană; tot timpul, pe cele mai nebunești de ridicole melodii la pian. Când arlechinul l-a ridicat cu greutate de pe podea pe polițistul comic, clovnul a cântat „Mă trezesc din visele cu tine”. Când l-a târât pe spate, „Cu pachetul meu pe umăr”, și când arlechinul l-a lăsat în cele din urmă să cadă pe polițist cu o lovitură foarte convingătoare, lunaticul de la instrument a bătut o măsură zornăitoare cu niște cuvinte despre care încă se crede că au fost: „Am trimis o scrisoare iubitei mele și pe drum am scăpat-o”.

Aproximativ în această limită a anarhiei mentale, vederea părintelui Brown a fost obturată cu totul; pentru că magnatul orașului din fața lui s-a ridicat la înălțimea sa maximă și și-a băgat cu înverșunare mâinile în buzunare. Apoi s-a așezat nervos, tot scotocind, și apoi s-a ridicat din nou în picioare. Pentru o clipă a părut serios că va trece cu pași mari peste luminile rampei; apoi a aruncat o privire către clovnul care cânta la pian; și apoi a ieșit în tăcere din sală.

Preotul mai urmărise doar câteva minute dansul absurd, dar nu lipsit de eleganță, al arlechinului amator asupra dușmanului său splendid de inconștient. Cu o artă reală, deși grosolană, arlechinul a dansat încet, cu spatele, ieșind pe ușă, în grădina plină de liniște și de lumina lunii. Îmbrăcămintea peticită din hârtie și pastă argintie, care fusese prea strălucitoare în lumina reflectoarelor, părea din ce în ce mai magică și mai argintie pe măsură ce se îndepărta dansând sub o lună strălucitoare. Audierea s-a încheiat cu o cascadă de aplauze, când Brown a simțit că i se atinge brusc brațul și i s-a cerut în șoaptă să intre în biroul colonelului.

Își urmărea convocatorul cu o îndoială din ce în ce mai mare, pe care nu

i-o risipea o comedie festivă în scena biroului. Acolo stătea colonelul Adams, încă îmbrăcat cu naturalețe ca Pantalone, cu nodurosul os de balenă care se clătina deasupra sprâncenei, dar cu bieții lui ochi bătrâni și triști, suficient de triști, trezit dintr-o orgie. Sir Leopold Fischer era sprijinit de șemineu înfoindu-se cu toată importanța panicii.

— Este o chestiune foarte dureroasă, părinte Brown, spuse Adams. Adevărul este că acele diamante pe care le-am văzut cu toții în această după-amiază par să fi dispărut din buzunarul hainei prietenului meu. Și cum dumneavoastră...

— Cum eu, completă părintele Brown, cu un zâmbet larg, stăteam chiar în spatele lui...

— Nu se va sugera așa ceva, spuse colonelul Adams, cu o privire fermă către Fischer, care mai degrabă dădea de înțeles că se sugerase așa ceva. Vă cer doar să-mi acordați ajutorul pe care mi l-ar putea acorda orice domn.

— Care constă în a-și răscoli buzunarele, spuse părintele Brown, și a procedat astfel, a arătat șapte și șase pence, un bilet de întoarcere, un crucifix mic de argint, o mică carte de rugăciuni și un baton de ciocolată.

Colonelul s-a uitat lung la el, apoi a spus:

— Știți, aș vrea să văd mai mult interiorul capului dumneavoastră decât interiorul buzunarelor. Fiica mea este unul dintre oamenii dumneavoastră, știu; ei bine, în ultima vreme... și s-a oprit.

— În ultima vreme, strigă bătrânul Fischer, a deschis casa tatălui ei unui ticălos de socialist, care spune deschis că ar fura orice de la un om mai bogat. Acesta este sfârșitul. Iată-l pe omul mai bogat – și nu este câtuși de puțin mai bogat.

— Dacă vreți interiorul capului meu, îl puteți avea, spuse Brown destul de obosit. Ce valoare are, puteți spune după aceea. Dar primul lucru pe care îl găsesc în acel buzunar desuet este acesta: că oamenii care vor să fure diamante nu vorbesc despre socialism. Mai degrabă, a adăugat el cu reținere, îl denunță.

Ceilalți doi și-au schimbat brusc poziția și preotul a continuat:

— Vedeți, noi îi cunoaștem pe acești oameni, mai mult sau mai puțin. Socialistul acela nu ar fura mai mult un diamant decât o piramidă. Ar trebui să ne uităm imediat la singurul om pe care nu-l cunoaștem. Tipul care se dădea drept polițist – Florian. Mă întreb unde se află exact în acest moment.

Pantalone a sărit în picioare și a ieșit cu pași mari din cameră. A urmat

o pauză, în timpul căreia milionarul s-a holbat la preot, iar preotul la cartea sa de rugăciuni; apoi Pantalone s-a întors și a spus, cu o gravitate sacadată:

— Polițistul este încă întins pe scenă. Cortina s-a ridicat și s-a coborât de șase ori; el este încă întins acolo.

Părintele Brown și-a lăsat cartea și a rămas în picioare, cu o privire de minte goală. Foarte încet, o lumină a început să se strecoare în ochii lui cenușii și apoi a dat un răspuns nu tocmai evident.

— Vă rog să mă iertați, domnule colonel, dar când a murit soția dumneavoastră?

— Soția! răspunse soldatul cu privirea fixă, a murit anul acesta de două luni. Fratele ei, James, a sosit cu o săptămână prea târziu pentru a o vedea.

Micul preot a sărit ca un iepure împușcat.

— Haideți! strigă el într-o emoție cu totul neobișnuită. Haideți! Trebuie să mergem să ne uităm la polițistul ăla!

S-au repezit pe scena, acum cu cortina, trecând brusc pe lângă colombină și clown (care păreau să șușotească destul de mulțumiți).

Părintele Brown s-a aplecat asupra polițistului comic întins la pământ.

— Cloroform, spuse el ridicându-se; abia acum am ghicit.

S-a lăsat o liniște înfricoșătoare, apoi colonelul a spus încet:

— Vă rog să spuneți serios ce înseamnă toate acestea.

Părintele Brown a izbucnit într-un hohot de râs, apoi s-a oprit, și a încercat să se abțină câteva clipe în restul discursului său.

— Domnilor, spuse cu răsuflarea întretăiată, nu mai avem prea mult timp de vorbit. Trebuie să fug după infractor. Dar acest mare actor francez care a jucat rolul polițistului – acest cadavru isteț cu care arlechinul a valsat și pe care l-a legănat și aruncat – a fost...” Vocea i-a cedat din nou, și s-a întors cu spatele ca să fugă.

— A fost? strigă Fischer întrebător.

— Un polițist adevărat, spuse părintele Brown, și fugi în întuneric.

La capătul extrem al acelei grădini pline de frunze se aflau adâncituri și bolți, în care dafinii și alți arbuști nemuritori arătau prin contrast cu cerul de safir și luna argintie, chiar și în acel mijloc de iarnă, culori calde ca ale sudului. Eleganța verde a dafinilor unduiți, indigoul intens purpuriu al nopții, luna ca un cristal monstruos, alcătuiau un tablou aproape iresponsabil de romantic; iar printre ramurile din vârf ale copacilor din grădină se cățara o figură ciudată, care nu pare atât de romantică, cât

imposibilă. Strălucește din cap până în picioare, ca și cum ar fi îmbrăcată în zece milioane de luni; adevărata lună surprinde fiecare mișcare și aprinde în flăcări un nou centimetru din ea. Dar el se leagănă, fulgerător și cu succes, de la copacul scund din această grădină la copacul înalt și agățător din cealaltă, și se oprește acolo doar pentru că o umbră s-a strecurat sub copacul mai mic și l-a chemat fără echivoc până la el.

— Ei bine, Flambeau, spuse vocea, chiar arăți ca o stea zburătoare; dar asta înseamnă întotdeauna, în cele din urmă, o stea căzătoare.

Silueta argintie și sclipitoare de deasupra pare să se aplece în dafini și, încrezătoare că va scăpa, ascultă mica siluetă de dedesubt.

— Niciodată nu ai făcut ceva mai bun, Flambeau. A fost inteligent să vii din Canada (cu un bilet de Paris, presupun) la doar o săptămână după ce a murit doamna Adams, când nimeni nu avea chef să pună întrebări. A fost mai inteligent că ți-ai notat despre Stelele Zburătoare și chiar ziua venirii lui Fischer. Dar nu există inteligență, ci pur și simplu geniu, în ceea ce a urmat. Furtul pietrelor, presupun, nu a fost nimic pentru tine. Ai fi putut s-o faci printr-o scamatorie în o sută de alte moduri, – în afară de acel pretext de a pune o coadă de măgar de hârtie la haina lui Fischer. Dar în rest te-ai eclipsat.

Silueta argintie printre frunzele verzi pare să zăbovească parcă hipnotizată, deși în spatele lui se poate scăpa ușor; se uită fix la omul de jos.

— Oh, da, spuse omul de jos, știu totul despre asta. Știu că nu numai că ai forțat pantomirna, dar i-ai dat o dublă întrebuințare. Aveai de gând să furi pietrele în liniște; a venit vestea printr-un complice că erai deja suspectat și că un polițist capabil venea să te prindă chiar în acea noapte. Un hoț obișnuit ar fi fost recunoscător pentru avertisment și ar fi fugit; dar tu ești un poet. Aveai deja ideea inteligentă de a ascunde bijuteriile într-o pleiadă de bijuterii false de scenă. Acum ai văzut că, dacă îmbrăcămintea ar fi fost a unui arlechin, înfățișarea unui polițist ar fi fost foarte potrivită. Vrednicul ofițer a pornit de la secția de poliție din Putney pentru a te găsi, și a intrat în cea mai ciudată capcană întinsă vreodată în această lume. Când ușa de la intrare s-a deschis, a intrat direct pe scena unei pantomime de Crăciun, unde arlechinul dansator l-a lovit cu piciorul, l-a lovit cu bâta, l-a amețit și l-a drogat, în hohotele de râs ale celor mai respectabile persoane din Putney. Oh, nu vei face niciodată ceva mai bun. Și acum, apropo, ai putea să-mi dai

înapoi diamantele alea.

Creanga verde pe care se legăna silueta sclipitoare a foșnit ca și cum ar fi fost uimită; dar vocea a continuat:

— Vreau să mi le dai înapoi, Flambeau, și vreau să renunți la această viață. Mai există încă tinerețe, onoare și umor în tine; nu-ți închipui că vor dura în această meserie. Oamenii pot păstra un fel de nivel al binelui, dar niciun om nu a reușit vreodată să se mențină pe un singur nivel al răului. Drumul ăsta merge în jos și în jos. Omul bun bea și devine crud; omul sincer ucide și minte despre asta. Mulți oameni pe care i-am cunoscut au început ca tine să fie haiduci cinstiți, hoți batjocoritori ai bogaților, și au sfârșit zdrobiți în noroi. Maurice Blum a început ca un anarhist al regulilor, un părinte al săracilor; a sfârșit ca un spion murdar și un povestitor pe care ambele tabere l-au folosit și l-au disprețuit. Harry Burke și-a început circulația liberă a banilor cu destulă sinceritate; acum își șterge cu buretele o soră pe jumătate flămândă, pentru coniacuri și sifonuri nesfârșite. Lordul Amber a intrat într-o societate barbară dintr-un fel de cavalerism; acum plătește șantajul celor mai josnici vulturi din Londra. Căpitanul Barillon a fost marele gentleman-gangster dinaintea timpului tău; a murit într-un ospiciu, țipând de frica „narcomanilor” și a collectorilor care l-au trădat și l-au vânat. Știu că pădurile par foarte libere în spatele tău, Flambeau; știu că într-o clipă te-ai putea topi în ele ca o maimuță. Dar într-o zi, vei fi o maimuță bătrână și căruntă, Flambeau. Vei sta în pădurea ta liberă cu inima rece și aproape de moarte, iar vârfurile copacilor vor fi foarte desfrunzite.

Totul a continuat nemișcat, ca și cum omul mic de jos îl ținea pe celălalt din copac într-o lesă lungă și invizibilă; și a continuat:

— Descensiunea ta a început. Obișnuiai să te lauzi că nu faci nimic rău, dar în seara asta faci ceva rău. Lași să planeze suspiciuni asupra unui băiat cinstit care are deja multe împotriva lui; îl desparți de femeia pe care o iubește și care îl iubește. Dar vei face lucruri și mai rele de atât înainte de a muri.

Trei diamante strălucitoare au căzut din copac pe gazon. Omulețul s-a aplecat să le ia, iar când și-a ridicat din nou privirea, cușca verde a copacului era golită de pasărea sa argintie.

Restituirea pietrelor prețioase (culese din greșeală de părintele Brown, dintre toți oamenii) a încheiat seara într-un triumf tumultuos; iar Sir Leopold, în culmea bunei dispoziții, chiar i-a spus preotului că, deși el

însuși avea o perspectivă mai largă, îi putea respecta pe cei a căror credință le cerea să fie retrași și ignoranți față de această lume.

V. OMUL INVIZIBIL

În amurgul rece și albastru deasupra celor două străzi abrupte din Camden Town, magazinul de la colț, o cofetărie, strălucea ca un capăt de trabuc. Sau mai degrabă, precum capătul unui foc de artificii, căci lumina era de multe culori și de o oarecare complexitate, fragmentată de multe oglinzi și dansând pe multe prăjituri și dulciuri aurite și viu colorate. Pe acest singur geam incandescent erau lipite nasurile multor nerozi din mahala, căci ciocolata era învelită în acele culori metalice roșii, aurii și verzi care sunt aproape mai bune decât ciocolata însăși; iar uriașul tort alb de nuntă din vitrină era cumva, în același timp, îndepărtat și satisfăcător, ca și cum întregul Pol Nord ar fi fost bun de mâncat. Asemenea provocări de curcubeu puteau să adune în mod natural tineretul din cartier până la vârsta de zece sau doisprezece ani. Dar acest colț era atractiv și pentru tineretul aflat la o vârstă mai înaintată; și un tânăr, nu mai puțin de douăzeci și patru de ani, privea fix în aceeași vitrină. Pentru el, de asemenea, magazinul avea un farmec înflăcărat, dar această atracție nu se explica în întregime prin ciocolată; pe care, totuși, era departe de a o disprețui.

Era un tânăr înalt, voinic, roșcat, cu o față hotărâtă, dar cu un comportament apatic. Purta sub braț un portofoliu plat, gri, cu schițe alb-negru, pe care le vânduse cu mai mult sau mai puțin succes editorilor încă de când unchiul său (care era amiral) îl dezmoștenise pentru socialism, din cauza unei prelegeri pe care o ținuse împotriva acestei teorii economice. Numele său era John Turnbull Angus.

Intrând în cele din urmă, a trecut prin cofetărie până în camera din spate, care era un fel de restaurant-patiserie, scoțându-și pălăria în fața tinerei doamne care servea acolo. Era o fată brunetă, elegantă, vioaie, îmbrăcată în negru, cu ochi foarte vioi de o culoare intensă și întunecată; și după pauza obișnuită, l-a urmat în camera interioară pentru a-i lua comanda.

Comanda lui era, evident, una obișnuită.

— Vreau, vă rog, spuse el cu precizie, o chiflă de o jumătate de penny și o ceașcă mică cu cafea neagră. Cu o clipă înainte ca fata să se întoarcă cu spatele, a adăugat:

— De asemenea, vreau să vă căsătoriți cu mine.

Tânăra domnișoară din magazin a înțepenii brusc și a spus:

— Astea sunt glume pe care nu le permit.

Tânărul cu părul roșcat a ridicat ochii cenușii de o seriozitate neașteptată.

— Serios și adevărat, spuse el, este la fel de serios – la fel de serios ca și chifla de jumătate de penny. Este scump, ca și chifla; se plătește pentru ea. Este indigest, ca și chifla. Doare.

Tânăra domnișoară brunetă nu-și luase ochii negri de la el, dar părea să-l studieze cu o exactitate aproape dramatică. La sfârșitul examinării sale avea ceva asemănător cu umbra unui zâmbet, și s-a așezat pe un scaun.

— Nu credeți, observă Angus, pasiv, că este destul de crud să mănânci aceste chifle de jumătate de penny? Ar putea să crească și să devină chifle de un penny. Voi renunța la aceste sporturi brutale atunci când ne vom căsători.

Tânăra domnișoară brunetă s-a ridicat de pe scaun și s-a îndreptat spre fereastră, în mod evident într-o stare de meditație puternică, dar nu lipsită de simpatie. Când, în sfârșit, s-a întors din nou cu un aer hotărât, a fost uimită să observe că tânărul așeza cu grijă pe masă diverse obiecte din vitrină. Printre acestea se numărau o piramidă de dulciuri foarte colorate, mai multe farfurii cu sandvișuri și cele două carafe care conțineau acel porto și sherry misterios care sunt specifice patiserilor. În mijlocul acestui aranjament îngrijit, aranjase cu grijă enorma încărcătură de prăjituri albe cu zahăr care fusese uriașul ornament al vitrinei.

— Ce naiba faceți? întrebă ea.

— Datoria, draga mea Laura, începu el.

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu, opriți-vă un minut, strigă ea, și nu-mi vorbiți în felul ăsta. Adică, ce înseamnă toate astea?

— O masă ceremonială, domnișoară Hope.

— Și ce este asta? întrebă ea enervată, arătând spre muntele de zahăr.

— Tortul de nuntă, doamnă Angus, spuse el.

Fata a mers la acel articol, l-a îndepărtat cu un oarecare zgomot și l-a pus înapoi în vitrină; apoi s-a întors și, punându-și coatele elegante pe masă, l-a privit pe tânăr nu în mod nefavorabil, ci cu o exasperare considerabilă.

— Nu-mi dați timp de gândire, spuse ea.

— Nu sunt atât de prost, răspuse el; asta e smerenia mea creștină.

Ea se uita în continuare la el; dar în spatele zâmbetului devenise considerabil mai serioasă.

— Domnule Angus, spuse ea cu fermitate, înainte de a mai exista un minut din această prostie, trebuie să vă spun ceva despre mine cât de repede pot.

— Încântat, răspuse Angus cu seriozitate. Ați putea să-mi spuneți și mie ceva despre mine, dacă tot ați început.

— Oh, țineți-vă gura și ascultați, spuse ea. Nu este nimic de care să-mi fie rușine și nici măcar nu este ceva de care să-mi pară rău în mod special. Dar ce ați spune dacă ar fi ceva care nu mă privește și totuși este coșmarul meu?

— În acest caz, zise bărbatul cu seriozitate, ar trebui să vă sugerez să aduceți înapoi tortul.

— Ei bine, trebuie să ascultați mai întâi povestea, spuse Laura, insistent. Pentru început, trebuie să vă spun că tatăl meu deținea hanul numit „Peștele Roșu” din Ludbury, iar eu obișnuiam să servesc oamenii la bar.

— M-am întrebat de multe ori, spuse el, de ce exista un fel de aer creștin în această cofetărie.

— Ludbury este o mică văgăună somnoroasă și plină de iarbă din comitatele estice, iar singurul tip de oameni care veneau vreodată la „Peștele Roșu” erau călătorii comerciali ocazionali, iar în rest, cei mai îngrozitori oameni pe care îi poți vedea, doar că nu i-ai văzut niciodată. Mă refer la oameni josnici și leneși, care aveau doar atât cât să trăiască și nu aveau altceva de făcut decât să se proptească în baruri și să parieze pe cai, în haine proaste care erau prea bune pentru ei. Nici măcar acești tineri nenorociți și stricați nu erau foarte obișnuiți la noi acasă; dar erau doi dintre ei care erau mult prea obișnuiți – obișnuiți în toate felurile. Amândoi trăiau din banii lor, erau obositor de leneși și prea bine îmbrăcați. Dar totuși îmi părea puțin rău pentru ei, pentru că sunt pe jumătate convinsă că s-au strecurat în micul nostru bar gol pentru că fiecare dintre ei avea o ușoară diformitate; genul de lucruri de care râd unii bădărani. Nici nu era chiar o diformitate; era mai degrabă o ciudățenie. Unul dintre ei era un bărbat surprinzător de mic, ceva de genul unui pitic, sau cel puțin ca un jocheu, lotuși, nu era deloc un jocheu la înfățișare; avea un cap rotund și negru și o barbă neagră bine tunsă, ochi strălucitori că ai unei păsări;

zornăia bani în buzunare; zornăia un lanț gros al unui ceas de aur; și nu apărea niciodată decât îmbrăcat mult prea mult ca un gentleman pentru a fi unul. Totuși, nu era un prost, deși era un leneș inutil; era curios de isteț la tot felul de lucruri care nu puteau fi de nici cel mai mic folos; un fel de magie improvizată; făcea ca cincisprezece chibrituri să ia foc unul de altul ca un foc de artificii obișnuit: sau tăia o banană sau ceva asemănător pentru a face o păpușă dansatoare. Îl chema Isidore Smythe; și îl văd și acum, cu fața lui micuță și întunecată, tocmai venind la tejghea, făcând un cangur săritor din cinci trabucuri.

— Celălalt tip era mai tăcut și mai obișnuit; dar cumva m-a alarmat mult mai mult decât bietul Smythe. Era foarte înalt și subțire și avea părul deschis; nasul avea o punte înaltă și aproape că ar fi putut fi frumos într-un fel spectral; dar avea unul dintre cele mai îngrozitoare strabisme pe care le-am văzut sau de care am auzit vreodată. Când se uita direct la tine, nu știai unde te afli tu însuți, darămite la ce se uită el. Cred că acest fel de desfigurare l-a amărât puțin pe bietul om; căci, în timp ce Smythe era gata să-și arate trucurile de maimuță oriunde, James Welkin (acesta era numele bărbatului cu ochii sașii) nu făcea nimic altceva decât să bea în salonul nostru de la bar și să se plimbe singur prin ținutul monoton și cenușiu din jur. Cu toate astea, cred că și Smythe era puțin sensibil la faptul că era atât de mic, deși suporta cu mai multă inteligență. Și așa se face că am fost cu adevărat nedumerită, pe lângă faptul că am fost surprinsă și foarte tristă, când amândoi s-au oferit să se căsătorească cu mine în aceeași săptămână.

Ei bine, am făcut ceea ce de atunci m-am gândit că poate a fost o prostie. Dar, la urma urmei, acești ciudați erau într-un fel prietenii mei; și mi-era groază ca ei să creadă că i-am refuzat din adevăratul motiv, și anume că erau atât de imposibil de urâți. Așa că am inventat, că nu am vrut niciodată să mă căsătoresc cu cineva care nu-și croise un drum în lume. Am spus că pentru mine era o chestiune de principiu să nu trăiesc doar din bani moșteniți ca ai lor. La două zile după ce am vorbit în acest fel bine intenționat, a început toată problema. Primul lucru pe care l-am auzit a fost că amândoi au plecat să-și caute norocul, ca și cum ar fi fost într-un basm prostesc. Ei bine, nu i-am mai văzut pe niciunul dintre ei din acea zi până acum. Dar am primit două scrisori de la micuțul Smythe, care au fost destul de interesante.

— Ați auzit vreodată de celălalt om? întrebă Angus.

— Nu, nu a scris niciodată, spuse fata, după o clipă de ezitare. Prima scrisoare a lui Sinythe spunea pur și simplu că a pornit la drum cu Welkin spre Londra; dar Welkin era un atât de bun mergător, încât micuțul a renunțat și s-a odihnit pe marginea drumului. S-a întâmplat să fie luat de un spectacol ambulant și, pe de o parte pentru că era aproape un pitic, iar pe de altă parte pentru că era într-adevăr un micuț isteț, s-a descurcat destul de bine în lumea spectacolului și a fost trimis în curând la Aquarium, pentru a face niște trucuri pe care le-am uitat. Aceasta a fost prima lui scrisoare. Cea de-a doua a fost mai mult decât o întâmplare senzațională, iar eu am primit-o abia săptămâna trecută.

Bărbatul numit Angus și-a golit ceașca de cafea și a privit-o cu ochi, blânzi și răbdători. Buzele ei au avut o tentativă de râs în timp ce a reluat:

— Presupun că ați văzut pe panourile publicitare totul despre acest „Smythe’s Silent Service”? Sau trebuie să fii singura persoană care nu a văzut. Oh, nu știu prea multe despre el, este o invenție cu niște mecanisme de ceasornic pentru a face toate treburile casnice cu ajutorul mașinilor. Știți cum e: «Apasă un buton – un majordom care nu bea niciodată». «Întoarce o manetă – zece menajere care nu flirtează niciodată». Trebuie să fi văzut reclamele. Ei bine, orice ar fi aceste mașinării, ele fac o grămadă de bani; și fac totul pentru acel mic drăcușor pe care l-am cunoscut în Ludbury. Nu pot să nu mă bucur că bietul micuț e pe picioarele lui; dar adevărul este că mă tem să nu apară din clipă în clipă și să-mi spună că și-a croit un drum în lume – așa cum cu siguranță a făcut-o.

— Și celălalt bărbat? repetă Angus cu un fel de pasivitate persistentă.

Laura Hope s-a ridicat brusc în picioare.

— Prietene, spuse ea, cred că sunteți un vrăjitor. Da, aveți perfectă dreptate. Nu am văzut nici măcar un rând din scrisul celui alt bărbat; și nu am nicio idee mai mult decât un mort despre ce sau unde se află. Dar de el sunt speriată. El este cel care se află pe drumul meu. El este cel care m-a înnebunit pe jumătate. Într-adevăr, cred că m-a înnebunit, pentru că l-am simțit acolo unde nu putea fi și i-am auzit vocea când nu putea vorbi.

— Ei bine, draga mea, spuse tânărul, vesel, dacă ar fi Satana însuși, este terminat, căci acum ați spus cuiva. Se înnebunește de unul singur, bătrânico. Dar când vi s-a părut că l-ați simțit și l-ați auzit pe prietenul nostru cu strabism?

— L-am auzit pe James Welkin râzând la fel de clar cum vă aud pe

dumneavoastră vorbind, spuse fata, cu fermitate. Nu era nimeni acolo, pentru că stăteam chiar în fața magazinului de la colț și puteam vedea ambele străzi deodată. Uitasem cum râdea, deși râsul lui era la fel de ciudat ca și strabismul lui. Nu mă mai gândisem la el de aproape un an. Dar este un adevăr sacru deoarece, câteva secunde mai târziu, a sosit prima scrisoare de la rivalul său.

— Ați auzit vreodată o fantasmă să vorbească, să țipe sau să facă altceva? întrebă Angus, cu un oarecare interes.

Laura a tresărit brusc, apoi a spus, cu o voce neclintită:

— Da. Tocmai când terminasem de citit cea de-a doua scrisoare de la Isidore Smythe, care îi anunța succesul, chiar atunci l-am auzit pe Welkin spunând: „Totuși, nu te va avea”. A fost foarte clar, ca și cum ar fi fost în cameră. Este îngrozitor; cred că am înnebunit.

— Dacă ați fi cu adevărat nebună, spuse tânărul, ați crede că trebuie să fiți sănătoasă la cap. Dar, cu siguranță, mi se pare că există ceva puțin ciudat la acest domn invizibil. Două capete sunt mai bune decât unul – vă scutesc de aluziile la orice alte organe – și, într-adevăr, dacă mi-ați permite, ca bărbat robust și practic, să aduc înapoi tortul de nuntă de la fereastră...

Chiar în timp ce vorbea, s-a auzit un fel de scrâșnet metalic pe stradă, iar un automobil mic, condus cu o viteză diabolică, a tras până la ușa magazinului și s-a blocat acolo. În aceeași clipă, un omuleț cu un joben strălucitor a intrat în trombă în încăpere.

Angus, care până atunci își păstrase o dezinvoltură amuzantă din motive de igienă mentală, și-a dezvăluit încordarea sufletească ieșind brusc din încăperea interioară și înfruntându-l pe nou-venit. O privire aruncată asupra lui a fost destul pentru a confirma bănuielile nebunești ale unui bărbat îndrăgostit. Această figură foarte elegantă, dar pitică, cu vârful bărbii negre purtată insolent în față, cu ochii inteligenți și neliniștiți, cu degetele îngrijite, dar foarte nervoase, nu putea fi nimeni altul decât bărbatul care tocmai îi fusese descris: Isidore Smythe, care făcea păpuși din coji de banane și cutii de chibrituri; Isidore Smythe, care făcea milioane din majordomi care nu beau și menajere de metal care nu flirtează. Pentru o clipă, cei doi bărbați, înțelegând instinctiv aerul de posesie al celuilalt, s-au privit cu acea curioasă generozitate rece care este sufletul rivalității.

Cu toate acestea, domnul Smythe nu a făcut nicio aluzie la motivul principal al antagonismului lor, ci a spus simplu și exploziv:

— A văzut domnișoara Hope chestia aia pe fereastră?
— Pe fereastră? repetă Angus cu privirea fixă.
— Nu avem timp să explicăm alte lucruri, a spus scurt micul milionar. Aici se întâmplă niște tâmpenii care trebuie să fie investigate.

Și-a îndreptat bastonul lustruit spre fereastra recent sărăcită de pregătirile de nuntă ale domnului Angus; și domnul acela a fost uimit să vadă de-a lungul părții din față a geamului o fâșie lungă de hârtie lipită, care cu siguranță nu fusese pe fereastră când se uitase prin ea cu ceva timp înainte. Urmărindu-l pe energicul Smythe afară, în stradă, a constatat că aproape un metru și jumătate de hârtie timbrată fusese lipită cu grijă de-a lungul geamului din exterior, iar pe aceasta era scris cu caractere încâlcite: „Dacă te căsătorești cu Smythe, el va muri”.

— Laura, spuse Angus, băgându-și capul mare și roșu în magazin, nu sunteți nebună.

— Este scrisul acelui individ Welkin, spuse Smythe cu asprime. Nu l-am mai văzut de ani de zile, dar mă deranjează mereu. De cinci ori în ultimele două săptămâni a lăsat scrisori de amenințare la apartamentul meu și nici măcar nu pot afla cine le lasă, darămite dacă este Welkin însuși. Portarul clădirii jură că nu a văzut niciun personaj suspect, iar aici a lipit un fel de panou pe vitrina unui magazin public, în timp ce oamenii din magazin...

— Chiar așa, spuse Angus cu modestie, în timp ce oamenii din magazin serveau ceaiul. Ei bine, domnule, pot să vă asigur că vă apreciez bunul simț de a aborda atât de direct problema. Putem vorbi despre alte lucruri după aceea. Individul nu poate fi foarte departe, pentru că, jur că nu era nicio hârtie acolo când m-am dus ultima dată la fereastră, acum zece sau cincisprezece minute. Oricum, este prea departe pentru a fi urmărit, deoarece nici măcar nu știm direcția. Dacă îmi veți urma sfatul, domnule Smythe, veți da imediat cazul pe mâna unui anchetator energic, mai degrabă privat decât public. Cunoscut un tip extrem de inteligent, care și-a deschis o afacere la cinci minute de aici cu mașina dumneavoastră. Îl cheamă Flambeau și, deși a avut o tinerețe cam furtunoasă, acum este un om cinstit, iar mintea sa valorează bani. Locuiește în Lucknow Mansions, în Hampstead.

— E ciudat, spuse micuțul, arcuindu-și sprâncenele negre. Eu însumi locuiesc, la rândul meu, în Himylaya Mansions, după colț. Poate că ați vrea să veniți cu mine; eu pot să mă duc în apartamentul meu și să sortez aceste

documente ciudate ale lui Welkin, în timp ce dați o fugă și îl chemați pe prietenul dumneavoastră, detectivul.

— Sunteți foarte amabil, zise Angus politicos. Ei bine, cu cât acționăm mai repede, cu atât mai bine.

Amândoi bărbații, cu un fel ciudat de corectitudine improvizată, și-au luat același fel de rămas-bun formal de la doamnă și amândoi au sărit în mica și rapida mașină. Când Smythe a pornit mașina și au cotit colțul străzii, Angus s-a amuzat să vadă un afiș uriaș al „Smythe’s Silent Service”, cu imaginea unei enorme păpuși de fier fără cap, care purta o cratiță cu legenda: „Un bucătar care nu se supăra niciodată”.

— Eu le folosesc în apartamentul meu, spuse bărbosul cu barbă neagră, râzând, în parte pentru reclamă, în parte pentru confort real. Sincer, și totul pe bune, aceste păpuși mari mecanice ale mele îți aduc cărbuni sau un vin de Bordeaux mai repede decât oricare dintre servitorii vii pe care i-am cunoscut vreodată, dacă știi pe ce buton să apeși. Dar nu voi nega niciodată, între noi fie vorba, că astfel de servitori au și ei dezavantajele lor.

— Într-adevăr? spuse Angus; există ceva ce nu pot face?

— Da, răspunse Smythe cu răceală; nu pot să-mi spună cine a lăsat acele scrisori de amenințare la apartamentul meu.

Automobilul bărbatului era mic și iute ca și el; de fapt, ca și serviciul său casnic, era de invenție proprie. Dacă era un șarlatan publicitar, era unul care credea în propria marfă. Senzația de ceva mic și zburător era accentuată în timp ce măturau curbele lungi și albe ale drumului, în lumina moartă, dar deschisă, a serii. În curând, curbele albe au devenit mai abrupte și mai amețitoare; se aflau pe spirale ascendente, așa cum se spune în religiile moderne. Pentru că, într-adevăr, urcau pe creasta unui colț al Londrei care este aproape la fel de abrupt ca Edinburgh, chiar dacă nu la fel de pitoresc. Acoperișurile se ridicau peste acoperișuri, iar turnul special de apartamente pe care îl căutau se ridica deasupra tuturor la o înălțime aproape egipteană, aurită de apusul de soare uniform. Schimbarea, atunci când au luat colțul și au intrat în zona cunoscută sub numele de Himylaya Mansions, a fost la fel de bruscă ca deschiderea unei ferestre; căci au găsit acel morman de apartamente așezat deasupra Londrei ca deasupra unei mări verzi de ardezie. Vizavi de vile, de cealaltă parte a zonei de pietriș, se afla o împrejmuire stufoasă care semăna mai degrabă cu un gard viu sau un dig abrupt decât cu o grădină, iar ceva mai jos curgea o fâșie de apă artificială,

un fel de canal, ca șanțul acelei cetăți îngropate în verdeață. În timp ce mașina gonia în jurul zonei de pietriș, a trecut, la un colț, pe lângă taraba rătăcită a unui bărbat care vindea castane; și chiar la celălalt capăt al curbei, Angus a putut vedea un polițist cu uniformă de culoare albastru închis, care mergea încet. Acestea erau singurele forme umane în acea mare singurătate suburbană; dar el avea sentimentul irațional că ele exprimau poezia fără cuvinte a Londrei. Se simțea ca și cum ar fi fost figuri dintr-o poveste.

Mașinuța s-a îndreptat ca un glonț spre casa din dreapta și a zburat pe lângă proprietarul ei ca un obuz de bombă. Imediat s-a informat de la un portar înalt, cu vipușcă strălucitoare, și de la un hamal scund, într-o cămașă cu mâneci scurte, dacă cineva sau ceva căutase apartamentul său. A fost asigurat că nimeni și nimic nu trecuse pe la acești funcționari de la ultimele sale cercetări; după care el și Angus, ușor confuz, au zburat în lift ca o rachetă, până când au ajuns la ultimul etaj.

— Intrați doar un minut, a spus Smythe gâfâind. Vreau să vă arăt acele scrisori ale lui Welkin. Apoi ați putea să fugiți după colț și să vă aduceți prietenul.

A apăsă un buton ascuns în perete, iar ușa s-a deschis de la sine.

Aceasta s-a deschis într-o anticameră lungă și comodă, a cărei singure trăsături frapante, în mod obișnuit vorbind, erau rândurile de figurine mecanice înalte, pe jumătate umane, care se ridicau pe ambele părți ca niște manechine de croitorie. La fel ca manechinele de croitorie, nu aveau cap. La fel ca manechinele de croitorie, aveau o umflătură frumoasă și inutilă la nivelul umerilor și o proeminență a pieptului ca un piept de porumbel; dar, cu excepția acestui aspect, nu semănau cu mult mai mult cu o figură umană decât orice mașină automată de la o stație care are aproximativ înălțimea unui om. Aveau două cârlige mari, ca niște brațe, pentru a căra tăvile; și erau vopsite în culoarea verde mazăre, sau purpuriu, sau negru pentru comoditatea deosebirii; în rest, erau doar niște mașinării mecanice și nimeni nu s-ar fi uitat de două ori la ele. Cel puțin cu această ocazie, nimeni nu s-a uitat. Pentru că între cele două rânduri de aceste manechine domestice se afla ceva mai interesant decât majoritatea mecanicilor din lume. Era o bucată zdrențuită de hârtie albă, mâzgălită cu cerneală roșie; iar agerul inventator o înșfăcase aproape imediat ce ușa se deschisese. I-o înmână lui Angus fără să scoată un cuvânt. Cerneala roșie de pe ea nu era de fapt uscată, iar mesajul suna astfel; „Dacă ai fost să o vezi astăzi, te voi

ucide”.

S-a lăsat o tăcere scurtă, apoi Isidore Smythe a spus încet:

— Ați dori un pic de whisky? Mă simt ca și cum aș bea.

— Mulțumesc; mi-ar plăcea un pic de Flambeau, spuse Angus, posomorât. Afacerea asta mi se pare că devine destul de gravă. Mă duc imediat să-l aduc.

— Aveți dreptate, spuse celălalt, cu o veselie admirabilă. Aduceți-l aici cât de repede puteți.

Dar, în timp ce Angus închidea ușa din față în urma lui, l-a văzut pe Smythe apăsând un buton, iar una dintre imaginile cu mecanisme de ceasornic a alunecat de la locul ei și s-a strecurat de-a lungul unei caneluri din podea, purtând o tavă cu sifon și o carafă. Părea cumva un pic ciudat să-l lase pe micuț singur printre acei servitori morți, care reveneau la viață pe măsură ce ușa se închidea.

La șase trepte mai jos de palierul lui Smythe, bărbatul în mâneci scurte făcea ceva cu o găleată. Angus se opri pentru a-i smulge promisiunea, întărită cu o potențială mită, că va rămâne în acel loc până la întoarcerea sa cu detectivul și că va ține socoteala oricărui fel de străin care va urca acele scări. Coborând în fugă în holul din față, a impus apoi sarcini similare de vigilență portarului de la ușa din față, de la care a aflat situația simplificată că nu exista o ușă de serviciu. Nu s-a mulțumit cu atât, l-a capturat pe polițistul mobil și l-a convins să stea vizavi de intrare și să o supravegheze; în cele din urmă, s-a oprit o clipă pentru a lua de un penny castane și pentru a se interesa de durata probabilă a șederii negustorului în cartier.

Vânzătorul de castane, ridicându-și gulerul hainei, i-a spus că probabil ar trebui să plece în curând, deoarece credea că va ninge. Într-adevăr, seara devenea din ce în ce mai cenușie și mai înverșunată, dar Angus, cu toată elocvența sa, a continuat să imobilizeze vânzătorul de castane la postul său.

— Ține-ți de cald cu castanele tale, spuse el pe un ton serios. Mănâncă-ți tot stocul; voi face să merite. Îți dau 20 de șilingi dacă aștepți aici până mă întorc și apoi îmi spui dacă vreun bărbat, femeie sau copil a intrat în clădirea aceea unde se află portarul.

Apoi s-a îndepărtat elegant, aruncând o ultimă privire la turnul asediat.

„Oricum, am făcut un inel în jurul acelei case”, își spuse el. „Nu se poate ca toți patru să fie complicitii domnului Welkin”.

Lucknow Mansions se afla, ca să spunem așa, pe o platformă inferioară

a acelui deal de case, al cărui vârf ar putea fi numit Himylaya Mansions. Apartamentul semioficial al domnului Flambeau se afla la parter și prezenta din toate punctele de vedere un contrast pronunțat cu mașinăria americană și luxul rece, ca de hotel, al apartamentului din Flota de Submarine. Flambeau, care era prieten cu Angus, l-a primit într-un antreu artistic rococo din spatele biroului său, ale cărui ornamente erau săbii, archebuze, curiozități orientale, flacoane de vin italian, oale primitive de gătit, o pisică persană plumburie și un mic preot romano-catolic cu aspect prăfuit, care părea deosebit de nepotrivit.

— Acesta este prietenul meu, părintele Brown, spuse Flambeau. Am vrut de multe ori să vi-l prezint. O vreme splendidă, un pic cam rece pentru cei din sud ca mine.

— Da, cred că se va menține senină, zise Angus, așezându-se pe o canapea cu dungi violete din Orient.

— Nu, spuse preotul în liniște, a început să ningă.

Și, într-adevăr, în timp ce vorbea, primii câțiva fulgi, prevăzuți de bărbatul cu castane, au început să alunece pe geamul întunecat al ferestrei.

— Ei bine, spuse Angus cu greutate. Mi-e teamă că am venit cu afaceri, de fapt afaceri destul de precipitate. Adevărul este, Flambeau, că la o aruncătură de băț de casa ta se află un tip care are mare nevoie de ajutorul tău; este hărțuit și amenințat în permanență de un dușman invizibil – un ticălos pe care nimeni nu l-a văzut.

Pe măsură ce Angus a continuat să descrie întreaga poveste a lui Smythe și Welkin, începând cu povestea Laurei și continuând cu a lui, cu râsul supranatural de la intersecția a doua străzi pustii, cu ciudatele cuvinte distincte rostite într-o cameră goală, Flambeau devenea din ce în ce mai intens preocupat, iar micul preot părea că a fost lăsat pe dinafară, ca o piesă de mobilier. Când a ajuns la hârtia timbrată mângălită și lipită pe fereastră, Flambeau s-a ridicat, părând că umple camera cu umerii lui uriași.

— Dacă nu vă deranjează, a spus el, cred că ar fi mai bine să-mi spuneți restul pe drum, pe cel mai scurt drum spre casa acestui om. Mi se pare, cumva, că nu e timp de pierdut.

— Încântat, spuse Angus, ridicându-se și el, deși deocamdată este destul de în siguranță, pentru că am pus patru oameni să supravegheze singura intrare în adăpostul lui.

Au ieșit în stradă, micul preot mergând după ei cu docilitatea unui câine

mic. El a spus doar, într-un mod vesel, ca unul care face conversație:

— Ce repede se îngroașă zăpada pe jos!

În timp ce străbăteau străzile laterale abrupte, deja pudrate cu argint, Angus și-a terminat povestea și, când au ajuns la zona cu clădirea înaltă cu apartamente, a avut timp să își îndrepte atenția către cele patru santinele. Vânzătorul de castane, atât înainte, cât și după ce a primit banii, a jurat cu stăruință că supraveghease ușa și nu văzuse niciun vizitator intrând. Polițistul a fost și mai categoric. A spus că avea experiență cu escroci de toate felurile, cu jobenuri și în zdrențe; nu era atât de înverșunat încât să se aștepte ca personajele suspecte să pară suspecte; se uitase după oricine și, așa să-i ajute, nu fusese nimeni. Iar când toți trei bărbații s-au adunat în jurul portarului aurit, care încă stătea zâmbitor la marginea porticului, verdictul a fost și mai definitiv.

— Am dreptul să întreb orice om, duce sau gunoier, ce caută în apartamentele astea, a spus gigantul genial și aurit, și jur că nu a fost nimeni de întrebat de când a plecat acest domn.

Irelevantul părinte Brown, care stătea în spate, privind cu modestie la trotuar, s-a aventurat aici să spună cu sfială:

— Nu a urcat și coborât nimeni scările, atunci, de când a început să ningă? A început în timp ce eram cu toții la Flambeau.

— Nimeni nu a fost aici, domnule, puteți să mă credeți, spuse portarul, cu o autoritate grăitoare.

— Atunci mă întreb ce este asta? zise preotul, și s-a uitat în jos la pământ inexpresiv ca un pește.

Toți ceilalți se uitau și ei în jos; iar Flambeau a folosit o exclamație feroasă și un gest franțuzesc. Pentru că era indiscutabil adevărat că pe la mijlocul intrării păzite de bărbatul cu vipușcă aurie, de fapt între picioarele arogante și întinse ale celui colos, curgea un șir de urme de pași cenușii întipăriți pe zăpada albă.

— Doamne! strigă Angus involuntar. Omul invizibil!

Fără un alt cuvânt, s-a întors și a luat-o la fugă pe scări, cu Flambeau în urma lui; dar părintele Brown încă stătea în picioare, privind în jurul lui pe strada acoperită cu zăpadă, ca și cum și-ar fi pierdut interesul față de ancheta sa.

Flambeau avea în mod evident chef să dărâme ușa cu umerii lui mari; dar scoțianul, cu mai multă rațiune, deși mai puțină intuiție, a bâjbâit pe

rama uşii până când a găsit butonul invizibil; şi uşa s-a deschis încet.

Ea arăta în esenţă acelaşi interior înghesuit; încăperea devenise mai întunecată, deşi mai era încă lovită ici şi colo de ultimele licăriri stacojii ale apusului de soare, iar una sau două dintre maşinile fără cap fuseseră mutate de la locurile lor pentru un scop sau altul, şi stăteau ici şi colo prin locul acela crepuscular. Verdele şi roşul hainelor lor erau toate întunecate în amurg; iar asemănarea lor cu formele umane era uşor sporită de însăşi lipsa lor de formă. Dar în mijlocul tuturor, exact în locul unde zăcea hârtia cu cerneală roşie, se afla ceva ce părea a fi cerneală roşie vărsată din sticla ei. Dar nu era cerneală roşie.

Cu o combinaţie franţuzească de raţiune şi violenţă, Flambeau a spus pur şi simplu: «Crimă!» şi, plonjând în apartament, a explorat, în cinci minute, fiecare colţ şi dulap al acestuia. Dar dacă se aştepta să găsească un cadavru, nu a găsit niciunul. Isidore Smythe nu se afla în acel loc, nici viu, nici mort. După cea mai sfâşietoare căutare, cei doi bărbaţi s-au întâlnit în holul exterior, cu feţele fluide şi ochii holbaţi.

— Prietene, spuse Flambeau, vorbind franţuzeşte în entuziasmul său, nu numai că ucigaşul dumneavoastră este invizibil, dar îl face invizibil şi pe cel ucis.

Angus s-a uitat în jur la camera întunecată plină de manechine şi, într-un colţ celtic al sufletului său scoţian, a pornit un fior. Una dintre păpuşile în mărime naturală stătea imediat deasupra petei de sânge, chemată, poate, de bărbatul ucis cu o clipă înainte de a cădea. Unul dintre cârligele cu umerii înalţi, care îi serveau drept braţe, era puţin ridicat, iar Angus a avut deodată fantezia oribilă că propriul copil de fier al bietului Sinythe îl lovise. Materia se răzvrătise, iar aceste maşinării îşi uciseseră stăpânul. Dar chiar şi așa, ce făcuseră cu el?

— L-au mâncat? spuse coşmarul la urechea lui; şi i s-a făcut rău pentru o clipă la ideea de a rupe, de rămăşiţe umane absorbite şi zdrobite în tot acel mecanism de ceasornic acefal.

Şi-a recăpătat sănătatea mentală printr-un efort accentuat şi i-a spus lui Flambeau:

— Ei bine, iată-l! Bietul om s-a evaporat ca un nor şi a lăsat o dâră roşie pe podea. Povestea nu aparţine acestei lumi.

— Nu este decât un singur lucru de făcut, spuse Flambeau, indiferent dacă aparţine acestei lumi sau celeilalte. Trebuie să cobor şi să vorbesc cu

prietenul meu.

Au coborât, trecând pe lângă bărbatul cu găleata, care a afirmat din nou că nu a lăsat să treacă niciun intrus, până la portarul și vânzătorul de castane care trândăvea, care și-au reafirmat cu fermitate propria lor vigilență. Dar când Angus s-a uitat în jur în căutarea celei de-a patra confirmări, nu a putut să o vadă și a strigat cu o oarecare nervozitate:

— Unde este polițistul?

— Îmi cer scuze, spuse părintele Brown; asta e vina mea. Tocmai l-am trimis de-a lungul străzii să investigheze ceva – ceva ce tocmai am crezut că merită investigat.

— Ei bine, îl vrem înapoi destul de repede, spuse Angus sever, pentru că nenorocitul de sus nu numai că a fost ucis, dar a fost și șters de pe fața pământului.

— Cum? întrebă preotul.

— Părinte, spuse Flambeau, după o pauză, pe sufletul meu, cred că este mai mult în departamentul tău decât în al meu. Niciun prieten sau dușman nu a intrat în casă, dar Smythe a dispărut, ca și cum ar fi fost furat de zâne. Dacă asta nu este supranatural, eu...

În timp ce vorbea, au fost cu toții opriți de o priveliște neobișnuită; polițistul mare și albastru a venit în colțul străzii, alergând. A venit direct la Brown.

— Aveți dreptate, domnule, oftă el, tocmai au găsit cadavrul bietului domn Smythe în canalul de jos.

Angus și-a dus sălbatic mâna la cap.

— A fugit în jos și s-a înecat? întrebă el.

— Nu a coborât niciodată, jur, spuse ofițerul de poliție, și nici nu s-a înecat, pentru că a murit în urma unei puternice înjunghieri în zona inimii.

— Și totuși nu ați văzut pe nimeni intrând? zise Flambeau cu o voce gravă.

— Să mergem puțin mai încolo, spuse preotul.

Când au ajuns la celălalt capăt al străzii, a observat brusc:

— Ce prost sunt! Am uitat să-l întreb ceva pe polițist. Mă întreb dacă a găsit un sac de culoare maro deschis.

— De ce un sac maro deschis? întrebă Angus, uimit.

— Pentru că, dacă era un sac de altă culoare, cazul trebuie să o ia de la capăt, spuse părintele Brown; dar dacă era un sac maro deschis, cazul este

încheiat.

— Mă bucur să aud asta, zise Angus cu o ironie cordială. Nu a început, în ceea ce mă privește.

— Trebuie să ne povestești totul, spuse Flambeau cu o simplitate stranie și grea, ca un copil.

Fără să-și dea seama, mergeau cu pași tot mai repezi pe lunga porțiune de drum de cealaltă parte a zonei înalte, părintele Brown conducând cu pas vioi, deși în tăcere. În cele din urmă, a spus cu o neclaritate aproape înduioșătoare:

— Ei bine, mi-e teamă că o să vi se pară atât de prozaic. Întotdeauna începem de la capătul abstract al lucrurilor și nu poți începe povestea asta din altă parte. Ați observat vreodată acest lucru – că oamenii nu răspund niciodată la ceea ce întrebați? Ei răspund la ceea ce vrei să spui – sau la ceea ce cred ei că vrei să spui. Să presupunem că o doamnă îi spune alteia într-o casă de la țară: „Stă cineva cu dumneavoastră?” Doamna nu răspunde „Da; majordomul, cei trei lachei, camerista și așa mai departe”, deși camerista poate fi în cameră sau majordomul în spatele scaunului ei. Ea spune „Nu stă nimeni cu noi”, adică nimeni de genul la care vă referiți. Dar să presupunem că un medic care se interesează de o epidemie întreabă: „Cine stă în casă?”, atunci doamna își va aminti de majordom, de cameristă și de restul. Tot limbajul este folosit astfel; niciodată nu primești un răspuns literal la o întrebare, chiar dacă primești un răspuns adevărat. Când cei patru oameni destul de onești au spus că niciun om nu a intrat în clădire, nu au vrut să spună cu adevărat că niciun om nu a intrat. Se refereau la niciun om pe care îl puteau suspecta a fi omul vostru. Un om a intrat în casă și a ieșit din ea, dar ei nu l-au observat niciodată.

— Un om invizibil? întreabă Angus, ridicându-și sprâncenele roșii.

— Un om invizibil din punct de vedere mental, spuse părintele Brown.

La un minut sau două după aceea a reluat cu aceeași voce moderată, ca un om care se gândește la drumul său.

— Bineînțeles că nu te poți gândi la un astfel de om, până când nu te gândești la el. Aici intervine istețimea lui. Dar eu am ajuns să mă gândesc la el prin două sau trei mici lucruri din povestea pe care ne-a spus-o domnul Angus. În primul rând, a fost faptul că acest Welkin făcea plimbări lungi. Apoi, a fost vorba de o mare cantitate de hârtie timbrată pe fereastră. Și apoi, mai ales, au fost cele două lucruri pe care le-a spus tânăra doamnă –

lucruri care nu puteau fi adevărate. Nu vă supărați, adăugă el în grabă, observând o mișcare bruscă a capului scoțianului; ea credea că sunt adevărate, dar nu puteau fi adevărate. O persoană nu poate fi cu totul singură pe o stradă o secundă înainte de a primi o scrisoare. Nu poate fi cu totul singură pe o stradă când începe să citească o scrisoare abia primită. Trebuie să fie cineva destul de aproape de ea; trebuie să fie invizibil din punct de vedere mental.

— De ce trebuie să fie cineva lângă ea? întrebă Angus.

— Pentru că, spuse părintele Brown, cu excepția porumbeilor călători, cineva trebuie să-i fi adus scrisoarea.

— Chiar vrei să spui, întrebă Flambeau, cu energie, că Welkin a dus scrisorile rivalului său la doamna sa?

— Da, spuse preotul. Welkin a dus scrisorile rivalului său la doamna sa. Vedeți, a fost nevoit să o facă.

— Oh, nu mai pot suporta prea mult, explodează Flambeau. Cine este acest individ? Cum arată? Care este ținuta obișnuită a unui om invizibil mental?

— Este îmbrăcat destul de frumos în roșu, albastru și auriu, răspunse prompt și precis preotul, și în acest costum ostentativ, și chiar prezentabil, a intrat în Himylaya Mansions văzut de patru oameni; l-a ucis pe Smythe cu sânge rece și a coborât din nou în stradă purtând cadavrul în brațe...

— Domnule reverend, strigă Angus, rămânând nemișcat, sunteți nebun de legat sau sunt eu?

— Nu sunteți nebun, spuse Brown, doar puțin neatent. Nu ați observat un om ca acesta, de exemplu.

A făcut trei pași repezi înainte și a pus mâna pe umărul unui poștaş obișnuit care trecea pe lângă ei fără să fie observat, la umbra copacilor.

— Nimeni nu-i observă niciodată pe poștași, spuse el gânditor; totuși, au pasiuni ca și ceilalți oameni și chiar cară genți mari unde un cadavru mic poate fi ascuns destul de ușor.

Poștaşul, în loc să se întoarcă firesc, s-a ferit și a căzut pe gardul grădinii. Era un bărbat slab, cu barbă aurie, cu o înfățișare cât se poate de obișnuită, dar când a întors o față alarmată peste umăr, toți cei trei bărbați au fost fixați cu un strabism aproape malefic.

Flambeau s-a întors la săbiile sale, la covoarele mov și la pisica persană, având multe lucruri de care să se ocupe.

John Turnbull Angus s-a întors la doamna de la magazin, cu care acel

tânăr imprudent se străduiește să se simtă extrem de bine. Iar părintele Brown s-a plimbat pe acele dealuri acoperite de zăpadă, sub stele, timp de multe ore, împreună cu un criminal, iar ceea ce și-au spus unul altuia nu se va ști niciodată.

VI. ONOAREA LUI ISRAEL GOW

Se apropia o seară furtunoasă, măslinie și argintie, în timp ce părintele Brown, înfășurat într-un pled scoțian gri, a ajuns la capătul unei văi scoțiene gri și a zărit ciudatul castel Glengyle. Se oprise la un capăt al văii sau al adânciturii ca o alee fără ieșire; și arăta ca și capătul lumii. Acoperișuri povârnite și turle de ardezie verde-marin se înălțau în stilul vechilor castele franco-scoțiene, îi amintea unui englez de pălăriile sinistre ale vrăjitoarelor din basme; iar pădurile de pini care se legănau în jurul turnurilor verzi păreau, prin comparație, la fel de negre ca nenumărate stoluri de corbi. Această notă de magie neagră, visătoare, aproape adormită, nu era un simplu capriciu al peisajului. Căci în locul acela se odihnea unul dintre acei nori de mândrie, de nebunie și de amărăciune misterioasă care apasă mai greu asupra caselor nobile din Scoția decât asupra oricărui alt spirit care a coborât din Ceruri, pentru a fi înzestrat cu un tabernacol fizic pământesc. Pentru că Scoția are o doză dublă de otravă numită ereditate; conștiința sângelui la aristocrați și conștiința osândeii la calviniști.

Preotul își luase o zi din afacerile sale de la Glasgow pentru a se întâlni cu prietenul său Flambeau, detectivul amator, care se afla la castelul Glengyle împreună cu un polițist, investigând viața și moartea răposatului conte de Glengyle. Acea persoană misterioasă era ultimul reprezentant al unei rase a cărei vitejie, nebunie și viclenie brutală îi făcuseră teribili chiar și în rândul nobilimii sinistre a națiunii lor în secolul al XVI-lea. Nimeni nu era mai adânc înfipt în acea ambiție labirintică, în cameră după cameră din acel palat al minciunii care s-a construit în jurul domniei Mariei, regina Scoției.

Refrenul din ținut atestă cu candoare motivul și rezultatul intrigii lor:

„Ca seva verde pentru copacii care se înmulțesc

Așa este aurul roșu pentru clanul Ogilvie”.

Timp de multe secole nu a existat niciodată un lord decent în castelul Glengyle; iar odată cu epoca victoriană s-ar fi crezut că toate excentricitățile s-au epuizat. Ultimul Glengyle, însă, și-a satisfăcut tradiția tribală făcând singurul lucru care îi mai rămăsese de făcut: a dispărut. Nu mă refer la faptul că a plecat în străinătate; după toate mărturiile, era încă în

castel, dacă era undeva. Dar, deși numele lui era în registrul bisericii și în marele registru roșu al nobilimii, nimeni nu l-a văzut vreodată sub soare.

Dacă cineva l-a văzut, era un singuratic servitor, ceva între un grăjdar și un grădinar. Era atât de surd, încât cei mai expeditivi îl considerau mut, în timp ce cei mai pătrunzători îl declarau pe jumătate prostănac. Un muncitor slab, cu părul roșcat, cu fălcile și bărbia ascuțite, dar cu ochii albaștri destul de goi, se numea Israel Gow și era singurul servitor tăcut de pe acea moșie părăsită. Dar energia cu care săpa cartofii și regularitatea cu care dispărea în bucătărie dădeau oamenilor impresia că el asigura mesele unui superior și că ciudatul conte era încă ascuns în castel. Dacă societatea avea nevoie de o dovadă în plus că el se afla acolo, servitorul afirma cu insistență că nu era acasă. Într-o dimineață, parohul și preotul (căci familia Glengyles era prezbiteriană) au fost chemați la castel. Acolo au aflat că în afară de meseria de grădinar, îngrijitor și bucătar, servitorul singuratic și-a adăugat și pe cea de antreprenor de pompe funebre, și că îl pusese pe nobilul său stăpân într-un sicriu. Cu cât de multă sau cu cât de puțină anchetă ulterioară a trecut acest fapt ciudat, nu a apărut încă foarte clar; pentru că lucrul nu fusese niciodată cercetat legal până când Flambeau a plecat spre nord cu două sau trei zile înainte. Până atunci, trupul lordului Glengyle (dacă era un trup) zăcea de ceva vreme în mica curte a bisericii de pe deal.

Când părintele Brown a trecut prin grădina întunecată și a ajuns la umbra castelului, norii erau groși și tot aerul era umed și furtunos. Pe ultima dungă a apusului de soare verde-auriu a văzut o siluetă umană neagră; un bărbat cu o pălărie de coșar, cu o lopată mare pe umăr. Combinația era ciudat de sugestivă pentru un gropar; dar când Brown și-a amintit de servitorul surd care săpa la cartofi, i s-a părut destul de naturală. Cunoștea câte ceva despre țăranul scoțian; cunoștea decența cu care ar putea considera necesar să poarte „negru” pentru o anchetă oficială; cunoștea, de asemenea, economia de nu a pierde o oră de săpat pentru asta. Chiar și mișcarea bruscă și privirea suspicioasă a omului când preotul trecu pe lângă el erau destul de potrivite cu vigilența și bănuiala unui astfel de tip.

Ușa cea mare a fost deschisă de Flambeau însuși, care avea cu el un bărbat slab, cu părul gri-metalic și hârtii în mână: inspectorul Craven de la Scotland Yard. Holul de la intrare era în mare parte gol, ca o casă nelocuită; dar fețele palide și batjocoritoare ale unuia sau doi dintre Ogilvie cei răi

priveau din peruci negre și pânze înnegrite.

Urmându-i într-o încăpere interioară, părintele Brown a constatat că aliații fuseseră așezați la o masă lungă de stejar, al cărei capăt era acoperit cu hârtii mângălite, flancată de whisky și trabucuri. Pe toată lungimea ei era ocupată de obiecte detașate, dispuse la intervale; obiecte cam atât de inexplicabile pe cât de inexplicabile pot fi obiectele. Unul dintre ele semăna cu un mic morman de sticlă spartă strălucitoare. Un altul arăta ca o grămadă înaltă de praf maro. Un al treilea părea a fi un simplu băț de lemn.

— Se pare că aveți aici un fel de muzeu geologic, spuse el, în timp ce se așeza, arătând cu o scurtă mișcare a capului în direcția prafului brun și a fragmentelor cristaline.

— Nu un muzeu geologic, răspuse Flambeau; să zicem un muzeu psihologic.

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu, strigă râzând detectivul de poliție, să nu începem cu cuvinte atât de lungi!

— Nu știți ce înseamnă psihologie? întrebă Flambeau cu o surprindere prietenoasă. Psihologia înseamnă să nu mai fi prost.

— Totuși, nu prea înțeleg, răspuse oficialul.

— Ei bine, spuse Flambeau, cu hotărâre, vreau să spun că am aflat un singur lucru despre lordul Glengyle. A fost un maniac.

Silueta neagră a lui Gow, cu jobenul și lopata lui, a trecut pe lângă fereastra slab conturată pe cerul care se întuneca. Părintele Brown îl privi pasiv și răspuse:

— Înțeleg că trebuie să fi fost ceva ciudat la omul acela, altfel nu s-ar fi îngropat de viu – și nici nu s-ar fi grăbit atât de mult să se îngroape mort. Dar ce vă face să credeți că a fost o nebunie?

— Ei bine, spuse Flambeau, ascultă lista lucrurilor pe care domnul Craven le-a găsit în casă.

— Trebuie să aducem o lumânare, zise Craven, brusc. Se pregătește o furtună și e prea întuneric pentru a citi.

— Ați găsit vreo lumânare, întrebă Brown zâmbind, printre ciudățeniile voastre?

Flambeau a ridicat o față gravă și și-a fixat ochii negri asupra prietenului său.

— Și asta e curios, spuse el. Douăzeci și cinci de lumânări și nici urmă de sfeșnic.

În camera care se întuneca rapid și în vântul care se intensifica rapid. Brown a mers de-a lungul mesei până la locul unde zăcea un mănunchi de lumânări de ceară, printre celelalte expodate răzlețe. În timp ce făcea asta, s-a aplecat din greșeală peste grămada de praf roșu-marونی; și un strănut ascuțit a spart tăcerea.

— Hei! spuse el, tutun de prizat!

A luat una dintre lumânări, a aprins-o cu grijă, s-a întors și a înfipt-o în gâtul sticlei de whisky. Aerul neliniștit al nopții, care sufla prin fereastra nebună, flutura flacăra lungă ca un stindard. Și din toate părțile castelului se auzeau kilometri și kilometri întregi de lemn de pin negru clocotind ca o mare neagră în jurul unei stânci.

— O să citesc inventarul, începu Craven cu gravitate, luând una dintre hârtii, inventarul a ceea ce am găsit vrac și neexplicabil în castel. Trebuie să înțelegeți că, în general, locul era distrus și neglijat; dar una sau două camere fuseseră în mod evident locuite de cineva într-un stil simplu, dar nu sordid; cineva care nu era servitorul Gow. Lista este următoarea:

— Primul obiect. Un tezaur foarte considerabil de pietre prețioase, aproape toate diamante, și toate libere, fără niciun fel de montură. Desigur, este firesc ca familia Ogilvie să aibă bijuterii de familie; dar acestea sunt exact bijuteriile care sunt aproape întotdeauna încrustate în anumite obiecte de podoabă. Se pare că Ogilvies le țineau pe ale lor libere în buzunare, ca și monedele din cupru.

— Al doilea obiect. Grămezi și grămezi de tutun de prizat vrac, nu ținute într-un cornet, nici măcar într-un săculeț, ci așezate în grămezi pe șemineuri, pe bufet, pe pian, oriunde. Se pare că bătrânul domn nu se obosea să se uite în vreun buzunar sau să ridice vreun capac.

— Al treilea obiect. Ici și colo prin casă, grămezi curioase de bucăți minuscule de metal, unele ca niște arcuri de oțel, altele sub forma unor roți microscopice. Ca și cum ar fi eviscerat vreo jucărie mecanică.

— Al patrulea obiect. Lumânările de ceară, care trebuie înfipite în gâturile sticlelor pentru că nu există nimic altceva în care să le înfigi. Acum aș vrea să observați cât de mult mai ciudat este totul decât orice am anticipat. Suntem pregătiți pentru rezolvarea misterului esențial; am văzut cu toții dintr-o privire că era ceva în neregulă cu ultimul conte. Am venit aici pentru a afla dacă a trăit cu adevărat aici, dacă a murit cu adevărat aici, dacă sperietoarea de ciori roșcată care l-a îngropat a avut ceva de-a face cu

moartea lui. Dar să presupunem ce e mai rău în toate astea, cea mai sinistă sau melodramatică soluție pe care o doriți. Să presupunem că servitorul l-a ucis cu adevărat pe stăpân, sau că stăpânul nu este mort cu adevărat, sau că stăpânul este îmbrăcat ca servitorul, sau că servitorul este îngropat în locul stăpânului; inventați ce tragedie a lui Wilkie Collins vreți, și tot nu ați explicat o lumânare fără sfeșnic sau de ce un domn în vârstă, un domn de familie bună obișnuiește să pună tutun de prizat pe pian. Miezul poveștii ni-l putem imagina; extremitățile sunt cele misterioase. Minte umană nu poate lega între ele tutunul de prizat și diamantele, ceara și un ceasornic stricat.

— Cred că văd legătura, spuse preotul. Acest Glengyle era împotriva Revoluției Franceze. Era un împătimit al vechiului regim și încerca să reconstituie la propriu viața de familie a ultimilor Bourboni. Avea tutun de prizat pentru că era luxul secolului al XVIII-lea; lumânări de ceară, pentru că erau iluminatul secolului al XVIII-lea; bucățile mecanice de fier reprezintă pasiunea de lăcătuș a lui Ludovic al XVI-lea; diamantele sunt pentru colierul de diamante al Mariei Antoaneta.

Amândoi ceilalți bărbați îl priveau cu ochii mari.

— Ce idee extraordinară! strigă Flambeau. Chiar crezi că acesta este adevărul?

— Sunt foarte sigur că nu este, răspunse părintele Brown, numai că s-a spus că nimeni nu poate face legătura între tutunul de prizat și diamante și ceasuri și lumânări. Vă dau această legătură pe loc. Adevărul adevărat, sunt foarte sigur, se află mai adânc.

S-a oprit o clipă și a ascultat vuietul vântului în turnuri. Apoi a spus:

— Răposatul conte de Glengyle a fost un hoț. A trăit o a doua viață mai întunecată ca spărgător disperat de case. Nu avea niciun sfeșnic, pentru că folosea doar aceste lumânări tăiate scurt în mica lanternă pe care o purta cu el. Tutunul îl folosea așa cum cei mai groaznici criminali francezi au folosit piperul: să-l arunce brusc în cantități mari în fața unui răpitor sau a unui urmăritor. Dar dovada finală este dată de coincidența curioasă dintre diamante și roțile mici de oțel. Cu siguranță că asta vă lămurește totul? Diamantele și roțile mici de oțel sunt singurele două instrumente cu care se poate tăia un geam.

Crengile unui pin frânt se loveau puternic în bătaia vântului de geamul din spatele lor, ca o parodie a unui spărgător, dar ei nu s-au întors. Ochii lor

erau fixați pe părintele Brown.

— Diamante și roți mici, repetă Craven rumegând. Asta e tot ce vă face să credeți că e adevărata explicație?

— Nu cred că este adevărata explicație, răspunse calm preotul; dar ați spus că nimeni nu putea face legătura între cele patru lucruri. Povestea adevărată, desigur, este ceva mult mai banal. Glengyle găsisse, sau credea că a găsit, pietre prețioase pe moșia sa. Cineva îl păcălise cu acele briliante, spunând că au fost găsite în cavernele castelului. Micile roțițe sunt niște diamante tăiate. A trebuit să facă treaba foarte rudimentar și într-o manieră simplă, cu ajutorul câtorva ciobani sau indivizi grosolani de pe aceste dealuri. Tutunul este singurul mare lux al acestor ciobani scoțieni; este singurul lucru cu care îi poți mitui. Nu aveau sfeșnice pentru că nu le doreau; țineau lumânările în mână când explorau peșterile.

— Asta e toi? întrebă Flambeau după o lungă pauză. Am ajuns în sfârșit la adevărul întunecat?

— Oh, nu, spuse părintele Brown.

În timp ce vântul se stinge în cea mai îndepărtată pădure de pini cu un hohot lung ca de batjocură, părintele Brown, cu o față absolut impasibilă, a continuat:

— Am sugerat asta doar pentru că ați spus că nu se poate face o legătură plauzibilă între tutunul de prizat și ceasornic sau între lumânări și pietre strălucitoare. Zece filosofii false se potrivesc cu universul; zece teorii false se potrivesc cu castelul Glengyle. Dar noi vrem adevărata explicație a castelului și a universului. Dar nu există și alte exponate?

Craven râse, iar Flambeau s-a ridicat zâmbind în picioare și s-a plimbat de-a lungul mesei lungi.

— Obiectele cinci, șase, șapte etc., spuse el, și cu siguranță mai mult variate decât instructive. O colecție curioasă, nu de creioane de plumb, ci de plumb din creioane de plumb. Un baston din bambus fără sens, cu vârful destul de ascuțit. S-ar putea să fie instrumentul crimei. Numai că nu există nicio crimă. Singurele alte lucruri sunt câteva vechi cărți de rugăciuni și mici tablouri catolice, pe care familia Ogilvie le-a păstrat, presupun, din Evul Mediu – mândria lor de familie fiind mai puternică decât puritanismul lor. Le-am pus în muzeu doar pentru că par tăiate ciudat și desfigurate.

Furtuna violentă de afară a împins un pâlc înfricoșător de nori peste Glengyle și a aruncat camera lungă în întuneric în timp ce părintele Brown

ridica micile pagini luminate pentru a le examina. A vorbit înainte ca dâra întunericului să treacă; dar era vocea unui om cu totul nou.

— Domnule Craven, spuse el, vorbind ca un om cu zece ani mai tânăr, aveți un mandat legal, nu-i așa, pentru a merge să examinați acel mormânt? Cu cât o facem mai repede, cu atât mai bine, și să ajungem la fondul acestei afaceri oribile. Dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș începe acum.

— Acum, repetă detectivul uimit, dar de ce acum?

— Pentru că este ceva serios, răspunse Brown: nu este vorba de tutun vărsat sau de pietricele fără montatură, care ar putea fi acolo din sute de motive. Există un singur motiv pe care îl cunosc pentru ca acest lucru să fie făcut; și motivul coboară până la rădăcinile lumii. Aceste imagini religioase nu sunt doar murdărite, rupte sau mâzgălite, ceea ce ar putea fi făcut din lene sau din bigotism, de către copii sau de către protestanți. Acestea au fost tratate cu multă grijă – și foarte ciudat. În fiecare loc în care apare ornamentat marele nume al lui Dumnezeu în vechile iluminări, acesta a fost scos în mod minuțios. Singurul alt lucru care a fost înlăturat este aureola din jurul capului Pruncului Iisus. De aceea, zic, să ne luăm mandatul, lopata și securea și să mergem să deschidem acel sicriu.

— Ce vreți să spuneți? întrebă ofițerul londonez.

— Vreau să spun, răspunse micul preot, iar vocea lui părea să se ridice ușor în vuietul furtunii. Vreau să spun că marele diavol al universului ar putea sta în acest moment în turnul de sus al acestui castel, mare cât o sută de elefanți și răcnind ca Apocalipsa. Există magie neagră undeva în spatele acestei povești.

— Magie neagră, repetă Flambeau cu voce joasă, pentru că era un om prea luminat ca să nu știe de astfel de lucruri; dar ce pot însemna aceste alte lucruri?

— Oh, ceva blestemat, presupun, răspunse Brown cu nerăbdare. De unde să știu eu? Cum aș putea ghici toate labirinturile lor de dedesubt? Probabil că puteți face o tortură din tutun de prizat și bambus. Poate că nebunii tânjesc după ceară și pilitură de oțel. Poate că există un drog înnebunitor făcut din creioane de plumb! Cea mai scurtă cale de acces la mister este să urcăm dealul spre mormânt.

Camarazii lui abia dacă și-au dat seama că s-au supus și l-au urmat până când o rafală de vânt nocturn aproape că i-a aruncat cu fața în grădină. Cu toate acestea, s-au supus ca niște automate, căci Craven avea un topor în

mână și mandatul în buzunar; Flambeau purta lopata grea a ciudatului grădinar; părintele Brown purta cărticica aurită din care fusese rupt numele lui Dumnezeu.

Drumul care urca dealul până la curtea bisericii era strâmb, dar scurt; numai că, sub acel stres al vântului, părea anevoios și lung. Cât vedeai cu ochii, din ce în ce mai departe, pe măsură ce urcau panta, erau mări peste mări de pini, acum toți înclinați într-o singură direcție sub rafalele vântului. Și gestul acela universal părea pe cât de zadarnic, pe atât de vast, la fel de zadarnic ca și cum vântul acela ar fi fluierat în jurul unei planete nepopulate și fără scop. Prin toată acea creștere infinită de păduri gri-albastre cânta, stridentă și înaltă, acea durere străveche care se află în inima tuturor lucrurilor păgâne. Cineva ar putea să-și închipuie că vocile din lumea subterană a frunzișului de nepătruns erau strigătele zeilor păgâni cei pierduți și rătăcitori: zei care au plecat să rătăcească în acea pădure absurdă și care nu-și vor mai găsi niciodată drumul înapoi spre cer.

— Vedeți, spuse părintele Brown pe un ton scăzut, dar ușor, scoțienii, înainte ca Scoției să existe, erau niște oameni ciudați. De fapt, încă sunt un popor ciudat. Dar în vremurile preistorice, îmi închipui că se închinau cu adevărat demonilor. Acesta, a adăugat el cu generozitate, este motivul pentru care au sărit la teologia puritană.

— Prietene, zise Flambeau, întorcându-se cu un fel de furie, ce înseamnă tot acest tutun de prizat?

— Prietene, răspunse Brown, cu aceeași seriozitate, există un semn al tuturor religiilor autentice: materialismul. Or, adorarea diavolului este o religie perfect autentică.

Ajunseseră pe scalpul ierbos al dealului, unul dintre puținele locuri pleșuve care se afla la adăpost de pădurea de pini care se zbătea și răcnea. O împrejmuire meschină, parțial din lemn și parțial din sârma, zornăia în furtună pentru a le indica granița cimitirului. Dar până când inspectorul Craven a ajuns la colțul mormântului, iar Flambeau și-a plantat lopata cu vârful în jos și s-a sprijinit de ea, amândoi erau aproape la fel de zdruncinați ca și lemnul și sârma șubredă. La poalele mormântului creșteau ciulini mari și înalți, cenușii și argintii în descompunerea lor. O dată sau de două ori, când o minge de ciulin s-a rupt sub bătaia vântului și a zburat pe lângă el, Craven a sărit ușor ca și cum ar fi fost o săgeată.

Flambeau a înfipt lama lopeții sale prin iarba șuierătoare în lutul umed

de dedesubt. Apoi părea că s-a oprit și s-a sprijinit pe ea ca pe un toiag.

— Continuă, spuse preotul cu multă blândețe. Noi încercăm doar să aflăm adevărul. De ce îți este frică?

— Mi-e teamă să îl găsesc, zise Flambeau.

Detectivul londonez a vorbit brusc cu o voce de înaltă bravadă care se voia a fi conversațională și veselă.

— Mă întreb de ce s-a ascuns cu adevărat în felul acesta. Ceva urât, presupun; era lepros?

— Ceva mai rău decât atât, spuse Flambeau.

— Și ce vă imaginați, întrebă celălalt, că ar fi mai rău decât un lepros?

— Nu-mi imaginez, spuse Flambeau.

A săpat câteva minute îngrozitoare în tăcere, apoi a spus cu o voce înecată:

— Mi-e teamă că nu va fi în forma potrivită.

— Nici bucata aia de hârtie nu era, să știi, spuse liniștit părintele Brown, și am supraviețuit chiar și acelei bucăți de hârtie.

Flambeau a continuat să sape cu o energie oarbă. Dar furtuna a dat la o parte norii gri sufocanți care se agățau de dealuri ca fumul și a dezvăluit câmpuri cenușii de lumină slabă de stele înainte de a desluși forma unui sicriu de lemn rudimentar și de a-l înclina cumva pe gazon. Craven a făcut un pas înainte cu toporul; vârful unui ciulin l-a atins, iar el a tresărit. Apoi a făcut un pas mai ferm și a tăiat și a smuls cu o energie asemănătoare cu cea a lui Flambeau, până când capacul a fost smuls și tot ce era acolo a rămas să strălucească în lumina cenușie a stelelor.

— Oase, spuse Craven; apoi adăugă: dar este un om, ca și cum ar fi fost ceva neașteptat.

— El este, întrebă Flambeau cu o voce care urca și cobora ciudat, este bine?

— Așa se pare, spuse ofițerul cu voce răgușită, aplecându-se asupra scheletului obscur și în descompunere din cutie. Așteptați o clipă.

O imensă revoltă a trecut peste figura uriașă a lui Flambeau.

— Și acum că mă gândesc, strigă el, de ce, în numele nebuniei, n-ar trebui să fie bine? Ce anume pune stăpânire pe un om în acești munți blestemați și reci? Cred că e vorba de repetiția neagră, fără minte; toate aceste păduri, și peste toate o străveche oroare a inconștienței. E ca visul unui ateu. Pini și mai mulți pini și milioane de alți pini...

— Dumnezeu! strigă omul de lângă sicriu, dar nu are cap.

În timp ce ceilalți stăteau încremeniți, preotul, pentru prima dată, a arătat o trecere bruscă la o teamă îngrijorătoare.

— Nu are cap! repetă el. Nu are cap? ca și cum aproape că s-ar fi așteptat la o altă deficiență.

Prin mințile lor treceau, în mod panoramic, viziuni pe jumătate halucinante despre un copil fără cap născut la Glengyle, despre un tânăr fără cap care se ascundea în castel, despre un bărbat fără cap care se plimba prin acele coridoare vechi sau prin acea grădină superbă. Dar chiar și în acea clipă încremenită, povestea nu prindea rădăcini în ei și părea să nu aibă nicio noimă. Stăteau în mod ridicol ascultând pădurile zgomotoase și cerul țipător, ca niște animale epuizate. Gândul părea a fi ceva enorm care le scăpase brusc din mână.

— Sunt trei oameni fără cap, spuse părintele Brown, care stau în jurul acestui mormânt deschis.

Detectivul palid din Londra a deschis gura ca să vorbească și a lăsat-o deschisă ca un bătăran, în timp ce un țipăt prelung de vânt a sfâșiat cerul; apoi s-a uitat la toporul din mâinile sale ca și cum nu i-ar fi aparținut și l-a scăpat.

— Părinte, spuse Flambeau cu vocea aceea infantilă și greoaie pe care o folosea foarte rar, ce trebuie să facem?

Răspunsul prietenului său a venit cu rapiditatea reprimată a unui pistol care se declanșează.

— Dormiți! strigă părintele Brown. Dormiți! Am ajuns la capătul drumului. Știți ce este somnul? Știți că orice om care doarme crede în Dumnezeu? Este ceva sacru, căci este un act de credință și este o hrană. Iar noi avem nevoie de ceva sacru, fie și numai unul natural. Ceva a căzut asupra noastră, ceva ce cade foarte rar asupra oamenilor; poate cel mai rău lucru care poate cădea asupra lor.

Buzele despărțite ale lui Craven s-au strâns pentru a spune:

— Ce vreți să spuneți?

Preotul își întoarse fața spre castel în timp ce răspundea:

— Am găsit adevărul; și adevărul nu are sens.

A coborât pe cărarea din fața lor cu un pas apăsător și neglijent, foarte rar la el, iar când au ajuns din nou la castel, s-a adâncit în somn cu simplitatea unui câine.

În ciuda laudelor sale mistice la adresa somnului, părintele Brown se trezea mai devreme decât oricine altcineva, cu excepția grădinarului tăcut; și a fost găsit fumând o pipă lungă și privindu-l pe acel expert la muncile sale mute din grădina de zarzavaturi. Spre ziuă, furtuna dănțuitoare se sfârșise în ploi vijelioase, iar ziua venea cu o prospețime curioasă. Grădinarul părea chiar să fi conversat, dar, la vederea detectivilor, și-a plantat morocănos lopata într-un răzor și, spunând ceva despre micul lui dejun, a schimbat direcția de-a lungul rândurilor de varză și s-a închis în bucătărie.

— E un om valoros, ăsta, spuse părintele Brown. El îngrijește cartofii uimitor. Totuși, a adăugat el, cu o caritate imparțială, are defectele lui; care dintre noi nu le are? Nu sapă răzorul ăsta destul de regulat. Acolo, de exemplu, și a călcat brusc într-un loc. Sunt foarte îndoielnic în legătură cu acel soi de cartof.

— Și de ce? întrebă Craven, amuzat de noul hobby al micuțului.

— Mă îndoiesc de acest lucru, spuse celălalt, pentru că bătrânul Gow însuși se îndoia de el. Și-a înfipt metodic lopata în toate locurile, mai puțin în acesta. Trebuie să fie un cartof foarte bun chiar aici.

Flambeau a tras lopata și a înfipt-o impetuos în acel loc. A scos la iveală, sub o încărcătură de pământ, ceva care nu semăna cu un cartof, ci mai degrabă cu o ciupercă monstruoasă, ca o bombă supradimensionată. Dar s-a lovit de lopată cu un pocnet rece; s-a rostogolit ca o minge și a rânjit la ei.

— Conte de Glengyle, spuse Brown cu tristețe, și a privit cu intensitate craniul.

Apoi, după o clipă de meditație, a smuls lopata de la Flambeau și a spus:

— Trebuie să-l ascundem din nou, a înfipt craniul în pământ.

Apoi și-a sprijinit trupul mic și capul uriaș pe mânerul mare al lopeții, care stătea țeapănă în pământ, iar ochii îi erau goi și fruntea plină de încrețituri. «Dacă cineva ar putea concepe», murmură el, «semnificația acestei ultime monstruoziități». Și, sprijinindu-se pe mânerul mare al lopeții, și-a îngropat sprâncenele în mâini, așa cum fac oamenii în biserică.

Toate colțurile cerului se luminau în albastru și argintiu; păsările ciripeau în micii copaci din grădină; atât de tare încât părea că și copacii înșiși vorbesc. Dar cei trei bărbați erau destul de tăcuți.

— Ei bine, renunț la tot, spuse Flambeau în cele din urmă cu furie. Mintea mea și lumea asta nu se potrivesc una cu alta; și iată că s-a terminat.

Tutun, cărți de rugăciuni distruse și interiorul cutiilor muzicale – ce...

Brown și-a ridicat sprânceana deranjată și a bătut în mânerul lopeții cu o intolerantă cu totul neobișnuită la el.

— Oh, asta-i bună! strigă el. Toate astea sunt la fel de clare ca lumina zilei. Am înțeles tutunul și ceasornicul, și așa mai departe, când am deschis ochii pentru prima dată în această dimineață. Și de atunci m-am săturat de bătrânul Gow, grădinarul, care nu este nici atât de surd, nici atât de prost pe cât pretinde. Nu e nimic în neregulă cu obiectele găsite. M-am înșelat și în privința cărții de rugăciuni ruptă; nu e nimic rău în asta. Dar e vorba de această ultimă chestiune. Profanarea mormintelor și furtul capetelor de morți – cu siguranță e ceva rău în asta? Cu siguranță mai există magie neagră în asta? Asta nu se potrivește cu povestea destul de simplă a tutunului de prizat și a lumânărilor. Și, plimbându-se din nou, fuma nervos.

— Prietene, spuse Flambeau, cu un umor sumbru, trebuie să fii atent cu mine și să-ți amintești că am fost cândva un infractor. Marele avantaj al acelei averi era că întotdeauna inventam eu însumi povestea și o jucam cât de repede voiam eu. Treaba asta de detectiv în expectativă este prea mult pentru nerăbdarea mea de francez. Toată viața mea, în bine sau în rău, am făcut lucrurile pe loc; întotdeauna m-am bătut în dueluri în dimineața următoare; întotdeauna am plătit datoriile pe loc; niciodată nu am amânat măcar o vizită la dentist...

Pipa părintelui Brown a căzut din gură și s-a spart în trei bucăți pe cărarea de pietriș. A rămas în picioare dându-și ochii peste cap, imaginea exactă a unui idiot.

— Doamne, ce prost sunt! își tot repeta el. Doamne, ce prost! Apoi, într-un fel oarecum cherchelit, a început să râdă.

— Dentistul! repeta el. Șase ore în abisul spiritual, și totul pentru că nu m-am gândit niciodată la dentist! Un gând atât de simplu, atât de frumos și de liniștit! Prieteni, am petrecut o noapte în iad; dar acum soarele a răsărit, păsările cântă, iar forma luminoasă a dentistului consolează lumea.

— Voi scoate ceva logică din asta, strigă Flambeau, pășind în față, dacă voi folosi torturile Inchiziției.

Părintele Brown și-a reprimat ceea ce părea a fi o dispoziție momentană de a dansa pe peluza acum însorită și a strigat destul de jalnic, ca un copil:

— Oh, lăsați-mă să fiu puțin prostuț. Nu știți cât de nefericit am fost. Și acum știu că nu a fost deloc un păcat profund în această chestiune. Doar un

pic de nebunie, poate – și cui îi pasă de asta?

S-a mai învățat o dată, apoi i-a privit cu gravitate.

— Aceasta nu este o poveste de crimă, spuse el; este mai degrabă povestea unei onestități ciudate și strâmbe. Avem de-a face cu singurul om de pe pământ, poate, care nu a luat mai mult decât i se cuvine. Este un studiu al logicii vieții barbare care a fost religia acestei rase.

Acel vechi refren local despre clanul Glengyle...

«Ca seva verde pentru copacii care se înmulțesc

Așa este aurul roșu pentru clanul Ogilvie»

a fost atât literal cât și metaforic. Nu însemna doar că nobilii Glengyle alergau după bogăție; era adevărat și că ei adunau aur. La propriu; aveau o colecție uriașă de podoabe și ustensile din acest metal. Erau, de fapt, niște mizerabili a căror manie a luat această întorsătură. În lumina acestui fapt, treceți în revistă toate lucrurile pe care le-am găsit în castel. Diamante fără montatura lor de aur; lumânări fără sfeșnicele lor de aur; tutun de prizat fără tabacherele de aur; creioane fără trusele lor de aur; un baston de mers fără vârful său de aur; orologii fără pendulele de aur – sau mai degrabă ceasuri. Și, oricât de nebunesc ar părea, pentru că aureolele și numele lui Dumnezeu din vechile cărți de rugăciuni erau din aur adevărat; și acestea au fost luate.

Grădina părea să strălucească, iarba să crească mai veselă în soarele care se întetea, pe măsură ce se spunea acest adevăr nebunesc. Flambeau și-a aprins o țigară în timp ce prietenul său continua.

— Au fost luate, continuă părintele Brown; au fost luate – dar nu furate. Hoții n-ar fi părăsit niciodată acest mister. Hoții ar fi luat tabacherele de aur, tutunul și toate celelalte; trusele de aur pentru creioane, cu tot cu mină și toate celelalte. Avem de-a face cu un om cu o conștiință neobișnuită, dar cu siguranță o conștiință. L-am găsit pe acest moralist nebun în această dimineață în acea grădină de la bucătărie, și am auzit toată povestea.

— Răposatul Archibald Ogilvie a fost cea mai apropiată asemănare cu un om bun născut vreodată la Glengyle. Dar virtutea lui aspră a luat o turnură de mizantrop; se plângea de necinstea strămoșilor săi, din care, cumva, a generalizat o necinste a tuturor oamenilor. Mai cu seamă că nu avea încredere în filantropie sau în pomeni; și a jurat că dacă va găsi un singur om care să-și ia exact drepturile, va avea tot aurul din Glengyle. După ce a lansat această sfidare la adresa umanității, s-a închis în casă, fără să se aștepte câtuși de puțin să i se răspundă. Într-o zi, însă, un flăcău surd

și aparent fără minte dintr-un sat îndepărtat i-a adus o telegramă întârziată; iar Glengyle, într-o glumă sarcastică, i-a dat un bănuț nou de un sfert de penny. Cel puțin așa credea el că făcuse, dar când și-a așteptat restul, a constatat că bănuțul nou era încă acolo și că un bănuț de 20 de șilingi dispăruse. Întâmplarea i-a oferit perspective de speculații batjocoritoare. Oricum ar fi fost, băiatul ar fi arătat lăcomia speciei. Ori dispărea, ca un hoț care fură o monedă, ori se furișa înapoi cu ea în mod cinstit, un snob în căutarea unei recompense. În mijlocul acelei nopți, lordul Glengyle s-a dat jos din pat – căci locuia singur – și a fost obligat să-i deschidă ușa idiotului surd. Idiotul a adus cu el, nu bănuțul de 20 de șilingi, ci exact 19 șilingi și 11 pence și trei sferturi de penny ca rest.

Apoi, exactitatea năucitoare a acestei acțiuni a pus stăpânire ca focul pe mintea nebunului domn. A jurat că era Diogene, care căuta de mult timp un om cinstit și în sfârșit îl găsisse. A făcut un nou testament, pe care l-am văzut. L-a luat pe tânăr în casa lui imensă și neglijată și l-a educat ca servitor al său unic și – într-o manieră ciudată – ca moștenitor al său. Și orice ar fi înțeles acea creatură bizară, a înțeles absolut cele două idei fixe ale stăpânului său: în primul rând, că Scrisoarea de Privilegiu este totul; și în al doilea rând, că el însuși urma să aibă aurul din Glengyle. Până aici, asta e tot; și este simplu. A golit casa de aur și nu a luat nici măcar un grăunte care să nu fie aur; nici măcar un grăunte de Tutun. A ridicat foița de aur de pe o veche carte de rugăcuni, pe deplin mulțumit că a lăsat restul neatins. Toate astea le înțelegeam; dar nu puteam să înțeleg această treabă cu craniul. Eram cu adevărat neliniștit în legătură cu acel cap uman îngropat printre cartofi. Mă neliniștea – până când Flambeau a spus cuvântul.

— Va fi în regulă. Va pune craniul la loc în mormânt, după ce va scoate aurul din dinte.

Și, într-adevăr, când Flambeau a trecut dealul în acea dimineață, a văzut acea ființă ciudată, avarul cinstit, săpând la mormântul profanat, cu pledul în jurul gâtului fluturând în vântul de munte; cu jobenul sobru pe cap.

VII. FORMA GREȘITĂ

Anumite dintre marile drumuri care ies din Londra spre nord continuă până departe în zona rurală ca un fel de spectru subțire și întrerupt al unei străzi, cu mari goluri între construcții, dar păstrând linia. Aici este un grup de magazine, urmat de un câmp împrejmuț sau de un padoc, apoi un celebru han, apoi poate o grădină de zarzavaturi sau o pepinieră, apoi o mare casă particulară, apoi un alt câmp și un alt han, și așa mai departe. Dacă cineva se plimbă de-a lungul unuia dintre aceste drumuri, va trece pe lângă o casă care probabil îi va atrage atenția, deși s-ar putea să nu fie în măsură să explice atracția acesteia. Este o casă lungă și joasă, paralelă cu drumul, vopsită în cea mai mare parte în alb și verde pal, cu verandă și jaluzele, cu portice acoperite cu acel fel de cupole ciudate, ca niște umbrele de lemn, pe care le vezi la unele case de modă veche. De fapt, este o casă de modă veche, foarte englezească și foarte suburbană, în sensul bun, învechit și prosper din Clapham. Și totuși, casa are aspectul de a fi fost construită în principal pentru vremea caldă. Privind vopseaua albă și jaluzelele sale, ne gândim vag la acele pălării care au o fâșie de pânză înfășurată în jurul părții superioare, și care cade în spate pentru a servi drept umbră pentru ceafă și chiar la palmieri. Nu pot urmări sentimentul până în esența lui; poate că locul a fost construit de un anglo-indian.

Oricine ar trece pe lângă această casă, zic eu, ar fi fascinat de ea; ar simți că este un loc despre care trebuie spusă o poveste. Și ar fi avut dreptate, după cum veți afla în curând. Pentru că aceasta este povestea – povestea lucrurilor ciudate care s-au întâmplat cu adevărat în ea, în timpul sărbătorii de Rusalii din anul 18...

Oricine ar fi trecut pe lângă casă în joia dinaintea Duminicii de Rusalii, pe la ora patru și jumătate după-amiaza, ar fi văzut ușa de la intrare deschisă, iar părintele Brown, de la mica biserică Sfântul Mungo, a ieșit fumând o pipă lungă, în compania unui prieten francez al său, foarte înalt, pe nume Flambeau, care fuma o țigară foarte mică. Aceste persoane pot fi sau nu de interes pentru cititor, dar adevărul este că ele nu erau singurele lucruri interesante care au fost expuse atunci când ușa de la intrare a casei alb-verde a fost deschisă. Mai există și alte particularități ale acestei case,

care trebuie descrise pentru început, nu doar pentru ca cititorul să înțeleagă această poveste tragică, dar și pentru a-și da seama ce anume a dezvăluit deschiderea ușii.

Întreaga casă era construită pe planul unui T, dar un T cu o piesă transversală foarte lungă și o piesă de spate foarte scurtă. Piesa transversală lungă era fațada care se întindea în fața străzii, cu ușa de la intrare în mijloc; avea un etaj și conținea aproape toate camerele importante. Piesa de spate scurtă, care ieșea prin spate, imediat vizavi de ușa de la intrare, nu avea etaj și era formată doar din două camere lungi, una dintre ele dând în cealaltă. Prima dintre aceste două camere era biroul în care celebrul domn Quinton își scria poeziile și romanele sale orientale trăsnete. Cea mai îndepărtată încăpere era o grădină de iarnă din sticlă, ca o seră, plină de flori tropicale de o frumusețe cu totul unică și aproape monstruoasă, iar în după-amiezi ca acestea străluceau într-o lumină superbă a soarelui. Astfel, atunci când ușa holului era deschisă, mulți trecători se opreau literalmente să se holbeze cu răsuflarea întretăiată; căci priveau, dintr-o perspectivă a apartamentelor bogate, ceva ce semăna cu adevărat cu o transformare într-o piesă de basm: nori rubinii și sori aurii și stele purpurii care erau în același timp de o strălucire arzătoare și totuși transparente și îndepărtate.

Leonard Quinton, poetul, a aranjat el însuși cu cea mai mare atenție acest efect; și este îndoielnic dacă și-a exprimat atât de bine personalitatea în vreuna dintre poeziile sale. Pentru că era un om care bea și se scălda în culori, care își satisfăcea pofta de culoare oarecum până la neglijarea formei – chiar și a formei bune. Acesta a fost motivul pentru care geniul său s-a îndreptat atât de mult spre arta și imagistica orientală; spre acele covoare amețitoare sau broderii orbitoare în care toate culorile par căzute într-un haos norocos, neavând nimic de reprezentat sau de învățat. El încercase, poate nu cu un succes artistic deplin, dar cu o imaginație și o invenție recunoscute, să compună epopei și povești de dragoste care să reflecte tumultul culorilor violente și chiar crude; povești despre ceruri tropicale de aur arzător sau de cupru roșu-sânge; despre eroi orientali împodobiți cu douăsprezece turbane oblice care călăreau elefanți vopsiți în purpură sau în verde-păun; despre bijuterii gigantice pe care nu le-ar putea căra nicio sută de negri, dar care scânteiau cu focuri străvechi în nuanțe ciudate.

Pe scurt (ca să punem problema din punctul de vedere mai obișnuit), el se ocupa mult cu ceruri orientale, mai rele decât majoritatea iadurilor

occidentale; cu monarhi orientali, pe care am putea eventual să-i numim maniaci; și cu bijuterii orientale pe care un bijutier de pe Bond Street (dacă sutele de negri clătinându-se i le-ar fi adus în magazinul său) ar putea eventual să nu le considere autentice. Quinton a fost un geniu, chiar dacă unul morbid; și chiar și morbiditatea lui a apărut mai mult în viața decât în opera sa. Ca temperament, era lipsit de fermitate și irascibil, iar sănătatea sa suferise mult în urma experimentelor orientale cu opiu. Soția lui – o femeie frumoasă, harnică și, într-adevăr, suprasolicitată – se opunea opiului, dar se opunea mult mai mult unui pustnic indian real îmbrăcat în robe albe și galbene, cu care soțul ei insista să se distreze luni întregi, un Virgiliu care să-i călăuzească spiritul prin cerurile și iadurile Orientului.

Părintele Brown și prietenul său au ieșit din această gospodărie artistică și, dacă e să judecăm după fețele lor, au ieșit din ea cu multă ușurare. Flambeau îl cunoscuse pe Quinton în perioada studenției nebunești de la Paris, și își reînnoiseră cunoștința pentru un weekend; dar, în afară de evoluțiile mai responsabile din ultima vreme ale lui Flambeau, nu se înțelegea bine cu poetul acum. A se sufoca cu opiu și a scrie mici versuri erotice pe pergament nu era noțiunea lui despre cum ar trebui să se ducă un gentleman la dracu'. În timp ce cei doi făceau o pauză în pragul ușii, înainte de a face o cotitură în grădină, poarta din fața grădinii a fost deschisă cu violență, iar un tânăr cu o gambetă pe ceafă s-a prăbușit pe trepte în nerăbdarea sa. Era un tânăr cu un aspect dezământat, cu o cravată roșie superbă la gât, toată răvășită, de parcă ar fi dormit pe ea, și se tot agita și se lovea cu unul dintre acele mici bastoane din bambus cu noduri.

— Vreau, zise el cu răsuflarea întretăiată vreau să-l văd pe bătrânul Quinton. Trebuie să-l văd. A plecat?

— Domnul Quinton este înăuntru, cred, spuse părintele Brown, curățându-și pipa, dar nu știu dacă îl puteți vedea. Doctorul este cu el în prezent.

Tânărul, care părea să nu fie perfect treaz, s-a împiedicat în hol; și în același moment, doctorul a ieșit din biroul lui Quinton, închizând ușa și începând să-și pună mânușile.

— Vreți să-l vedeți pe domnul Quinton? spuse doctorul cu răceală. Nu, mă tem că nu puteți. De fapt, nu trebuie sub nicio formă. Nimeni nu trebuie să-l vadă; tocmai i-am dat medicamentul de somn.

— Nu, dar uite aici, bătrâne, zise tânărul cu cravată roșie, încercând cu

afecțiune să-l prindă pe doctor de reverul hainei. Uitați-vă aici. Sunt pur și simplu terminat, vă spun. Eu...

— Nu e bine, domnule Atkinson, spuse doctorul, forțându-l să se retragă; când vei putea modifica efectele unui medicament, îmi voi schimba decizia și, așezându-și pălăria, a ieșit în lumina soarelui împreună cu ceilalți doi.

Era un omuleț cu gât de taur, vesel, cu o mustață mică, nespus de banală, dar care dădea impresia de competență.

Tânărul cu gambetă, care nu părea înzestrat cu niciun fel de tact în relațiile cu oamenii, în afară de ideea generală de a se agăța de hainele lor, a rămas în fața ușii, la fel de amețit ca și cum ar fi fost aruncat afară cu trupul, și i-a privit în tăcere pe ceilalți trei îndepărtându-se împreună prin grădină.

— A fost o minciună tare și sănătoasă cea pe care am spus-o adineauri, remarcă medicul, râzând. De fapt, bietul Quinton nu ia medicamentul de somn decât după aproape o jumătate de oră. Dar nu am de gând să-l las să fie deranjat de bestia aia mică, care nu vrea decât să împrumute bani pe care nu i-ar da înapoi nici dacă ar putea. Este un mic nemernic mârșav, deși este fratele doamnei Quinton, iar ea este o femeie ca nimeni alta.

— Da, spuse părintele Brown. E o femeie bună.

— Așa că îmi propun să zăbovesc prin grădină până când creatura se va fi îndepărtat, continuă doctorul, și apoi voi intra la Quinton cu medicamentul. Atkinson nu poate intra pentru că am încuiat ușa.

— În acest caz, doctor Harris, spuse Flambeau, am putea la fel de bine să ne plimbăm prin spate, până la capătul grădinii de iarnă. Pe acolo nu există intrare, dar merită să o vedem, chiar și din exterior.

— Da, și aș putea să mă uit la pacientul meu, râse doctorul, pentru că preferă să stea întins pe o canapea chiar la capătul grădinii de iarnă, printre toate acele crăciunițe roșii ca sângele; mi-ar da fiori. Dar ce faceți?

Părintele Brown se opri pentru o clipă și se ridicase din iarba lungă, unde fusese aproape în întregime ascuns, un cuțit oriental ciudat și strâmb, încrustat în mod rafinat cu pietre și metale colorate.

— Ce este asta? întrebă părintele Brown, privindu-l cu oarecare dezaprobare.

— Oh, al lui Quinton, presupun, spuse cu nepăsare doctorul Harris; are tot felul de fleacuri chinezești prin casă. Sau poate că aparține aceluia hindus

liniștit pe care îl ține lângă el.

— Ce hindus? întrebă părintele Brown, privind în continuare la pumnalul din mână.

— Oh, vreun scamator indian, spuse doctorul cu lejeritate; un escroc, desigur.

— Nu credeți în magie? întrebă părintele Brown, fără să ridice privirea.

— O, Doamne! Magie! spuse doctorul.

— Este foarte frumos, zise preotul cu o voce joasă și visătoare, privind la cuțit; culorile sunt foarte frumoase. Dar nu are forma potrivită.

— De ce? întrebă Flambeau, privindu-l fix.

— Pentru că este forma greșită în abstract. Nu simți niciodată asta în legătură cu arta orientală? Culorile sunt amețitor de frumoase; dar formele sunt mediocre și neplăcute – în mod intenționat mediocre și neplăcute. Am văzut lucruri ciudate într-un covor din Turcia.

— Doamne, Dumnezeu! strigă Flambeau, râzând.

— Sunt litere și simboluri într-o limbă pe care nu o cunosc; dar știu că reprezintă cuvinte diabolice, a continuat preotul, cu vocea din ce în ce mai joasă. Liniile sunt greșite intenționat – ca niște șerpi care se pliază pentru a scăpa.

— Despre ce naiba vorbiți? spuse doctorul cu un râs puternic.

Flambeau i-a vorbit încet ca răspuns:

— Părintele are uneori acest nor mistic pe el, spuse el; dar vă avertizez că nu am observat niciodată să îl aibă decât atunci când era vreun rău destul de aproape.

— Oh, la naiba! spuse savantul.

— Uitați-vă la el, strigă părintele Brown, întinzând cuțitul strâmb la distanță de braț, ca și cum ar fi fost un șarpe sclipitor. Nu vedeți că nu are forma potrivită? Nu vedeți că nu are un scop simplu și consistent? Nu este îndreptat ca o sulită. Nici ca o coasă. Nu arată ca o armă. Arată ca un instrument de tortură.

— Ei bine, din moment ce nu pare să vă placă, spuse veselul Harris, ar fi mai bine să fie dus înapoi la proprietarul său. Nu am ajuns încă la sfârșitul acestei afurisite grădini de iarnă? Casa asta are o formă greșită, dacă vreți.

— Nu înțelegeți, spuse părintele Brown, clătinând din cap. Forma acestei case este ciudată – este chiar de râs. Dar nu este nimic greșit în ea.

În timp ce vorbeau, au ajuns în jurul curbei de sticlă care încheia grădina

de iarnă, o curbă neîntreruptă, pentru că nu exista nici ușă, nici fereastră prin care să intri în acel capăt.

Cu toate acestea, geamul era transparent, iar soarele era încă strălucitor, deși începea să apună; și au putut vedea nu numai florile viu colorate din interior, ci și figura fragilă a poetului într-o haină de catifea maro, întins fără vlagă pe canapea, după ce, aparent, adormise pe jumătate citind o carte. Era un bărbat palid, slab, cu părul despletit, castaniu și cu şuvițe de barbă care era paradoxul chipului său, căci barba îl făcea să pară mai puțin bărbătesc. Aceste trăsături le erau bine cunoscute la toți trei; dar chiar dacă nu ar fi fost așa, se poate pune la îndoială dacă l-ar fi privit pe Quinton chiar atunci. Dar ochii lor erau fixați pe altceva.

Exact în calea lor, imediat în afara capătului rotund al clădirii de sticlă, se afla un bărbat înalt, a cărui vestimentație de un alb impecabil îi cădea până la picioare, iar craniul gol, brun, fața și gâtul, străluceau în soarele de la apus ca un bronz splendid. Privea prin geam la cel care dormea, și era mai nemișcat decât un munte.

— Cine este acela? strigă părintele Brown, făcând un pas înapoi cu o respirație șuierătoare.

— Oh, este doar acel șarlatan de hindus, mârâi Harris; dar nu știu ce naiba caută aici.

— Pare a fi hipnotism, spuse Flambeau, mușcându-și mustața neagră.

— De ce vorbiți mereu prostii despre hipnotism, voi, băieți lipsiți de cultură medicală? strigă doctorul. Seamănă mult mai mult cu o spargere.

— Ei bine, vom vorbi despre asta, în orice caz, spuse Flambeau, care era întotdeauna pentru acțiune. Un pas lung l-a dus la locul unde se afla indianul. Făcând o plecăciune de la înălțimea sa mare, care îl depășea chiar și pe oriental, a spus cu o obrăznicie calmă:

— Bună seara, domnule. Doriți ceva?

Destul de încet, ca o mare navă care se întoarce în port, uriașa față galbenă s-a întors și a privit în sfârșit peste umărul său alb. Au fost surprinși să vadă că pleoapele sale galbene erau complet închise, ca în somn.

— Mulțumesc, spuse fața într-o engleză excelentă. Nu vreau nimic.

Apoi, deschizând pe jumătate pleoapele, astfel încât să arate o fantă a globului ocular opalescent, a repetat:

— Nu vreau nimic.

Apoi a deschis ochii larg, cu o privire uluitoare, a spus:

— Nu vreau nimic, și a plecat foșnind în grădina care se întuneca rapid.

— Creștinul este mai modest, murmură părintele Brown; el vrea ceva.

— Ce naiba făcea? întrebă Flambeau, încruntându-și sprâncenele negre și coborându-și vocea.

— Aș vrea să vorbesc cu tine mai târziu, spuse părintele Brown.

Lumina soarelui era încă o realitate, dar era lumina roșie a serii, iar volumul copacilor și al tufișurilor din grădină se înnegrea din ce în ce mai mult pe fondul ei. S-au întors pe la capătul grădinii de iarnă și au mers în tăcere pe partea cealaltă pentru a ajunge la ușa din față. Pe măsură ce înaintau, li s-a părut că trezesc ceva, așa cum se trezește o pasăre, în colțul mai adânc dintre birou și clădirea principală; și din nou l-au văzut pe fahirul în robă albă alunecând din umbră și strecurându-se la ușa din față. Spre surprinderea lor, însă, nu fusese singur. S-au trezit brusc trași pe sfoară și forțați să-și alunge nedumerirea la apariția doamnei Quinton, cu părul ei bogat și auriu, și fața pătrată și palidă, care înainta spre ei din penumbră. Arăta un pic severă, dar era complet politicoasă.

— Bună seara, domnule doctor Harris, spuse doar.

— Bună seara, doamnă Quinton, spuse micuțul doctor din toată inima. Tocmai mă duceam să-i dau soțului dumneavoastră medicamentul pentru somn...

— Da, zise ea cu o voce clară. Cred că este timpul.

Le-a zâmbit și a intrat repede în casă.

— Femeia aceea este foarte determinată, spuse părintele Brown; este genul de femeie care își face datoria timp de douăzeci de ani, iar apoi face ceva îngrozitor.

Micul doctor l-a privit pentru prima dată cu o privire plină de interes.

— Ați studiat vreodată medicina? întrebă el.

— Trebuie să știți ceva despre minte, pe lângă trup, răspunse preotul; trebuie să știm ceva despre trup, pe lângă minte.

— Fi bine, spuse doctorul, cred că mă voi duce să-i dau lui Quinton medicamentul.

Trecuseră de colțul fațadei și se apropiau de ușa de la intrare. Când au ajuns la ea, l-au văzut pentru a treia oară pe bărbatul în robă albă. Venea atât de drept spre ușa din față, încât părea cu totul incredibil că nu tocmai ce ieșise din biroul de vizavi. Totuși, știau că ușa biroului era încuiată.

Părintele Brown și Flambeau, însă, au păstrat pentru ei această contradicție ciudată, iar doctorul Harris nu era omul care să-și irosească gândurile pe lucruri imposibile. I-a permis asiaticului omniprezent să iasă și apoi a pășit cu pași repezi în hol. Acolo a găsit o figură pe care o uitase deja. Inutilul Atkinson încă mai dădea târcoale, mormăind și împungând lucruri cu bastonul său cu noduri. Fața doctorului a avut un spasm de dezgust și de hotărâre și i-a șoptit rapid tovarășului său:

— Trebuie să închid din nou ușa, altfel șobolanul ăsta va intra. Dar voi ieși din nou în două minute.

A descuiat rapid ușa și a încuiat-o din nou în urma lui, de-abia reușind să respingă un atac neîndemânatic al tânărului cu gambetă. Tânărul s-a aruncat agitat pe un scaun din hol. Flambeau s-a uitat la o veioză persană de pe perete; părintele Brown, care părea într-un fel de zăpăceală, privea plictisit ușa. Peste vreo patru minute ușa s-a deschis din nou. Atkinson a fost mai rapid de data aceasta. A sărit înainte, a ținut ușa deschisă o clipă și a strigat:

— Oh, Quinton, vreau...

De la celălalt capăt al biroului se auzi vocea clară a lui Quinton, ceva între un căscat și un strigăt de râs obosit.

— Oh, știu ce vrei, ia-l și lasă-mă în pace. Scriu un cântec despre păuni.

Înainte ca ușa să se închidă, un bănuț de 10 șilingi a zburat prin deschizătură; și Atkinson, înaintând împiedicându-se, l-a prins cu o dexteritate unică.

— Deci, s-a rezolvat, spuse doctorul și, încuind ușa cu sălbăticie, s-a îndreptat spre grădină.

— Bietul Leonard poate avea puțină liniște acum, îi spuse părintelui Brown; e închis singur înăuntru pentru o oră sau două.

— Da, răspunse preotul; și vocea lui părea destul de veselă când l-am lăsat. Apoi a privit cu gravitate în jurul grădinii și a văzut silueta dezlănțuită a lui Atkinson stând în picioare și făcând să zornăie bănuțul în buzunar, iar dincolo, în amurgul purpuriu, silueta indianului stând înfipt pe un mal de iarbă, cu fața întoarsă spre soarele care apunea. Apoi a spus brusc:

— Unde este doamna Quinton?

— A urcat în camera ei, spuse doctorul. Acea este umbra ei pe jaluzele.

Părintele Brown a ridicat privirea și a scrutat încruntat o siluetă

întunecată la fereastra luminată.

— Da, spuse el, aceea este umbra ei, și a mers un metru sau doi și s-a trântit pe un scaun din grădină.

Flambeau s-a așezat lângă el; dar doctorul era unul dintre acei oameni energici care trăiesc în mod natural pe picioarele lor. S-a îndepărtat, fumând, în amurg, iar cei doi prieteni au rămas împreună.

— Părinte, spuse Flambeau în franceză, ce se întâmplă cu tine?

Părintele Brown a rămas tăcut și nemișcat timp de o jumătate de minut, apoi a spus:

— Superstiția este fără religie, dar este ceva în aerul acestui loc. Cred că e vorba de indianul acela – cel puțin, parțial.

S-a cufundat în tăcere și a privit conturul îndepărtat al indianului, care încă stătea rigid ca și cum s-ar fi rugat. La prima vedere părea nemișcat, dar, pe măsură ce părintele Brown îl privea, a văzut că bărbatul se legăna foarte ușor cu o mișcare ritmică, așa cum se legănau foarte ușor vârfurile întunecate ale copacilor în bătaia vântului care se strecura pe aleile întunecate ale grădinii și amesteca puțin frunzele căzute.

Peisajul se întuneca rapid, ca pentru o furtună, dar ei puteau încă să vadă toate figurile în diferitele lor locuri. Atkinson era sprijinit de un copac, cu fața apatică; soția lui Quinton era încă la fereastra ei; doctorul se plimba ocolind capătul grădinii de iarnă; i se putea vedea țigara ca focul Sf. Elmo; iar fachirul stătea încă rigid și totuși se legăna, în timp ce copacii de deasupra lui începuseră să se clatine și aproape să răcnească. Furtuna se apropia cu siguranță.

— Când indianul acela ne-a vorbit, continuă Brown pe un ton scăzut de conversație, am avut un fel de viziune, o viziune cu el și cu tot universul lui. Și totuși, a spus de trei ori același lucru. Când a spus prima dată „Nu vreau nimic”, a însemnat doar că era impenetrabil, că Asia nu se dă de gol. Apoi a spus din nou: „Nu vreau nimic”, și am știut că voia să spună că el era suficient pentru el însuși, ca un cosmos, că nu avea nevoie de Dumnezeu și nici nu-și recunoștea vreun păcat. Și când a spus a treia oară: „Nu vreau nimic”, a spus-o cu ochii înflăcărați. Și am știut că însemna la propriu exact ceea ce spunea; că neantul era dorința și casa lui; că era foarte obosit pentru nimic ca după vin; că anihilarea, simpla distrugere a tot sau a orice...

Două picături de ploaie au căzut; și, dintr-un motiv oarecare, Flambeau a

tresărit și și-a ridicat privirea, ca și cum l-ar fi înțepat. În aceeași clipă, doctorul aflat jos, la capătul grădinii de iarnă, a început să alerge spre ei, strigând ceva în timp ce alerga.

În timp ce se apropia de ei ca un proiectil, se întâmpla ca agitatul Atkinson să facă un viraj mai aproape de fața casei; și doctorul l-a apucat de guler într-o strânsoare convulsivă.

— Crimă! strigă el; ce i-ai făcut, câine ce ești?

Preotul se ridicase în picioare și avea vocea de oțel a unui soldat în comandă.

— Fără bătaie, strigă el cu răceală; suntem destui să ținem pe oricine vrem. Ce s-a întâmplat, doctore?

— Lucrurile nu sunt în regulă cu Quinton, spuse doctorul, destul de palid. Tocmai l-am putut vedea prin geam și nu-mi place cum zace. Oricum, nu este așa cum l-am lăsat.

— Să intrăm la el, spuse scurt părintele Brown. Puteți să-l lăsați în pace pe domnul Atkinson. L-am avut în vizor de când am auzit vocea lui Quinton.

— Voi rămâne aici și îl voi supraveghea, spuse Flambeau grăbit. Intrați și vedeți.

Doctorul și preotul au zburat spre ușa biroului, au descuiat-o și au năvălit în cameră. Făcând acest lucru, aproape că au căzut peste masa mare de mahon din centru, la care poetul scria de obicei; pentru că locul era luminat doar de un mic foc păstrat pentru invalid. În mijlocul acestei mese era așezată o singură foaie de hârtie, în mod evident lăsată acolo intenționat. Doctorul a înșfăcat-o, a aruncat o privire pe ea, i-a înmânat-o părintelui Brown și, strigând:

— Doamne, Dumnezeule, ia te uită! și a plonjat spre camera de sticlă de dincolo, unde teribilele flori tropicale păreau să păstreze încă o amintire purpurie a apusului de soare.

Părintele Brown a citit cuvintele de trei ori înainte de a pune jos hârtia. Cuvintele erau: „Mor de mâna mea, și totuși mor ucis!” Erau scrise de mână cu scrisul cu totul inimitabil, ca să nu spunem ilizibil, al lui Leonard Quinton.

Atunci părintele Brown, ținând încă hârtia în mână, s-a îndreptat spre grădina de iarnă, numai că l-a întâlnit pe prietenul său, medicul, care se întorcea cu o față convinsă și disperată.

— A făcut-o, spuse Harris.

Au trecut împreună prin superba frumusețe nenaturală a cactușilor și azaleelor și l-au găsit pe Leonard Quinton, poet și romancier, cu capul atârând în jos de pe canapea și cu buclele lui roșii măturând pământul. În partea stângă îi era înfipt pumnalul ciudat pe care îl luaseră din grădină, iar mâna lui moale încă se odihnea pe mâner.

Afară, furtuna venise dintr-o suflare, ca noaptea în Coleridge, iar grădina și acoperișul de sticlă erau întunecate de ploaia torențială. Părintele Brown părea să studieze hârtia mai mult decât cadavrul; o ținea aproape de ochi și părea că încearcă să o citească în obscuritate. Apoi a ridicat-o în fața luminii slabe și, în timp ce făcea asta, un fulger alb i-a țintuit pentru o clipă încât hârtia părea neagră în fața lui.

A urmat întunericul plin de tunete, iar după tunet, vocea părintelui Brown a spus din întuneric:

— Doctore, hârtia aceasta are forma greșită.

— Ce vreți să spuneți? întrebă doctorul Harris, cu privirea încruntată.

— Nu este pătrată, răspunse Brown. Are un fel de margine tăiată la colț. Ce înseamnă asta?

— De unde naiba să știu eu? mârâi doctorul. Credeți că ar trebui să-l mutăm pe bietul om? E mort de tot.

— Nu, răspunse preotul; trebuie să-l lăsăm așa cum zace și să trimitem după poliție.

Dar el continua să scruteze hârtia.

În timp ce se întorceau prin birou, s-a oprit lângă masă și a luat o foarfecă mică de unghii.

— Ah, spuse el, cu un fel de ușurare, cu asta a făcut-o. Dar totuși... Și și-a încruntat sprâncenele.

— Oh, nu vă mai prostiți cu bucățica aia de hârtie, spuse doctorul cu emfază. A fost un moft al lui. Avea sute de bucăți. Și-a tăiat toată hârtia așa, în timp ce arăta spre un teanc de hârtie de predică încă nefolosită pe o altă masă mai mică.

Părintele Brown s-a apropiat de ea și a ridicat o foaie. Avea aceeași formă neregulată.

— Chiar așa, spuse el. Și aici văd colțurile care au fost tăiate.

Și, spre indignarea colegului său, a început să le numere.

— Nu-i nimic, spuse el, cu un zâmbet de scuză. Douăzeci și trei de foi

tăiate și douăzeci și două de colțuri tăiate din ele. Și cum văd că sunteți nerăbdător, ne vom alătura celorlalți.

— Cine îi va spune soției sale? întrebă doctorul Harris. Vreți să vă duceți să-i spuneți acum, în timp ce eu trimit un servitor după poliție?

— Cum doriți, spuse părintele Brown cu indiferență. Și a ieșit pe ușa holului.

Toi aici a găsit o dramă, deși de un fel mai grotesc. Nu arăta nimic altceva decât pe marele său prieten Flambeau într-o atitudine cu care nu mai era obișnuit de mult timp, în timp ce pe aleea de la baza treptelor se zvârcolea cu ghetele în aer fermecătorul Atkinson, cu gambeta lui și bastonul de bambus trimise să zboare în direcții opuse de-a lungul cărării. Atkinson se săturase în cele din urmă de custodia aproape paternă a lui Flambeau și se străduise să-l doboare, ceea ce nu era deloc un joc ușor de jucat cu Regele Apașilor, chiar și după abdicarea acelui monarh.

Flambeau era pe punctul de a sări asupra dușmanului său și de a-l imobiliza încă o dată, când preotul l-a bătut ușor pe umăr.

— Împacă-te cu domnul Atkinson, prietene, spuse el. Cereți-vă iertare reciproc și spune-i „Noapte bună”. Nu trebuie să-l mai reținem.

Apoi, în timp ce Atkinson se ridica oarecum neîncrezător, își luă pălăria și bastonul și se îndreptă spre poarta grădinii, părintele Brown a spus cu o voce mai serioasă:

— Unde este indianul acela?

Toți trei (căci li se alăturase și doctorul) s-au întors involuntar spre malul întunecat de iarbă, printre copacii învolburați, purpurii în amurg, unde îl văzuseră ultima dată pe bărbatul brun legănându-se în straniile sale rugăciuni. Indianul dispăruse.

— Să-l ia naiba, strigă doctorul, bătând cu furie din picior. Acum știu că negrul acela a făcut-o.

— Ziceați că nu credeți în magie, spuse liniștit părintele Brown.

— Nu mai credeam, zise doctorul, dându-și ochii peste cap. Știu doar că îl detestam pe diavolul ăla galben când credeam că este un vrăjitor fals. Și îl voi detesta și mai mult dacă voi ajunge să cred că era unul adevărat.

— Ei bine, faptul că a scăpat nu înseamnă nimic, spuse Flambeau. Pentru că nu am fi putut dovedi nimic și nu am fi putut face nimic împotriva lui. Cu greu te duci la polițistul circumscripției cu o poveste de sinucidere impusă prin vrăjitorie sau autosugestie.

Între timp, părintele Brown intrase în casă, iar acum s-a dus să îi dea vestea soției celui mort.

Când a ieșit din nou afară, părea puțin palid și tragic, dar ceea ce s-a petrecut între ei în acea întrevedere nu s-a știut niciodată, nici măcar atunci când s-a știut totul.

Flambeau, care vorbea liniștit cu doctorul, a fost surprins să-și vadă prietenul reapărând atât de repede lângă el; dar Brown nu l-a băgat în seamă și doar l-a tras pe doctor deoparte.

— Ați trimis după poliție, nu-i așa? întrebă el.

— Da, răspunse Harris. Ar trebui să fie aici în zece minute.

— Vreți să-mi faceți o favoare? spuse preotul calm. Adevărul este că fac o colecție din aceste povești ciudate, care adesea conțin, ca în cazul prietenului nostru hindus, elemente care cu greu pot fi trecute într-un raport al poliției. Acum, vreau să scrieți un raport al acestui caz pentru uzul meu personal. Meseria dumneavoastră este o meserie inteligentă, spuse el, privindu-l pe doctor cu seriozitate și fermitate în față. Uneori mă gândesc că știți unele detalii despre această chestiune pe care nu ați considerat potrivit să le menționați. Meseria mea este una confidențială, ca și a dumneavoastră, și voi trata tot ceea ce scrieți pentru mine în mod strict confidențial. Dar scrieți totul.

Doctorul, care ascultase gânditor, cu capul puțin lăsat într-o parte, l-a privit o clipă pe preot în față și a spus:

— În regulă, și a intrat în birou, închizând ușa în urma lui.

— Flambeau, spuse părintele Brown, acolo, pe verandă, este o banchetă lungă, unde putem fuma la adăpost de ploaie. Ești singurul meu prieten din lume și vreau să vorbesc cu tine. Sau, poate să tac alături de tine.

S-au așezat confortabil pe bancheta din verandă; părintele Brown, împotriva obiceiului său obișnuit, a acceptat un trabuc bun și l-a fumat fără ezitare, în tăcere, în timp ce ploaia urla și zornăia pe acoperișul verandei.

— Prietene, spuse el în cele din urmă, acesta este un caz foarte ciudat. Un caz foarte ciudat.

— Aș crede că este, spuse Flambeau, cu ceva asemănător unui fior.

— Tu îl numești ciudat, iar eu îl numesc ciudat, spuse celălalt, și totuși, ne referim la lucruri total opuse. Mintea modernă amestecă întotdeauna două idei diferite: mister în sensul de ceea ce este minunat și mister în sensul de ceea ce este complicat. Aceasta este jumătate din dificultatea pe

care o întâmpină mintea în privința miracolelor. Un miracol este surprinzător; dar este simplu. Este simplu pentru că este un miracol. Este o putere care vine direct de la Dumnezeu (sau de la diavol) în loc să vină indirect prin intermediul naturii sau al voinței umane. Acum, vrei să spui că acest incident este minunat pentru că este miraculos, pentru că este o vrăjitorie făcută de un indian perfid. Înțelegi, eu nu spun că nu a fost spiritual sau diabolic. Cerul și iadul știu doar prin ce influențe înconjurătoare pătrund păcatele ciudate în viața oamenilor. Dar, pentru moment, punctul meu de vedere este acesta: dacă a fost magie pură, așa cum crezi tu, atunci este minunat; dar nu este misterios – adică nu este complicat. Calitatea unui miracol este misterioasă, dar modul său este simplu. Or, modul în care s-a desfășurat acest incident a fost exact invers decât simplu.

Furtuna care se domolise pentru puțin timp părea că se umflă din nou și se auzeau mișcări grele ca de tunet slab. Părintele Brown a lăsat să cadă scrumul de la trabuc și a continuat:

— A existat în această întâmplare, spuse el, o calitate întortocheată, urâtă, complexă, care nu aparține sitei corecte nici a raiului, nici a iadului. Așa cum cineva cunoaște urma deformată a unui melc, eu cunosc urma deformată a unui om.

Fulgerul alb și-a deschis ochiul enorm într-o clipită, cerul s-a închis din nou, iar preotul a continuat:

— Dintre toate aceste lucruri nelalocul lor, cea mai în neregulă a fost forma acelei bucăți de hârtie. Era mai deformată decât pumnalul care l-a ucis.

— Te referi la hârtia pe care Quinton și-a mărturisit sinuciderea? spuse Flambeau.

— Mă refer la hârtia pe care Quinton a scris: „Mor de mâna mea”, răspunse părintele Brown. Forma acelei hârtii, prietene, era o formă greșită; o formă greșită, dacă am văzut-o vreodată în această lume rea.

— Avea doar un colț tăiat, spuse Flambeau, și am înțeles că toată hârtia lui Quinton a fost tăiată în acest fel.

— Era un mod foarte ciudat, zise celălalt, și un mod foarte nepotrivit, după gustul și fantezia mea. Uite ce e, Flambeau, acest Quinton – Dumnezeu să-l odihnească în pace! – era poate un pic cam bădăran în unele privințe, dar era cu adevărat un artist, atât cu creionul cât și cu stiloul.

Scrisul lui de mână, deși greu de citit, era îndrăzneț și frumos. Nu pot dovedi ceea ce spun; nu pot dovedi nimic. Dar îți spun cu toată forța convingerii că el nu ar fi putut niciodată să taie acea bucățică perfidă de pe o foaie de hârtie. Dacă ar fi vrut să taie hârtia cu vreun scop de potrivire, de îmbinare sau ce-o fi vrut el, ar fi făcut cu totul altă tăietură cu foarfecă. Îți amintești forma? Era o formă nepotrivită. Era o formă greșită. Ca aceasta. Nu ți-o amintești?

Și își agita în întuneric, în fața lui, trabucul, făcând pătrate neregulate atât de repede, încât lui Flambeau i se părea într-adevăr că le vede ca pe niște hieroglife înflăcărâte în întuneric – hieroglife precum cele despre care vorbise prietenul său, care sunt indescifrabile, și care, totuși, nu pot avea niciun sens bun.

— Dar, spuse Flambeau, în timp ce preotul își punea din nou trabucul în gură și se apleca pe spate, privind fix la acoperiș, să presupunem că altcineva a folosit foarfecele. De ce altcineva, tăind bucăți din hârtia de predică, i-ar fi făcut pe Quinton să se sinucidă?

Părintele Brown era încă aplecat pe spate și privea fix la acoperiș, dar și-a scos trabucul din gură și a spus:

— Quinton nu s-a sinucis niciodată.

Flambeau se holbă la el.

— De ce, la naiba, strigă el, atunci de ce a mărturisit că s-a sinucis?

Preotul s-a aplecat din nou în față, și-a așezat coatele pe genunchi, a privit în pământ și a spus, cu o voce joasă și distinctă:

— Nu a mărturisit niciodată că s-a sinucis.

Flambeau și-a lăsat țigara jos.

— Vrei să spui, zise el, că scrisul a fost falsificat?

— Nu, spuse părintele Brown. E scrisul lui Quinton.

— Ei bine, iată, zise Flambeau exasperat; Quinton a scris: „Mor de mâna mea”, cu mâna lui, pe o bucată de hârtie simplă.

— De o formă greșită, spuse calm preotul.

— Oh, să fie blestemată forma! strigă Flambeau. Ce legătură are forma cu asta?

— Erau douăzeci și trei de hârtii tăiate, reluă Brown fără să se tulbure, și doar douăzeci și două de bucăți tăiate. Prin urmare, una dintre bucăți fusese distrusă, probabil cea de pe hârtia scrisă. Asta îți sugerează ceva?

O lumină s-a ivit pe fața lui Flambeau și a spus:

— Mai era ceva scris de Quinton, alte cuvinte. «Ei vă vor spune că am murit de mâna mea» sau «Să nu crezi că...».

— Mai cald, cum spun copiii, zise prietenul său. Dar bucata avea abia o jumătate de centimetru în diametru; nu era loc pentru un cuvânt, darămite pentru atâtea. Te poți gândi la ceva abia mai mare decât o virgulă pe care omul cu iadul în inimă a trebuit să o rupă ca mărturie împotriva lui?

— Nu mă pot gândi la nimic, spuse Flambeau în cele din urmă.

— Ce zici de ghilimele? zise preotul și și-a aruncat trabucul departe, în întuneric, ca o stea căzătoare.

Toate cuvintele ieșiseră din gura celui alt bărbat, iar părintele Brown a spus, ca unul care se întoarce la fundamente:

— Leonard Quinton era un romancier și scria un roman oriental despre vrăjitorie și hipnotism. El...

În acest moment, ușa s-a deschis brusc în spatele lor, iar doctorul a ieșit cu pălăria pe cap. I-a pus preotului în mână un plic lung.

— Acesta este documentul pe care l-ați dorit, spuse el, și trebuie să mă duc acasă. Noapte bună!

— Noapte bună! spuse părintele Brown, în timp ce doctorul se îndrepta cu pas grăbit spre poartă. Lăsase ușa din față deschisă, astfel încât o rază de lumină cădea peste ei. În lumina acesteia, Brown a deschis plicul și a citit următoarele cuvinte:

„Dragă părinte Brown – Vicisti Galilæe. Altfel, blestemați să-ți fie ochii, care sunt atât de pătrunzători. E posibil să existe ceva în toată chestia asta a ta, până la urmă? Sunt un om care încă din copilărie a crezut în natură și în toate funcțiile și instinctele naturale, indiferent dacă oamenii le numeau morale sau imorale. Cu mult înainte de a deveni medic, când eram școlar și mă feream de șoareci și păianjeni, credeam că a fi o creatură binevoitoare este cel mai bun lucru din lume. Dar tocmai acum sunt zguduit; am crezut în natură; dar se pare că natura ar putea trăda un om. Poate fi ceva adevărat în prostiile tale? Chiar devin morbid. Am iubit-o pe soția lui Quinton. Ce era rău în asta? Natura mi-a spus să o fac, iar dragostea este cea care face lumea să se învârtă. De asemenea, am crezut sincer că ar fi mai fericită cu o ființă curată ca mine, decât cu acel mic lunatic chinuitor. Ce era greșit în asta? Nu făceam decât să înfrunt faptele, ca un om de știință. Ea ar fi fost mai fericită. Conform propriului meu crez, eram foarte liber să-l omor pe Quinton, ceea ce era cel mai bun lucru

pentru toată lumea, chiar și pentru el însuși. Dar, ca o creatură sănătoasă, nu aveam nicio idee de a mă sinucide. Am hotărât, prin urmare, că nu o voi face niciodată până când nu voi vedea o șansă care să mă lase nevinovat. Am văzut această șansă în această dimineață. Am fost de trei ori, în total, în biroul lui Quinton astăzi. Prima dată când am intrat, nu vorbea decât despre povestea ciudată numită „Blestemul unui sfânt”, pe care o scria și care se referea la modul în care un pustnic indian l-a făcut pe un colonel englez să se sinucidă gândindu-se la el. Mi-a arătat ultimele foi și chiar mi-a citit ultimul paragraf, care suna cam așa: „Cuceritorul din Punjab, un simplu schelet galben, dar încă impunător, a reușit să se ridice în cot și să găfâie la urechea nepotului său: „Mor de mâna mea, și totuși mor ucis!”. S-a întâmplat, printr-o șansă dintr-o sută, ca aceste ultime cuvinte să fie scrise în partea de sus a unei noi foi de hârtie. Am ieșit din cameră și m-am dus în grădină, amețit de o ocazie înspăimântătoare. Ne-am plimbat în jurul casei; și alte două lucruri s-au întâmplat în favoarea mea. Ai suspectat un indian și ai găsit un pumnal pe care indianul l-ar putea folosi cel mai probabil. Profitând de ocazie pentru a-l băga în buzunar, m-am întors în biroul lui Quinton, am încuiat ușa și i-am dat pastila de somn. El nu voia să-i răspundă deloc lui Atkinson, dar eu l-am îndemnat să-l strige și să-l liniștească pe individ, pentru că voiam o dovadă clară că Quinton era în viață când am ieșit din cameră pentru a doua oară. Quinton s-a întins în grădina de iarnă, iar eu am intrat prin birou. Sunt un om rapid cu mâinile și într-un minut și jumătate am făcut ceea ce voiam să fac. Golisem toată prima parte a romanului lui Quinton în șemineu, unde se făcuse scrum. Apoi am văzut că ghilimelele nu erau necesare, așa că le-am tăiat și, ca să pară mai verosimil, am tăiat întregul citat pentru a se potrivi. Apoi am ieșit cu știrea că mărturisirea de sinucidere a lui Quinton zăcea pe masa din față, în timp ce Quinton zăcea viu, dar adormit, dincolo, în grădina de iarnă. Ultimul act a fost unul disperat; îl puteți ghici: m-am prefăcut că l-am văzut pe Quinton mort și m-am repezit în camera lui. Te-am întârziat cu hârtia și, fiind un om rapid cu mâinile, l-am ucis pe Quinton în timp ce te uitai la mărturisirea lui de sinucidere. Era pe jumătate adormit, fiind drogat, iar eu i-am pus propria mână pe cuțit și i l-am înfipt în corp. Cuțitul avea o formă atât de ciudată, încât nimeni, în afară de un profesionist, nu ar fi putut să calculeze unghiul în care i-ar fi atins inima. Mă întreb dacă ai observat acest lucru. După ce am făcut-o, s-

a întâmplat un lucru extraordinar. Natura m-a abandonat. M-am simțit rău. M-am simțit ca și cum aș fi făcut ceva greșit. Cred că mi se descompune creierul; simt un fel de plăcere disperată gândindu-mă că am spus cuiva acest lucru; că nu va trebui să fiu singur cu această povară dacă mă voi căsători și voi avea copii. Ce se întâmplă cu mine?... Nebunie... sau poate cineva să aibă remușcări, ca și cum ar fi în poeziile lui Byron! Nu mai pot să scriu”. James Erskine Harris”.

Părintele Brown a împăturit cu grijă scrisoarea și a pus-o în buzunarul de la piept chiar în momentul în care s-a auzit un sunet puternic la clopotul de la poartă, iar impermeabilele ude ale mai multor polițiști au strălucit pe drumul de afară.

VIII. PĂCATELE PRINȚULUI SARADINE

Când Flambeau și-a luat concediul de o lună de la biroul său din Westminster, l-a petrecut într-o mică barcă cu vele, atât de mică încât a trecut o mare parte din timp drept barcă cu vâsle. Și-o lua mai mult pe râuri mici din comitatele estice, râuri atât de mici încât barca arăta ca o barcă magică, navigând pe uscat printre pajiști și lanuri de porumb. Ambarcațiunea era confortabilă doar pentru două persoane; nu era loc decât pentru strictul necesar, iar Flambeau o aprovizionase cu acele lucruri pe care filosofia sa specială le considera necesare. Se reduceau, aparent, la patru lucruri esențiale: conserve de somon, dacă ar fi vrut să mănânce; revolvere încărcate, dacă ar fi vrut să lupte; o sticlă de coniac, probabil în caz că ar fi leșinat; și un preot, probabil în caz că ar fi murit. Cu acest bagaj ușor, s-a târât pe micile râuri din Norfolk, cu intenția de a ajunge în cele din urmă la Broads, dar între timp se delecta cu grădinile și pajiștile întinse, cu vilele sau satele oglindite în apă, zăbovind să pescuiască în bălți și locuri retrase și, într-un fel, îmbrățișând țărmul.

Ca un adevărat filosof, Flambeau nu avea niciun scop în vacanța sa; dar, ca un adevărat filosof, avea o scuză. Avea un fel de scop pe jumătate, pe care îl lua atât de în serios încât succesul său să încununeze vacanța, dar atât de lejer încât eșecul său să nu o strice. Cu ani în urmă, pe vremea când fusese regele hoților și cea mai faimoasă figură din Paris, primise adesea comunicări nebunești de aprobare, de denunțare sau chiar de dragoste; dar una îi rămăsese, cumva, întipărită în memorie. Era o simplă carte de vizită, într-un plic cu ștampilă poștală englezească. Pe spatele cărții era scris în franceză și cu cerneală verde: „Dacă vă veți retrage vreodată și veți deveni respectabil, veniți să mă vedeți. Vreau să vă cunosc, pentru că i-am cunoscut pe toți ceilalți mari oameni ai timpului meu. Trucul dumneavoastră de a-l face pe un detectiv să-l aresteze pe celălalt a fost cea mai splendidă scenă din istoria Franței”. Pe partea din față a cărții de vizită era gravat în mod formal: „Prințul Saradine, Reed House, Reed Island, Norfolk”.

Pe atunci nu-și făcuse prea multe griji cu privire la prinț, în afară de a constata că fusese o figură strălucitoare și la modă în sudul Italiei. În tinerețe, se spunea că fugise cu o femeie de rang înalt, căsătorită; escapada era puțin surprinzătoare în lumea sa socială, dar se agățase în mintea oamenilor din cauza unei tragedii suplimentare: presupusa sinucidere a soțului insultat, care se pare că se aruncase într-o prăpastie din Sicilia. Prințul a locuit apoi la Viena pentru o vreme, dar anii săi mai recentți par să se fi petrecut în călătorii perpetue și neliniștitoare. Dar când Flambeau, la fel ca prințul însuși, a părăsit celebritatea europeană și s-a stabilit în Anglia, s-a gândit că ar putea să-i facă o vizită surpriză acestui distins exilat în Norfolk Broads. Nu avea nicio idee dacă va găsi locul; și, într-adevăr, era suficient de mic și uitat. Dar, după cum au decurs lucrurile, l-a găsit mult mai repede decât se aștepta.

Își acostaseră barca într-o noapte pe un mal voalat de ierburi înalte și de copaci mici cu coroana retezată. După o vâslitură grea, somnul le venise devreme, iar printr-o întâmplare asemănătoare se treziseră înainte de a fi lumină. Ca să spunem mai precis, s-au trezit înainte de a se lumina de ziuă; căci o lună mare ca o lămâie abia apunea în pădurea de ierburi înalte de deasupra capetelor lor, iar cerul era de un albastru-violet intens, nocturn, dar luminos. Amândoi bărbații au avut în același timp o reminiscență a copilăriei, a vremurilor magice și aventuroase când ierburile înalte se închid peste noi ca niște păduri. Stând astfel în picioare, pe fundalul lunii mari și joase, margaretele păreau cu adevărat margarete uriașe, iar păpădiile, păpădii uriașe. Cumva, le amintea de panoul unei tapiserii de grădiniță. Picătura din albia râului era suficientă pentru a-i afunda sub rădăcinile tuturor arbuștilor și florilor și pentru a-i face să privească în sus, la iarbă.

— Pe Jupiter! spuse Flambeau, parcă am fi într-o țară de basm.

Părintele Brown s-a așezat în barcă și și-a făcut cruce. Mișcarea lui a fost atât de bruscă, încât prietenul său l-a întrebat, cu o privire blândă, ce s-a întâmplat.

— Oamenii care au scris baladele medievale, răspunse preotul, știau mai multe despre zâne decât tine. Nu se întâmplă numai lucruri frumoase în țara zânelor.

— Oh, la naiba! spuse Flambeau. Numai lucruri frumoase se puteau întâmpla sub o lună atât de inocentă. Eu sunt pentru a merge mai departe acum și a vedea ce se întâmplă cu adevărat. S-ar putea să murim și să

putrezim înainte de a mai vedea vreodată o astfel de lună sau o astfel de dispoziție.

— În regulă, zise părintele Brown. Nu am spus niciodată că este întotdeauna greșit să intri în țara zânelor. Am spus doar că este întotdeauna periculos.

Au înaintat încet pe râul care se lumina; violetul strălucitor al cerului și aurul palid al lunii deveneau din ce în ce mai slabe și se estompau în acel vast cosmos incolor care precede culorile zorilor. Când primele dungii slabe de roșu, auriu și cenușiu au despicat orizontul de la un capăt la altul, au fost întrerupte de noianul negru al unui oraș sau al unui sat care se afla pe râu chiar în fața lor. Era deja un amurg ușor, în care toate lucrurile erau vizibile, când au ajuns sub acoperișurile și podurile suspendate ale acestui sătuc de pe malul râului. Casele, cu acoperișurile lor lungi, joase și aplecate, păreau să coboare să bea din râu, ca niște vite uriașe, gri și roșii. Zorii tot mai largi și mai albi se transformaseră deja în zi lucrătoare înainte ca ei să vadă vreo ființă vie pe cheiurile și pe podurile acestui loc tăcut. În cele din urmă, au văzut un om foarte pașnic și rotofei, în cămașă, cu o față rotundă ca luna de curând scufundată și cu raze de mustață roșie în jurul arcului de jos al acesteia, care se sprijinea de un stâlp deasupra valului leneș. Dintr-un impuls care nu putea fi analizat, Flambeau s-a ridicat la înălțimea sa maximă în barca care se legăna și a strigat la bărbat pentru a-l întreba dacă știa de Reed Island sau Reed House. Zâmbetul omului rotofei a devenit ceva mai larg și a arătat pur și simplu spre următoarea cotitură a râului. Flambeau a mers înainte fără să mai vorbească.

Barca a luat multe astfel de colțuri ierboase și a urmat multe astfel de porțiuni de râu tăcute și cu stufărișuri; dar înainte ca această căutare să fi devenit monotonă, au virat într-un unghi deosebit de ascuțit și au ajuns în liniștea unui fel de baltă sau lac, a cărui priveliște i-a oprit instinctiv. Căci în mijlocul acestei bucăți mai largi de apă, mărginită pe toate părțile de stufăriș, se afla o insuliță lungă și joasă, de-a lungul căreia se întindea o casă sau un bungalow lung, construit din bambus sau dintr-un fel de trestie tropicală rezistentă. Prăjinile de bambus ridicate care alcătuiau pereții erau de un galben pal, iar cele înclinate care făceau acoperișul erau de un roșu mai închis sau maro, în rest casa lungă era un lucru repetitiv și monoton. Briza dimineții timpurii zbârnâia trestiile din jurul insulei și cânta în ciudata casă striată ca într-un cimpoi uriaș.

— Pe toți sfinții! strigă Flambeau; iată locul, până la urmă! Aici este Reed Island, dacă a existat vreodată. Aici este Reed House, dacă există undeva. Cred că grăsanul ăla cu mustăți era o zână.

— Poate, remarcă imparțial părintele Brown. Dacă a fost, a fost o zână rea.

Dar chiar în timp ce vorbea, impetuosul Flambeau își adusese barca la țărm în stufărișurile zăngănitore, iar ei se aflau pe insulița lungă și pitorească, lângă casa ciudată și tăcută.

Casa stătea cu spatele, ca să zic așa, la râu și la singurul debarcader; intrarea principală era pe partea cealaltă și dădea spre grădina lungă a insulei. Vizitatorii se apropiau de ea, prin urmare, pe o cărare mică ce înconjura aproape trei laturi ale casei, chiar sub streșină joasă. Prin trei ferestre diferite, pe trei laturi diferite, au privit în aceeași încăpere lungă și bine luminată, lambrisată în lemn deschis, cu un număr mare de oglinzi și amenajată ca pentru un prânz elegant. Ușa din față, când au ajuns în sfârșit la ea, era flancată de două ghivece de flori de culoare albastru-turcoaz. A deschis-o un majordom mai mohorât – înalt, slab, cenușiu și apatic – care a murmurat că prințul Saradine nu era acasă deocamdată, dar că era așteptat din oră în oră; casa era pregătită pentru el și pentru oaspeții săi. Prezentarea cărții de vizită cu scrijeliturile de cerneală verde a trezit o sclipire de viață pe chipul de pergament al servitorului deprimat și, cu o anumită curtoazie tremurândă, a sugerat ca străinii să rămână.

— Înălțimea Sa ar putea fi aici în orice moment, spuse el, și ar fi mâhnit să fi ratat orice domn pe care l-a invitat. Avem ordin să păstrăm întotdeauna un mic prânz rece pentru el și prietenii săi, și sunt sigur că ar dori să fie oferit.

Mișcat de curiozitatea față de această aventură minoră, Flambeau a consimțit cu grație și l-a urmat pe bătrân, care l-a condus ceremonios în încăperea lungă, cu lambriuri ușoare. Nu era nimic foarte remarcabil la ea, cu excepția alternanței destul de neobișnuite a multor ferestre lungi și joase cu multe oglinzi dreptunghiulare lungi și joase, ceea ce dădea un aer deosebit de lejeritate și de inconsistență a locului. Era cumva ca și cum s-ar fi luat prânzul în aer liber. Unul sau două tablouri de un gen simplu atârneau în colțuri, unul era o fotografie mare și gri a unui bărbat foarte tânăr în uniformă, altul o schiță cu creion roșu a doi băieți cu părul lung. Întrebat de Flambeau dacă persoana soldățească era prințul, majordomul a răspuns

scurt și negativ; era fratele mai mic al prințului, căpitanul Stephen Saradine, a spus el. Și cu asta bătrânul a părut să se usuce brusc și să-și piardă orice gust pentru conversație.

După ce prânzul s-a încheiat cu o cafea și lichioruri rafinate, oaspeții au făcut cunoștință cu grădina, biblioteca și cu menajera – o doamnă brunetă și frumoasă, de o prestanță deloc neglijabilă și care semăna mai degrabă cu o Madonă demonică. Se părea că ea și majordomul erau singurii supraviețuitori ai menajului străin inițial al prințului, ceilalți servitori care se aflau acum în casă erau noi și adunați în Norfolk de către menajeră. Această din urmă doamnă purta numele de doamna Anthony, dar vorbea cu un ușor accent italian, iar Flambeau nu se îndoia că Anthony era o versiune din Norfolk a unui nume mai latin. Domnul Paul, majordomul, avea și el un aer ușor străin, dar în limbaj și în pregătire era englez, așa cum sunt mulți dintre cei mai cizelați bărbați-servitori ai nobilimii cosmopolite.

Oricât era de drăguț și unic, locul avea în jurul lui o neobișnuită și limpede tristețe. Orele treceau în el ca niște zile, încăperile lungi și bine luminate erau pline de lumina zilei, dar părea o lumină moartă. Și prin toate celelalte zgomote întâmplătoare, zgomotul discuțiilor, clinchetul paharelor sau pașii servitorilor care treceau, se auzea în toate părțile casei zgomotul melancolic al râului.

— Am luat o cotitură greșită și am ajuns într-un loc greșit, spuse părintele Brown, uitându-se pe fereastră la carpenul verde-cenușiu și la lacul argintiu. Nu contează; uneori cineva poate face bine fiind persoana potrivită în locul nepotrivit.

Părintele Brown, deși de obicei tăcut, era un omuleț ciudat de simpatic, și în acele câteva ore, deși nesfârșite, s-a afundat inconștient mai adânc în secretele Reed House decât prietenul sau profesionist. Avea acel talent al tăcerii prietenoase care este atât de esențial pentru bârfă; și, spunând abia un cuvânt, probabil că a obținut de la noile sale cunoștințe tot ceea ce, în orice caz, acestea ar fi povestit. Într-adevăr, majordomul era, în mod natural, necomunicativ. El trăda o afecțiune sumbră și aproape animalică pentru stăpânul său; care, spunea el, fusese tratat foarte rău. Principalul vinovat părea să fie fratele Alteței Sale, al cărui nume singur îi prelungea bătrânului fălcile ca un felinar și îi încrețea nasul de papagal într-un rânjet. Căpitanul Stephen era un om de nimic, se pare, și îl secătuisese pe binevoitorul său frate de foarte mulți bani; îl obligase să fugă de viața

mondenă și să trăiască liniștit în acest refugiu. Asta era tot ce spunea Paul, majordomul, iar Paul era, evident, un fanatic.

Menajera italiană era ceva mai comunicativă, fiind, după cum își închipuia Brown, ceva mai puțin mulțumită. Tonul ei despre stăpân era ușor acid; deși nu lipsit de o anumită admirație. Flambeau și – prietenul său se aflau în camera oglinzilor, examinând portretul roșu al celor doi băieți, când menajera a intrat în grabă cu o treabă domestică. Era o particularitate a acestui loc sclipitor, cu panouri de sticlă, faptul că oricine intra era reflectat în patru sau cinci oglinzi deodată; iar părintele Brown, fără să se întoarcă, s-a oprit în mijlocul unei fraze de critică familială. Dar Flambeau, care avea fața aproape de tablou, spunea deja cu voce tare:

— Frații Saradine, presupun. Amândoi par destul de inocenți. Ar fi greu de spus care este fratele cel bun și care este cel rău.

Apoi, dându-și seama de prezența doamnei, a schimbat conversația într-o banalitate și a ieșit în grădină. Dar părintele Brown privea în continuare fix la schița de creion roșu; iar doamna Anthony privea în continuare fix la părintele Brown.

Avea ochi căprui mari și tragici, iar chipul ei măsliniu strălucea întunecat de o uimire curioasă și chinuită – ca a cuiva care se îndoiește de identitatea sau de scopul unui străin. Fie că haina și crezul micului preot îi atingeau unele amintiri sudice de confesiune, fie că își închipuia că el știa mai mult decât știa, ea i-a spus cu voce joasă, ca unui tovarăș de complot:

— Are dreptate într-un fel, prietenul dumneavoastră. Spune că ar fi greu să-i deosebești pe frații buni de cei răi. Oh, ar fi greu, ar fi foarte greu, să-l alegi pe cel bun.

— Nu vă înțeleg, spuse părintele Brown, și a început să se îndepărteze.

Femeia a făcut un pas mai aproape de el, cu sprâncenele prevestitoare de furtună și cu un fel de aplecare sălbatică, ca un taur care își coboară coarnele.

— Nu există unul bun, șuieră ea. A fost destulă răutate când căpitanul a luat toți acei bani, dar nu cred că a fost prea multă bunătate când prințul i-a dat. Căpitanul nu este singurul care are ceva împotriva lui.

O lumină s-a ivit pe fața întoarsă a preotului, iar buzele lui au format în tăcere cuvântul „șantaj”. Chiar în timp ce o făcea, femeia întoarse brusc o față albă peste umăr și aproape că a căzut. Ușa se deschisese fără zgomot și Paul cel palid stătea ca o fantomă în pragul ușii. Prin trucul ciudat al

pereților reflectanți, părea că cinci Paul intraseră pe cinci uși simultan.

— Înălțimea Sa, spuse el. Tocmai a sosit.

În aceeași clipă, silueta unui bărbat a trecut prin fața primei ferestre, traversând geamul luminat de soare ca o scenă luminată. O clipă mai târziu, trecea pe la cea de-a doua fereastră și numeroasele oglinzi au repictat în cadre succesive același profil de vultur și aceeași figură în marș. Era drept și sprinten, dar părul îi era alb și tenul de un galben fildeș ciudat. Avea acel nas roman, scurt și curbat, care se potrivește în general cu obraji și bărbii lungi și slabe, dar acestea erau parțial mascate de mustață și de barbișon. Mustața era mult mai închisă decât barba, ceea ce dădea un efect ușor teatral, iar el era îmbrăcat la fel de elegant, având un joben alb, o orhidee în haină, o vestă galbenă și mănuși galbene pe care le flutura și legăna în timp ce mergea. Când a ajuns în fața ușii de la intrare, l-au auzit pe rigidul Paul deschizând-o și pe noul sosit spunând vesel:

— Ei bine, după cum vezi, am venit.

Rigidul domn Paul a făcut o plecăciune și i-a răspuns în felul său abia auzit; timp de câteva minute conversația lor nu s-a mai putut auzi. Apoi majordomul a spus:

— Totul este la dispoziția dumneavoastră.

Și prințul Saradine, care bătea din mănuși, a intrat vesel în cameră pentru a-i saluta. Au văzut încă o dată acea scenă fantomatică – cinci prinți intrând într-o cameră cu cinci uși.

Prințul a pus jobenul alb și mănușile galbene pe masă și le-a oferit mâna destul de cordial.

— Încântat să vă văd aici, domnule Flambeau, spuse el. Vă cunosc foarte bine după reputație, dacă nu este o remarcă indiscretă.

— Deloc, răspunse Flambeau, râzând. Nu sunt sensibil. Foarte puține reputații se câștigă prin virtute nepătată.

Prințul i-a aruncat o privire tăioasă pentru a vedea dacă replica avea vreun sens personal; apoi a râs și el și a oferit scaune tuturor, inclusiv lui.

— Un loc plăcut, acesta, cred, spuse el cu un aer detașat. Nu sunt prea multe de făcut, mă tem; dar pescuitul este foarte bun.

Preotul, care îl privea cu privirea adâncă a unui copil, era bântuit de o fantezie care scăpa definiției. Se uita la părul cărunt, ondulat cu grijă, la chipul alb-gălbui și la silueta subțire, oarecum fistichie. Acestea nu erau nefirești, deși poate o nuanță pronunțată, ca ținuta unui personaj din spatele

luminilor rampei. Interesul fără nume stătea în altceva, în însăși structura feței; Brown era chinuit de o jumătate de amintire că o mai văzuse undeva înainte. Bărbatul arăta ca un vechi prieten de-al lui îmbrăcat de gală. Apoi și-a amintit brusc de oglinzi și și-a pus fantezia pe seama vreunui efect psihologic al acelei multiplicări de măști umane.

Prințul Saradine și-a distribuit cu multă bună dispoziție și tact atențiile sociale oaspeților săi. Găsindu-l pe detectiv cu o înclinație sportivă și dornic să își folosească vacanța, l-a ghidat pe Flambeau și barca lui Flambeau până la cel mai bun loc de pescuit de pe râu și s-a întors în propria canoe în douăzeci de minute pentru a se alătura părintelui Brown în bibliotecă și a se cufunda la fel de politicoasă în plăcerile mai filosofice ale preotului. Părea să știe multe atât despre pescuit, cât și despre cărți, deși dintre acestea nu cele mai edificatoare; vorbea cinci sau șase limbi, deși în principal argoul fiecăreia dintre ele. Evident, trăise în orașe variate și în societăți foarte pestrițe, căci unele dintre cele mai vesele povești ale sale erau despre infernurile jocurilor de noroc și despre fumători de opiu, despre braconierii australieni sau despre tâlharii italieni. Părintele Brown știa că cel care fusese cândva celebrul Saradine își petrecuse ultimii ani de viață călătorind aproape neîncetat, dar nu bănuise că aceste călătorii erau atât de puțin onorabile sau amuzante.

Într-adevăr, cu toată demnitatea sa de om de lume, prințul Saradine radia pentru observatori atât de sensibili precum preotul, o anumită atmosferă de neliniște și chiar de nesiguranță. Fața îi era pretențioasă, dar privirea îi era neastâmpărată; avea mici ticuri nervoase, ca un om zdruncinat de băutură sau de droguri, și nici nu avea, nici nu pretindea să fie la cârma treburilor gospodărești. Toate acestea erau lăsate în seama celor doi vechi servitori, mai ales a majordomului, care era în mod evident stâlpul central al casei. Domnul Paul, într-adevăr, nu era atât un majordom, cât un fel de intendent sau, chiar, de șambelan; lua cina în particular, dar cu aproape la fel de mult fast ca și stăpânul său; era temut de toți servitorii și se consulta cu prințul în mod decent, dar oarecum neînduplecat – mai degrabă ca și cum ar fi fost consilierul prințului. Menajera sumbră era o simplă umbră prin comparație; într-adevăr, părea să se estompeze și să-l servească doar pe majordom, iar Brown nu mai auzise nimic din acele șoapte vulcanice care îi spusese pe jumătate despre fratele mai mic care îl șantaja pe cel mare. Dacă prințul era cu adevărat stors de bani de căpitanul absent, nu putea fi sigur, dar era ceva

nesigur și secretos la Saradine care făcea ca povestea să nu fie deloc incredibilă.

Când au intrat din nou în sala lungă cu ferestre și oglinzi, seara galbenă se lăsa peste ape și peste malurile sălcilor, iar un bătlan se auzea în depărtare ca un spiriduș la toba lui de pitic. Același sentiment neobișnuit al vreunui tărâm de basm trist și rău a trecut din nou prin mintea preotului ca un mic nor cenușiu. „Aș vrea ca Flambeau să se fi întors”, murmură el.

— Credeți în osândă? întrebă deodată neliniștit prințul Saradine.

— Nu, răspunse oaspetele său. Eu cred în Ziua Judecății de Apoi.

Prințul s-a întors de la fereastră și s-a uitat la el într-un mod straniu, cu chipul în umbră pe fundalul apusului.

— Ce vreți să spuneți? întrebă el.

— Vreau să spun că noi, cei de aici, ne aflăm pe partea greșită a tapiseriei, răspunse părintele Brown. Lucrurile care se întâmplă aici nu par să însemne nimic; ele înseamnă ceva în altă parte. În altă parte, pedeapsa va veni asupra adevăratului delincvent. Aici, de multe ori pare să cadă asupra persoanei greșite.

Prințul a scos un zgomot inexplicabil, ca un animal; pe fața lui umbrită ochii străluceau ciudat. Un gând nou și viclean a explodat în tăcere în mintea celuilalt. Exista oare un alt înțeles în amestecul de strălucire și asprime al lui Saradine? Oare prințul... Era perfect sănătos la cap? Repeta: „Persoana greșită – persoana greșită”, de mult mai multe ori decât era firesc într-o exclamație socială.

Atunci părintele Brown s-a trezit târziu la un al doilea adevăr. În oglinzile din fața lui putea vedea ușa tăcută deschisă și pe domnul Paul tăcut stând în ea, cu obișnuita lui impasibilitate palidă.

— M-am gândit că e mai bine să vă anunț imediat, spuse el, cu același respect rigid ca al unui vechi avocat de familie, o barcă vâslită de șase oameni a ajuns la debarcader, iar la pupă stă un domn.

— O barcă! repetă prințul; un domn? și s-a ridicat în picioare.

A fost o tăcere surprinzătoare, punctată doar de zgomotul ciudat al păsării din stuf; apoi, înainte ca cineva să poată vorbi din nou, un nou chip și o nouă figură au trecut din profil în jurul celor trei ferestre luminate de soare, așa cum trecuse prințul cu o oră sau două înainte. Dar, cu excepția întâmplării că ambele contururi erau acviline, aveau puține lucruri în comun. În locul noului acoperământ alb al lui Saradine, era unul negru, de

formă învechită sau străină; sub el se afla o față tânără și foarte serioasă, bine rasă, pământie în jurul bărbiei hotărâte și ducând la o vagă sugestie a tânărului Napoleon. Asocierea era ajutată de ceva vechi și ciudat în întreaga ținută, ca a unui om care nu se deranjase niciodată să schimbe moda părinților săi. Avea o redingotă albastră ponosită, o vestă roșie, cu aspect militar, și un fel de pantaloni albi grosolani, obișnuiți printre primii victorienii, dar ciudat de nepotriviti în zilele noastre. Din toată această veche garderobă vestimentară, chipul său măsliniu se distingea ciudat de tânăr și monstruos de sincer.

— La naiba! spuse prințul Saradine și, bătând cu palma în jobenul alb, s-a dus el însuși la ușa din față, deschizând-o spre grădina însorită.

În acel moment, noul venit și însoțitorii săi erau adunați pe peluză ca o mică armată de scenă. Cei șase barcagii au tras barca bine la mal și o păzeau aproape amenințător, ținându-și vâslele drepte ca niște sulite. Erau bărbați oacheși, iar unii dintre ei purtau cercei. Dar unul dintre ei stătea în față, lângă tânărul cu fața măslinie, în vestă roșie, și purta o valiză mare și neagră, de o formă neobișnuită.

— Numele tău, spuse tânărul, este Saradine?

Saradine a consimțit destul de neatent.

Nou-venitul avea ochi căprui, întunecați, ca de câine, cât se poate de diferiți de ochii cenușii neliniștiți și strălucitori ai prințului. Dar încă o dată părintele Brown a fost torturat de sentimentul că a văzut undeva o replică a chipului; și încă o dată și-a amintit de multiplicările din camera cu geamuri și a pus coincidența pe seama lor. „Blestemat să fie acest palat de cristal!”, a murmurat el. „Se vede totul de prea multe ori. E ca un vis”.

— Dacă ești prințul Saradine, spuse tânărul, pot să-ți spun că mă numesc Antonelli.

— Antonelli, repetă prințul apatic. Cumva îmi amintesc numele.

— Permite-mi să mă prezint, spuse tânărul italian.

Cu mâna stângă și-a dat jos politicos jobenul de modă veche; cu dreapta l-a lovit pe prințul Saradine cu o pocnitură atât de puternică peste față încât jobenul alb s-a rostogolit pe scări și unul dintre ghivecele de flori albastre s-a legănat pe pedestalul său.

Prințul, orice ar fi fost, nu era în mod evident un laș; a sărit la gâtul dușmanului său și aproape că l-a trântit cu spatele în iarbă. Dar dușmanul său a reușit să se elibereze cu un aer deosebit de nepotrivit de amabilitate

precipitată.

— E în regulă, spuse el, gâfâind, într-o engleză șovăielnică. Te-am insultat. Ți voi da satisfacție. Marco, deschide servieta.

Bărbatul de lângă el cu cerceii și cu geanta mare și neagră a desfăcut-o. A scos din ea două florete italiene lungi, cu mâner și lamă splendide din oțel, pe care le-a înfipt cu vârful în jos în gazon. Tânărul ciudat care stătea în fața intrării, cu chipul lui galben și răzbunător, cele două săbii care se înălțau din gazon ca două cruci într-un cimitir și linia turnurilor înșiruite în spate, dădeau întregului ansamblu un aspect ciudat, ca și cum ar fi fost o curte de justiție barbară. Dar toate celelalte lucruri rămăseseră neschimbate, atât de bruscă fusese întreruperea. Aurul apusului de soare încă strălucea pe peluză, iar bătlanul încă se mai auzea ca și cum ar anunța un fel de destin mărunț, dar cumplit.

— Prințe Saradine, spuse bărbatul pe nume Antonelli, când eram un copil în leagăn, mi-ai ucis tatăl și mi-ai furat mama; tatăl meu a fost cel mai norocos. Nu l-ai ucis în mod corect, așa cum am de gând să te ucid eu. Tu și ticăloasa mea mamă l-ați dus cu mașina până într-o trecătoare singuratică din Sicilia, l-ați aruncat în jos de pe o stâncă și v-ați continuat drumul. Aș putea să te imit dacă aș vrea, dar să te imit pe tine e prea josnic. Te-am urmărit peste tot în lume și tu ai fugit mereu de mine. Dar acesta este sfârșitul lumii și al tău. Acum te am pe tine și îți dau șansa pe care nu i-ai dat-o niciodată tatălui meu. Alege una dintre aceste săbii.

Prințul Saradine, cu sprâncenele contractate, a părut să ezite o clipă, dar urechile încă îi cântau de la lovitură, a sărit înainte și a smuls una dintre florete. Părintele Brown a sărit și el în față, străduindu-se să aplaneze disputa; dar curând a constatat că prezența sa personală înrăutățea lucrurile. Saradine era un francmason francez și un ateu înverșunat, iar un preot îl impresiona prin legea contrariilor. Dar pe celălalt bărbat nici preotul, nici laicul nu l-au impresionat deloc. Acest tânăr cu chipul lui Bonaparte și cu ochii căprui era ceva mult mai dur decât un puritan – un păgân. Era un simplu ucigaș din dimineața pământului; un om al epocii de piatră – un om de piatră.

Mai rămăsese o singură speranță, convocarea celor din casă; și părintele Brown a alergat înapoi în casă. A constatat însă că toți servitorii de rând primiseră o vacanță pe uscat de la dictatorul Paul și că doar sumbra doamnă Anthony se mișca neliniștită prin camerele lungi. Dar în momentul în care

ea a întors spre el o față înspăimântătoare, el a rezolvat una dintre ghicitorile casei oglinzilor. Ochii căprui și grei ai lui Antonelli erau ochii căprui și grei ai doamnei Anthony; și într-o clipă a văzut jumătate din poveste.

— Fiul tău este afară, spuse el fără să irosească cuvintele; fie el, fie prințul va fi ucis. Unde este domnul Paul?

— Este la debarcader, spuse femeia cu voce slabă. El s-a... el s-a... dus să ceară ajutor.

— Doamnă Anthony, spuse părintele Brown cu seriozitate, nu avem timp pentru prostii. Prietenul meu este cu barca lui pe râu la pescuit. Barca fiului tău este păzită de oamenii lui. Există doar această canoe; ce face domnul Paul cu ea?

— Sfântă Maria! Nu știu, zise ea; și a leșinat în toată lungimea ei pe podeaua mată.

Părintele Brown a ridicat-o pe o canapea, a aruncat un vas cu apă peste ea, a strigat după ajutor, apoi s-a repezit la debarcaderul micii insule. Dar canoea era deja în mijlocul curentului, iar bătrânul Paul o trăgea și o împingea pe râu cu o energie incredibilă la anii lui:

— Îmi voi salva stăpânul, strigă el, cu ochii strălucind maniacal. Și totuși îl voi salva!

Părintele Brown nu a putut face altceva decât să se uite după barcă în timp ce se zbătea împotriva curentului și să se roage ca bătrânul să trezească la timp orășelul.

„Un duel este destul de rău”, a murmurat el, frecându-și părul aspru de culoarea prafului, „dar este ceva în neregulă cu duelul acesta, chiar și ca duel. O simt în oasele mele. Dar ce poate fi?”

În timp ce privea fix apa, o oglindă tremurândă a apusului de soare, a auzit din celălalt capăt al grădinii insulei un sunet mic. Dar inconfundabil – ciocnirea rece a oțelului. Și-a întors capul.

Depart, pe cel mai îndepărtat promontoriu sau capăt abrupt al insulei lungi, pe o fâșie de gazon dincolo de ultimul rând de trandafiri, dueliștii își încrucișaseră deja săbiile. Seara, deasupra lor, era ca o cupolă de aur virgin și, oricât de îndepărtați ar fi fost, se distingeau fiecare detaliu. Își aruncaseră hainele, dar vesta galbenă și părul alb al lui Saradine, vesta roșie și pantalonii albi ai lui Antonelli, străluceau în lumina palidă ca și culorile păpușilor dansatoare ale mecanismelor de orologerie. Cele două săbii

scânteiau din vârf până la mâner ca două ace de diamant. Era ceva înfiorător în cele două figuri care păreau atât de mici și atât de joviale. Arătau ca doi fluturi care încercau să se fixeze reciproc cu un ac pe un dop de plută.

Părintele Brown alerga cât putea de tare, picioarele lui mici mergând ca o roată. Dar când a ajuns pe câmpul de luptă, a constatat că se născuse prea târziu și prea devreme – prea târziu pentru a opri lupta, sub umbra sicilienilor sumbri care se sprijineau pe vâsle, și prea devreme pentru a anticipa orice rezultat dezastruos al acesteia. Căci cei doi bărbați erau extraordinar de bine potriviți, prințul folosindu-și îndemânarea cu un fel de încredere cinică, iar sicilianul cu o grijă criminală. Puține meciuri de scrimă mai frumoase au putut fi văzute vreodată în amfiteatrele aglomerate decât cel care a clinchetat și a scânteiat pe acea insulă uitată în râul cu stufărișuri. Lupta amestecată s-a echilibrat atât de mult încât speranța a început să renască în preotul protestatar; după toate probabilitățile normale, Paul trebuia să se întoarcă în curând cu poliția. Ar fi fost o oarecare consolare chiar și dacă Flambeau s-ar fi întors de la pescuit, căci Flambeau, din punct de vedere fizic, valora cât alți patru oameni. Dar nu era nici urmă de Flambeau și, ceea ce era mult mai ciudat, nici urmă de Paul sau de poliție. Nu mai rămăsese nicio altă plută sau vreun lemn pe care să plutească; în acei insulă pierdută, în acea imensă baltă fără nume, erau izolați ca pe o stâncă din Pacific.

Aproape în clipa în care avusese acest gând, sunetul floretelor s-a accelerat până la un horcăit de moarte, brațele prințului au zburat în sus, iar vârful floretei a ieșit în spate, printre omoplați. A fost doborât cu o mișcare vijelioasă, aproape ca și cum ar fi fost lovit de jumătatea roții unei căruțe. Sabia i-a zburat din mână ca o stea căzătoare și s-a afundat în râul îndepărtat. Iar el însuși a căzut cu o atât de cutremurătoare prăbușire, încât a rupt cu trupul o tufă mare de trandafiri și a scuturat spre cer un nor de pământ roșu, ca fumul unui sacrificiu păgân. Sicilianul făcuse jertfă de sânge pentru fantoma tatălui său.

Preotul a îngenunchat imediat lângă cadavru, dar numai pentru a se asigura că era un cadavru. În timp ce încerca încă niște ultime teste fără speranță, a auzit pentru prima dată voci dinspre râu în sus și a văzut o barcă a poliției care a pornit spre debarcader, cu polițiști și alte persoane importante, printre care și Paul cuprins de emoție. Micul preot s-a ridicat cu o grimasă clar îndoielnică: «Acum, de ce naiba, murmură el, de ce naiba n-a

putut să vină mai devreme?»

Vreo șapte minute mai târziu, insula era ocupată de o invazie de orășeni și de polițiști, iar aceștia din urmă îl prinseseră pe duelistul victorios, amintindu-i ritualic că orice ar fi spus ar putea fi folosit împotriva lui.

— Nu voi spune nimic, spus maniacul, cu o față minunată și liniștită. Nu voi mai spune niciodată nimic. Sunt foarte fericit și nu vreau decât să fiu spânzurat.

Apoi și-a închis gura în timp ce îl conduceau, și este un adevăr ciudat, dar sigur, că nu a mai deschis-o niciodată în această lume, decât pentru a spune „Vinovat” la procesul său.

Părintele Brown se uita la grădina brusc aglomerată, la arestarea acelui om al sângei, la transportarea cadavrului după ce fusese examinat de doctor, așa cum urmărește cineva deznodământul unui vis urât; era nemișcat, ca un om într-un coșmar. Și-a dat numele și adresa în calitate de martor, dar a refuzat oferta lor de a merge cu barca la țarm și a rămas singur în grădina insulei, privind tufa de trandafiri ruptă și întregul teatru verde al acelei tragedii rapide și inexplicabile. Lumina înceta de-a lungul râului; ceața se ridica pe malurile mlăștinoase; câteva păsări târzii zburau cu intermitențe.

Fixată cu încăpățănare în subconștientul său (care era unul neobișnuit de activ) era o certitudine cumplită că exista ceva încă inexplicabil. Această senzație care se agățase de el toată ziua nu putea fi explicată pe deplin de fantezia lui despre „țara oglinzilor”. Cumva, el nu văzuse povestea adevărată, ci un joc sau o mascaradă. Și totuși, oamenii nu sunt spânzurați sau străpunși cu sabia de dragul unei mascarade.

În timp ce stătea pe treptele debarcaderului meditând, a devenit conștient de dunga înaltă și întunecată a unei pânze care cobora tăcută pe râul strălucitor și a sărit în picioare cu un asemenea sentiment de recul încât aproape că a plâns.

— Flambeau! strigă el, și și-a strâns prietenul cu ambele mâini, iar și iar, spre uimirea celui sportiv, în timp ce venea la mal cu echipamentul de pescuit. Flambeau, a spus el, deci nu ești mort?

— Mort! repetă pescarul amator cu mare uimire. Și de ce să fiu mort?

— Oh, pentru că aproape toți ceilalți sunt, spuse companionul său destul de frenetic. Saradine a fost ucis, Antonelli vrea să fie spânzurat, mama lui a leșinat, iar eu, unul, nu știu dacă sunt pe lumea asta sau pe cealaltă. Dar,

slavă Domnului, tu ești în aceeași.

Și l-a luat de braț, pe dezorientatul Flambeau.

În timp ce se întorceau de la debarcader, au ajuns sub streășină casei joase de bambus și au privit înăuntru pe la una dintre ferestre, așa cum făcuseră la prima lor sosire. Au zărit un interior luminat de lămpi, bine calculat pentru a le opri privirea. Masa din sufrageria lungă fusese așezată pentru cină atunci când distrugătorul lui Saradine căzuse ca un trăsnet de furtună pe insulă. Iar cina era acum în desfășurare liniștită, pentru că doamna Anthony stătea oarecum ursuză la piciorul mesei, în timp ce în capul mesei se afla domnul Paul, majordomul, mâncând și bând din ce era mai bun, cu ochii lui albaștri împăienjeniți ieșindu-i ciudat din orbite, cu chipul lui slab, impenetrabil, dar în niciun caz lipsit de satisfacție.

Cu un gest de puternică nerăbdare, Flambeau a zăngănit la fereastră, a deschis-o cu forța și a privit indignat în încăperea luminată de lampă.

— Ei bine, strigă el. Înțeleg că poate ai nevoie de o gustare, dar chiar să furi cina stăpânului tău în timp ce el zace ucis în grădină...

— Am furat foarte multe lucruri într-o viață lungă și plăcută, răspunse tacticos bătrânul domn ciudat; această cină este unul dintre puținele lucruri pe care nu le-am furat. Se întâmplă ca această cină, casa și grădina să îmi aparțină.

Un gând a trecut prin fața lui Flambeau.

— Vrei să spui, începu el, că testamentul prințului Saradine...

— Eu sunt prințul Saradine, spuse bătrânul, ronțăind o migdală sărată.

Părintele Brown, care se uita la păsările de afară, a sărit ca împușcat și s-a arătat la fereastră cu o față palidă ca un nap.

— Cine ești? repetă cu o voce stridentă.

— Paul, prinț Saradine, la ordinele dumneavoastră, spuse cu politețe venerabila persoană, ridicând un pahar de sherry. Trăiesc aici foarte liniștit, fiind un tip domestic; și, de dragul modestiei, mă numesc domnul Paul, pentru a mă deosebi de nefericitul meu frate, domnul Stephen. El a murit, am auzit, de curând – în grădină. Bineînțeles, nu este vina mea dacă dușmanii îl urmăresc până aici. Aceasta se datorează regretabilei incorectitudini a vieții sale. Nu avea un caracter domestic.

A amuțit din nou și a continuat să privească la peretele opus, chiar deasupra capului aplecat și sumbru al femeii. Ei au văzut clar asemănarea de familie care îi bântuia la mortul acela. Apoi, umerii lui bătrâni au început

să se clatine și să tremure puțin, ca și cum s-ar fi înecat, dar chipul lui nu s-a modificat.

— Dumnezeu! strigă Flambeau după o pauză. Râde!

— Hai de aici, a spus părintele Brown, care era destul de palid. Hai să plecăm din această casă a iadului. Să ne urcăm din nou într-o barcă cinstită.

Noaptea se scufundase în stufărișuri și în râu în momentul în care s-au îndepărtat de insulă, și au coborât în josul râului în întuneric, încălzindu-se cu două trabucuri mari care străluceau ca niște felinare purpurii ale unei nave. Părintele Brown și-a scos trabucul din gură și a spus:

— Presupun că acum poți ghici toată povestea? La urma urmei, este o poveste străveche. Un om avea doi dușmani. El era un om înțelept. Și astfel a descoperit că doi dușmani sunt mai buni decât unul.

— Nu înțeleg asta, răspunse Flambeau.

— Oh, e foarte simplu, replica prietenul său. Simplu, deși orice, numai nevinovat nu. Amândoi Saradinii erau niște ticăloși, dar prințul, cel mai în vârstă, era genul de ticălos care ajunge în vârf, iar cel mai tânăr, căpitanul, era genul care se scufundă până la fund. Acest ofițer sordid a decăzut din cerșetor în șantajist și, într-o zi urâtă, a pus mâna pe fratele său, prințul. Evident, nu a fost pentru o chestiune ușoară, căci prințul Paul Saradine era sincer frivol și nu avea nicio reputație de pierdut în ceea ce privește simplele păcate ale societății. De fapt, era vorba de o chestiune de spânzurătoare, iar Stephen a pus literalmente o funie în jurul gâtului fratelui său. Descoperise cumva adevărul despre afacerea siciliană și putea dovedi că Paul l-a ucis pe bătrânul Antonelli în munți. Căpitanul a încasat din greu bani pentru tăcere timp de zece ani, până când chiar și minunata avere a prințului a început să pară un pic prostească.

Dar prințul Saradine purta o altă povară în afară de fratele său care îi suga sângele. El știa că Fiul lui Antonelli, un simplu copil în momentul crimei, fusese antrenat în brutala loialitate siciliană și trăia doar pentru a-și răzbuna tatăl, nu cu spânzurătoarea (căci îi lipseau dovezile legale ale lui Stephen), ci cu vechile arme de vendetta. Băiatul exersase armele cu o perfecțiune mortală și, cam în momentul în care a fost destul de mare pentru a le folosi, prințul Saradine a început, după cum spuneau ziarele mondene, să călătorească. Adevărul este că a început să fugă pentru a-și salva viața, trecând dintr-un loc în altul ca un infractor vânat, dar cu un singur om necruțător pe urmele lui. Aceasta era poziția prințului Paul, și nu

era deloc una plăcută. Cu cât cheltuia mai mulți bani pentru a-l ocoli pe Antonelli, cu atât mai puțini bani avea pentru a-l reduce la tăcere pe Stephen. Cu cât dădea mai mulți bani pentru a-l reduce la tăcere pe Stephen, cu atât mai puține șanse avea să scape în cele din urmă de Antonelli. Atunci s-a dovedit a fi un om deosebit – un geniu ca Napoleon.

În loc să se împotrivească celor doi antagoniști ai săi, s-a predat brusc la amândoi. A cedat ca un luptător japonez, iar dușmanii lui au căzut prosternați în fața lui. A renunțat la cursa în jurul lumii și a dat adresa sa tânărului Antonelli; apoi a cedat totul fratelui său. I-a trimis lui Stephen bani suficienți pentru haine elegante și călătorii comode, împreună cu o scrisoare în care scria răspicat: „Asta e tot ce mi-a mai rămas. M-ai golit de bani. Mai am încă o căsuță în Norfolk, cu servitori și o pivniță, iar dacă vrei mai mult de la mine trebuie să iei asta. Vino și intră în posesia ei dacă vrei, iar eu voi trăi acolo liniștit ca prietenul tău sau ca un mandatar, sau orice altceva”. Știa că sicilianul nu-i văzuse niciodată pe frații Saradine decât, poate, în fotografii; știa că semănau oarecum, amândoi având bărbi grizonante și ascuțite. Apoi și-a ras singur fața și a așteptat. Capcana a funcționat. Nefericitul căpitan, în hainele sale noi, a intrat în casă în triumf ca un prinț și a călcat pe sabia sicilianului.

A existat o singură piedică, și aceasta spre cinstea naturii umane. Spiritele rele ca Saradine greșesc adesea prin faptul că nu se așteaptă niciodată la virtuțile omenirii. El a luat ca de la sine înțeles că lovitura italianului, atunci când va veni, va fi murdară, violentă și de nedescris, ca și lovitura pe care o răzbuna; că victima va fi înjunghiată noaptea, sau împușcată de după un gard, și astfel va muri fără să vorbească. A fost un minut nefavorabil pentru prințul Paul când cavaleria lui Antonelli a propus un duel oficial, cu toate explicațiile posibile. Atunci l-am găsit plecând în barca lui cu ochii învolburați. Fugea, cu capul gol, într-o canoe, înainte ca Antonelli să afle cine era.

Dar, oricât de agitat ar fi fost, nu era fără speranță. Îl cunoștea pe aventurier și îl cunoștea pe fanatic. Era destul de probabil ca Stephen, aventurierul, să-și țină gura, prin simpla sa plăcere actoricească de a juca un rol, prin pofta lui de a se lega de noua locuință confortabilă, prin încrederea sa de ticălos în noroc și prin finețea sa în scrimă. Era sigur că Antonelli, fanaticul, își va ține gura și va fi spânzurat fără să spună povești despre familia sa. Paul a zăbovit pe râu până când a știut că lupta s-a terminat.

Apoi a trezit orașul, a adus poliția, și-a văzut cei doi dușmani învinși luați pentru totdeauna și s-a așezat zâmbind la cină.

— Râzând, Dumnezeu să ne ajute! spuse Flambeau cu un fior puternic. Oare le vin astfel de idei de la Satana?

— El a primit această idee de la tine, răspunse preotul.

— Doamne ferește! exclamă Flambeau. De la mine! Ce vrei să spui?

Preotul a scos din buzunar o carte de vizită și a ridicat-o în lumina slabă a trabucului său; era scrijelită cu cerneală verde.

— Nu-ți amintești invitația lui inițială către tine? întrebă el, și complimentul pentru isprăvile tale infracționale? Trucul acela al tău, spune el, de a face ca un detectiv să-l aresteze pe celălalt? Tocmai a copiat trucul tău. Cu un dușman de fiecare parte a lui, s-a strecurat rapid din drum și i-a lăsat să se ciocnească și să se omoare unul pe celălalt.

Flambeau a smuls cartea de vizită a prințului Saradine din mâinile preotului și a rupt-o cu sălbăticie în bucăți mici.

— Iată și ultimul din vechile cranii și oasele încrucișate, spuse el în timp ce împrăștia bucățile pe valurile întunecate și nevăzute ale râului; dar cred că ar putea otrăvi peștii.

Ultima strălucire a cărții de vizită albe și a cernelii verzi s-a înecat și s-a întunecat; o culoare slabă și vibrantă ca a dimineții a schimbat cerul, iar luna din spatele ierburilor a devenit mai palidă. Au plutit tăcuți în derivă.

— Părinte, spuse Flambeau deodată, crezi că totul a fost un vis?

Preotul a clătinat din cap, fie în semn de dezacord, fie în semn de agnosticism, dar a rămas mut. Un miros de păducel și de livezi a ajuns la ei prin întuneric, spunându-le că vântul se trezise; în clipa următoare, acesta a legănat mica lor barcă și le-a umflat pânzele, ducându-i mai departe, pe râul sinuos, spre locuri mai fericite și spre casele unor oameni inofensivi.

IX. CIOCANUL LUI DUMNEZEU

Micul sat Bohun Beacon era cocoțat pe un deal atât de abrupt încât turla înaltă a bisericii părea doar vârful unui mic munte. La poalele bisericii se afla o fierărie, în general înroșită de focuri și mereu plină cu ciocane și resturi de fier; vizavi de aceasta, peste o intersecție rudimentară de poteci pietruite, se afla „Mistrețul Albastru”, singurul han al locului. Pe această răspântie, în răsăritul cenușiu și argintiu, doi frați s-au întâlnit pe stradă și au vorbit; deși unul își începea ziua, iar celălalt o termina. Reverendul și onorabilul Wilfred Bohun era foarte evlavios și se îndrepta spre niște exerciții austere de rugăciune sau de contemplare în zori. Onorabilul colonel Norman Bohun, fratele său mai mare, nu era deloc evlavios, și stătea în ținută de seară pe banca din fața „Mistrețului Albastru”, bând ceea ce observatorul filosofic era liber să considere fie ultimul său pahar de marți, fie primul de miercuri. Colonelul nu era pretențios.

Familia Bohuns era una dintre foarte puținele familii aristocratice care datau cu adevărat din Evul Mediu, iar stindardul lor văzuse de fapt Palestina. Dar este o mare greșeală să presupunem că astfel de clanuri se ridicau la înălțimea tradiției cavaleriești. Puțini, cu excepția celor săraci, păstrează tradițiile. Aristocrații nu trăiesc în tradiții, ci în modă. Bohuns au fost Mohocks sub regina Anne și Mashers sub regina Victoria. Dar, la fel ca mai mult de unul dintre clanurile cu adevărat străvechi, în ultimele două secole ei putreziseră în nimic altceva decât bețivi și filfizoni degenerați, până când a apărut chiar și o șoptă de nebunie. Cu siguranță că era ceva abia uman în lăcomia animalică a colonelului în goana după plăceri, iar hotărârea lui cronică de a nu pleca acasă până dimineața avea o notă de claritate hidoasă a insomniei. Era o creatură înaltă și delicată, în vârstă, dar cu părul încă uimitor de blond. Ar fi părut pur și simplu blond și leonin, dar ochii lui albaștri erau înfundați atât de adânc în orbite încât păreau negri. Erau un pic prea apropiați. Avea o mustață blondă foarte lungă; de fiecare parte a ei, un pliu sau o cută de la nări până la maxilar, astfel încât un rictus părea tăiat pe fața lui. Peste hainele de seară purta o curioasă haină galben-pal, care semăna mai degrabă cu un halat foarte ușor decât cu un pardesiu,

iar pe ceafă avea înfiptă o pălărie extraordinară cu boruri largi, de un verde strălucitor, evident o curiozitate orientală prinsă la întâmplare. Era mândru să apară în astfel de ținute nepotrivite – mândru de faptul că întotdeauna le făcea să pară potrivite.

Fratele său, cuviosul, avea și el părul blond și eleganță, dar era îmbrăcat în negru până la bărbie, iar fața lui era bărbierită, rafinată și puțin nervoasă. Părea că nu trăiește decât pentru religia lui; dar au fost unii care au spus (în special fierarul, care era prezbiterian) că era mai degrabă o dragoste pentru arhitectura gotică decât pentru Dumnezeu și că bântuirea lui în biserică ca o fantomă nu era decât o altă turnură, mai pură, a setei aproape morbide de frumusețe care îl făcea pe fratele său să fie măcinat de dorința de femei și vin. Această acuzație era îndoielnică, în timp ce pietatea practică a bărbatului era indubitabilă. Într-adevăr, acuzația era în mare parte o neînțelegere ignorantă a iubirii de singurătate și de rugăciune tainică, și se întemeia pe faptul că era adesea găsit ingenuncheat, nu în fața altarului, ci în locuri neobișnuite, în cripte sau în galerie, sau chiar în clopotniță. În acel moment, era pe punctul de a intra în biserică prin curtea fierăriei, dar s-a oprit și s-a încruntat puțin când a văzut ochii cavernoși ai fratelui său fixați în aceeași direcție. Nu a irosit nicio speculație pe ipoteza potrivit căreia colonelul era interesat de biserică. Mai rămăsese doar fierăria și, deși fierarul era puritan și nu era de-ai lui, Wilfred Bohun auzise niște scandaluri despre o soție frumoasă și destul de celebră. A aruncat o privire suspicioasă peste atelier, iar colonelul s-a ridicat râzând ca să-i vorbească.

— Bună dimineața, Wilfred, spuse el. Ca un bun moșier, veghez fără somn peste oamenii mei. Mă duc să-l chem pe fierar.

Wilfred s-a uitat în pământ și a spus:

— Fierarul e plecat. Este La Greenford.

— Știu, a răspuns celălalt cu un râs tăcut; de aceea îl chem.

— Norman, spuse cuviosul, cu ochii pe o pietricică din drum, ți-e frică vreodată de fulgere?

— Ce vrei să spui? Întrebă colonelul. Hobby-ul tău este meteorologia?

— Adică, spuse Wilfred, fără să-și ridice privirea, te-ai gândit vreodată că Dumnezeu te-ar putea lovi pe stradă?

— Îmi cer scuze, spuse colonelul. Văd că hobby-ul tău este folclorul.

— Știu că hobby-ul tău este blasfemia, replică omul religios, înțepat în singurul loc viu al naturii sale. Dar dacă nu te temi de Dumnezeu, ai motive

întemeiate să te temi de om.

Bătrânul și-a ridicat sprâncenele politicos.

— Să mă tem de om? spuse el.

— Fierarul Barnes este cel mai înalt și mai puternic om pe o rază de patruzeci de mile în jur, spus cuviosul cu severitate. Știu că nu ești nici laș, nici slab, dar el te ar putea arunca peste zid.

Acest lucru a lovit în plin, fiind adevărat, iar pliul de la gură și nări s-a întunecat și s-a accentuat. Pentru o clipă, a rămas cu rânjetul greu pe față. Dar într-o clipă, colonelul Bohun și-a recăpătat buna dispoziție crudă și a râs, arătând doi dinți din față ca de câine sub mustața blondă.

— În acest caz, dragul meu Wilfred, spuse destul de nepăsător, a fost înțelept ca ultimul dintre Bohuns să iasă parțial în armură.

Și și-a dat jos pălăria ciudată, rotundă și acoperită cu verde, arătând că era căptușită pe dinăuntru cu oțel. Wilfred a recunoscut-o într-adevăr că fiind o delicată cască japoneză sau chinezească smulsă dintr-un trofeu care atârna în vechea sală a familiei.

— A fost prima pălărie la îndemână, explică fratele său cu nonșalanță; întotdeauna cea mai apropiată pălărie – și cea mai apropiată femeie.

— Fierarul este plecat la Greenford, spuse Wilfred în liniște; și nu se știe momentul întoarcerii sale.

S-a întors și a intrat în biserică cu capul plecat, făcându-și cruce ca unul care dorește să scape de un spirit necurat. Era nerăbdător să uite o asemenea grosolanie în amurgul răcoros al înaltei sale clopotniței gotice; dar în acea dimineață, era sortit ca runda lui liniștită de exerciții religioase să fie oprită în orice loc de mici șocuri. Când a intrat în biserică, până atunci întotdeauna goală la acea oră, o siluetă îngenucheată s-a ridicat în grabă în picioare și s-a apropiat de ușa scăldată în puternica lumină a zilei. Când cuviosul a văzut-o, a rămas nemișcat de surpriză. Căci cel care se închina devreme nu era nimeni altul decât idiotul satului, un nepot ai fierarului, unul care nu voia și nici nu putea să se îngrijească de biserică sau de orice altceva. I se spunea mereu „Joe cel Nebun” și părea că nu are alt nume; era un băiat brunet, puternic, cocoșat, cu o față albă și nătângă, cu părul negru și drept și cu gura mereu deschisă. Când trecu pe lângă preot, chipul lui ca retardat nu dădea niciun indiciu despre ceea ce făcuse sau la ce se gândea. Nu fusese niciodată văzut rugându-se până atunci. Ce fel de rugăciuni spunea acum? Rugăciuni neobișnuite, cu siguranță.

Wilfred Bohun a rămas înțepenit în acel loc suficient de mult timp ca să-l vadă pe idiot ieșind în soare și chiar să-l vadă pe fratele său desfrânat salutându-l cu un fel de glumă prietenoasă. Ultimul lucru pe care l-a văzut a fost colonelul aruncând cu bănuți în gura deschisă a lui Joe, cu aerul serios că încearcă să-l lovească.

Această imagine urâtă, la lumina soarelui, a prostiei și cruzimii pământului, l-a trimis în cele din urmă pe ascet la rugăciunile sale pentru purificare și gânduri noi. A urcat pe o strană din galerie, ceea ce l-a adus sub o fereastră colorată pe care o iubea și care îi liniștea întotdeauna spiritul; o fereastră albastră cu un înger care purta crini. Acolo a început să se gândească mai puțin la debilul mintal, cu fața lividă și gura ca de pește. A început să se gândească mai puțin la fratele său malefic, care se plimba ca un leu slab în foamea lui oribilă. S-a scufundat din ce în ce mai adânc în acele culori reci și dulci de flori argintii și cer de safir.

În acest loc, după o jumătate de oră, a fost găsit de Gibbs, cizmarul satului, care fusese trimis în grabă după el. S-a ridicat în picioare cu promptitudine, pentru că știa că nicio chestiune neînsemnată nu l-ar fi adus pe Gibbs într-un asemenea loc. Cizmarul era, ca în multe sate, ateu, iar apariția lui în biserică era cu o nuanță mai neobișnuită decât a lui «Joe cel Nebun». A fost o dimineată de enigme teologice.

— Ce este? întrebă Wilfred Bohun destul de rigid, dar întinzând o mână tremurândă după pălărie.

Ateul a vorbit pe un ton care, venind din partea lui, era destul de surprinzător de respectuos și chiar, ca să zic așa, arăta compătimire.

— Trebuie să mă scuzați, domnule, spuse el într-o șoaptă răgușită, dar nu ni s-a părut corect să nu vă anunțăm imediat. Mă tem că s-a întâmplat un lucru destul de îngrozitor, domnule. Mă tem că fratele dumneavoastră...

Wilfred și-a încleștat mâinile fragile.

— Ce ticăloșie a mai făcut acum? strigă cu o pasiune involuntară.

— Dar, domnule, spuse cizmarul, tușind, mi-e teamă că nu a făcut nimic și nu va face nimic. Mi-e teamă că e terminat. Chiar ar fi bine să coborâți, domnule.

Cuviosul l-a urmat pe cizmar pe o scară scurtă în spirală, care i-a scos la o intrare ceva mai înaltă decât strada. Bohun a văzut tragedia dintr-o singură privire, plană sub el ca o proiecție orizontală. În curtea fierăriei, se aflau cinci sau șase bărbați, majoritatea îmbrăcați în negru, unul în uniformă de

inspector. Printre ei se numărau doctorul, preotul prezbiterian și preotul de la capela romano-catolică, căreia îi aparținea soția fierarului. Acesta din urmă îi vorbea femeii, într-adevăr, foarte repede, pe un ton scăzut, în timp ce ea, o femeie splendidă, cu părul roșu-auriu, plângea în hohote, pe o bancă. Între aceste două grupuri, și chiar la distanță de grămada principală de ciocane, zăcea un bărbat în ținută de seară, cu picioarele desfăcute și cu fața în jos. De la înălțimea de unde era, Wilfred ar fi putut să jure pe fiecare element al costumului și al înfățișării sale, până la inelele Bohun de pe degete; dar craniul era doar o pată hidoasă, ca o stea de negură și sânge.

Wilfred Bohun nu i-a aruncat decât o privire și a coborât în fugă treptele din curte. Doctorul, care era medicul de familie, l-a salutat, dar acesta abia dacă l-a luat în seamă. Nu a putut decât să se bâlbâie:

— Fratele meu a murit. Ce înseamnă asta? Ce este acest mister oribil?

A urmat o tăcere nefericită; apoi cizmarul, cel mai realist om prezent, a răspuns:

— Multă groază, domnule, spuse el, dar nu prea mult mister.

— Ce vrei să spui? întrebă Wilfred, cu fața albă.

— Este destul de clar, răspunse Gibbs. Există un singur om pe o rază de patruzeci de mile în jur care ar fi putut da o asemenea lovitură, și el este cel care avea cele mai multe motive să o facă.

— Nu trebuie să judecăm înainte de a cerceta, interveni doctorul, un bărbat înalt, cu barbă neagră, destul de nervos; dar este competent să coroborez ceea ce spune domnul Gibbs despre natura loviturii, domnule; este o lovitură incredibilă. Domnul Gibbs spune că numai un singur om din acest district ar fi putut să o facă. Eu însumi aș fi spus că nimeni nu ar fi putut s-o facă.

Un fior de superstiție a străbătut figura delicată a cuviosului.

— Cu greu pot înțelege, spuse el.

— Domnule Bohun, zise doctorul cu voce joasă, metaforele mă lasă literalmente fără cuvinte. Este inadecvat să spun că acel craniu a fost făcut bucăți ca o coajă de ou. Fragmente de oase au fost înfipite în corp și în pământ ca niște gloanțe într-un zid de noroi. A fost mâna unui uriaș.

A tăcut o clipă, privindu-l sumbru prin ochelari; apoi a adăugat:

— Lucrul acesta are un avantaj – acela că îi scapă pe cei mai mulți oameni de suspiciunea crimei dintr-o lovitură. Dacă dumneavoastră sau eu sau orice alt om normal din țară am fi acuzați de această crimă, am fi

achitați așa cum un copil ar fi achitat de furtul columnei lui Nelson.

— Asta spun și eu, repetă cizmarul cu încăpățănare; există un singur om care ar fi putut s-o facă și el este cel care ar fi făcut-o. Unde este Simeon Barnes, fierarul?

— Este la Greenford, bolborosi cuviosul.

— Mai degrabă în Franța, murmură cizmarul.

— Nu; nu este în niciunul dintre aceste locuri, spuse o voce mică și incoloră, care venea de la micul preot roman care se alăturase grupului. De fapt, chiar în acest moment se îndreaptă spre noi.

Micul preot nu era un om interesant de privit, având părul șaten și stufos și o față rotundă și impasibilă. Dar chiar dacă ar fi fost la fel de splendid ca Apollo, nimeni nu s-ar fi uitat la el în acel moment. Toată lumea s-a întors și s-a uitat la cărarea care străbătea câmpia de dedesubt, de-a lungul căreia mergea într-adevăr, cu pasul său uriaș și cu un ciocan pe umăr, Simeon fierarul.

Era un bărbat osos cu o statură masivă, cu ochi adânci, întunecați și siniștri și cu o barbă neagră. Mergea și vorbea liniștit cu alți doi bărbați; și, deși nu era niciodată deosebit de vesel, părea să se simtă în largul lui.

— Doamne! strigă cizmarul ateu, iată și ciocanul cu care a făcut-o.

— Nu, spuse inspectorul, un bărbat cu aspect sensibil și mustață nisipoasă, vorbind pentru prima dată, lată ciocanul cu care a făcut-o, acolo, lângă zidul bisericii. L-am lăsat pe acesta și cadavrul exact așa cum sunt.

Toți s-au uitat în jur, iar preotul scund a traversat și s-a uitat în tăcere la unealta în locul unde zăcea. Era unul dintre cele mai mici și mai ușoare ciocane, și nu ar fi atras atenția printre celelalte; dar pe marginea de fier a acestuia erau sânge și păr blond.

După un moment de tăcere, preotul scund a vorbit fără să-și ridice privirea, și în vocea lui monotonă se auzea o notă nouă.

— Domnul Gibbs nu prea are dreptate, spuse el, când a spus că nu există niciun mister. Există cel puțin misterul de ce un om atât de puternic ar încerca o lovitură atât de puternică cu un ciocan atât de mic.

— Oh, nu contează asta, strigă Gibbs, înfierbântat. Ce ne facem cu Simeon Barnes?

— Să-l lăsăm în pace, spuse liniștit preotul. El vine aici de unul singur. Îi cunosc pe cei doi bărbați care îl însoțesc. Sunt niște băieți foarte buni din Greenford și au venit pe la capela prezbiteriană.

Chiar în timp ce vorbea, fierarul înalt a luat-o pe la colțul bisericii și a intrat în curtea sa. Apoi a rămas nemișcat, iar ciocanul i-a căzut din mână. Inspectorul, care își păstrase o impenetrabilă corectitudine, s-a apropiat imediat de el.

— Nu vă voi întreba, domnule Barnes, spuse el, dacă știți ceva despre ceea ce s-a întâmplat aici. Nu sunteți obligat să spuneți. Sper că nu știți și că veți putea dovedi acest lucru. Dar trebuie să vă arestez în numele regelui pentru uciderea colonelului Nomnan Bohun.

— Nu sunteți obligat să spuneți nimic, zise cizmarul cu un entuziasm insinuant. Ei trebuie să dovedească totul. Încă nu au dovedit că este vorba de colonelul Bohun, cu capul zdrobit în halul ăsta.

— Asta nu e de crezut! spuse doctorul, în special către preot. Asta a ieșit din poveștile polițiste. Eu am fost medicul colonelului și îi cunoșteam corpul mai bine decât el. Avea niște mâini foarte fine, dar destul de neobișnuite. Al doilea și al treilea deget aveau aceeași lungime. Oh, ăsta e colonelul!

În timp ce se uita la cadavrul cu creierii pe jos, ochii de oțel ai fierarului nemișcat i-au urmat și s-au oprit tot acolo.

— Colonelul Bohun este mort? spuse fierarul destul de calm. Atunci e blestemat.

— Nu spune nimic! Oh, nu spune nimic! strigă cizmarul ateu, dansând într-un extaz de admirație față de sistemul juridic englez. Căci nimeni nu este mai legalist decât un bun laic.

Fierarul a întors spre el, peste umăr, fața respectabilă a unui fanatic.

— E bine pentru voi, necredincioșilor, să vă feriți ca niște vulpi, pentru că legea lumii vă favorizează, spuse el; dar Dumnezeu îi păzește pe ai Săi în buzunarul Său, după cum veți vedea astăzi.

Apoi a arătat spre colonel și a spus:

— Când a murit acest câine în păcatele lui?

— Fii atent la limbaj, spuse doctorul.

— Fii atent la limbajul Bibliei, iar eu voi fi atent la al meu. Când a murit?

— L-am văzut în viață la ora șase dimineața, se bâlbâi Wilfred Bohun.

— Dumnezeu este bun, spuse fierarul. Domnule inspector, nu am nici cea mai mică obiecție să fiu arestat. Dumneavoastră sunteți cel care ar putea obiecta la arestarea mea. Nu mă deranjează să părăsesc tribunalul fără o

pată pe reputația mea. Pe dumneavoastră vă deranjează poate să părăsiți tribunalul cu un regres negativ în cariera dumneavoastră.

Inspectorul robust s-a uitat pentru prima dată la fierar cu ochii plini de viață; la fel au făcut toți ceilalți, cu excepția preotului scund și ciudat, care încă privea în jos la micul ciocan care dăduse cumplita lovitură.

— Sunt doi oameni care stau în fața acestui atelier, continuă fierarul cu o luciditate ponderată, buni comercianți din Greenford, pe care îi cunoașteți cu toții, care vor jura că m-au văzut de dinainte de miezul nopții până în zori și mult după aceea în sala comitetului Misiunii noastre de Renaștere, care stă toată noaptea, căci salvăm suflete atât de repede. În Greenford însuși douăzeci de oameni ar putea jura că m-au văzut în tot acest timp. Dacă aș fi fost un necredincios, domnule inspector, v-aș fi lăsat să vă duceți la pierzanie. Dar, ca om creștin, mă simt obligat să vă dau o șansă și să vă întreb dacă vreți să-mi ascultați alibiul acum sau la tribunal.

Inspectorul a părut pentru prima dată deranjat și a spus:

— Bineînțeles că aș fi bucuros să vă absolv de vină acum.

Fierarul a ieșit din curte cu același pas lung și ușor și s-a întors la cei doi prieteni ai săi din Greenford, care erau de fapt prietenii aproape tuturor celor prezenți. Fiecare dintre ei a spus câteva cuvinte pe care nimeni nu s-a gândit să nu le creadă. Când au vorbit, inocența lui Simeon s-a ridicat la fel de solidă ca marea biserică de deasupra lor.

Una dintre acele tăceri care sunt mai ciudate și mai insuportabile decât orice discurs a lovit grupul. Înnebunit, ca să facă conversație, cuviosul îi spuse preotului catolic:

— Pari foarte interesat de acel ciocan, părinte Brown.

— Da, sunt, spuse părintele Brown; de ce este un ciocan atât de mic?

Doctorul s-a răsucit asupra lui.

— Pe toți sfinții, e adevărat, strigă el; cine ar folosi un ciocan mic cu zece ciocane mai mari care zac prin preajmă?

Apoi și-a coborât vocea la urechea cuviosului și a spus:

— Doar genul de persoană care nu poate ridica un ciocan mare. Nu este o chestiune de forță sau de curaj între sexe. Este o chestiune de putere de ridicare la nivelul umerilor. O femeie îndrăzneată ar putea să comită zece crime cu un ciocan ușor și să nu întoarcă niciun fir de păr. Ea nu ar putea ucide nici măcar un gândac cu unul greu.

Wilfred Bohun îl privea, cumva, hipnotizat de groază, în timp ce

părintele Brown asculta cu capul puțin într-o parte, cu adevărat interesat și atent. Doctorul a continuat cu mai multă emfază șuierătoare:

— De ce presupun mereu acești idioți că singura persoană care îl urăște pe amantul soției este soțul? De nouă ori din zece ori, persoana care îl urăște cel mai mult pe amantul soției este soția. Cine știe ce obrăznicie sau trădare îi arătase el – privește acolo!

A făcut un gest momentan spre femeia roșcată de pe bancă. Ea își ridicase în sfârșit capul și lacrimile i se uscau pe chipul splendid. Dar ochii îi erau fixați pe cadavru cu o strălucire electrică care avea în ea un aer de idioțenie.

Reverendul Wilfred Bohun a făcut un gest moale, ca și cum ar fi îndepărtat orice dorință de a ști: dar părintele Brown, ștergându-și de pe mânecă niște cenușă suflată din cuptor, a vorbit în felul lui indiferent.

— Sunteți ca atâția doctori, a spus el; știința dumneavoastră mentală este cu adevărat sugestivă. Știința dumneavoastră fizică este cea care este cu totul imposibilă. Sunt de acord că femeia vrea să-l ucidă pe complicele la adulter mult mai mult decât o face petiționarul. Și sunt de acord că o femeie va lua întotdeauna un ciocan mic în locul unuia mare. Dar dificultatea este una de imposibilitate fizică. Nicio femeie născută vreodată nu ar fi putut să-i spargă craniul unui bărbat în felul acesta.

Apoi, după o pauză, a adăugat gânditor:

— Acești oameni nu au înțeles totul. Bărbatul purta de fapt o cască de fier, iar lovitura a împrăștiat-o ca pe o sticlă spartă. Uitați-vă la femeia aceea. Uitați-vă la brațele ei.

Tăcerea i-a ținut din nou pe toți în picioare, iar apoi doctorul a spus destul de îmbufnat:

— Ei bine, s-ar putea să mă înșel; există obiecții la orice. Dar eu rămân la punctul principal. Nimeni, în afară de un idiot, nu ar ridica acel ciocan mic dacă ar putea folosi un ciocan mare.

În acest moment, mâinile slabe și tremurânde ale lui Wilfred Bohun s-au ridicat la cap și parcă i-au strâns părul blond și rar. După o clipă au căzut, iar el a strigat:

— Țasta era cuvântul pe care îl doream; ați spus cuvântul.

Apoi a continuat, stăpânindu-și disconfortul:

— Cuvintele pe care le-ați spus au fost: „Nimeni, în afară de un idiot, nu ar ridica ciocanul mic”.

— Da, spuse doctorul. Ei bine?

— Ei bine, zise cuviosul, niciun om în afară de un idiot nu a făcut-o.

Ceilalți se uitau la el cu privirea fixă, iar el a continuat într-o febrilă agitație feminină.

— Sunt preot, strigă el șovăielnic, și un preot nu ar trebui să fie un vărsător de sânge. Vreau să spun că nu ar trebui să ducă pe nimeni la spânzurătoare. Și îi mulțumesc lui Dumnezeu că acum îl văd clar pe criminal – pentru că este un criminal care nu poate fi adus la spânzurătoare.

— Nu-l veți denunța? întrebă doctorul.

— Nu ar fi spânzurat nici dacă l-aș denunța, răspunse Wilfred cu un zâmbet ciudat, dar curios de fericit. Când am intrat în biserică în această dimineață, am găsit un nebun care se ruga acolo – acel biet Joe, care a greșit toată viața lui. Dumnezeu știe ce s-a rugat; dar cu astfel de oameni ciudați nu este incredibil să presupunem că rugăciunile lor sunt toate cu susul în jos. Este foarte probabil ca un nebun să se roage înainte de a ucide un om. Când l-am văzut ultima oară pe bietul Joe, era cu fratele meu. Fratele meu își bătea joc de el.

— Doamne! strigă doctorul, în sfârșit, iată că vorbește. Dar cum vă explicați...

Reverendul Wilfred aproape că tremura de emoția propriei sale întrezăriri a adevărului.

— Nu înțelegeți; nu înțelegeți, strigă el febril; aceasta este singura teorie care acoperă ambele lucruri ciudate, care răspunde la ambele enigme. Cele două enigme sunt ciocanul mic și lovitura mare. Fierarul ar fi putut să dea lovitura mare, dar nu ar fi ales ciocanul mic. Soția sa ar fi ales ciocanul mic, dar nu ar fi putut da lovitura cea mare. Dar nebunul ar fi putut să le facă pe amândouă. Cât despre ciocanul mic – păi, era nebun și ar fi putut alege orice. Iar în ceea ce privește lovitura mare, n-ai auzit niciodată, doctore, că un maniac în paroxismul său poate avea forță a zece oameni?

Doctorul a respirat adânc și apoi a spus:

— Pe naiba, cred că ai nimerit-o.

Părintele Brown își fixase privirea asupra interlocutorului atât de mult timp și cu atâta fermitate, încât dovedea că ochii lui mari, cenușii, ca de bovină, nu erau chiar atât de neînsemnați ca restul feței sale. Când s-a făcut liniște, a spus cu un respect pronunțat:

— Domnule Bohun, teoria dumneavoastră este singura teorie propusă

până în prezent care se susține din toate punctele de vedere și care este în esență inatacabilă. Cred, prin urmare, că meritați să vi se spună, pe baza cunoștințelor mele certe, că nu este cea adevărată.

Și cu asta, bătrânelul s-a îndepărtat și s-a uitat din nou la ciocan.

— Tipul ăsta pare să știe mai mult decât ar trebui, îi șopti doctorul lui Wilfred, plin de ciudă. Preoții ăștia papistași sunt foarte vicleni.

— Nu, nu, spuse Bohun, cu un fel de oboseală sălbatică. A fost nebunul. A fost nebunul.

Grupul celor doi preoți și al doctorului se despărțise de grupul oficial în care se aflau inspectorul și bărbatul pe care îl arestase. Acum, însă, că propriul lor grup se despărțise, au auzit voci din partea celorlalți. Preotul își ridică privirea în liniște, apoi își coborî din nou privirea când îl auzi pe fierar spunând cu voce tare:

— Sper că v-am convins, domnule inspector. Sunt un om puternic, după cum spuneți, dar n-aș fi putut să arunc cu ciocanul aici de la Greenford. Ciocanul meu nu are aripi ca să zboare o jumătate de milă peste garduri și câmpuri.

Inspectorul a râs amical și a spus:

— Nu, cred că poți fi considerat în afara acestei situații, deși este una dintre cele mai ciudate coincidențe pe care le-am văzut vreodată. Nu pot decât să te rog să ne acorzi tot ajutorul posibil pentru a găsi un om la fel de mare și de puternic ca dumneata. Pentru Dumnezeu! Ai putea fi de folos, chiar și numai să-l ții! Presupun că nici dumneata nu ai ghicit cine este omul?

— S-ar putea să am o bănuială, spuse fierarul palid, dar nu e vorba de un bărbat. Apoi, văzând că ochii speriați se îndreaptă spre soția lui de pe bancă, și-a pus mâna uriașă pe umărul ei și a spus: și nici de o femeie.

— Ce vrei să spui? întrebă glumeț inspectorul. Nu crezi că vacile folosesc ciocane, nu-i așa?

— Cred că niciun lucru din carne nu a ținut acel ciocan, spuse fierarul cu o voce înăbușită; vorbind de moarte, cred că omul a murit singur.

Wilfred a făcut o mișcare bruscă înainte și l-a privit cu ochi arzători.

— Vrei să spui, Barnes, se auzi vocea ascutită a cizmarului, că ciocanul a sărit de la sine și l-a doborât pe om?

— Oh, domnilor, puteți să vă holbați și să chicotiți, strigă Simeon; voi, preoți care ne spuneți duminica în ce liniște l-a lovit Domnul pe

Sennacherib. Eu cred că Acela care umblă invizibil în fiecare casă a apărut onoarea mea și l-a așezat mort pe profanator în fața ușii ei. Cred că forța acelei lovituri a fost exact forța care există în cutremure, și nicio forță mai puțin.

Wilfred zise, cu o voce cu totul de nedescris:

— Eu însumi i-am spus lui Normau să se ferească de trăsnet.

— Acel factor se află în afara jurisdicției mele, spuse inspectorul cu un ușor zâmbet.

— Nu ești în afara lui, răspunse fierarul; să te conduc până acolo și, întorcându-și spatele larg, a intrat în casă.

Wilfred, zguduit, a fost condus de părintele Brown, care se purta într-un mod simplu și prietenos cu el.

— Să plecăm din acest loc oribil, domnule Bohun, spuse el. Pot să mă uit în interiorul bisericii dumneavoastră? Am auzit că este una dintre cele mai vechi din Anglia. Ne interesează, știți, a adăugat el cu o grimasă comică, „vechile bisericile englezești”.

Wilfred Bohun nu a zâmbit, pentru că umorul nu a fost niciodată punctul său forte. Dar a dat din cap destul de nerăbdător, fiind destul de pregătit să explice splendorile gotice cuiva mai susceptibil de a fi înțelegător decât fierarul prezbitarian sau cizmarul ateu.

— În orice caz, spuse el, să intrăm pe partea asta. Și a deschis drumul spre intrarea înaltă, lateral, din vârful scărilor. Părintele Brown urca pe prima treaptă pentru a-l urma când a simțit o mână pe umărul lui și s-a întors să vadă figura întunecată și subțire a doctorului, cu fața încă și mai întunecată de suspiciune.

— Domnule, zise medicul cu asprime, se pare că știți câteva secrete în această afacere neagră. Pot să vă întreb dacă aveți de gând să le păstrați pentru dumneavoastră?

— Păi, doctore, răspunse preotul, zâmbind destul de plăcut, există un motiv foarte puternic pentru care un om din meseria mea ar trebui să țină lucrurile pentru el însuși atunci când nu este sigur de ele, și anume că este în permanență datoriu lui să le țină pentru el însuși atunci când este sigur de ele. Dar dacă credeți că am fost reticent în mod nepolitic cu dumneavoastră sau cu altcineva, voi merge până la limita extremă a obiceiului meu. Vă voi da două indicii foarte importante.

— Ei bine, domnule? spuse doctorul cu posomorât.

— În primul rând, răspunse liniștit părintele Brown, chestiunea este chiar de competența dumneavoastră. Este o chestiune de știință fizică. Fierarul se înșală, poate nu spunând că lovitura a fost divină, dar cu siguranță spunând că a venit printr-un miracol. Nu a fost un miracol, doctore, decât în măsura în care omul este el însuși un miracol, cu inima lui ciudată și rea și totuși pe jumătate eroică. Forța care a zdrobit acel craniu a fost o forță bine cunoscută de oamenii de știință – una dintre cele mai des dezbătute legi ale naturii.

Doctorul, care îl privea cu o intensă încruntare, a spus doar atât:

— Și celălalt indiciu?

— Celălalt indiciu este acesta, spuse preotul. Vă amintiți de fierarul care, deși crede în miracole, vorbea cu dispreț despre basmul imposibil că ciocanul său avea aripi și zbura o jumătate de milă peste țară?

— Da, zise doctorul, îmi amintesc asta.

— Ei bine, adăugă părintele Brown, cu un zâmbet larg, acel basm a fost cel mai apropiat de adevărul real care s-a spus astăzi. Și cu asta s-a întors cu spatele și a urcat treptele după cuvios.

Reverendul Wilfred, care îl așteptase, palid și nerăbdător, ca și cum această mică întârziere ar fi fost ultima picătură pentru nervii lui, l-a condus imediat în colțul său preferat din biserică, acea parte a galeriei cea mai apropiată de acoperișul sculptat și luminată de minunata fereastră cu îngerul. Micul preot romano-catolic a explorat și a admirat totul în mod amănunțit, vorbind jovial, dar cu voce joasă tot timpul. Când, în cursul investigației sale, a găsit ieșirea laterală și scara în spirală pe care Wilfred se grăbise să coboare pentru a-și găsi fratele mort, părintele Brown a alergat nu în jos, ci în sus, cu agilitatea unei maimuțe, iar vocea lui clară venea de pe o terasă exterioară de deasupra.

— Veniți aici sus, domnule Bohun, strigă el. Aerul vă va face bine.

Bohun l-a urmat și a ieșit pe un fel de galerie sau balcon de piatră în afara clădirii, de unde se putea vedea câmpia nemărginită în care se afla micul lor deal, împădurit până la orizontul purpuriu și presărată cu sate și ferme. Clară și pătrată, dar destul de mică sub ei, era curtea fierarului, unde inspectorul încă stătea în picioare și își lua notițe, iar cadavrul încă zăcea ca o muscă zdrobită.

— Ar putea fi harta lumii, nu-i așa? spuse părintele Brown.

— Da, spuse Bohun foarte grav, și a dat din cap.

Imediat sub ei și în jurul lor, liniile clădirii gotice s-au scufundat în gol cu o repeziciune bolnăvicioasă asemănătoare cu cea a sinuciderii. Există acel element de energie titanică în arhitectura Evului Mediu care, din orice aspect ar fi privită, pare întotdeauna să se îndepărteze în fugă, ca spinarea puternică a unui cal înnebunit. Această biserică era cioplită din piatră veche și tăcută, brăzdată de fungoide vechi și pătată cu cuiburi de păsări. Și totuși, când o vedeau de jos, izvora ca o fântână spre stele; iar când o vedeau, ca și acum, de sus, se revărsa ca o cascadă într-o groapă fără glas. Pentru că acești doi oameni din turn au rămas singuri cu cel mai teribil aspect al goticului; monstruoasa micșorare și disproporție, perspectivele amețitoare, strălucirea mărețelor lucruri mici și a micilor lucrurilor mărețe; un vălmășag de piatră în aer. Detaliile de piatră, uriașe prin apropierea lor, au fost reliefate pe un model de câmpuri și ferme, pigmei în depărtare. O pasăre sau o fiară sculptată la un colț părea un imens dragon umblător sau zburător care rătăcea prin pășunile și satele de jos. Întreaga atmosferă era amețitoare și periculoasă, ca și cum oamenii ar fi fost susținuți în aer în mijlocul aripilor rotitoare ale unor enorme creaturi supranaturale mitologice; iar întreaga biserică veche, înaltă și valoroasă ca o catedrală, părea să se așeze peste ținutul luminat de soare ca o explozie de nori.

— Cred că este ceva destul de periculos să stai pe aceste locuri înalte chiar și pentru a te ruga, spuse părintele Brown. Înălțimile au fost făcute pentru a fi privite, nu pentru a privi de pe ele.

— Vreți să spuneți că se poate cădea? întrebă Wilfred.

— Vreau să spun că sufletul cuiva poate să cadă dacă trupul nu cade, spuse celălalt preot.

— Abia dacă vă înțeleg, remarcă Bohun nedeslușit.

— Uitați-vă la fierarul acela, de exemplu, continuă calm părintele Brown; un om bun, dar nu un creștin – dur, arogant, neiertător. Ei bine, religia lui scoțiană a fost creată de oameni care s-au rugat pe dealuri și pe stânci înalte și au învățat să privească lumea de sus mai mult decât să privească cerul. Smerenia este mama uriașilor. Se văd lucruri mari din vale; doar lucruri mici din vârf.

— Dar el... el n-a făcut-o, spuse Bohun tremurând.

— Nu, răspunse celălalt cu o voce ciudată; știm că nu el a făcut-o.

După o clipă, a reluat, privind liniștit peste câmpie cu ochii săi de un gri palid.

— Am cunoscut un bărbat, spuse el, care a început prin a se închina împreună cu alții în fața altarului, dar care a început să îndrăgească locurile înalte și singuratice de unde să se roage, colțuri sau nișe în clopotniță sau în turlă. Și odată, într-unul dintre aceste locuri amețitoare, unde întreaga lume părea să se învârtă sub el ca o roată, i s-a învârtit și creierul și și-a închipuit că este Dumnezeu. Așa că, deși era un om bun, a comis o mare nelegiuire.

Fața lui Wilfred era întoarsă în altă parte, dar mâinile lui osoase deveniseră alb-albastre în timp ce strâneau parapetul de piatră.

— A crezut că i-a fost dat să judece lumea și să-i doboare pe păcătoși, continuă preotul. Nu ar fi avut niciodată un astfel de gând dacă ar fi fost îngenuncheat alături de alți oameni pe o podea. Dar el îi vedea pe toți oamenii umblând ca niște insecte. Vedea unul în mod special, care se mândrea chiar sub el, insolent și pus în evidență de o pălărie de un verde strălucitor – o insectă otrăvitoare.

Ciorile croncăneau pe la colțurile clopotniței; dar nu se auzea niciun alt sunet până când părintele Brown a continuat.

— Îl ispitea, de asemenea, și faptul că avea în mână unul dintre cele mai îngrozitoare motoare ale naturii; mă refer la gravitație, acea grabă nebună și înviorătoare prin care toate creaturile pământului zboară înapoi spre inima ei atunci când sunt eliberate. Vedeți, inspectorul se plimbă chiar sub noi, în fierărie. Dacă aș arunca o pietricică peste acest parapet, ar fi ceva asemănător unui glonț în momentul în care l-ar lovi. Dacă aș arunca un ciocan – chiar și un ciocan mic...

Wilfred Bohun a aruncat un picior peste, parapet, iar părintele Brown l-a prins imediat de guler.

— Nu pe ușa aia, spuse destul de blând; ușa aia duce în iad.

Bohun s-a clătinat, rezemându-se înapoi de perete și s-a uitat la el cu ochi înspăimântători.

— De unde știi toate astea? strigă el. Ești un diavol?

— Sunt om, răspunse părintele Brown cu gravitate, și de aceea am toți diavolii în inimă. Ascultă-mă, a spus el după o scurtă pauză. Știu ce ai făcut – cel puțin, pot ghici o mare parte. Când te-ai despărțit de fratele tău, ai fost cuprins de o furie nedreaptă, în așa măsură încât ai luat un ciocan mic, erai oarecum dispus să-l omori cu spurcăciunea lui pe buze. Cuprins de remușcări, l-ai ascuns în schimb sub haina cu nasturi și te-ai repezit în

biserică. Te-ai rugat frenetic în mai multe locuri, sub fereastra îngerului, pe terasa de deasupra și pe o platformă încă mai înaltă, de unde puteai vedea pălăria orientală a colonelului ca spatele unui gândac verde care se târa. Apoi ceva s-a rupt în sufletul tău și ai lăsat să cadă trăsnetul lui Dumnezeu.

Wilfred și-a dus o mână fără vlagă la cap și a întrebat cu voce joasă:

— De unde ai știut că pălăria lui arată ca un gândac verde?

— Oh, asta, răspunse celălalt cu o umbră de zâmbet, asta a fost simțul realității. Dar ascultă-mă mai departe. Eu spun că știu toate acestea; dar nimeni altcineva nu trebuie să le știe. Următorul pas este pentru tine; eu nu voi mai face niciun pas; voi pecetlui acest lucru cu pecetea mărturisirii. Dacă mă întrebi de ce, sunt multe motive, și numai unul singur te privește. Las lucrurile în seama ta pentru că încă nu ai greșit prea mult, așa cum fac asasinii. Nu ai ajutat la stabilirea crimei asupra fierarului când a fost ușor; sau asupra soției sale, când a fost ușor. Ai încercat să o îndrepti asupra imbecilului pentru că știai că nu poate suferi. Aceasta a fost una dintre razele de lumină pe care este treaba mea să le găsesc în asasini. Și acum coboară în sat și du-te pe drumul tău, liber ca vântul, pentru că eu mi-am spus ultimul cuvânt.

Au coborât scările în spirală în liniște deplină și au ieșit la lumina soarelui lângă fierărie. Wilfred Bohun a descuiat cu grijă poarta de lemn a curții și, apropiindu-se de inspector, a spus:

— Vreau să mă predau; mi-am ucis fratele.

X. OCHIUL LUI APOLLO

Acea unică strălucire fumurie, în același timp confuză și transparentă, care este secretul straniu al Tamisei, se schimba din ce în ce mai mult de la gri la extrema sa strălucitoare, în timp ce soarele urca la zenit deasupra Westminsterului, iar doi bărbați traversau podul Westminster. Unul dintre ei era foarte înalt, iar celălalt foarte scund; ar fi putut chiar să fie comparați în mod imaginar cu arogantul turn cu ceas al Parlamentului și cu umerii umili și cocoșați ai Abației, căci bărbatul scund era îmbrăcat în haine de preot. Descrierea oficială a bărbatului înalt era M. Hercule Flambeau, detectiv particular, care se îndrepta spre noul său birou, într-un nou complex de apartamente cu fața spre intrarea în Abație. Descrierea oficială a bărbatului scund era Reverendul J. Brown, atașat al Bisericii Sfântul Francisc Xavier, Camberwell, și venea de la patul de moarte al unei persoane din Camberwell pentru a vedea noul birou al prietenului său.

Clădirea era americană prin altitudinea ei de zgârie-nori, și americană și prin elaborarea lubrifiată a mașinăriei sale de telefoane și lifturi. Dar abia fusese terminată și încă nu avea personal; doar trei chiriași se mutaseră; biroul de deasupra lui Flambeau era ocupat, la fel ca și biroul de sub el; cele două etaje de deasupra și cele trei de dedesubt erau complet goale. Dar prima privire aruncată asupra noului turn de apartamente a surprins ceva mult mai frapant. Cu excepția câtorva relicve de schele, singurul obiect strălucitor era ridicat în fața biroului aflat chiar deasupra celui al lui Flambeau. Era o imensă efigie aurită a ochiului uman, înconjurată de raze de aur și care ocupa la fel de mult spațiu ca două sau trei dintre ferestrele biroului.

— Ce naiba este asta? întrebă părintele Brown, și a rămas pe loc.

— Oh, o nouă religie, spuse Flambeau, râzând; una dintre acele noi religii care îți iartă păcatele spunând că nu ai avut niciodată vreunul. Seamănă cu știința creștină, cred. Adevărul este că un tip care își spune Kalon (nu știu cum îl cheamă, doar că nu poate fi așa) a ocupat apartamentul de deasupra mea. Am două doamne dactilografe sub biroul meu și acest entuziast bătrân impostor deasupra. El se numește Noul Preot al lui Apollo și se închină soarelui.

— Lasă-l să se uite afară, spuse părintele Brown. Soarele era cel mai crud dintre toți zeii. Dar ce înseamnă acel ochi monstruos?

— Din câte am înțeles, este o teorie a lor, răspunse Flambeau, că un om poate îndura orice dacă are mintea destul de fermă. Cele două mari simboluri ale lor sunt soarele și ochiul deschis; căci ei spun că dacă un om ar fi cu adevărat sănătos, ar putea să privească soarele.

— Dacă un om ar fi cu adevărat sănătos, spuse părintele Brown, nu s-ar deranja să se holbeze la el.

— Ei bine, asta e tot ce pot să-ți spun despre noua religie, continuă Flambeau liniștit. Pretinde, desigur, că poate vindeca toate bolile fizice.

— Poate vindeca singura boală spirituală? întrebă părintele Brown, cu o curiozitate serioasă.

— Și care este singura boală spirituală? întrebă Flambeau, zâmbind.

— Oh, gândind că este doar una, este destul de bine, spuse prietenul său.

Flambeau era mai interesat de micul birou liniștit de sub el decât de templul extravagant de deasupra. Era un sudist lucid, incapabil să se conceapă pe sine însuși altfel decât catolic sau ateu; iar noile religii de un fel strălucitor și patetic nu prea erau pe placul lui. Dar umanitatea era întotdeauna genul lui, mai ales când arăta bine; în plus, doamnele de jos erau niște personaje în felul lor. Biroul era administrat de două surori, ambele slabe și brunete, una dintre ele înaltă și remarcabilă. Avea un profil brunet, energic și acvilin, și era una dintre acele femei la care te gândești întotdeauna la profil, ca la tăișul curat al vreunei arme. Părea că-și croiește drum prin viață. Avea ochi de o strălucire uimitoare, dar era mai degrabă strălucirea oțelului decât a diamantelor, iar silueta ei dreaptă și subțire era un pic prea rigidă pentru grația ei. Sora ei mai mică era ca umbra ei micșorată, puțin mai cenușie, mai palidă și mai neînsemnată. Amândouă purtau o ținută neagră, practică, cu manșete și gulere mici, masculine. Există mii de astfel de doamne scunde și active în birourile din Londra, dar interesul acestora constă mai degrabă în poziția lor reală decât cea aparentă.

Pentru că Pauline Stacey, cea mai în vârstă, era de fapt moștenitoarea unui blazon și a unei jumătăți de comitat, precum și a unei mari averi; fusese crescută în castele și grădini, înainte ca o impetuositate aspră (specifică femeii moderne) să o împingă spre ceea ce ea considera a fi o existență mai dură și superioară. Nu renunțase, într-adevăr, la banii ei; în asta ar fi existat un abandon romantic sau călugăresc destul de străin de

utilitarismul ei magistral. Își ținea averea, spunea ea, pentru a o folosi în scopuri sociale practice. O parte din ea o investise în afacerea ei, nucleul unui model de birou de dactilografie; o parte din ea era distribuită în diverse ligi și cauze pentru promovarea unei astfel de munci în rândul femeilor. În ce măsură Joan, sora și partenera ei, împărtășea acest idealism ușor prozaic, nimeni nu putea ti foarte sigur. Dar ea își urma conducătoarea cu o afecțiune de câine care o făcea cumva mai atrăgătoare, cu o notă de tragedie, față de spiritul dur și superior al celei mai în vârstă. Căci Pauline Stacey nu avea nimic de spus tragediei; era de înțeles că îi nega existența.

Rapiditatea rigidă și nerăbdarea ei rece îl amuzaseră foarte mult pe Flambeau cu prima ocazie când intrase în clădire. Zăbovise în fața liftului, în holul de la intrare, așteptându-l pe liftierul care, în general, îi conducea pe străini la diferitele etaje. Dar acest șoim de fată cu ochi strălucitori refuzase în mod deschis să suporte o asemenea întârziere formală. Spuse răspicat că știa totul despre lift și că nu era dependentă de băieți – și nici de bărbați. Deși apartamentul ei era doar cu trei etaje mai sus, în cele câteva secunde de urcare reușise să îi transmită lui Flambeau, într-un mod dezinvolt, o mare parte din opiniile ei fundamentale; acestea erau în general că era o femeie de afaceri modernă și iubea aparatele de lucru moderne. Ochii ei negri și luminoși străluceau cu o furie abstractă împotriva celor care criticau știința mecanică și cereau întoarcerea romantismului. Toată lumea, spunea ea, ar trebui să fie capabilă să manevreze aparatele, așa cum ea putea manevra liftul. Aproape părea să se indigneze de faptul că Flambeau îi deschisese ușa liftului; iar domnul acela a urcat în apartamentul său zâmbind cu sentimente oarecum amestecate la amintirea unei astfel de independențe de sine picante.

Avea cu siguranță un temperament, de un fel iute și practic; gesturile tăioase ale mâinilor ei subțiri și elegante erau chiar distructive. Odată, Flambeau a intrat în biroul ei pentru o treabă de dactilografie și a constatat că tocmai aruncase în mijlocul podelei o pereche de ochelari aparținând surorii sale și călcase pe ei. Era deja în vârtoarea unei tirade etice despre „noțiunile medicale bolnăvicioase” și despre recunoașterea morbidă a slăbiciunii pe care o implica un asemenea obiect. Și-a provocat sora să aducă din nou în acel loc asemenea gunoaie artificiale și nesănătoase. A întrebat dacă se aștepta să poarte picioare de lemn, păr fals sau ochi de sticlă; și în timp ce vorbea, ochii ei străluceau ca un cristal

terifiant.

Flambeau, destul de nedumerit de acest fanatism, nu s-a putut abține să nu o întrebe pe domnișoara Pauline (cu o logică franceză directă) de ce o pereche de ochelari era un semn mai morbid de slăbiciune decât un lift și de ce, dacă știința ne-ar putea ajuta într-un efort, nu ne-ar putea ajuta și în celălalt.

— Asta e atât de diferit, spuse Pauline Stacey, cu superioritate. Bateriile și motoarele și toate aceste lucruri sunt mărci ale forței bărbatului – da, domnule Flambeau, și ale forței femeii, de asemenea! Ne va veni rândul la aceste mari motoare care devorează distanța și sfidează timpul. Asta este ceva grandios și minunat – asta este cu adevărat știință. Dar aceste accesorii și plasturi dezgustători pe care îi vând doctorii – ei bine, sunt doar însemne ale lașității. Doctorii ne lipsesc picioare și brațe de parcă ne-am fi născut ologi și sclavi bolnavi. Dar eu m-am născut liberă, domnule Flambeau! Oamenii cred că au nevoie de aceste lucruri doar pentru că au fost antrenați în frică, în loc să fie antrenați în putere și curaj, așa cum dădacele stupide le spun copiilor să nu se uite la soare, și astfel nu o pot face fără să clipească. Dar de ce printre stele ar trebui să existe o stea pe care să nu o pot vedea? Soarele nu este stăpânul meu, iar eu voi deschide ochii și mă voi uita la el ori de câte ori voi dori.

— Ochii dumneavoastră, spuse Flambeau, cu o plecăciune copiată din străinătate, vor orbi soarele. Îi făcea plăcere să o complimenteze pe această frumusețe ciudată și inflexibilă, în parte pentru că o dezarma puțin. Dar, în timp ce urca la etajul său, a tras aer în piept și a fluierat, spunându-și: „Deci a ajuns în mâinile scamatorului de sus, cu ochiul lui de aur”. Căci, oricât de puțin știa sau îi păsa de noua religie a lui Kalon, auzise de noțiunea lui specifică despre privitul la soare.

A descoperit curând că legătura spirituală dintre etajele de deasupra și de dedesubtul lui era strânsă și în creștere. Omul care își spunea Kalon era o creatură magnifică, demnă, din punct de vedere fizic, de a fi pontiful lui Apollo. Era aproape la fel de înalt ca Flambeau, dar mult mai arătos, cu o barbă aurie, ochi albaștri puternici și o coamă aruncată pe spate ca a unui leu. În structură, era bestia blondă a lui Nietzsche, dar toată această frumusețe animalică era sporită, luminată și îndulcită de o inteligență și o spiritualitate autentice. Dacă arăta ca unul dintre marii regi saxoni, arăta ca unul dintre regii care au fost și sfinți. Și asta în ciuda neconcordanței

londoneze a anturajului său; a faptului că avea un birou la jumătatea unei clădiri de pe Victoriei Street; că secretarul lui (un tânăr obișnuit cu manșete și gulere) stătea în camera exterioară, între el și coridor; că numele său era pe o placă de bronz, iar emblema aurită a crezului său atârna deasupra străzii, ca o reclamă a unui oculist. Toată această vulgaritate nu putea să îndepărteze de omul numit Kalon opresiunea și inspirația vie care îi venea din suflet și din trup. La urma urmei, un om aflat în prezența acestui șarlatan se simțea totuși în prezența unui mare om. Chiar și în costumul larg de pânză de in pe care îl purta ca ținută de lucru în biroul său, era o figură fascinantă și formidabilă; iar când era îmbrăcat în veșmintele albe și încoronat cu cercul de aur, cu care saluta zilnic soarele, arăta într-adevăr atât de splendid încât râsul oamenilor de pe stradă li se stinge uneori brusc pe buze. Căci de trei ori pe zi, noul adorator al soarelui ieșea pe micul său balcon, în fața întregului Westminster, pentru a rosti câte o litanie către strălucitorul său stăpân: o dată în zori, o dată la apus și o dată la amiază. Și a fost în timp ce amiaza încă mai vibra slab din turnurile Parlamentului și ale bisericii parohiale, când părintele Brown, prietenul lui Flambeau, a privit pentru prima dată în sus și l-a văzut pe preotul alb al lui Apollo.

Flambeau văzuse destule din aceste saluturi zilnice ale lui Phoebus și s-a avântat în porticul clădirii înalte fără să se uite după prietenul său, preotul, dacă-l urmează. Dar părintele Brown, fie dintr-un interes profesional pentru ritualuri, fie dintr-un puternic interes individual pentru bufonerie, s-a oprit și a privit balconul închinătorului la soare, așa cum s-ar fi putut opri și privi un Punch and Judy. Profetul Kalon era deja în picioare, cu veșminte de argint și mâinile ridicate, iar sunetul vocii sale ciudat de pătrunzătoare se auzea pe toată strada aglomerată rostind litania sa solară. Se afla deja în mijlocul ei; ochii îi erau fixați pe discul în flăcări. Este îndoielnic dacă a văzut ceva sau pe cineva de pe acest pământ; este foarte sigur că nu a văzut un preot pipernicit, cu fața rotundă, care, în mulțimea de jos, îl privea clipind din ochi. Aceasta a fost poate cea mai surprinzătoare diferență chiar și între acești doi oameni foarte diferiți. Părintele Brown nu putea să se uite la nimic fără să clipească; dar preotul lui Apollo putea să se uite la flacăra de la amiază fără să tremure o pleoapă.

— O, soare, strigă profetul. O, stea care ești prea mare pentru a fi permisă printre stele! O, fântână care curgi liniștită în acel loc secret care se numește spațiu! Tată alb al tuturor lucrurilor albe neostenite, al flăcărilor

albe și al florilor albe și al vârfurilor albe. Tată, care ești mai nevinovat decât toți copiii tăi cei mai nevinovați și mai liniștiți; puritate primordială, în a cărei pace...

Un suflu ca de explozie și zgomotul asurzitor al unei prăbușiri asemănător cu lansarea unei rachete se împleti cu un țipăt strident și prelung. Cinci persoane s-au năpustit înăuntru pe poarta complexului în timp ce trei oameni se grăbeau să iasă, și pentru o clipă s-au asurzit unii pe alții. Senzația unei grozăvii absolut neașteptate a părut pentru o clipă să umple jumătate de stradă cu vești proaste – vești proaste care erau cu atât mai rele cu cât nimeni nu știa despre ce este vorba. Două figuri rămăseseră nemișcate după izbucnirea agitației: frumosul preotul al lui Apollo de la balconul de sus și urâtul preotul al lui Hristos de sub el.

În cele din urmă, silueta înaltă și energia titanică a lui Flambeau a apărut în ușa clădirii și a dominat mica gloată. Vorbind cu voce tare ca o sirenă de ceață, i-a spus cuiva să se ducă după un doctor; și în timp ce se întorcea înapoi în intrarea întunecată și aglomerată, prietenul său, părintele Brown, s-a strecurat nesemnificativ după el. Chiar și în timp ce se ferea și se afunda prin mulțime, încă mai auzea melodia și monotonia magnifică a preotului solar care încă îl chema pe zeul fericit, prietenul fântânilor și al florilor.

Părintele Brown l-a găsit pe Flambeau și încă vreo șase persoane care stăteau în jurul spațiului închis în care cobora în mod obișnuit liftul. Dar liftul nu coborâse. Coborâse altceva; ceva care ar fi trebuit să coboare cu un lift.

În ultimele patru minute, Flambeau privise în jos; văzuse creierul și figura sângerândă a acelei femei frumoase care nega existența tragediei. Nu avusese nici cea mai mică îndoială că era Pauline Stacey; și, deși trimisese după un doctor, nu avusese nici cea mai mică îndoială că era moartă.

Nu-și mai amintea cu siguranță dacă o plăcuse sau nu o plăcuse; erau atât de multe lucruri plăcute, cât și neplăcute. Dar ea fusese o persoană pentru el, iar sentimentul insuportabil al detaliilor și al obișnuinței îl înjunghiasc cu toate micile pumnale ale doliului. Își amintea de chipul ei drăguț și de discursurile ei infatuate cu o bruscă însuflețire ascunsă ce are toată amărăciunea morții. Într-o clipă, ca un fulger din senin, ca un trăsnet venit de nicăieri, trupul acela frumos și sfidător fusese aruncat în puțul deschis al liftului, până la capătul morții. Să fi fost sinucidere? Cu un

caracter atât de insolent și optimist, părea imposibil. Să fi fost o crimă? Dar cine era acolo, în acele apartamente puțin locuite, ca să ucidă pe cineva? Într-o grabă de cuvinte răgușite, pe care le voia puternice și pe care brusc le-a găsit fără vlagă, a întrebat unde era acel individ, Kalon. O voce, de obicei greoaie, liniștită și plină, l-a asigurat că acel Kalon, în ultimele cincisprezece minute, fusese pe balconul său, închinându-se zeului său. Când Flambeau a auzit glasul și a simțit mâna părintelui Brown, și-a întors fața mohorâtă și a spus brusc:

— Atunci, dacă el a fost acolo sus tot timpul, cine ar fi putut face asta?

— Poate, spuse celălalt, am putea să urcam și să aflăm. Avem o jumătate de oră înainte ca poliția să intervină.

Lăsând trupul moștenitoarei ucise în grija medicilor, Flambeau a urcat în fugă scările până la biroul de dactilografiere, l-a găsit complet gol, apoi a urcat în fugă la al său. După ce a intrat, s-a întors brusc cu o față nouă și palidă la prietenul său.

— Sora ei, spuse el, cu o seriozitate neplăcută, sora ei pare să fi ieșit la plimbare.

Părintele Brown a dat din cap.

— Sau, poate că s-a dus la biroul acelui om al soarelui, spuse el. Dacă aș fi în locul tău, ar trebui să verific acest lucru și apoi să discutăm cu toții în biroul tău. Nu, a adăugat el brusc, ca și cum și-ar fi amintit ceva, oare voi trece vreodată peste prostia asta a mea? Bineînțeles, în biroul lor de jos.

Flambeau a rămas cu ochii holbați; dar l-a urmat pe micul părinte jos, până la apartamentul gol al familiei Staceys, unde pastorul acela impenetrabil s-a așezat pe un scaun mare din piele roșie chiar la intrare, de unde putea vedea scările și palierele, și a așteptat. Nu a așteptat foarte mult timp. În aproximativ patru minute, trei siluete asemănătoare doar prin gravitatea lor au coborât scările. Prima era Joan Stacey, sora femeii moarte – evident că fusese sus, în templul provizoriu al lui Apollo; a doua era însuși preotul lui Apollo, cu litania terminată, coborând scările într-o splendoare absolută – ceva în veșmintele sale albe, barba și părul cu cărare aveau aspectul lui «Hristos părăsind Pretoriul» al lui Dore; a treia era Flambeau, cu o expresie întunecată și oarecum dezorientată.

Domnișoara Joan Stacey, brunetă, cu fața trasă și părul înspicat prematur cu fire albe, a mers direct la propriul birou și și-a prins hârtiile cu o clapă comodă. Simpla acțiune i-a făcut pe toți ceilalți să revină la

normalitate. Dacă domnișoara Joan Stacey era o criminală, era una rece. Părintele Brown a privit-o o vreme cu un mic zâmbet ciudat, apoi, fără să-și ia ochii de la ea, s-a adresat altcuiva.

— Profetule, spuse el, adresându-se probabil lui Kalon, aș vrea să-mi spui mai multe despre religia ta.

— Voi fi mândru să o fac, spuse Kalon, înclinându-și capul încă încoronat, dar nu sunt sigur că înțeleg.

— Uite, e cam așa, spuse părintele Brown, în felul lui de fapt îndoielnic: suntem învățați că, dacă un om are cu adevărat niște prime principii greșite, asta trebuie să fie în parte vina lui. Dar, cu toate astea, putem face o oarecare diferență între un om care își insultă conștiința destul de clară și un om cu o conștiință mai mult sau mai puțin întunecată de sofisme. Acum, chiar crezi că o crimă este un lucru greșit?

— Este o acuzație? întrebă Kalon foarte încet.

— Nu, răspunse Brown, la fel de blând, este discursul pentru apărare.

În liniștea îndelungată și incremenită a încăperii, profetul lui Apollo s-a ridicat încet; și într-adevăr a fost ca și cum ar fi răsărit soarele. El a umplut acea cameră cu lumina și viața lui în așa fel încât un om simțea că ar fi putut la fel de bine să umple Salisbury Plain. Forma robei părea să împodobească întreaga încăpere ca niște draperii clasice; gestul său epic părea să o extindă în perspective mai grandioase, până când mica siluetă neagră a preotului modern părea a fi o greșeală și o intruziune, o pată rotundă și neagră pe o splendoare a Eladei.

— Ne întâlnim în sfârșit, Caiafa, spuse profetul. Biserica ta și a mea sunt singurele realități de pe acest pământ. Eu ador soarele, iar tu întunecarea soarelui; tu ești preotul muribundului, iar eu al Dumnezeuului viu. Actuala ta lucrare de suspiciune și calomnie este demnă de haina și de crezul tău. Toată biserica voastră nu este decât o poliție neagră; voi nu sunteți decât spioni și detectivi care caută să smulgă de la oameni mărturisiri de vinovăție, fie prin trădare, fie prin tortură. Voi vreți să condamnați oamenii pentru infracțiuni, eu îi condamn pentru nevinovăție. Voi vreți să-i convingeți de păcat, eu îi conving de virtute. Cititorule de cărți ale răului, încă un cuvânt înainte de a-ți spulbera pentru totdeauna coșmarurile tale nefondate. Nici pe departe nu ai putea înțelege cât de puțin îmi pasă dacă mă poți condamna sau nu. Lucrurile pe care tu le numești oprobriu și spânzurătoare oribilă nu reprezintă pentru mine mai mult decât

un căpcăun din cartea de jucării a unui copil pentru un om devenit adult. Ai spus că ai oferit discursul apărării. Îmi pasă atât de puțin de noroiul acestei vieți încât îți voi oferi discursul acuzării. Există un singur lucru care poate fi spus împotriva mea în această chestiune și îl voi spune eu însumi. Femeia care a murit a fost dragostea și mireasa mea; nu în modul în care capela voastră de tinichea numește legal, ci printr-o lege mai pură și mai puternică decât vei înțelege tu vreodată. Ea și cu mine am pășit într-o altă lume decât a voastră și am umblat prin palate de cristal, în timp ce voi înaintați prin tuneluri și coridoare de cărămidă. Ei bine, știu că polițiștii, teologii sau altă categorie, își închipuie întotdeauna că acolo unde a existat iubire trebuie să apară în curând și ură; așa că iată, ai primul punct al acuzării. Dar cel de-al doilea punct este mai puternic; nu ți-l reproșez. Nu numai că este adevărat că Pauline m-a iubit, dar este de asemenea adevărat că în această dimineață, înainte de a muri, a scris la acea masă un testament prin care îmi lăsa mie și noii mele biserici jumătate de milion de lire sterline. Haide, unde sunt cătușele? Crezi că-mi pasă ce lucruri prostești faci cu mine? Constrângerea penală va fi doar ca și cum aș aștepta-o la o stație de cale ferată. Spânzurătoarea va fi ca și cum aș fi o mașină ar merge spre ea cu toată viteza.

Vorbea cu autoritatea amănunțită a unui orator, iar Flambeau și Joan Stacey îl priveau cu admirație uimită. Fața părintelui Brown părea să nu exprime decât o extremă suferință; privea în pământ cu o cută de durere pe frunte. Profetul soarelui s-a sprijinit ușor de șemineu și a reluat:

— În câteva cuvinte v-am prezentat întregul caz împotriva mea – singurul caz posibil împotriva mea. În și mai puține cuvinte îl voi face praf, astfel încât să nu rămână nici măcar o urmă din el. În ceea ce privește faptul că am comis această crimă, adevărul este într-o singură propoziție: nu aș fi putut să comit această crimă. Pauline Stacey a căzut de la acest etaj pe pământ la ora douăsprezece și cinci minute. O sută de oameni vor intra în boxa martorilor și vor spune că eu mă aflu în balconul de deasupra, chiar înainte de ora prânzului și până la un sfert de oră – ora obișnuită a rugăciunilor mele publice. Secretarul meu (un tânăr respectabil din Clapham, care nu are niciun fel de legătură cu mine) va jura că a stat în biroul meu exterior toată dimineața și că nu a existat nicio comunicare. El va jura că am ajuns cu zece minute înainte de oră, cu cincisprezece minute înainte de a se șopti despre accident, și că nu am părăsit biroul sau balconul

în tot acest timp. Nimeni nu a avut vreodată un alibi atât de solid; aş putea cita jumătate din Westminster. Cred că ar fi mai bine să pui deoparte cătuşele. Cazul s-a încheiat. Dar, în cele din urmă, pentru ca să nu rămână în aer nicio adiere a acestei suspiciuni idioate, îţi voi spune tot ce vrei să ştii. Cred că ştiu cum a murit nefericita mea prietenă. Poţi, dacă vrei, să mă învinuieşti pe mine, sau cel puţin credinţa şi filosofia mea; dar cu siguranţă nu mă poţi închide. Este bine cunoscut tuturor celor care studiază adevărurile superioare faptul că anumiţi adepţi şi iluminaţi au obţinut în istorie puterea de levitaţie – adică de a se auto-susţine în aer. Aceasta nu este decât o parte a acelei cuceriri generale a materiei, care este elementul principal al înţelepciunii noastre oculte. Biata Pauline avea un temperament impulsiv şi ambiţios. Cred, ca să spun adevărul, că se credea oarecum mai cunoscătoare a misterelor decât era; şi mi-a spus de multe ori, în timp ce coboram împreună în lift, că, dacă voinţa cuiva era suficient de puternică, putea pluti la fel de inofensiv ca o pană. Cred în mod solemn că într-un extaz al unor gânduri nobile, a încercat miracolul. Voinţa sau credinţa ei trebuie să fi cedat în momentul crucial, iar legea inferioară a materiei s-a răzbunat în mod oribil. Aceasta este întreaga poveste, domnilor, foarte tristă şi, după cum vedeţi, foarte arogantă şi perfidă, dar cu siguranţă nu este criminală şi nu are nicio legătură cu mine. În stenografia instanţelor poliţieneşti, ar fi mai bine să o numiţi sinucidere. Eu o voi numi întotdeauna un eşec eroic pentru progresul ştiinţei şi pentru escaladarea lentă a cerului.

Era pentru prima dată când Flambeau îl vedea pe părintele Brown învins. Acesta stătea încă privind în pământ, cu o frunte îndurerată şi încreţită, ca şi cum ar fi fost ruşinat. Era imposibil de evitat sentimentul pe care îl stârniseră cuvintele înaripate ale profetului, că aici era un bănuitor de oameni încruntat şi profesionist, copleşit de un spirit mai mândru şi mai pur al libertăţii şi sănătăţii naturale. În cele din urmă a spus, clipind ca şi cum ar fi avut o suferinţă trupească:

— Ei bine, dacă e aşa, domnule, nu trebuie să faci altceva decât să iei hârtia testamentară de care ai vorbit şi să pleci. Mă întreb unde a lăsat-o biata doamnă.

— Va fi acolo, pe biroul ei, lângă uşă, cred, spuse Kalon, cu acel stil de inocenţă impunătoare care părea să-l absolve în întregime. Mi-a spus în mod special că o va scrie în această dimineaţă şi chiar am văzut-o scriind în

timp ce urcam cu liftul spre camera mea.

— Ușa ei era deschisă atunci? întrebă preotul, cu ochii pe colțul covorului.

— Da, a spus Kalon cu calm.

— Ah! A fost deschisă de-atunci, spuse celălalt și și-a reluat studiul tăcut al covorului.

— Este o hârtie aici, spuse domnișoara Joan, cu o voce oarecum neobișnuită. Trecuse la biroul surorii sale, lângă ușă, și ținea în mână o foaie de hârtie albastră. Pe chipul ei se citea un zâmbet acru care părea nepotrivit pentru o asemenea scenă sau ocazie, iar Flambeau a privit-o cu o expresie întunecată.

Profetul Kalon stătea departe de hârtie cu acea inconștiență loială. Care îl purtase până la capăt. Dar Flambeau a luat-o din mâna doamnei și a citit-o cu cea mai mare uimire, într-adevăr, începea în maniera formală a unui testament, dar după cuvintele „Dau și las moștenire după ce mor tot ceea ce dețin”, scrisul se oprise brusc cu o serie de zgârieturi și nu exista nici urmă de numele vreunui moștenitor. Flambeau, mirat, a înmânat acest testament trunchiat prietenului său preot, care l-a privit și l-a dat în tăcere preotului soarelui.

O clipă după aceea, acel pontif, în splendidele sale draperii ample, a traversat camera în doi pași mari și o domina pe Joan Stacey, cu ochii săi albaștri ieșindu-i din cap.

— Ce trucuri nebunești ai făcut aici? strigă el. Nu asta e tot ce a scris Pauline.

Au fost surprinși să-l audă vorbind cu o voce cu totul nouă, cu o stridență yankee în ea; toată grandoarea și buna lui engleză căzuseră de pe el ca o mantie.

— Asta este singurul lucru de pe biroul ei, spuse Joan, și l-a înfruntat cu fermitate, cu același zâmbet de favoare malefică.

Dintr-odată, bărbatul a izbucnit în blasfemii și cascade de cuvinte manifestând îndoiala. Era ceva șocant în căderea măștii lui; era ca și cum fața adevărată a unui om ar fi căzut.

— Ascultă! strigă el într-un limbaj clar american, cu respirația tăiată din cauza înjurăturilor. Poate că eu sunt un aventurier, dar cred că tu ești o criminală. Da, domnilor, iată cum vi s-a explicat moartea, și fără nicio levitație. Biata fată scrie un testament în favoarea mea; blestemata ei de

soră intră, se luptă să ia stiloul, o târăște până la puțul liftului și o aruncă jos înainte ca ea să termine de scris. Doamne Sfinte! Cred că până la urmă vrem cătușele.

— După cum ai remarcat cu adevărat, răspunse Joan, cu un calm sinistru, secretarul tău este un tânăr foarte respectabil, care cunoaște natura unui jurământ; și va jura în orice tribunal că am fost în biroul tău aranjând niște lucrări de dactilografieri timp de cinci minute înainte și cinci minute după ce a căzut sora mea. Domnul Flambeau îți va spune că m-a găsit acolo.

A urmat un moment de tăcere.

— Păi, atunci, strigă Flambeau, Pauline era singură când a căzut, și nu a fost sinucidere?

— Era singură când a căzut, spuse părintele Brown, dar nu a fost sinucidere.

— Atunci cum a murit? întrebă Flambeau nerăbdător.

— A fost ucisă.

— Dar era singură, obiectă detectivul.

— A fost ucisă când era singură, răspunse preotul.

Toți ceilalți se holbau la el, dar el a rămas așezat în aceeași veche atitudine abătută, cu o cută pe fruntea rotundă și cu o aparență de rușine și durere impersonală; vocea îi era incoloră și tristă.

— Ceea ce vreau să știu, strigă Kalon, cu o înjurătură, este când vine poliția după această soră sângheroasă și ticăloasă. Și-a ucis carnea și sângele; m-a jefuit de o jumătate de milion care era la fel de sacru pentru mine ca și...

— Haide, haide, profetule, îl întrerupse Flambeau, cu un fel de rânjet; amintește-ți că toată această lume este un ținut de nori.

Marele preot al zeului-soare a făcut un efort să se urce înapoi pe pedestalul său.

— Nu este vorba doar de bani, strigă el, deși asta ar înzestra cauza în întreaga lume. Este vorba și de dorințele iubitei mele. Pentru Pauline toate acestea erau sfinte. În ochii lui Pauline...

Părintele Brown a sărit brusc în picioare, astfel încât scaunul său s-a răsturnat în spatele lui. Era palid de moarte, dar părea aprins de o speranță; ochii îi străluceau.

— Asta e! strigă el cu o voce clară. Așa trebuie să începem. În ochii lui Pauline...

Profetul înalt se retrăgea în fața micului preot într-o confuzie aproape nebunească.

— Ce vrei să spui? Cum îndrăznești? strigă el în mod repetat.

— În ochii lui Pauline, repetă preotul, ai lui strălucind din ce în ce mai mult. Continuă – în numele lui Dumnezeu, continuă. Cea mai murdară crimă pe care au cerut-o vreodată demonii se simte mai ușoară după mărturisire; și te implor să mărturisești. Continuă, continuă – în ochii lui Pauline...

— Dă-mi drumul, diavolule! a tunat Kalon, zbatându-se ca un uriaș în lanțuri. Cine ești tu, spion blestemat, să-ți împletești pânzele de păianjen în jurul meu, să tragi cu ochiul? Lasă-mă să plec!

— Să-l opresc? întrebă Flambeau, topăind spre ieșire, căci Kalon deschisese deja ușa larg.

— Nu, lasă-l să treacă, spuse părintele Brown, cu un suspin adânc și ciudat, care părea să vină din adâncurile universului. Lasă-l pe Cain să treacă, căci el îi aparține lui Dumnezeu.

Când a ieșit din cameră, s-a lăsat o tăcere îndelungată, care a fost pentru inteligența firavă a lui Flambeau o lungă agonie de interogatoriu. Domnișoara Joan Stacey, calmă, a aranjat hârtiile de pe biroul ei.

— Părinte, spuse Flambeau în cele din urmă, este datoria mea, nu doar curiozitatea – este datoria mea să aflu, dacă pot, cine a comis crima.

— Care crimă? întrebă părintele Brown.

— Cea cu care ne confruntăm, desigur, răspunse prietenul său nerăbdător.

— Avem de-a face cu două crime, spuse Brown, crime foarte diferite ca importanță – și comise de criminali foarte diferiți.

Domnișoara Joan Stacey, după ce și-a adunat și și-a pus deoparte hârtiile, s-a apucat să-și încuie sertarul. Părintele Brown a continuat, observând-o la fel de puțin cum și ea îl observa pe el.

— Cele două crime, observă el, au fost comise împotriva aceleiași debilitați a aceleiași persoane, într-o luptă pentru banii ei. Autorul crimei mai grave s-a văzut zădărnicit de crima mai puțin gravă; autorul crimei mai puțin grave a obținut banii.

— Oh, nu continua ca un conferențiar, gemu Flambeau; spune-o în câteva cuvinte.

— Pot s-o spun într-un singur cuvânt, răspunse prietenul său.

Domnișoara Joan Stacey și-a înfipt pe cap pălăria neagră, practică, cu o privire încruntată, în fața unei oglinjoare mici și, în timp ce conversația se desfășura, și-a luat geanta și umbrela într-un stil lipsit de grabă și a părăsit încăperea.

— Adevărul este un singur cuvânt, și unul scurt, spuse părintele Brown. Pauline Stacey era oarbă.

— Oarbă! repetă Flambeau, și s-a ridicat încet cu toată statura lui uriașă.

— Era supusă la asta prin sânge, continuă Brown. Sora ei ar fi purtat ochelarii de vedere dacă Pauline ar fi lăsat-o; dar era filosofia sau moftul ei special că nu trebuie să încurajezi astfel de boli cedând în fața lor. Ea nu a vrut să admită problema; sau a încercat să o risipească prin voință. Așa că vederea ei se înrăutățea din ce în ce mai mult cu încordarea atenției; dar cea mai mare tensionare avea să vină. A venit cu acest prețios profet, sau cum se numește el, care a învățat-o să privească soarele fierbinte cu ochiul liber. Se numea acceptarea lui Apollo. O, dacă acești noi păgâni ar fi doar niște păgâni vechi, ar fi puțin mai înțelepți! Vechii păgâni știau că simpla adorare goală a Naturii trebuie să aibă o latură crudă. Ei știau că ochiul lui Apollo poate să distrugă și să orbească.

După o pauză, preotul a continuat cu o voce blândă și chiar frântă.

Indiferent dacă diavolul acela a orbit-o sau nu în mod intenționat, nu există nicio îndoială că a ucis-o în mod intenționat prin orbirea ei. Însăși simplitatea crimei este dezgustătoare. Știi că el și ea au urcat și coborât în acele lifturi fără ajutor formal; știi, de asemenea, cât de lin și de silențios alunecă lifturile. Kalon a dus liftul până la palierul fetei și a văzut-o, prin ușa deschisă, scriind în felul ei lent, lipsit de vedere, testamentul pe care i-l promisesese. I-a strigat vesel că are liftul pregătit pentru ea și că trebuie să iasă când va fi gata. Apoi el a apăsă un buton și a urcat fără zgomot până la etajul său, a trecut prin propriul birou, a ieșit în balconul său și se ruga în siguranță în fața străzii aglomerate, când biata fată, după ce și-a terminat treaba, a alergat veselă spre locul unde iubitul și liftul urmau să o primească și a pășit...

— Nu! strigă Flambeau.

— Ar fi trebuit să primească o jumătate de milion de lire sterline apăsând acel buton, continuă micul părinte, cu vocea incoloră cu care vorbea despre astfel de orori. Dar a fost un eșec total. S-a dus de răpă pentru că s-a întâmplat să existe o altă persoană care voia și ea banii și care știa și ea

secretul despre vederea biete Pauline. Era un lucru la acel testament pe care cred că nimeni nu l-a observat: deși era neterminat și fără semnătură, cealaltă domnișoară Stacey și o servitoare de-a ei îl semnaseră deja ca martori. Joan semnase prima, spunând că Pauline putea să-l termine mai târziu, cu un dispreț tipic feminin pentru formele legale. Prin urmare, Joan a vrut ca sora ei să semneze testamentul fără martori adevărați. De ce? M-am gândit la orbire și am fost sigur că ea voise ca Pauline să semneze în singurătate pentru că voia ca ea să nu semneze deloc. Oameni ca familia Stacey folosesc întotdeauna stilouri; dar pentru Pauline era ceva deosebit de natural. Prin obișnuință și prin voința și memoria ei puternică, ea putea încă să scrie aproape la fel de bine ca și cum ar fi văzut; dar nu-și putea da seama când stiloul trebuia să fie umplut. De aceea, stilourile ei erau umplute cu grijă de sora ei – toate cu excepția acestui stilou. Acesta nu a fost umplut cu grijă de sora ei; resturile de cerneală au rezistat câteva rânduri, apoi au încetat cu totul. Iar profetul a pierdut cinci sute de mii de lire sterline și a comis una dintre cele mai brutale și mai strălucite crime din istoria omenirii pentru nimic.

Flambeau s-a dus la ușa deschisă și a auzit poliția urcând scările. S-a întors și a spus:

— Trebuie să fi urmărit totul diabolic de aproape ca să fi dat de urma crimei până la Kalon în zece minute.

Părintele Brown a avut un fel de tresărire.

— Oh! spuse el. Nu, a trebuit să urmăresc destul de îndeaproape ca să aflu despre domnișoara Joan și despre stilou. Dar am știut că Kalon era criminalul înainte de a intra pe ușa din față.

— Cred că glumești! strigă Flambeau.

— Sunt foarte serios, răspunse preotul. Îți spun că am știut că el a făcut-o, chiar înainte de a ști ce a făcut.

— Dar de ce?

— Acești păgâni stoici, spuse Brown în mod reflexiv, eșuează întotdeauna prin puterea lor. S-a auzit o prăbușire și un țipăt pe stradă, iar preotul lui Apollo nu a tresărit și nu s-a uitat în jur. Nu am știut ce a fost. Dar știam că se aștepta la asta.

XI. SEMNUL SABIEI FRÂNTE

Cele o mie de brațe ale pădurii erau cenușii, iar milioanele de degete argintii. Pe un cer șistos de un verde-albastru închis, stelele erau sumbre și strălucitoare ca niște așchii de gheață. Toată acea zonă rurală dens împădurită și slab populată era înțepenită de un ger aspru și chinuitor. Golurile negre dintre trunchiurile copacilor păreau cavernele negre și fără fund ale acelui iad scandinav, un iad de un frig necruțător. Chiar și turnul pătrat de piatră al bisericii părea nordic până la păgânism, de parcă ar fi fost vreun turn barbar printre stâncile marine ale Islandei. Era o noapte ciudată pentru oricine să exploreze curtea unei biserici. Dar, pe de altă parte, poate că merita să fie explorată.

Se ridica brusc din pustietățile cenușii ale pădurii într-un fel de cocoașă sau umăr de gazon verde care părea gri în lumina stelelor. Cele mai multe dintre morminte erau înclinate, iar cărarea care ducea spre biserică era la fel de abruptă ca o scară. În vârful dealului, în singurul loc plat și proeminent, se afla monumentul pentru care locul era renumit. Acesta contrasta în mod ciudat cu mormintele din jur, lipsite de trăsături, deoarece era opera unuia dintre cei mai mari sculptori ai Europei moderne; și totuși, faima lui a fost imediat uitată de faima omului a cărui imagine o făcuse. Arăta, prin atingeri ale micului creion argintiu de lumină stelară, figura metalică masivă a unui soldat culcat, mâinile puternice pecetluite într-o închinare veșnică, capul mare sprijinit pe o armă. Fața venerabilă era bărboasă, sau mai degrabă mustăcioasă, în stilul vechi și greoi al colonelului Newcome. Uniforma, deși sugerată cu cele câteva tușe de simplitate, era cea a războiului modern. În dreapta lui se afla o sabie, al cărei vârf era rupt; în partea stângă se afla o Biblie. În după-amiezile strălucitoare de vară, vagoane pline de americani și de suburbani cultivați veneau să vadă mormântul; dar chiar și atunci, ei simțeau vastul ținut forestier, cu o singură cupolă de cimitir și biserică, ca pe un loc ciudat de mut și neglijat. În întunericul ăsta înghețat de la mijlocul iernii, cineva ar fi crezut că ar putea fi lăsat singur cu stelele. Cu toate acestea, în liniștea acelor păduri înțepenite, o poartă de lemn scârțâi și două siluete întunecate, îmbrăcate în negru, urcară pe cărarea mică spre mormânt.

Atât de slabă era acea lumină înghețată a stelelor, încât nu s-ar fi putut distinge nimic la ei, cu excepția faptului că, deși amândoi erau îmbrăcați în negru, unul dintre bărbați era enorm de mare, iar celălalt (poate prin contrast) aproape uimitor de mic. S-au dus până la marele mormânt gravat al războinicului istoric și au stat câteva minute holbându-se la el. Nu se vedea niciun om, poate niciun lucru viu, pe o rază largă; și o fantezie morbidă s-ar fi putut întreba dacă ei înșiși erau oameni. În orice caz, începutul conversației lor ar fi putut părea ciudat. După prima tăcere, bărbatul mic i-a spus celuilalt:

— Unde ascunde un om înțelept o pietricică?

Iar bărbatul înalt a răspuns cu voce joasă:

— Pe plajă.

Omul mic a dat din cap și, după o scurtă tăcere, a spus:

— Unde ascunde un om înțelept o frunză?

Și celălalt a răspuns:

— În pădure.

A urmat un alt moment de liniște, apoi omul înalt a reluat:

— Vrei să spui că, atunci când un om înțelept trebuie să ascundă un diamant adevărat, se știe că îl ascunde printre cele false?

— Nu, nu, spuse bărbatul mic râzând, vom lăsa trecutul să fie trecut.

A bătut din piciorușele lui reci pentru o secundă sau două, apoi a spus:

— Nu mă gândesc deloc la asta, ci la altceva; ceva destul de neobișnuit. Vrei să aprinzi un chibrit?

Bărbatul cel mare a scotocit în buzunar și, în curând, o răzuire și o flacăra au vopsit în auriu toată partea plată a monumentului. Pe el, erau scrijelite cu litere negre cuvintele bine cunoscute pe care atât de mulți americani le citiseră cu venerație: „În memoria Generalului Sir Arthur St. Clare, erou și martir, care și-a înfrânt mereu dușmanii și i-a cruțat întotdeauna, și în cele din urmă a fost ucis în mod trădător de către ei. Fie ca Dumnezeu, în care s-a încrezut, să-l răsplătească și să-l răzbune”.

Chibritul a ars degetele bărbatului înalt, s-a înnegrit și a căzut. Era pe punctul de a mai aprinde unul, dar micul său tovarăș l-a oprit.

— Nu-i nimic, Flambeau, bătrâne; am văzut ce voiam. Sau, mai degrabă, n-am văzut ceea ce nu voiam. Și acum trebuie să mergem o milă și jumătate pe jos până la următorul han, iar eu voi încerca să-ți povestesc totul despre el. Căci Cerul știe că un om ar trebui să aibă un foc și bere atunci când

îndrăznește să spună o astfel de poveste.

Au coborât poteca abruptă, au redeschis poarta ruginită și au pornit cu pași zdraveni și sunători pe drumul înghețat al pădurii. Parcurseră un sfert de milă înainte ca bărbatul cel mic să vorbească din nou. A spus:

— Da, omul înțelept ascunde o pietricică pe plajă. Dar ce face el dacă nu există plajă? Știi ceva despre marea problemă a lui St. Clare?

— Nu știu nimic despre generalii englezi, părinte Brown, răspuse bărbatul înalt, râzând, deși știu câte ceva despre polițiștii englezi. Știu doar că m-ai târât un drum lung la toate sanctuarele acestui individ, oricine ar fi el. S-ar crede că a fost îngropat în șase locuri diferite. Am văzut un memorial al generalului St. Clare în Westminster Abbey. Am văzut o statuie ecvestră în rampă a generalului St. Clare pe Embankment. Am văzut un medalion al lui St. Clare pe strada în care s-a născut, un altul pe strada în care a locuit, iar acum mă târăști după lăsarea întinericului până la sicriul său din curtea bisericii din sat. Încep să mă cam obosesc de personalitatea lui magnifică, mai ales că nu știu câtuși de puțin cine a fost. Ce cauți în toate aceste cripte și efigii?

— Caut un singur cuvânt, spuse părintele Brown. Un cuvânt care nu se află acolo.

— Ei bine, întreabă Flambeau, ai de gând să-mi spui ceva despre el?

— Trebuie să-l împart în două părți, remarcă preotul. Mai întâi este ceea ce știe toată lumea; și apoi este ceea ce știu eu. Acum, ceea ce știe toată lumea este destul de puțin și de simplu. Este, de asemenea, complet greșit.

— Ai dreptate, spuse vesel bărbatul înalt numit Flambeau. Să începem eu partea greșită. Să începem cu ceea ce știe toată lumea, ceea ce nu este adevărat.

— Dacă nu este în întregime fals, este cel puțin foarte inadecvat, continuă Brown, pentru că, de fapt, tot ceea ce știe lumea se rezumă exact la asta: lumea știe că Arthur St. Clare a fost un mare general englez încununat de succes. Știe că, după campanii magnifice, dar prudente, atât în India, cât și în Africa, el se afla la comandă împotriva Braziliei când marele patriot brazilian Olivier a dat ultimatumul său. Publicul știe că, în acea ocazie, St. Clare, cu o armată foarte mică, l-a atacat pe Olivier care avea o armată foarte mare și a fost capturat după o rezistență eroică. Și știe că, după capturarea sa, și spre dezgustul lumii civilizate, St. Clare a fost spânzurat de cel mai apropiat copac. A fost găsit legănându-se acolo după

ce brazilienii s-au retras, cu sabia ruptă atârnată în jurul gâtului.

— Și povestea asta populară este falsă? sugeră Flambeau.

— Nu, spuse liniștit prietenul său, povestea aceea este cât se poate de adevărată, atât cât se poate spune.

— Ei bine, cred că merge destul de departe! spuse Flambeau. Dar dacă povestea populară este adevărată, care este misterul?

Trecuseră pe lângă multe sute de copaci cenușii și fantomatici înainte ca micul preot să răspundă. Apoi și-a mușcat degetul din reflex și a spus:

— De ce misterul este un mister al psihologiei? Sau, mai bine zis, este un mister a doua psihologii. În acea afacere braziliană, doi dintre cei mai faimoși oameni ai istoriei moderne au acționat în mod categoric împotriva caracterelor lor. Atenție, bătrâne! Olivier și St. Clare erau amândoi eroi – și nu greșesc; a fost ca lupta dintre Hector și Ahile. Acum, ce ai spune despre o afacere în care Ahile a fost timid și Hector a fost perfid?

— Continuă, spuse nerăbdător bărbatul cel înalt, în timp ce celălalt își mușca din nou degetul.

— Sir Arthur St. Clare a fost un soldat de genul vechiului tip religios – tipul care ne-a salvat în timpul Rebeliunii, a continuat Brown. A fost întotdeauna mai mult pentru datorie decât pentru avânt; și, cu tot curajul său personal, a fost în mod indiscutabil un comandant prudent, indignat în mod deosebit de orice risipă de soldați. Cu toate acestea, în această ultimă bătălie a încercat ceva ce și un copil putea vedea că era absurd. Nu era nevoie să fii strateg pentru a vedea că totul a fost la fel ca o trombă de vânt; la fel cum nu era nevoie să fii strateg pentru a te feri din calea unui autobuz. Ei bine, acesta este primul mister; ce se întâmplase cu mintea generalului englez? A doua enigmă este: ce se întâmplase cu inima generalului brazilian? Președintele Olivier ar putea fi numit vizionar sau o pacoste; dar chiar și dușmanii săi au recunoscut că era mărinimos ca un cavaler rătăcitor. Aproape toți ceilalți prizonieri pe care îi capturase vreodată fuseseră eliberați sau chiar încărcăți cu privilegii. Oameni care îi făcuseră cu adevărat rău plecaseră atinși de simplitatea și delicatețea lui. Atunci de ce naiba a trebuit să se răzbune în mod diabolic o singură dată în viață; și asta pentru o singură lovitură anume care nu ar fi putut să-l rănească? Ei bine, iată. Unul dintre cei mai înțelepți oameni din lume a acționat ca un idiot fără niciun motiv. Unul dintre cei mai buni oameni din lume a acționat ca un demon fără motiv. Asta e tot ce trebuie spus, și te las pe tine, băiatul

meu.

— Nu, nu-i adevărat, spuse celălalt cu un oftat. Te las pe tine; și spune-mi totul despre asta.

— Ei bine, reluă părintele Brown, nu este corect să spunem că impresia lumii este exact ceea ce am spus, fără să adăugăm că de atunci s-au întâmplat două lucruri. Nu pot spune că au aruncat o lumină nouă; căci nimeni nu le poate da un sens. Dar au aruncat un nou tip de întuneric; au aruncat întunericul în noi direcții. Primul a fost acesta: medicul de familie al lui St. Clare s-a certat cu acea familie și a început să publice o serie de articole violente, în care spunea că răposatul general era un maniac religios; dar, în măsura în care povestea a mers până la capăt, acest lucru părea să însemne puțin mai mult decât un om religios. Oricum, povestea s-a stins. Toată lumea știa, desigur, că St. Clare avea unele dintre excentricitățile pietății puritane. Al doilea incident a fost mult mai surprinzător. În regimentul lipsit de noroc și de sprijin care a făcut acea tentativă nechibzuită la Râul Negru, se afla un anume căpitan Keith, care la acea vreme era logodit cu fiica lui St. Clare și care ulterior s-a căsătorit cu ea. El a fost unul dintre cei care au fost capturați de Olivier și, la fel ca toți ceilalți, cu excepția generalului, se pare că a fost tratat cu generozitate și eliberat cu promptitudine. La vreo douăzeci de ani după aceea, acest bărbat, pe atunci locotenent-colonel Keith, a publicat un fel de autobiografie intitulată „Un ofițer britanic în Birmania și Brazilia”. În locul în care cititorul caută cu nerăbdare o relatare a misterului dezastrului lui St. Clare pot fi găsite următoarele cuvinte: „Pretutindeni în această carte am povestit lucrurile exact așa cum s-au petrecut, susținând ca și mine părerea de modă veche că gloria Angliei este suficient de veche pentru a avea grijă de ea însăși. Excepția pe care o voi face este în această chestiune a înfrângerii de la Râul Negru; iar motivele mele, deși private, sunt onorabile și convingătoare. Totuși, voi adăuga acest lucru în semn de dreptate față de memoria a doi oameni distinși. Generalul St. Clare a fost acuzat de incapacitate cu această ocazie; eu pot cel puțin să atest că această acțiune, înțeleasă corect, a fost una dintre cele mai strălucite și mai inteligente din viața sa. Președintele Olivier este acuzat de o nedreptate sălbatică, conform unui raport similar. Cred că este datoria onoarei unui dușman să spun că a acționat cu această ocazie cu mai mult decât cu bunăvoința sa caracteristică. Pentru a pune problema în mod popular, pot să-i asigur pe compatrioții mei

că St. Clare nu a fost nicidecum un prost și nici Olivier o brută așa cum pare. Asta este tot ce am de spus; nicio considerație pământească nu mă va determina să adaug vreun cuvânt în plus.”

O lună mare și înghețată, ca un bulgăre de zăpadă lucioasă, începuse să se arate prin încâlceala de crengi din fața lor, și la lumina ei, naratorul reușise să-și reîmprospăteze memoria textului căpitanului Keith dintr-un fragment de hârtie tipărită. În timp ce o împătura și o pune la loc în buzunar, Flambeau își ridică mâna cu un gest franțuzesc.

— Așteaptă un pic, așteaptă un pic, strigă el cu entuziasm. Cred că pot să ghicesc din prima.

Mergea înainte, respirând greu, cu capul brunet și gâtul de taur în față, ca un bărbat care câștigă o cursă de mers pe jos. Micul preot, amuzat și interesat, a avut ceva probleme în a tropăi alături de el. Chiar în fața lor, copacii se retrăgeau puțin în stânga și în dreapta, iar drumul se scurgea în jos printr-o vale transparentă, luminată de lună, până când se ascundea din nou ca un iepure în peretele unei alte păduri. Intrarea în pădurea cea mai îndepărtată părea mică și rotundă, ca gaura neagră a unui tunel feroviar îndepărtat. Dar era la câteva sute de metri și se deschidea ca o cavernă înainte ca Flambeau să vorbească din nou.

— Am găsit, strigă el în cele din urmă, lovindu-și coapsa cu mâna lui mare. Patru minute de gândire și pot să-ți spun eu însumi toată povestea.

— În regulă, consimți prietenul său. Spune-o tu.

Flambeau a ridicat capul, dar și-a coborât vocea.

— Generalul Sir Arthur St. Clare, spuse el, provenea dintr-o familie în care nebunia era ereditară; și întregul său scop era să țină acest lucru departe de fiica sa și chiar, dacă era posibil, de viitorul său ginere. Pe bună dreptate sau nu, a crezut că prăbușirea finală era aproape și a hotărât să se sinucidă. Totuși, sinuciderea obișnuită ar fi marcat chiar ideea de care se temea. Pe măsură ce campania se apropia, norii se îngroșau pe creierul său; și în cele din urmă, într-un moment de nebunie, și-a sacrificat datoria publică în favoarea celei private. S-a repezit în bătălie, sperând să cadă de la primul foc de armă. Când a constatat că nu obținuse decât capturarea și discreditarea, bomba sigilată din creierul său a explodat, și-a rupt propria sabie și s-a spânzurat.

Privea cu fermitate fațada cenușie a pădurii din fața lui, cu singura breșă neagră din ea, ca o gură de mormânt, în care se cufunda drumul lor. Poate

că ceva amenințător din drumul astfel înghițit brusc i-a întărit viziunea intensă a tragediei, căci a tresărit.

— O poveste oribilă, spuse el.

— O poveste oribilă, repetă preotul cu capul aplecat. Dar nu este adevărata poveste.

Apoi și-a dat capul pe spate cu un fel de disperare și a strigat:

— Oh, aș fi vrut să fi fost așa.

Flambeau cel înalt s-a întors cu fața spre el și l-a privit fix.

— Povestea ta este o poveste curată, strigă părintele Brown, profund emoționat. O poveste dulce, pură, cinstită, la fel de deschisă și de albă ca acea lună. Nebunia și disperarea sunt destul de inocente. Există lucruri mai rele, Flambeau.

Flambeau a privit cu furie spre luna astfel invocată; și din locul în care se afla, o creangă neagră de copac s-a curbat peste ea exact ca un corn de diavol.

— Părinte – părinte, strigă Flambeau cu gestul franțuzesc și pășind și mai repede înainte, vrei să spui că a fost mai rău decât atât?

— Mai rău decât atât, spuse preotul ca un ecou grav. Și s-au cufundat în izolarea neagră a pădurii, care trecea pe lângă ei într-o tapiserie întunecată de trunchiuri, ca unul dintre coridoarele întunecate dintr-un vis.

Se aflau curând în măruntaiele cele mai tainice ale pădurii și simțeau aproape de ei frunzișuri pe care nu le puteau vedea, când preotul a spus din nou:

— Unde ascunde un om înțelept o frunză? În pădure. Dar ce face el dacă nu există pădure?

— Măi, măi, strigă iritat Flambeau, ce face?

— Crește o pădure în care să o ascundă, spuse preotul cu o voce obscură. Un păcat înspăimântător.

— Ascultă aici! strigă prietenul său nerăbdător, căci pădurea întunecată și vorbele întunecate îl cam călcau pe nervi; îmi spui sau nu povestea asta? Ce alte dovezi mai există pentru a continua?

— Mai sunt încă trei dovezi, spuse celălalt, pe care le-am dezgropat prin găuri și colțuri; și le voi prezenta în ordine logică și nu cronologică. În primul rând, bineînțeles, sursa noastră de informare cu privire la problema și la evenimentul bătăliei se află în propriile expediții ale lui Olivier, care sunt destul de clare. El a fost întărit cu două sau trei regimente pe înălțimile

care se întindeau spre Râul Negru, de cealaltă parte a căruia se afla un teren mai jos și mai mlăștinos. Dincolo de aceasta, se afla un ținut care se întindea lin, pe care se afla primul avanpost englez, susținut de altele care se aflau, totuși, considerabil în spatele său. Forțele britanice în ansamblu erau net superioare numeric; dar acest regiment era suficient de departe de baza sa pentru a-l face pe Olivier să ia în considerare proiectul de a traversa râul pentru a-i tăia calea. Totuși, până la apusul soarelui, el a decis să își păstreze propria poziție, care era una deosebit de puternică. În zorii zilei următoare, a fost uluit să vadă că această mână rătăcită de englezi, complet nesprijinită din spate, se avântase peste râu, jumătate pe un pod din dreapta, iar cealaltă jumătate pe un vad mai sus, și se adunaseră pe malul mlăștinos de sub el. Faptul că ar fi încercat un atac cu un asemenea număr împotriva unei asemenea poziții era destul de incredibil; dar Olivier a observat ceva și mai neobișnuit. Căci, în loc să încerce să cucerească un teren mai solid, acest regiment nebun, după ce a pus râul în spatele său printr-o singură mișcare năvalnică de atac, nu a mai făcut nimic, ci a rămas acolo în mocirlă ca muștele în melasă. Nu are rost să mai spunem că brazilienii au deschis mari breșe în ei cu artileria, pe care ei nu au putut să le întoarcă decât cu focuri de pușcă înverșunate, dar din ce în ce mai rare. Cu toate acestea, nu au cedat niciodată; iar relatarea scurtă a lui Olivier se încheie cu un puternic tribut de admirație pentru valoarea mistică a acestor imbecili. „Linia noastră a avansat în cele din urmă”, scrie Olivier, „și i-a împins în râu; l-am capturat pe generalul St. Clare însuși și alți câțiva ofițeri. Colonelul și maiorul căzuseră amândoi în luptă. Nu mă pot abține să nu spun că puține priveliști mai frumoase au putut fi văzute în istorie decât ultima rezistență a acestui regiment extraordinar; ofițeri răniți care ridicau puștile soldaților morți, iar generalul însuși ne înfrunta, cu capul descoperit, pe cal și cu o sabie ruptă”. Despre ce s-a întâmplat cu generalul după aceea, Olivier este la fel de tăcut ca și căpitanul Keith.

— Ei bine, mârâi Flambeau, treci la următoarea probă.

— Următoarea probă, spuse părintele Brown, a durat ceva timp să o gădesc, dar nu va dura mult să o spun. Am găsit în cele din urmă, într-un azil de săraci din Lincolnshire Fens, un bătrân soldat care nu numai că fusese rănit la Râul Negru, dar chiar îngenunchease lângă colonelul regimentului când acesta murise. Acesta din urmă era un anume colonel Clancy, un irlandez de talie mare; și se pare că a murit aproape la fel de

mult de furie ca și de gloanțe. El, în orice caz, nu era responsabil pentru acel raid ridicol; trebuie să-i fi fost impus de general. Ultimele sale cuvinte edificatoare, potrivit informatorului meu, au fost acestea: și iată-l pe blestematul de măgar bătrân cu capătul sabiei lui rupt. Aș fi vrut să fie capul lui”. Vei remarca faptul că toată lumea pare să fi observat acest detaliu legat de lama ruptă a sabiei, deși majoritatea oamenilor o privesc cu ceva mai multă considerație decât a făcut-o regretatul colonel Clancy. Și acum, al treilea fragment.

Drumul lor prin pădure a început să urce, iar vorbitorul a făcut o mică pauză pentru a-și trage sufletul înainte de a continua. Apoi a continuat pe același ton profesional:

— Cu doar o lună sau două în urmă, un anumit funcționar brazilian a murit în Anglia, după ce s-a certat cu Olivier și și-a părăsit țara. Era o figură foarte cunoscută atât aici, cât și pe continent, un spaniol pe nume Espado; l-am cunoscut și eu, un bătrân filfizon cu fața galbenă și nasul coroiat. Din diverse motive personale, am avut permisiunea de a vedea documentele pe care le lăsase; era catolic, desigur, și am fost cu el spre sfârșit. Nu era nimic în povestea lui care să lămurească vreun colț din afacerea neagră a lui St. Clare, cu excepția a cinci sau șase caiete obișnuite de exerciții pline cu jurnalul unui soldat englez. Nu pot decât să presupun că a fost găsit de brazilieni la unul dintre cei care au căzut. Oricum, povestirea s-a încheiat brusc în noaptea dinaintea bătăliei. Dar relatarea acelei ultime zile din viața bietului om a meritat cu siguranță să fie citită. O am la mine; dar este prea întuneric ca să o citesc aici, și am să-ți fac un rezumat. Prima parte a acelei însemnări este plină de glume, evident spuse printre oameni, despre cineva numit Vulturul. Nu pare ca și cum această persoană, oricine ar fi fost, era unul dintre ei, nici măcar un englez; dar nici nu se vorbește exact despre el ca despre unul dintre inamici. Sună mai degrabă ca și cum ar fi fost un intermediar local și un non-combatant; poate un ghid sau un jurnalist. A fost apropiat de bătrânul colonel Clancy, dar este văzut mai des vorbind cu maiorul. Într-adevăr, maiorul este oarecum proeminent în narațiunea acestui soldat; un bărbat slab, brunet, se pare, pe nume Murray – un om din nordul Irlandei și un puritan. Există glume continue despre contrastul dintre austeritatea acestui om din Ulster și cordialitatea colonelului Clancy. Există, de asemenea, unele glume despre faptul că Vulturul purta haine viu colorate. Dar toate aceste lejerități sunt

împrăștiate de ceea ce ar putea fi numit foarte bine nota unei goarne. În spatele taberei engleze și aproape paralel cu râul, se întindea unul dintre puținele drumuri mari din acel district. Spre vest, drumul se curba înspre râu, pe care îl traversa prin podul menționat mai înainte. La est, drumul se îndrepta spre ținuturile pustii, iar la vreo două mile de-a lungul lui se afla următorul avanpost englezesc. Din această direcție, în acea seară a venit pe drum o strălucire și un zgomot de cavalerie ușoară, în care chiar și simplul autor al jurnalului a putut recunoaște cu uimire pe general cu personalul său. Călărea marele cal alb pe care l-ai văzut atât de des în ziarele ilustrate și în tablourile Academiei; și poți fi sigur că salutul pe care i l-au făcut nu a fost doar ceremonial. El, cel puțin, nu a pierdut timpul cu ceremonialul, ci, sărind imediat din șaua, s-a amestecat cu grupul de ofițeri și a început să vorbească cu emfază, deși confidențial. Ceea ce l-a frapat cel mai mult pe prietenul nostru care a scris jurnalul a fost dispoziția sa aparte de a discuta cu maiorul Murray; dar, într-adevăr, o astfel de alegere, atâta timp cât nu era însemnată, nu era deloc nefirească. Cei doi bărbați erau făcuți pentru simpatie; erau oameni care „își citeau Biblia”; amândoi erau ofițeri de genul vechiului tip evanghelic. Oricum ar fi, este cert că, atunci când generalul a încălecat din nou, încă vorbea cu seriozitate cu Murray; și că, în timp ce-și conducea calul încet pe drumul spre râu, irlandezul înalt încă mergea pe lângă el, discutând serios. Soldații i-au urmărit pe cei doi cu privirea până când au dispărut în spatele unui grup de copaci unde drumul se întorcea spre râu. Colonelul se întorsese la cortul său, iar bărbații la pichetele lor; povestitorul a mai zăbovit încă patru minute și a văzut o priveliște minunată.

Marele cal alb care mărșăluise încet pe drum, așa cum mărșăluise în atâtea procesiuni, a zburat înapoi, galopând pe drum spre ei ca și cum ar fi fost nebun să câștige o cursă. La început au crezut că a fugit cu bărbatul pe spatele lui; dar au văzut curând că generalul, un călăreț excelent, îl îndemna el însuși la viteză maximă. Calul și omul au năvălit spre ei ca un vârtej de vânt; apoi, înfrânând calul care se clătina, generalul a întors spre ei o față ca o flacăra și l-a chemat pe colonel ca o trompetă care trezește morții. Îmi închipui că toate evenimentele cutremurătoare ale acelei catastrofe s-au prăbușit unele peste altele ca o stivă de lemne în mintea unor oameni precum prietenul nostru cu jurnalul. Cu emoția amețită a unui vis, s-au trezit căzând – literalmente căzând – în rândurile lor și au aflat că un atac

urma să fie condus imediat peste râu. Generalul și maiorul, se spunea, găsiseră ceva la pod, și mai era doar timpul necesar pentru a da lovitura de grație. Maiorul se întorsese imediat, pentru a chema rezerva de-a lungul drumului din spate; era îndoielnic dacă, chiar și cu acest apel prompt, ajutorul ar fi putut ajunge la timp la ei. Dar trebuiau să treacă râul în acea noapte și să cucerească înălțimile până dimineață. Chiar cu agitația și pulsația aceluia pitoresc marș nocturn se încheie brusc jurnalul.

Părintele Brown o luase înainte; căci poteca din pădure devenea din ce în ce mai mică, mai abruptă și mai întortocheată, până când se simțeau ca și cum ar fi urcat o scară în spirală. Vocea preotului venea de sus, din întuneric.

— A mai fost un lucru mărunț și, totodată, enorm. Când generalul i-a îndemnat la un atac eroic, și-a scos pe jumătate sabia din teacă; apoi, ca și cum i-ar fi fost rușine de o asemenea melodramă, a împins-o la loc. Sabia din nou, înțelegeți.

O lumină firavă a pătruns prin rețeaua de crengi de deasupra lor, aruncând fantoma unei plase în jurul picioarelor lor; căci urcau din nou în luminozitatea slabă a nopții goale. Flambeau simțea adevărul în jurul lui ca pe o atmosferă, dar nu ca pe o idee. A răspuns cu creierul dezorientat:

— Ei bine, ce s-a întâmplat cu sabia? Ofițerii au în general săbii, nu-i așa?

— Nu se vorbește prea des de ele în războiul modern, spuse celălalt fără pasiune; dar în această afacere întâlnim peste tot binecuvântata sabie.

— Ei bine, ce-i cu asta? mârâi Flambeau; a fost un incident de proastă calitate; lama bătrânului s-a rupt în ultima lui bătălie. Oricine ar putea paria că ziarele vor pune mâna pe ea, așa cum au făcut-o. Pe toate aceste morminte și alte lucruri apare ruptă la vârf. Sper că nu m-ai târât în această expediție polară doar pentru că doi oameni cu ochi pentru o imagine au văzut sabia ruptă a lui St. Clare.

— Nu, strigă părintele Brown, cu o voce ascutită ca o lovitură de pistol; dar cine i-a văzut sabia intactă?

— Ce vrei să spui? strigă celălalt, și a rămas nemișcat sub stele. Ieșiră brusc pe porțile cenușii ale pădurii.

— Te întreb, cine i-a văzut sabia intactă? repetă părintele Brown cu încăpățănare. Nu cel care a scris jurnalul, în orice caz; generalul a acoperit-o la timp cu teaca.

Flambeau s-a uitat în jurul lui în lumina lunii, așa cum un orb ar putea privi în soare; iar prietenul său a continuat, pentru prima dată cu nerăbdare:

— Flambeau, strigă el, nu pot dovedi asta, nici după ce am vânat prin morminte. Dar eu sunt sigur de asta. Permite-mi să mai adaug încă un mic amănunt care înclină totul. Colonelul, printr-o întâmplare ciudată, a fost unul dintre primii loviți de un glonț. A fost lovit cu mult timp înainte ca trupele să ajungă în apropiere. Dar cine a văzut sabia lui St. Clare ruptă? De ce era ruptă? Cum a fost ruptă? Prietene, a fost ruptă înainte de luptă.

— Oh! spuse prietenul său, cu un fel de umor deznădăjduit; și te rog, unde este cealaltă bucată?

— Îți pot spune, zise prompt preotul. În colțul de nord-est al cimitirului Catedralei protestante din Belfast.

— Într-adevăr? întrebă celălalt. Ai căutat-o?

— Nu am putut, răspunse Brown, cu un regret sincer. Există un mare monument de marmură deasupra; un monument în cinstea eroicului maior Murray, care a căzut luptând glorios în faimoasa bătălie de la Râul Negru.

Flambeau simți brusc în toată ființa lui un șoc electric.

— Vrei să spui, strigă el răgușit, că generalul St. Clare l-a urât pe Murray și l-a ucis pe câmpul de luptă pentru că...

— Ești încă plin de gânduri bune și pure, spuse celălalt. A fost mai rău decât atât.

— Ei bine, spuse bărbatul cel mare, stocul meu de imaginație diabolică s-a epuizat.

Preotul părea cu adevărat nedumerit de unde să înceapă și, în cele din urmă, a spus din nou:

— Unde ar ascunde o frunză un om înțelept? În pădure.

Celălalt nu a răspuns.

— Dacă nu ar exista o pădure, ar face o pădure. Iar dacă ar vrea să ascundă o frunză moartă, ar face o pădure moartă.

Tot nu a primit niciun răspuns, iar preotul a adăugat și mai blând și mai încet:

— Și dacă ar trebui să ascundă un cadavru, ar face un câmp de cadavre în care să-l ascundă.

Flambeau a înaintat tropăind din picioare cu o intoleranță față de întârzierea în timp sau spațiu; dar părintele Brown a continuat ca și cum ar fi continuai ultima propoziție:

— Sir Arthur St. Clare, așa cum am mai spus, era un om care își citea Biblia. Asta era ceea ce se întâmpla cu el. Când vor înțelege oamenii că este inutil ca un om să-și citească Biblia dacă nu citește și Biblia tuturor celorlalți? Un tipograf citește o Biblie pentru a căuta greșeli de tipar. Un mormon își citește Biblia și descoperă poligamia; un om de știință creștin o citește pe a sa și descoperă că nu avem mâini și picioare. St. Clare a fost un vechi soldat protestant anglo-indian. Acum, gândește-te la ce ar putea însemna asta; și, pentru numele lui Dumnezeu, nu te mai gândi la asta. Ar putea însemna un om formidabil din punct de vedere fizic care trăiește sub un soare tropical într-o societate orientală și care se cufundă fără sens și fără îndrumare într-o carte orientală. Bineînțeles, a citit mai degrabă Vechiul Testament decât Noul Testament. Bineînțeles că a găsit în Vechiul Testament tot ce și-a dorit – pofta trupească, tirania, trădarea. Oh, îndrăznesc să spun că a fost cinstit, cum îi spuneți voi. Dar ce rost are ca un om să fie cinstii în venerarea necinstei sale? În fiecare dintre ținuturile fierbinți și tainice în care a mers omul a ținut un harem, a torturat martori, a strâns aur în mod rușinos; dar cu siguranță ar fi spus cu ochii senini că a făcut-o pentru gloria Domnului. Propria mea teologie este suficient de bine exprimată prin întrebarea: care Domn? În orice caz, există un lucru legat de un astfel de rău, că deschide ușă după ușă în iad, și întotdeauna în camere din ce în ce mai mici. Acesta este adevăratul argument împotriva crimei, că omul nu devine din ce în ce mai sălbatic, ci doar din ce în ce mai diabolic. St. Clare a fost curând sufocat de dificultățile mitei și ale șantajului; și avea nevoie de tot mai mulți bani. Și până în momentul bătăliei de la Râul Negru, el căzuse din lume în lume în acel loc pe care Dante îl numește cercul cel mai de jos al universului.

— Ce vrei să spui? întrebă din nou prietenul său.

— Vreau să spun asta, replică preotului, și a arătat brusc spre o baltă înghețată care strălucea în lună. Îți amintești pe cine a pus Dante în ultimul cerc de gheață?

— Trădătorii, spuse Flambeau, și a tresărit. Când privea în jur peisajul inuman de copaci, cu contururi batjocoritoare și aproape obscene, aproape că-și putea închipui că era Dante, iar preotul cu vocea ca un râuleț era, într-adevăr, un Virgiliu care îl conducea printr-un tărâm al păcatelor veșnice.

Vocea a continuat:

— Olivier, după cum știi, era un vizionar și nu ar fi permis un serviciu

secret și spioni. Lucrul acesta, însă, a fost făcut, ca multe alte lucruri, pe la spatele lui. A fost administrat de vechiul meu prieten Espado; era un filfizon cu haine strălucitoare, al cărui nas coroiat a făcut să i se spună Vulturul. Dându-se drept un fel de filantrop pe front, și-a croit drum prin armata engleză și, în cele din urmă, a pus mâna pe singurul om corupt – dă, Doamne! – și acel om din vârful, St. Clare, avea nevoie de bani și de munți de bani. Doctorul de familie discreditat amenința cu acele dezvăluiri extraordinare care au început ulterior și au fost întrerupte; povești despre lucruri monstruoase și preistorice în Park Lane; lucruri făcute de un evanghelist englez care miroseau a sacrificii umane și hoarde de sclavi. Se căutau și bani, pentru zestrea fiicei sale; căci pentru el faima bogăției era la fel de plăcută ca și bogăția însăși. A rupt ultimul fir, șoptind cuvântul către Brazilia și bogăția s-a revărsat de la dușmanii Angliei. Dar un alt om îi vorbise lui Espado Vulturul la fel de bine ca și el. Cumva, tânărul maior brunet și sumbru din Ulster ghicise adevărul hidos; și când mergeau încet împreună pe acel drum spre pod, Murray îi spuse generalului că trebuie să demisioneze pe loc, sau să fie judecat de curtea marțială și împușcat. Generalul a discutat cu el până când au ajuns la marginea copacilor tropicali de lângă pod; și acolo, lângă râul cântăreț și palmierii luminați de soare (pentru că pot să văd imaginea), generalul și-a scos sabia și a înfipt-o în trupul maiorului.

Drumul de iarnă se încovoia peste o creastă în gerul tăios, cu forme negre și crâncene de tufișuri și crânguri; dar Flambeau își închipuia că vede dincolo de ea, slab, marginea unei aureole care nu era lumina stelelor și a lunii, ci un foc, așa cum este făcut de oameni. L-a urmărit în timp ce povestea se apropia de sfârșit.

— St. Clare era un demon, dar unul de rasă. Niciodată, jur, nu a fost atât de lucid și de puternic ca atunci când bietul Murray zăcea la picioarele lui ca un morman rece. Niciodată, în toate triumfurile sale, așa cum a spus cu adevărat căpitanul Keith, marele om nu a fost atât de mare ca în această ultimă înfrângere disprețuită de lume. S-a uitat cu răceală la arma sa pentru a-i șterge sângele; a văzut că vârful pe care îl înfipsese între umerii victimei sale se rupsesse în corp. A văzut destul de calm, ca prin geamul unui club, tot ce avea să urmeze. A văzut că oamenii trebuie să găsească cadavrul inexplicabil; trebuie să extragă vârful inexplicabil al sabiei; trebuie să observe inexplicabila sabie ruptă – sau absența sabiei. Ucisese, dar nu și

redusese la tăcere. Dar intelectul său imperios s-a ridicat împotriva greutății neprevăzute; mai era o cale. Putea să facă cadavrul mai puțin inexplicabil. Putea să creeze un deal de cadavre care să-l acopere pe acesta. În douăzeci de minute, opt sute de soldați englezi mășăluiau spre moarte.

Strălucirea mai caldă din spatele pădurii negre înghețate devenea mai bogată și mai luminoasă, iar Flambeau a înaintat pentru a ajunge la ea. Părintele Brown și-a accelerat și el pasul; dar părea pur și simplu absorbit de povestea sa.

— Atâta bravură avea acea mie de englezi și atâta minte strălucită avea comandantul lor, încât, dacă ar fi atacat imediat dealul, chiar și marșul lor nebunesc ar fi putut întâlni ceva noroc. Dar mintea diabolică care se juca cu ei precum niște pioni avea alte scopuri și alte motive. Trebuiau să rămână în mlaștinile de lângă pod cel puțin până când cadavrele englezilor vor fi o priveliște obișnuită acolo. Apoi, pentru ultima scenă grandioasă; soldatul-sfânt cu părul argintiu își va preda sabia sfârâmată pentru a salva alte măceluri. Oh, a fost bine organizat pentru ceva improvizat. Dar cred (nu pot dovedi), cred că în timp ce stăteau blocați acolo, în mocirla sângeroasă, cineva a avut îndoieli – și cineva a ghicit. A rămas mut o clipă, apoi a spus: o voce venită de nicăieri îmi spune că cel care a ghicit era amantul... cel care urma să se căsătorească cu copilul bătrânului.

— Dar cum rămâne cu Olivier și cu spânzurătoarea? întrebă Flambeau.

— Olivier, în parte din cavalerism, în parte din politică, își împovăra rareori marșul cu prizonieri, a explicat naratorul. Îi elibera pe toți în majoritatea cazurilor. A eliberat pe toată lumea în acest caz.

— Pe toată lumea în afară de general, a spus bărbatul înalt.

— Toată lumea, a spus preotul.

Flambeau și-a împletit sprâncenele negre.

— Încă nu înțeleg totul, a spus el.

— Mai există o altă imagine, Flambeau, spuse Brown cu glas scăzut în modul său mai mistic. Nu o pot dovedi; dar pot face mai mult – o pot vedea. Există o tabără care se împrăștie pe dealurile goale și toride, dimineața, și uniforme brazilene masate în grupuri și coloane pentru a mășălui. Există cămașa roșie și barba lungă și neagră a lui Olivier, care suflă în timp ce stă în picioare, cu pălăria cu boruri largi în mână. Își ia rămas bun de la marele dușman pe care îl eliberează – veteranul englez simplu, cu părul ca de zăpadă, care îi mulțumește în numele oamenilor săi. Restul englezilor se

află în spate, în poziție de drepti; alături de ei, se află provizii și vehicule pentru retragere. Tobele răsună; brazilienii se mișcă; englezii sunt nemișcați ca niște statui. Rămân așa până când ultimul zumzet și ultima străfulgerare a inamicului au dispărut de la orizontul tropic. Atunci își schimbă deodată postura, ca niște morți care revin la viață; își întorc cele cincizeci de fețe spre general – fețe care nu vor fi uitate.

Flambeau a făcut un salt mare.

— Ah, strigă el, nu vrei să spui...

— Ba da, spuse părintele Brown cu o voce profundă și emoționantă. A fost o mână englezească cea care a pus frânghia în jurul gâtului lui St. Clare; cred că este mâna care a pus inelul pe degetul fiicei sale. Au fost mâini englezești care l-au târât până la copacul rușinii; mâinile unor oameni care îl adoraseră și care l-au urmat până la victorie. Și erau suflete englezești (Dumnezeu să ne ierte și să se îndure de noi!) care se uitau la el legănându-se în acel soare străin pe spânzurătoarea verde din palmier și se rugau în ura lor ca el să cadă de acolo în iad.

Când cei doi au ajuns pe creastă, a răsărit deasupra lor lumina puternică și stacojie a unui han englezesc cu copertine roșii. Stătea oblic în drum, ca și cum ar fi lăsat mai mult loc pentru amploarea ospitalității. Cele trei uși ale sale stăteau deschise ca o invitație; și chiar și acolo unde se aflau, ei puteau auzi zumzetul și râsul oamenilor fericiți pentru o noapte.

— Nu e nevoie să-ți spun mai mult, spuse părintele Brown. L-au judecat în pustietate și l-au distrus; apoi, pentru onoarea Angliei și a fiicei sale, au făcut un jurământ să pecetluiească pentru totdeauna povestea pungii cu bani a trădătorului și a lamei de sabie a asasinului. Poate – Dumnezeu să-i ajute! – au încercat să uite. Să încercăm și noi să o uităm, oricum; aici este hanul nostru.

— Din toată inima, spuse Flambeau, și tocmai intra cu pași mari în barul luminos și zgomotos când a făcut un pas înapoi și aproape că a căzut în drum.

— Uită-te acolo, în numele diavolului! strigă el, și a arătat rigid spre semnul pătrat din lemn care atârna deasupra drumului. Se vedea slab forma rudimentară a unui mâner de sabie și o lamă mai scurtă; și era inscripționat cu litere fals arhaice: „Semnul Sabiei Frânte”.

— Nu erai pregătit? întrebă părintele Brown cu blândețe. Este zeul acestei țări; jumătate din hanuri, parcuri și străzi poartă numele lui și al

poveștii sale.

— Credeam că am terminat cu leprosul, strigă Flambeau, și scuipă pe drum.

— Niciodată nu se va fi terminat cu el în Anglia, spuse preotul, privind în jos, cât timp arama este puternică și piatra rămâne. Statuile lui de marmură vor înălța timp de secole sufletele unor băieți mândri și nevinovați, iar mormântul lui din sat va mirosi a loialitate și a crini. Milioane de oameni care nu l-au cunoscut niciodată îl vor iubi ca pe un tată – pe acest om pe care ultimii care l-au cunoscut l-au tratat ca pe o balegă. Va fi un sfânt; și adevărul nu va fi spus niciodată despre el, pentru că m-am hotărât în sfârșit. Sunt atât de multe lucruri bune și rele în dezvăluirea secretelor, încât mi-am pus la încercare comportamentul. Toate ziarele astea vor pieri; avântul anti Brazilia s-a terminat deja; Olivier este deja onorat peste tot. Dar mi-am spus că dacă undeva, cu numele, în metal sau marmură care va dăinui ca piramidele, colonelul Clancy, sau căpitanul Keith, sau președintele Olivier, sau orice om nevinovat va fi învinuit pe nedrept, atunci voi vorbi. Dacă ar fi fost vorba doar de faptul că St. Clare a fost lăudat pe nedrept, aș fi tăcut. Și așa voi face.

S-au cufundat în taverna cu perdele roșii, care nu era doar confortabilă, ci chiar luxoasă în interior. Pe o masă se afla o machetă de argint a mormântului lui St. Clare, cu capul argintat înclinat, cu sabia de argint ruptă. Pe pereți se aflau fotografii colorate ale aceleiași scene și ale sistemului de cărucioare care ducea turiștii să-l vadă. S-au așezat pe confortabilele bănci capitonate.

— Vino, e frig, strigă părintele Brown; hai să bem niște vin sau bere.

— Sau coniac, spuse Flambeau.

XII. CELE TREI UNELTE ALE MORȚII

Atât prin vocație, cât și prin convingere, părintele Brown știa mai bine decât majoritatea dintre noi că orice om este demn atunci când este mort. Dar chiar și el a simțit un fior ciudat când a fost trezit în zori de zi și i s-a spus că Sir Aaron Armstrong fusese ucis. Era ceva absurd și nepotrivit în ceea ce privește violența secretă în legătură cu o figură atât de distractivă și populară. Pentru că Sir Aaron Armstrong era amuzant până la comic; și popular în așa fel încât era aproape legendar. Era ca și cum ai fi auzit că Sunny Jim s-a spânzurat sau că domnul Pickwick a murit în Hanwell. Pentru că, deși Sir Aaron era filantropist și, prin urmare, se ocupa de partea întunecată a societății noastre, se mândrea cu faptul că o aborda în cel mai strălucitor stil posibil. Discursurile sale politice și sociale erau cascade de anecdote și de „râsete zgomotoase”; sănătatea sa corporală era ca un soi de explozie; etica sa era numai optimism; iar problema băuturii (subiectul său favorit) era tratată cu acea veselie nemuritoare sau chiar monotonă care este atât de des o marcă a prosperului abstinent total.

Povestea consacrată a convertirii sale era cunoscută pe platformele și amvoanele mai puritane, cum a fost, când era doar un băiat, atras de la teologia scoțiană la whisky-ul scoțian și cum s-a ridicat din ambele și a devenit (după cum spunea el cu modestie) ceea ce era. Cu toate acestea, barba lui albă și lungă, chipul său heruvimic și ochelarii strălucitori, la nenumăratele cine și congrese în care a apărut, făcea să fie greu de crezut, cumva, că fusese vreodată ceva atât de mârșav precum un bețiv sau un calvinist. Era, se simțea, cel mai serios și bine dispus dintre toți fiii oamenilor.

Locuise la marginea rurală a Hampstead-ului într-o casă frumoasă, înaltă, dar nu largă, ca un turn modern și prozaic. Cea mai îngustă dintre laturile sale înguste se afla deasupra malului verde și abrupt al unei căi ferate și era zguduită de trenurile care treceau. Sir Aaron Armstrong, după cum a explicat cu multă vervă, nu se enerva. Dar dacă trenul dăduse adesea un șoc casei, în acea dimineață lucrurile se schimbaseră, și casa era cea

care dădea un șoc trenului.

Locomotiva a încetinit și s-a oprit chiar dincolo de acel punct în care un unghi al casei se lovea de panta ascuțită a peluzei. Oprirea celor mai multe lucruri mecanice trebuie să fie lentă; dar cauza reală a fost foarte rapidă. Un bărbat îmbrăcat complet în negru, chiar (se amintea) până la detaliul îngrozitor al mânușilor negre, a apărut pe creasta de deasupra locomotivei și și-a agitat mâinile negre ca o moară de vânt întunecată. Acest lucru, în sine, cu greu ar fi oprit chiar și un tren care stătea pe loc. Dar a ieșit din el un strigăt despre care să vorbit ulterior ca despre ceva cu totul nefiresc și nou. A fost unul dintre acele strigăte care sunt îngrozitor de distincte chiar și atunci când nu putem auzi ce se strigă. În acest caz, cuvântul era „Crimă!”

Dar mecanicul de locomotivă jură că la fel s-ar fi oprit dacă ar fi auzit pe cineva doar strigând în acel mod îngrozitor și definit și nu cuvântul în sine.

Odată oprit trenul, cea mai superficială privire a putut surprinde multe aspecte ale tragediei. Bărbatul în negru de pe malul verde era Magnus, servitorul lui Sir Aaron Armstrong. În optimismul său, baronetul răsese deseori de mânușile negre ale acestui servitor sumbru; dar nimeni nu avea de gând să râdă de el acum.

De îndată ce unul sau doi curioși au pășit peste linie și au traversat gardul de fum, au văzut, rostogolit până aproape de fundul malului, trupul unui bătrân în halat galben cu o căptușeală stacojie foarte strălucitoare. O bucată de frânghie părea prinsă în jurul piciorului său, încurcată probabil într-o luptă. Era o pată de sânge, deși foarte puțină, iar trupul era îndoit sau rupt într-o poziție imposibilă pentru orice ființă vie. Era Sir Aaron Armstrong. Alte câteva clipe de nedumerire au scos la iveală un bărbat înalt și cu o barbă frumoasă, pe care unii călători l-au pulul saluta ca fiind secretarul mortului, Patrick Royce, cândva foarte cunoscut în societatea boemă și chiar faimos în artele boeme. Într-o manieră mai vagă, dar și mai convingătoare, el s-a făcut ecoul agoniei servitorului. În momentul în care cea de-a treia figură a acestei locuințe, Alice Armstrong, fiica bărbatului mort, venise deja clătinându-se și agitându-se în grădină, mecanicul de locomotivă îi pusese capăt opririi trenului. Fluierul a sunat și trenul a tras un semnal de alarmă pentru a primi ajutor din stația următoare.

Părintele Brown fusese astfel chemat rapid la cererea lui Patrick Royce, marele fost secretar boem. Royce era irlandez prin naștere; și acel lip de

catolic dezinvolt care nu-și amintește niciodată de religia sa până când nu este cu adevărat în bucluc. Dar cererea lui Royce ar fi putut fi îndeplinită mai puțin prompt dacă unul dintre detectivii oficiali nu ar fi fost prieten și admirator al lui Flambeau cel neoficial; și era imposibil să fii prieten cu Flambeau fără să auzi nenumărate povești despre părintele Brown. Prin urmare, în timp ce tânărul detectiv (pe nume Merlon) îl conducea pe micul preot peste câmp până la calea ferată, discuția lor a fost mai confidențială decât s-ar fi putut aștepta între doi străini în întregime.

— Din câte văd eu, spuse domnul Merton cu sinceritate, nu are niciun sens. Nu există nimeni care să poată fi suspectat. Magnus este un serios bătrân idiot; mult prea idiot pentru a fi un asasin. Royce a fost cel mai bun prieten al baronetului timp de ani de zile; iar fiica lui, fără îndoială, l-a adorat. În plus, totul este prea absurd. Cine ar ucide un bătrânel atât de vesel ca Armstrong? Cine și-ar putea înmuia mâinile în sângele unui vorbitor de după cină? Ar fi ca și cum l-ar ucide pe Moș Crăciun.

— Da, era o casă veselă, a fost de acord părintele Brown. A fost o casă veselă cât timp a trăit. Credeți că va mai fi veselă acum, când a murit?

Merton a tresărit puțin și l-a privit pe tovarășul său cu ochii însuflețiți.

— Acum că a murit? repetă el.

— Da, continuă preotul apatic, era vesel. Dar își comunica el veselia? Sincer, mai era altcineva în casă vesel în afară de el?

O fereastră din mintea lui Merton a lăsat să pătrundă acea lumină ciudată a surprizei în care vedem pentru prima dată lucruri pe care le știam dintotdeauna. Fusesse de multe ori la familia Armstrong, cu ocazia unor mici misiuni polițienești ale filantropului; și, acum, când se gândea la asta, era în sine o casă deprimantă. Camerele erau foarte înalte și foarte reci; decorul era mediocru și provincial; coridoarele pline de curenți de aer erau luminate de o electricitate mai sumbră decât lumina lunii. Și, deși fața stacojie și barba argintie a bătrânului ardea ca un foc de tabără în fiecare cameră sau coridor în parte, nu lăsa în urmă nicio căldură. Fără îndoială că acest disconfort fantomatic al locului se datora în parte însăși vitalității și exuberanței proprietarului său; nu avea nevoie de sobe sau lămpi, spunea el, ci își purta propria căldură cu el. Dar când Merton și-a amintit de ceilalți locatari, a fost nevoit să mărturisească faptul că și ei erau ca niște umbre ale stăpânului lor. Servitorul capricios, cu mânușile lui negre monstruoase, era aproape un coșmar; Royce, secretarul, era destul de robust, un taur

mare, în costum de golf, cu barbă scurtă; dar barba de culoarea paiului era uimitor presărată cu fire albe, ca și costumul de golf, iar fruntea lată era brăzdată de riduri premature. Era și destul de binevoitor, dar era un fel de bunăvoință tristă, aproape un fel de inima frântă – avea aerul general de a fi un fel de ratat în viață. Cât despre fiica lui Armstrong, era aproape incredibil că era fiica lui; avea o culoare atât de palidă și un contur atât de sensibil. Era grațioasă, dar avea un tremur în însăși forma ei care semăna cu liniile unui plop. Merton se întrebase uneori dacă începuse să tremure de la zgomotul trenurilor care treceau.

— Vedeți, spuse părintele Brown, clipind cu modestie, nu sunt sigur că veselia lui Armstrong este atât de veselă pentru alți oameni. Spuneți că nimeni nu ar putea ucide un bătrân atât de fericit, dar eu nu sunt sigur; ne nos inducas in tentationem. Dacă aș ucide vreodată pe cineva, adăugă el foarte simplu, îndrăznesc să spun că ar putea fi un optimist.

— De ce? strigă Merton amuzat. Credeți că oamenilor nu le place veselia?

— Oamenilor le plac râsetele frecvente, răspunse părintele Brown, dar nu cred că le place un zâmbet permanent. Veselia fără umor este un lucru foarte obositor.

Au mers ceva vreme în tăcere de-a lungul malului de iarbă bătut de vânt de lângă calea ferată și, chiar când au ajuns sub umbra îndepărtată a casei înalte a lui Armstrong, părintele Brown a spus brusc, ca un om care aruncă un gând supărător în loc să îl ofere cu seriozitate:

— Bineînțeles, băutura nu este nici bună, nici rea în sine. Dar nu mă pot abține să nu am uneori sentimentul că oameni ca Armstrong își doresc un pahar de vin din când în când pentru a se întrista.

Superiorul oficial al lui Merton, un detectiv grizonant și abil, pe nume Gilder, stătea pe malul verde în așteptarea legistului, vorbind cu Patrick Royce, ai cărui umeri mari și barba și părul zburlite se înălțau deasupra lui. Acest lucru era cu atât mai vizibil cu cât Royce mergea întotdeauna cu un fel de aplecare puternică și părea că își îndeplinește micile treburi casnice și îndatoririle de funcționar într-un stil greoi și umil, ca un bivol care trage un cart.

A ridicat capul cu o plăcere neobișnuită la vederea preotului și l-a luat de-o parte la câțiva pași distanță. Între timp, Merton i se adresa detectivului mai în vârstă cu respect, într-adevăr, dar nu fără o anumită nerăbdare

băiețească.

— Ei bine, domnule Gilder, ați ajuns mult mai departe cu misterul?

— Nu există niciun mister, răspunse Gilder, în timp ce privea pe sub pleoapele visătoare la corbi.

— Ei bine, pentru mine există, în orice caz, spuse Merton, zâmbind.

— Este destul de simplu, băiete, observă investigatorul senior, mângâindu-și barba căruntă și ascuțită. La trei minute după ce te-ai dus după parohul domnului Royce, a ieșit totul la iveală. Îl știi pe servitorul acela cu fața palidă și mânuși negre care a oprit trenul?

— Ar trebui să-l recunosc oriunde. Cumva, îmi dă fiori.

— Ei bine, spuse Gilder trăgănat, când trenul a pornit din nou, a plecat și omul acela. Un criminal destul de inteligent, nu crezi, să scape chiar cu trenul care a plecat spre poliție?

— Presupun că sunteți destul de sigur, remarcă tânărul, că el chiar și-a ucis stăpânul?

— Da, fiule, sunt destul de sigur, răspunse Gilder pe un ton sec, pentru motivul ne semnificativ că a fugit cu douăzeci de îmi de lire sterline în hârtii care se aflau în biroul stăpânului său. Nu, singurul lucru demn de a fi numit dificultate este cum l-a ucis. Craniul pare spart cu o armă mare, dar nu există nicio armă pe acolo, iar ucigașului i-ar fi fost greu să o ia cu el, dacă nu cumva arma era prea mică pentru a fi observată.

— Poate că arma a fost prea mare pentru a fi observată, spuse preotul, cu un chicotit ciudat.

Gilder s-a uitat în jur la această remarcă nebunească și l-a întrebat destul de sever pe Brown la ce se referea.

— Un mod prostesc de a o spune, știu, spuse părintele Brown, scuzându-se. Sună ca un basm. Dar bietul Armstrong a fost ucis cu o bătă uriașă, o bătă mare și verde, prea mare ca să se vadă, și pe care noi o numim pământ. A fost rupt de acest mal verde pe care stăm noi.

— Cum adică? întrebă repede detectivul.

Părintele Brown și-a întors fața rotundă spre fațada îngustă a casei și a clipit fără speranță. Urmărindu-i privirea, au văzut că în partea de sus a sfertului din spate al clădirii, de altfel lipsit de vizibilitate, se afla o fereastră de mansardă deschisă.

— Nu vedeți, explică el, arătând cu degetul un pic stângaci ca un copil, că a fost aruncat de acolo?

Gilder a scrutat încruntat fereastra, apoi a spus:

— Ei bine, este cu siguranță posibil. Dar nu înțeleg de ce sunteți atât de sigur de asta.

Brown și-a deschis larg ochii cenușii.

— De ce, spuse el, există o bucată de frânghie în jurul piciorului mortului. Nu vedeți cealaltă bucată de frânghie acolo sus, prinsă în colțul ferestrei?

La acea înălțime, obiectul părea ca cea mai mică particulă de praf sau de păr, dar agerul investigator era mulțumit.

— Aveți perfectă dreptate, domnule, îi spuse părintelui Brown; cu siguranță este ceva pentru dumneavoastră.

Aproape în timp ce vorbea, un tren special cu un vagon a luat curba liniei în stânga lor și, oprindu-se, a debarcat un alt grup de polițiști, în mijlocul cărora se afla chipul de câine spânzurat al lui Magnus, servitorul fugar.

— Pe Jupiter! L-au prins, strigă Gilder și făcu un pas înainte cu o vigilență cu totul nouă.

— Aveți banii! îi strigă el primului polițist.

Omul l-a privit în față cu o expresie destul de curioasă și a spus:

— Nu. Apoi a adăugat: cel puțin, nu aici.

— Cine este inspectorul, vă rog? întrebă bărbatul pe nume Magnus.

Când a vorbit, toată lumea a înțeles imediat cum această voce a oprit un tren. Era un bărbat cu o înfățișare neinteresantă, cu părul negru și lins, cu o față incoloră și cu o slabă sugestie a Orientului în cutele uniforme de la ochi și gură. Sângele și numele lui, într-adevăr, rămăseseră dubioase, încă de când Sir Aaron îl „salvase” de o chelneriță într-un restaurant londonez și (după cum spuneau unii) de la lucruri mai infame. Dar vocea lui era la fel de vie pe cât de moartă îi era fața. Fie din cauza exactității într-o limbă străină, fie din respect față de stăpânul său (care fusese oarecum surd), tonurile lui Magnus aveau o calitate deosebit de răsunătoare și pătrunzătoare, iar întregul grup sărea cu totul în sus când vorbea.

— Întotdeauna am știut că asta se va întâmpla, spuse cu voce tare, cu o blândețe nerușinată. Sărmanul meu stăpân bătrân își bătea joc de mine pentru că mă îmbrăcam în negru; dar întotdeauna am spus că voi fi pregătit pentru înmormântarea lui.

Și a făcut o mișcare impulsivă cu cele două mâini cu mânuși negre.

— Sergent, spuse inspectorul Gilder, privind mâinile negre cu mânie, nu-

i pui brățările acestui individ; pare destul de periculos?

— Ei bine, domnule, spuse sergentul, cu aceeași privire ciudată de mirare, nu știu dacă putem.

— Ce vrei să spui? întrebă celălalt cu asprime. Nu l-ai arestat?

Un dispreț ușor a lărgit gura tăiată ca o fantă, iar fluierul unui tren care se apropia părea în mod ciudat să facă ecou la batjocură.

— L-am arestat, răspunse grav sergentul, chiar când ieșea din secția de poliție de la Highgate, unde a depus toți banii stăpânului său în grija inspectorului Robinson.

Gilder l-a privit pe omul-servitor cu o uimire totală.

— De ce naiba ai făcut asta? îl întrebă el pe Magnus.

— Pentru a-i pune la adăpost de criminal, bineînțeles, răspunse liniștit acea persoană.

— Fără îndoială, spuse Gilder, banii lui Sir Aaron ar fi putut fi lăsați în siguranță la familia lui Sir Aaron.

Sfârșitul propoziției sale a fost înecat în vuietul trenului care se legăna și zăngănea; dar, prin tot iadul de zgomote la care era supusă periodic acea casă nefericită, s-au putut auzi silabele răspunsului lui Magnus, în toată distincția lor de clopot:

— Nu am niciun motiv să am încredere în familia lui Sir Aaron.

Toți bărbații nemișcați aveau senzația fantomatică a prezenței unei persoane noi; și Merton nu a fost aproape deloc surprins când și-a ridicat privirea și a văzut fața palidă a fiicei lui Armstrong peste umărul părintelui Brown. Era încă tânără și frumoasă într-o eleganță argintie, dar părul ei era de un șaten atât de prăfuit și de lipsit de culoare, încât în unele umbre părea că devenise cu totul gri.

— Ai grijă ce spui, zise Royce aspru, o vei speria pe domnișoara Armstrong.

— Așa sper, spuse bărbatul cu voce clară.

În timp ce femeia tresărea și toți ceilalți se mirau, el a continuat:

— Sunt oarecum obișnuit cu trepidațiile domnișoarei Armstrong. Am văzut-o tremurând din când în când de ani de zile. Și unii spuneau că tremura de frig, iar alții că tremura de frică, dar eu știu că tremura de ură și de mânie perfidă – răutăți care au avut parte de ospățul lor în această dimineață. Ar fi plecat până acum cu amantul ei și cu toți banii, dacă nu eram eu. De când bietul meu stăpân bătrân a împiedicat-o să se mărite cu

acel șarlatan amețit de băutură...

— Oprește-te, spuse Gilder foarte sever. Nu avem nimic de-a face cu fanteziile sau suspiciunile familiei tale. Dacă nu ai vreo dovadă practică, simplele tale opinii...

— Oh! O să vă dau dovezi practice, îl întrerupse Magnus, cu accentul său de cioplitor în piatră. Va trebui să mă citați, domnule inspector, iar eu va trebui să spun adevărul. Iar adevărul este acesta: la o clipă după ce bătrânul a fost aruncat sângerând pe fereastră, am fugit la mansardă și am găsit-o pe fiica lui leșinată pe podea, cu un pumnal roșu încă în mână. Permiteți-mi să predau și asta autorităților competente.

A scos din buzunarul hainei un cuțit lung cu mâner de corn, cu o pată roșie pe el, și i l-a înmănat politicoș sergentului. Apoi s-a dat din nou înapoi, iar fantele de ochi aproape că s-au șters de pe fața lui într-un unsuros rânjet chinezesc.

Merton a simțit o greață aproape trupească la vederea lui; și i-a murmurat lui Gilder:

— Cu siguranță ați crede cuvântul domnișoarei Armstrong împotriva cuvântului lui?

Părintele Brown a ridicat brusc o față atât de absurd de proaspătă, încât părea cumva că tocmai o spălase.

— Da, spuse el, radiind de inocență, dar este cuvântul domnișoarei Armstrong împotriva cuvântului lui?

Fata a scos un mic strigăt speriat și ciudat; toată lumea s-a uitat la ea. Figura ei era rigidă, ca și cum ar fi fost paralizată; numai chipul ei, încadrat de părul șaten lipsit de strălucire, era animat de o surpriză înspăimântătoare. Stătea ca o persoană deodată biciuită și găduită.

— Acest om, spuse domnul Gilder cu gravitate, spune de fapt că ați fost găsită după crimă cu un cuțit, leșinată.

— El spune adevărul, răspunse Alice.

Următorul fapt de care au fost conștienți a fost că Patrick Royce a intrat cu capul său mare și aplecat în mijlocul lor și a rostit cuvintele ciudate:

— Ei bine, dacă tot trebuie să plec, mai întâi voi avea parte de puțină distracție.

Umărul său uriaș s-a ridicat și a trimis un pumn de fier în chipul searbăd de mongol al lui Magnus, așezându-l pe gazon la fel de plat ca o stea de mare. Doi sau trei dintre polițiști au pus imediat mâna pe Royce; dar pentru

ceilalți părea că toată rațiunea se rupsese și că universul se transformase într-o harababură fără noimă.

— Nimic de genul ăsta, domnule Royce, strigase Gilder cu autoritate. Vă voi aresta pentru agresiune.

— Nu, nu o veți face, răspunse secretarul cu o voce ca un gong de fier, mă veți aresta pentru crimă.

Gilder a aruncat o privire alarmată către bărbatul doborât; dar, întrucât acea persoană ultragiată se ridicase deja și își ștergea puțin sânge de pe o față substanțial nevătămată, el a spus doar scurt:

— Ce vreți să spuneți?

— Este foarte adevărat, după cum spune acest individ, a explicat Royce, că domnișoara Armstrong a leșinat cu un cuțit în mână. Dar ea nu apucase cuțitul pentru a-și ataca tatăl, ci pentru a-l apăra.

— Pentru a-l apăra, repetă Gilder cu gravitate. Împotriva cui?

— Împotriva mea, răspunse secretarul.

Alice l-a privit cu o față complicată și derutantă; apoi a spus cu voce joasă:

— După toate acestea, mă bucur totuși că ești curajos.

— Veniți sus, spuse Patrick Royce cu greutate, și am să vă arăt toată chestia asta blestemată.

Mansarda, care era locul privat al secretarului (și mai degrabă o celulă mică pentru un pustnic atât de mare), avea într-adevăr toate vestigiile unei drame violente. Aproape de centrul podelei zăcea un revolver mare, ca și cum ar fi fost aruncat; mai aproape, în stânga, era rostogolită o sticlă de whisky, deschisă, dar nu chiar goală. Pânza mesei mici zăcea târâtă și călcată în picioare, iar o bucată de sfoară, la fel ca cea găsită pe cadavru, era aruncată în mod barbar pe pervazul ferestrei. Două vase erau sparte: una pe șemineu și una pe covor.

— Eram beat, spuse Royce; și această simplitate în bărbatul prematur doborât avea cumva sentimentul primului păcat al unui copil.

— Știți cu toții despre mine, continuă el cli voce răgușită; toată lumea știe cum a început povestea mea și ar putea la fel de bine să se termine așa. Am fost numit cândva un om deștept și aș fi putut fi unul fericit; Armstrong a salvat rămășițele unui creier și ale unui trup din taverne și a fost întotdeauna bun cu mine în felul lui, săracul! Numai că nu m-a lăsat să mă căsătoresc cu Alice; și se va spune întotdeauna că a avut destulă

dreptate. Ei bine, puteți să vă formați propriile concluzii și nu veți dori să intrați în detalii. În acel colț este sticla mea de whisky pe jumătate golită; pe covor este revolverul meu destul de golit. Frânghia de la cufărul meu a fost găsită pe cadavru, iar cadavrul a fost aruncat de la fereastra mea. Nu este nevoie să puneți detectivi să dezgroape tragedia mea; este o buruiană destul de comună în această lume. Mă trimit pe mine însumi la spânzurătoare; și, pentru Dumnezeu, e de ajuns!

La un semn suficient de delicat, polițiștii s-au adunat în jurul bărbatului robust pentru a-l conduce; dar lipsa lor de ostentație a fost oarecum alterată de apariția remarcabilă a părintelui Brown, care se afla în patru labe pe covorul din pragul ușii, ca și cum ar fi fost angajat într-un fel de rugăciuni nedemne. Fiind o persoană cu totul insensibilă la cum părea ca figură socială, a rămas în această postură, dar a întors o față rotundă și luminoasă spre ceilalți, prezentând aspectul unui patruped cu un cap uman foarte comic.

— Eu zic, spuse el politicoș, asta chiar nu va merge deloc, să știți. La început ați spus că nu am găsit nicio armă. Dar acum găsim prea multe; există cuțitul pentru înjunghiere, frânghia pentru strangulare și revolverul pentru împușcare; și, la urma urmei, și-a rupt gâtul căzând de la fereastră! Nu e de ajuns. Nu este chibzuit. Și a clătinat din cap spre pământ așa cum face un cal la păscut.

Inspectorul Gilder își deschisese gura cu intenții serioase, dar înainte de a putea vorbi, figura caraghioasă de pe podea a continuat destul de volubil.

— Și acum trei lucruri cu totul imposibile. În primul rând, aceste găuri din covor, pe unde au intrat cele șase gloanțe. De ce naiba ar fi tras cineva în covor? Un om beat le dă drumul în capul dușmanului său, la chestia care îi rânjește. Nu se ceartă cu picioarele lui, nu-și asediază papucii. Și mai e și frânghia – și după ce a terminat cu covorul, vorbitorul și-a ridicat mâinile și le-a pus în buzunar, dar a continuat cu naturalețe în genunchi – în ce stare de ebrietate imaginabilă ar încerca cineva să pună o frânghie în jurul gâtului unui om și, în cele din urmă, să i-o pună în jurul piciorului? Royce, oricum, nu era atât de beat, altfel ar fi dormit buștean până acum. Și, cel mai clar dintre toate, sticla de whisky. Sugați că un alcoolic s-a luptat pentru sticla de whisky și, după ce a câștigat-o, a rostogolit-o într-un colț, vărsând o jumătate și lăsând-o pe cealaltă. Acesta este ultimul lucru pe care l-ar face un alcoolic.

S-a ridicat stângaci în picioare și i-a spus ucigașului autoacuzat pe un ton de penitență pură:

— Îmi pare nespus de rău, dragul meu domn, dar povestea dumneavoastră este o mare prostie.

— Domnule, îi spuse Alice Armstrong pe un ton scăzut preotului, pot să vă vorbesc singură o clipă?

Această cerere l-a forțat pe preotul comunicativ să iasă din grup și, înainte ca el să poată vorbi în camera alăturată, fata vorbea cu o incisivitate ciudată.

— Sunteți un om inteligent, spuse ea, și încercați să-l salvați pe Patrick, știu. Dar nu are rost. Miezul tuturor acestor lucruri este întunecat, și cu cât veți afla mai multe lucruri, cu atât mai multe vor fi împotriva nefericitului om pe care îl iubesc.

— De ce? întrebă Brown, privind-o fix.

— Pentru că, răspunse ea cu aceeași fermitate, l-am văzut eu însămi comițând crima.

— Ah! spuse Brown, care nu s-a clintit, și ce a făcut?

— Eram în camera de lângă ei, explică ea; ambele uși erau închise, dar deodată am auzit o voce, cum nu mai auzisem niciodată pe pământ, răcnind „Iad, iad, iad”, iar și iar, apoi cele două uși s-au zguduit cu prima explozie a revolverului. De trei ori a mai bubuit până când am reușit să deschid cele două uși și am găsit camera plină de fum; iar revolverul fumega în mâna bietului și nebunului meu Patrick; și l-am văzut trăgând ultima salvă criminală cu ochii mei. Apoi a sărit asupra tatălui meu, care se agăța îngrozit de pervazul ferestrei, și, luptându-se, a încercat să-l sugrume cu frânghia pe care i-a aruncat-o peste cap, dar care i-a alunecat peste umerii lui care se zbăteau până la picioare. Apoi s-a strâns în jurul unui picior și Patrick l-a târât ca un maniac. Am smuls un cuțit de pe covor și, repezindu-mă între ei, am reușit să tai frânghia înainte de a leșina.

— Înțeleg, spuse părintele Brown, cu aceeași amabilitate de lemn. Vă mulțumesc!

În timp ce fata se prăbușea sub amintirile ei, preotul a trecut rigid în camera alăturată, unde i-a găsit pe Gilder și Merton singuri cu Patrick Royce, care stătea pe un scaun, încătușat. Acolo i-a spus inspectorului pe un ton docil:

— Aș putea să-i spun un cuvânt prizonierului în prezența

dumneavoastră; și ați putea să-i scoateți pentru un minut acele cătușe caraghioase?

— Este un om foarte puternic, spuse Merton cu voce joasă. De ce vreți să i le scoatem?

— Păi, m-am gândit, răspunse preotul cu umilință, că poate aș avea marea onoare de a da mâna cu el.

Amândoi detectivii s-au holbat la el, iar părintele Brown a adăugat:

— Nu vreți să le spuneți despre asta, domnule?

Bărbatul de pe scaun a clătinat din capul său ciufulit, iar preotul s-a întors nerăbdător.

— Atunci o voi face eu, spuse el. Viețile private sunt mai importante decât reputațiile publice. Am de gând să-i salvez pe cei vii și să-i las pe cei morți să-și îngroape morții.

S-a dus la fereastra fatală și a clipit în timp ce continua să vorbească.

— V-am spus că în acest caz au fost prea multe arme și un singur mort. Vă spun acum că nu erau arme și nu au fost folosite pentru a provoca moartea. Toate acele unelte macabre, ștreangul, cuțitul însângerat, revolverul exploziv, au fost instrumente ale unei curioase compasiunii. Nu au fost folosite pentru a-l ucide pe Sir Aaron, ci pentru a-l salva.

— Pentru a-l salva! repetă Gilder. Și de la ce?

— De el însuși, spuse părintele Brown. Era un maniac sinucigaș.

— Ce? strigă Merton pe un ton neîncrezător. Și Religia Veseliei...

— Este o religie crudă, spuse preotul, uitându-se pe fereastră. De ce nu puteau să-l lase să plângă un pic, ca strămoșii săi? Planurile lui s-au rigidizat, vederile lui s-au răcit; în spatele acelei măști vesele se afla mintea goală a ateului. În cele din urmă, pentru a-și menține nivelul public hilar, a căzut din nou în acea patimă a beției pe care o abandonase de mult timp. Dar există această oroare în legătură cu alcoolismul la un abstinent sincer: faptul că el își imaginează și se așteaptă la acel infern psihologic de care i-a avertizat pe alții. A picat prematur asupra bietului Armstrong, iar în această dimineață era într-o asemenea stare încât stătea aici și striga că se află în iad, cu o voce atât de nebună încât fiica lui nu și-a dat seama. Era înnebunit de moarte și, cu prostiile nebunilor, împrăștiase în jurul lui moartea în multe forme – o frânghie de coborâre, revolverul prietenului său și un cuțit. Royce a intrat din greșeală și a acționat într-o clipă. A aruncat cuțitul pe covorul din spatele lui, a luat revolverul și neavând timp să-l

descarce, l-a golit împușcătură după împușcătură pe toată podeaua. Sinucigașul a văzut o a patra formă a morții și a luat-o la fuga spre fereastră. Salvatorul a făcut singurul lucru pe care l-a putut face – a alergat după el cu frânghia și a încercat să-l lege de mâini și de picioare. Atunci a intrat în fugă fata ghinionistă și, neînțelegând lupta, s-a străduit să-și elibereze tatăl. La început i-a tăiat doar articulațiile bietului Royce, de la care a provenit puținul sânge din această situație. Dar, bineînțeles, ați observat că a lăsat sânge, dar nicio rană, pe fața servitorului? Numai că, înainte ca biata femeie să leșine, a tăiat frânghia de care atârna tatăl ei, astfel încât acesta s-a prăbușit prin fereastră aceea în eternitate.

A urmat o tăcere lungă, întreruptă încet de zgomotele metalice ale lui Gilder care îi desfăcea cătușele lui Patrick Royce, căruia îi spuse:

— Cred că ar fi trebuit să spun adevărul, domnule. Dumneavoastră și tânăra doamnă valorați mai mult decât anunțurile necrologice ale lui Armstrong.

— La naiba cu anunțurile lui Armstrong, strigă Royce cu asprime. Nu vezi că a făcut-o pentru că ea nu trebuia să știe?

— Nu trebuia să știe ce? întrebă Merton.

— Ce, că și-a ucis tatăl, prostule! răcni celălalt. Ar fi fost în viață acum dacă nu ar fi fost ea. S-ar putea s-o înnebunească să știe asta.

— Nu, nu cred că ar face-o, remarcă părintele Brown, în timp ce-și ridică pălăria. Mai degrabă cred că ar trebui să-i spun. Chiar și cele mai criminale greșeli nu otrăvesc viața ca păcatele; oricum, cred că acum sunteți amândoi mai fericiți. Eu trebuie să mă întorc la Școala Surzilor.

În timp ce ieșea pe iarba în bătaia vântului, o cunoștință din Highgate l-a oprit și i-a spus:

— A sosit legistul. Ancheta tocmai va începe.

— Trebuie să mă întorc la Școala Surzilor, a spus părintele Brown. Îmi pare rău că nu pot să mă opresc pentru anchetă.

SFÂRȘIT

virtual-project.eu

violin

INOCENȚA PĂRINTELUI BROWN

G.K. CHESTERTON

